

Euroopa Liidu
struktuuritoetus

Eesti tuleviku heaks

RAKENDUSKAVA	Eesmärk 1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond: Eesti
	Periood: 2007 – 2013
	CCI number: CCI 2007EE161PO001
	Rakenduskava nimi: Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
SEIRE AASTAARUANNE	Aruande aasta: 2013
	Seirekomisjoni poolt kinnitatud: 18.06.2014
	Koostaja: Andres Võrang, andres.vorang@mkm.ee

SISUKORD

1	LÜHIKOKKUVÕTE	8
2	EXECUTIVE SUMMARY	21
3	RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE.....	30
3.1	Olulisemad majandusarengud 2013. Aastal	30
3.2	Olulisemad probleemid ja riskid	33
3.2.1	Probleemid	33
3.2.2	Hangetega seotud probleemid ja nende mõju meetmete rakendamisele ja rakenduskava eesmärkide täitmisele.	35
3.2.3	Riskid	37
3.3	Olulisemad muudatustest valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides	43
3.4	Seosed ja mõjud valdkondade üleselt.....	44
3.4.1	Panus ja seosed Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga.....	46
3.4.2	Panus ja seosed Lissaboni strateegia	48
3.4.3	Panus ja seosed Euroopa 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega	48
3.4.4	Panus ja seosed Läänemere strateegiaga	52
3.4.5	Panus ja seosed horisontaalsete teemadega.....	54
4	JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT	56
4.1	Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides.....	56
4.2	Järelevalve	59
4.2.1	Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle	59
4.2.2	Korraldusasutuse järelevalve rakendusasutuse üle.....	60
4.2.3	Muud olulised tegevused.....	61
4.2.4	Rakendusasutuste ja rakendusüksuste järelevalve toetuse saajate üle	61
4.3	Auditid.....	64
4.3.1	Projektauditite raames väljatoodud probleemid.....	64
4.3.2	2013. aastal läbiviidud juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid ning kokkuvõte nende tulemustest	66
4.4	Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded.....	67
5	SEIRE JA HINDAMINE	70
5.1	Rakenduskava seire	70
5.2	Läbiviidud hindamised ja uuringud.....	71
6	TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON	72
6.1	Ülevaade tegevusest ja parimad näited	72
6.2	Avaliku arvamuse uuringu tulemused.....	73
6.3	Teavitamise hinnang	74
7	PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	75
7.1	Rakendamine prioriteetses suunas 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“	75
7.1.1	Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs	75
7.1.2	Prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ edulood	91
7.1.3	Finantsteave.....	92
7.1.4	Finantsinstrumendid	94
7.1.5	Vahendite vastastikune täiendavus.....	96
7.1.6	Teise fondi tüüpi kulutused	96
7.1.7	Hinnang rakendamisele	96
7.2	Rakendamine prioriteetses suunas 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“	98
7.2.1	Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs	98

7.2.2	Prioriteetse suuna 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ edulugu ..	103
7.2.3	Finantsteave.....	103
7.2.4	Vahendite vastastikune täiendavus.....	107
7.2.5	Teise fondi tüüpi kulutused (kohalduvatel juhtudel).....	108
7.2.6	Hinnang rakendamisele	108
7.3	Rakendamine prioriteetsetes suundades 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“	109
7.3.1	Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs	109
7.3.2	Finantsteave.....	121
7.3.3	Prioriteetsete suundade 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“ edulood.....	121
7.3.4	Vahendite vastastikune täiendavus.....	122
7.3.5	Hinnang rakendamisele	123
7.4	Rakendamine prioriteetsetes suunas 5 „Infoühiskonna edendamine“	125
7.4.1	Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs	131
7.4.2	Finantsteave.....	138
7.4.3	Vahendite vastastikune täiendavus.....	139
7.4.4	Hinnang rakendamisele	139
7.5	Rakendamine prioriteetsetes suundades 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 „Tehniline abi“	140
7.5.1	Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs.....	140
7.5.2	Finantsteave.....	143
7.5.3	Hinnang rakendamisele	143
8	SUURPROJEKTIDE JA MAHUKATE PROJEKTIDE RAKENDAMINE (ERF/ÜF)	145
8.1	Suurprojektide rakendamine	145
8.2	Mahukate projektide rakendamine	149
9	ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED	153
LISAD		155
LISA 1.	RAKENDUSKAVA MEETMED	155
LISA 2.	TUUMIKINDIKAATORID KUMULATIIVSELT ERF ja ÜF	158
LISA 3.	RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÕIKES.....	159
LISA 4.	RAKENDAMINE MAAKONDADE LÕIKES	160
LISA 5.	KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE	161
LISA 6.	SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT	162
LISA 7.	PAIKVAATLUSTE KATTUVUS.....	163
LISA 8.	VAIDED.....	164
LISA 9.	MÕJU HORISONTAALSETELE TEEMADELE	167
LISA 10.	ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES	168
LISA 11.	TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL.....	171
LISA 13.	PROJEKTIAUDITID	172
LISA 14.	JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED	175
LISA 15.	RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED SUUNDADE LÕIKES	176
LISA 16.	FINANTSINSTRUMENTIDE RAKENDAMINE	179

TABELID

Tabel 1. Võetud kohustused ja väljamaksed suundade lõikes seisuga 01.01.2007-31.12.2013.	11
Chart 2. The priority axis commitments and payments in 01.01.2007-31.12.2013.	23
Tabel 3. Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia eesmärkide täitmine.	46
Tabel 4. TA&I strateegia 2007-2013 olulisemad indikaatorid ja nende täitmise seis.	49
Tabel 5. Euroopa 2020 ja Eesti 2020 eesmärkide täitmine.	52
Tabel 6. Rakenduskava meetmete otsene panus Läänemere strateegiasse.	54
Tabel 7. Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud jagunevad rakenduskavade ja fondide lõikes järgmiselt.	65
Tabel 8. Tagasinõutud toetus.	69
Tabel 9. Teavitus- ja kommunikatsioonitegevused perioodil 01.01.2007- 31.12.2013.	72
Tabel 10. Indikaatorite saavutamine ettevõtluse suunas.	77
Tabel 11. Prioriteetse suuna tuumindikaatorid.	87
Tabel 12. Finantsinstrumendid.	95
Tabel 13. Indikaatorite saavutamine T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas.	99
Tabel 14. Valdkondlike meetmete projektid.	101
Tabel 15. T&A suuna rahastatud ja lõpetatud projektide arv aastate lõikes.	106
Tabel 16. T&A meetmete finantsprogress seisuga 31.12.2013.	107
Tabel 17. Indikaatorite saavutamine transpordi suundades.	110
Tabel 18. 2013. aastal lisandunud projektid.	125
Tabel 19. MARK prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine” meetmete soes rakendusplaaniga.	127
Tabel 21. Indikaatorite saavutamine infoühiskonna suunas.	132
Tabel 22. Indikaatorite saavutamine TA suundades.	141
Tabel 23. Suurprojektid.	145
Tabel 24. Suurprojektide rakendamine kumulatiivselt.	146
Tabel 25. Mahukate projektide rakendamine perioodil 01.01.2007- 31.12.2013.	149
Tabel 26. Rakenduskava meetmete loetelu.	155
Tabel 27. Tuumikindikaatorid kumulatiivselt 01.01.2007-31.12.2013.	158
Tabel 28. Rakendamine prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.	159
Tabel 29. Rakendamine maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.	160
Tabel 30. Kumulatiivne finantsteave 01.01.2007-31.12.2013.	161
Tabel 31. Sertifitseeritud kulud ja laekumised EK-lt perioodil 01.01.2007-31.12.2013.	162
Tabel 32. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.	163
Tabel 33. Vaided 01.01.2007-31.12.2013.	164
Tabel 34. Rakenduskava lõppenud projektid, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007- 31.12.2013.	167
Tabel 35. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – prioriteetne valdkond.	168
Tabel 36. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – rahastamise vorm.	169
Tabel 37. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – territoorium.	169
Tabel 38. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – majandustegevuse valdkond.	169
Tabel 39. Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes 01.01.2007-31.12.2013.	171
Tabel 40. Auditite tähelepanekute analüüs rakenduskava rakendusüksuste lõikes.	172
Tabel 41. Projektauditite valim: projektide jaotus ja auditite tulemused.	173

Tabel 42. JKS auditid.	175
Tabel 43. Rakenduskava riskide hindamise tulemus.	176

JOONISED

Joonis 2. Võetud kohustused ja väljamaksed prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.	11
Joonis 3. Rakenduskava n+ sihttasemete täitmine.	13
Figure 4. Attainment of the Operational Programme's N+ target levels.	24
Joonis 5. Rakenduskavade seosed eelarvestrateegia, Riiklikule struktuuritoetuste kasutamise strateegia, Läänemere strateegia ja Eesti 2020/Euroopa 2020 eesmärkidega.	45
Joonis 6: Eesti teadlaste ja inseneride arv 2007-2012.	50
Joonis 7. Teadlikkus fondidest.	74
Joonis 8. T&A suunas võetud kohustused ja tehtud väljamaksed võrrelduna prioriteetse suuna eelarvega.	104
Joonis 9. T&A suunas võetud kohustused ja väljamaksed meetmete lõikes võrrelduna meetme eelarvega.	104
Joonis 10. T&A suuna väljamaksete osakaal võetud kohustustest meetmete lõikes.	105
Joonis 11. T&A suuna raames tehtud väljamaksed aastate lõikes.	106
Joonis 12. Transpordi suundade finantsprogress.	121
Joonis 13. Avaliku sektori veebilehtede vastavus WCAG 2.0 nõuetele 2013. aastal.	136

LÜHENDID

AA	auditeeriv asutus
EARK	Elukeskkonna arendamise rakenduskava
EAS	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EFSF	Euroopa Finantsstabiilsuse Fond
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
ELMO	Euroopa Liidu maksete osakond
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
ettevõtluse suund	prioriteetne suund 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“
HTA	horisontaalne tehniline abi
HTM	Haridus- ja Teadusministeerium
IKT	info- ja kommunikatsioonitehnoloogia
IKTP	„Eesti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse riiklik programm“
infoühiskonna suund	Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“
IT	infotehnoloogia
JKS	juhtimis- ja kontrollisüsteemid
KA	korraldusasutus
KredEx	Sihtasutus KredEx
LMS	Läänemere strateegia
MA ¹	makseasutus
MARK	Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
MKM	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
MNT	Maanteeamet
OLAF	Euroopa Komisjoni Euroopa Pettustevastane amet
PL	partnerlusleppe
RA	rakendusasutus
RHS	riigihangete seadus
RIA	Riigi Infosüsteemi Amet
RSKS	Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ	rakendusüksus
RÜK	Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside meede
SFCS	struktuuritoetuse registri kesksüsteem
SFOS	struktuurifondide operatiivsüsteem
SKP	sisemajanduse koguprodukt
Start-up Eesti	Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti“
SV	struktuurivahendid
TAK	tehnoloogia arenduskeskus
T&A	teadus- ja arendustegevus
TA&I	Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007-2013

¹ „Kooskõlas Euroopa Komisjoni 28/02/2014 kirjaga Ares(2014)540858 on alates 2014. a korraldusasutuse ja makseasutuse funktsioonid perioodi 2007-2013 osas ühendatud ning korraldusasutus täidab ka sertifitseerimisega seotud ülesandeid. Sellest tulenevalt koosneb korraldusasutus nüüd kolmest rahandusministeeriumi osakonnast: Euroopa Liidu struktuurivahendite ja välisvahendite osakond, riigieelarve osakond ning Euroopa Liidu maksete osakond ning makseasutust enam rakendussüsteemis ei ole.“

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund	Prioriteetne suund 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ ning meetmed:
3.2.1	„Teaduse tippkeskuste arendamine“
3.2.2	„Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“
3.2.3	„Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine“
3.2.4	„Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“
3.2.5	„Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“
3.2.6	„Rahvusvahelise koostöö toetamine“
3.2.7	„Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“
3.2.8	„Keskonnakaitse ja -tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“
3.2.9	„Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“
3.2.10	„Tervishoiutehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“
3.2.11	„Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“
3.2.12	„Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine“
TJA	Tehnilise Järelevalve Amet
transpordi ERF suund	prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“
transpordi suunad	prioriteetne suund 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ koos
transpordi ÜF suund	prioriteetne suund 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“
TÜ	Tartu Ülikool
VKE	väike ja keskmise suurusega ettevõtted
VTA	Veeteede Amet
VV	Vabariigi Valitus
ÜF	Ühtekuuluvusfond

1 LÜHIKOKKUVÕTE

Käesolev seirearuanne kajastab Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava (MARK) elluviimist 2013. aastal. Aruanne hõlmab nii finants- kui ka sisulist informatsiooni rakenduskava prioriteetsete suundade ja nendega hõlmatud meetmete rakendamise kohta perioodil 01.01.2007- 31.12.2013 seisuga 31.12.2013. Aruanne on kumuleeruv ja eelmiste aastate aruannetes sisaldunud informatsiooni ei taasesitata.

Aruandes kajastatakse esmalt rakenduskava elluviimist tervikuna ning seejärel üksikasjalikumalt prioriteetsete suundade kaupa. Aruande üldosas (ptk 3-6) käsitletakse rakenduskava elluviimisel tekkinud olulisemaid probleeme, muutatusi, järelevalve-, seire- ja hindamistegevuse tulemusi ning teavitamisalast tegevust.

Iga prioriteetse suuna osas antakse ülevaade eesmärkide täitmisest nii sisuliste indikaatorite kui rahastamisotsustega võetud kohustuste ning väljamaksete kaudu. Selle põhjal antakse kokkuvõttev administratsiooni hinnang rakendamisele. Eraldi alapeatükid annavad ülevaate suurprojektide ja mahukate projektide rakendamise seisust.

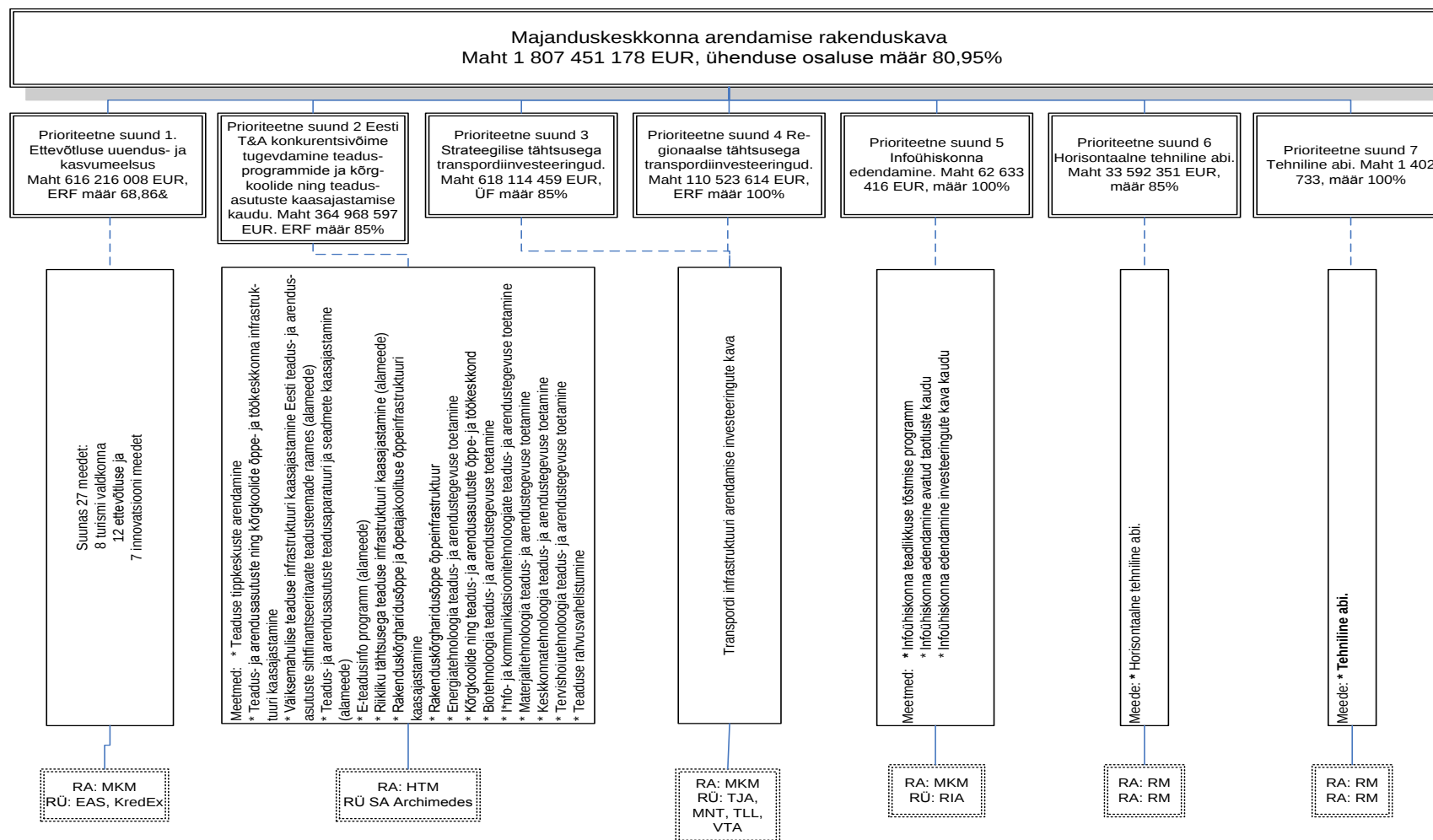
Rakenduskava rakendatakse kokku seitsmes suunas kokku 46 meetmega (joonis 1):

- Prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ (*ettevõtluse suund*) rakendusasutuseks (RA) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) ning rakendusüksusteks (RÜ) on Sihtasutus KredEx (*KredEx*) ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Suund jaguneb 29 meetmeks, mida viiakse ellu programmide (9 tk) ja avatud taotlusvoorude (20 tk) kaudu. Avatud on 26 meetet, suletud² on 3 meetet. Ettevõtluse suund moodustab 29% rakenduskava ühenduse poolsest kogueelarvest.
- Prioriteetse suuna 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ (*T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund*) RAKs on Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) ning RÜks on Sihtasutus Archimedes (*Archimedes*). Suund jaguneb 12 meetmeks, mida viiakse ellu programmide (5 tk), investeeringute kavade (2 tk) ja avatud taotlusvoorude (13 meetet/alameedet) kaudu. Avatud on kõik 12 meetet. Ühegi meetme tegevused ei ole seisuga 31.12.2013 lõppenud. Suund moodustab 21,2% rakenduskava struktuurivahendite kogueelarvest.
- Prioriteetsete suundade 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ (*transpordi ÜF suund*) ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ (*transpordi ERF suund, koos transpordi suunad*) RA on MKM ning RÜd on, Maanteeamet (MNT), Tehnilise Järelevalve Amet (TJA) ja AS Tallinna Lennujaam (TLL). Alates 1.01.2013 ei ole Veeteede Amet (VTA) enam RÜ ning alates 1.01.2014 ei ole MNT enam RÜ, vaid nende ülesanded on üle viidud TJA-sse. Transpordi suund moodustab 43,5% selle rakenduskava kogueelarvest. Suundi rakendatakse ühtse meetmena, mida viiakse ellu investeeringu kavana.
- Prioriteetse suuna 5 „Infoühiskonna edendamine“ (*infoühiskonna suund*) RA on MKM ning RÜ Riigi Infosüsteemi Amet (RIA). Suunas rakendatakse ühte programmi, ühte investeeringute kava ning ühte avatud taotlusvoorut. Suuna eelarve moodustab 4,3% rakenduskava struktuurivahendite kogueelarvest.

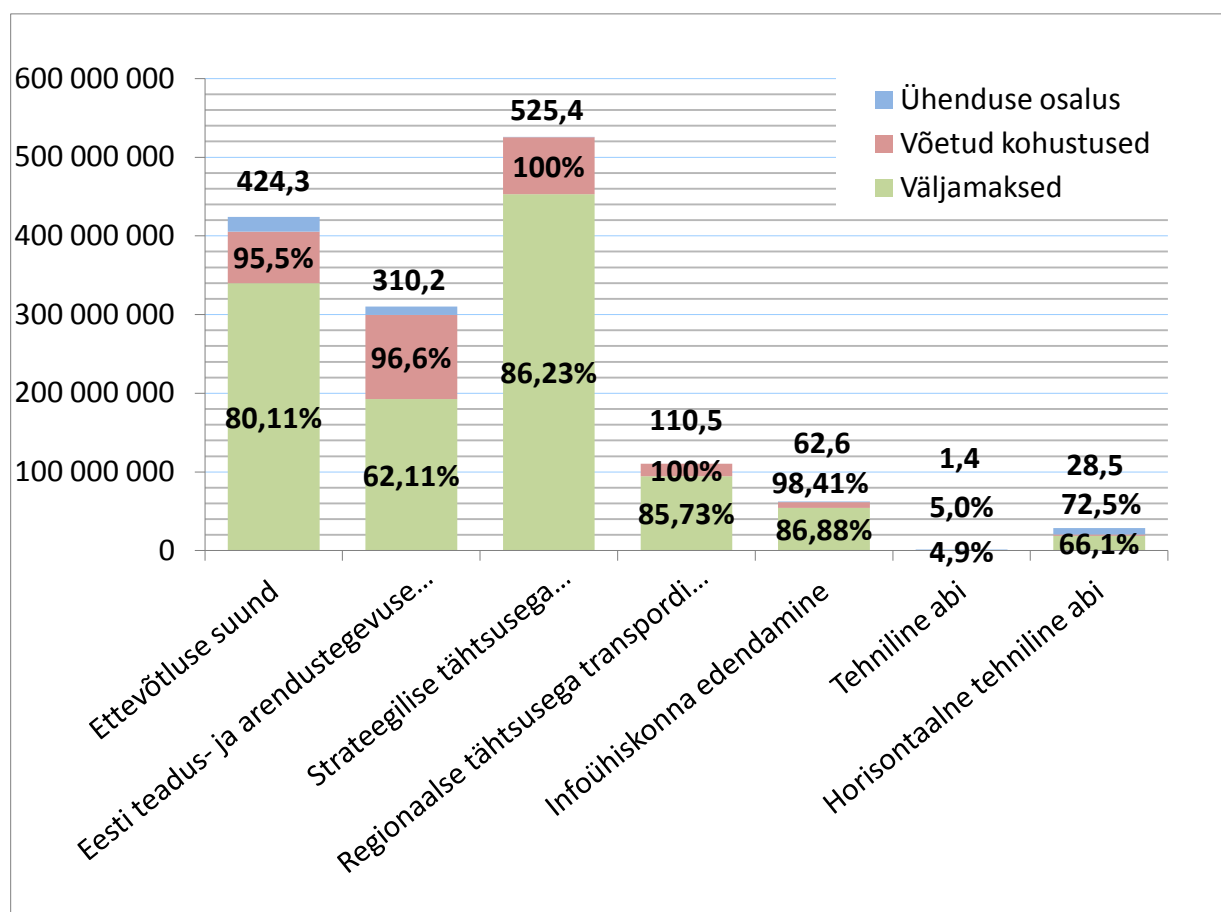
² Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

- Prioriteetsete suundade 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 „Tehniline abi“ RAKs ja ka RÜks on Rahandusministeerium (RM) ehk Korraldusasutus (KA). Antud suunad moodustavad oma eelarvega 2% rakenduskava struktuurivahendite kogueelarvest.

Rakenduskava 57 indikaatorist on aruandeperioodi lõpuks 2015. aasta sihttase täidetud 29 puhul. 2013. aasta andmed puuduvad 12 indikaatori puhul, sest andmed on kättesaadavad viiteajaga, mõnede andmete puhul vähemalt aasta hiljem või regulaarselt teostatava uuringuga, mida tehakse iga paari aasta tagant. 12 indikaatori 2015. aasta sihttasemed jäävad olulises mahu saavutamata eelnevate aastate majanduskriisi või valesti seatud sihttaseme tõttu (neist viis ettevõtluse suunas, viis transpordi suundades, kaks infoühiskonna suunas). Ülejäänud 16 indikaatori puhul peaks 2015. aasta sihttase olema täidetav.

Joonis 1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetsed suunad ja meetmed.³

³ Transpordi suunas alates 1.01.2013 ei ole Veeteede Amet (VTA) enam RÜ ning alates 1.01.2014 ei ole MNT enam RÜ, vaid nende ülesanded on üle viidud TJA-sse.

Joonis 2. Võetud kohustused ja väljamaksed prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007- 31.12.2013.

Tabel 1. Võetud kohustused ja väljamaksed suundade lõikes seisuga 01.01.2007- 31.12.2013.

Prioriteetne suund	Ühenduse osalus rakenduskava eelarves	Projektidele eraldatud ühenduse osalus	%	Väljamakstud ühenduse osalus	%
Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	424 309 435	405 393 829	95,54%	339 916 884	80,11%
Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	310 223 307	299 630 322	96,59%	192 693 975	62,11%
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud (ÜF)	525 397 290	525 340 037	99,99%	453 065 858	86,23%
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine (ERF)	110 523 614	110 523 614	100,00%	94 747 686	85,73%
Infoühiskonna edendamine	62 633 416	61 635 740	98,41%	54 417 441	86,88%
Tehniline abi	1 402 733	70 286	5,01%	68 336	4,87%
Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	20 688 960	72,46%	18 873 287	66,10%
KOKKU	1 463 043 293	1 423 282 787	97,28%	1 134 910 181	77,57%

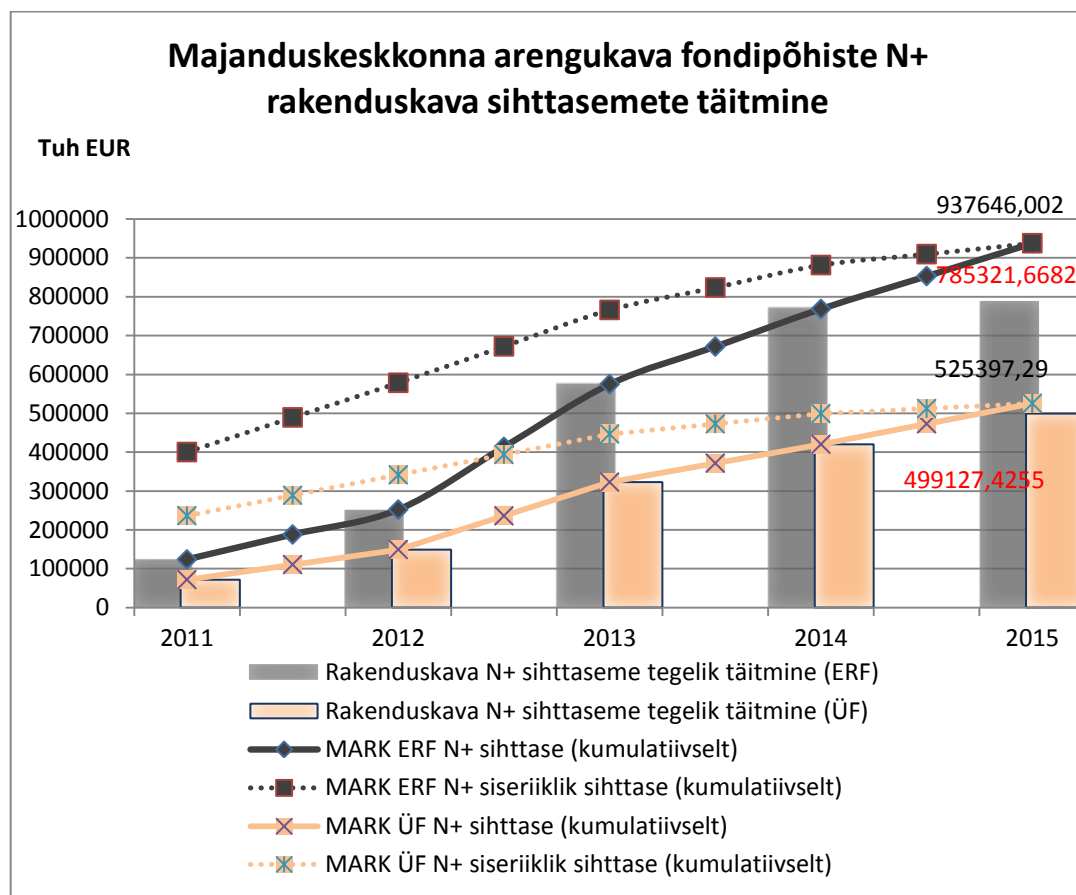
Allikas: SFCS , 29.04.2014

Rakenduskava ühenduse eelarvest on aruandeperioodi lõpuks kohustustega kaetud 97,28%, millest 77,57% on ka välja makstud. Kohustuste maht läheneb 100%-le ja väljamaksed on plaanipärased - seetõttu on hinnang finantsprogressile hea. Viimasel

aruandeperioodil on kohustuste maht kasvanud vaid 1,28% ja väljamaksed 15%. Ühenduse eelarvest on enim kohustustega kaetud transpordi suunad, seejuures transpordi ERF suund 100% (tabel 1). Suurimad on ühenduse osaluse väljamaksed ettevõtluse, transpordi ERF ja infoühiskonna suundades, mõlemas suunas üle 86%. Kõige väiksemad on väljamaksed tehnilise abi (4,9%) ja T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas (62,1%). Tehnilise abi väljamaksed on ka 2013. aastal madalad, tulenevalt toetatavate tegevuste eripärast ja vahendite optimistlikust planeerimisest, mis on reaalselt leidnud vähe kasutamist. Põhjus võib olla toetatavate tegevuste eripäras, kuid samas on kõik vajalikud tegevused rakenduskava rakendamiseks ellu viidud. Transpordi ÜF suunas on välja makstud 86% ühenduse eelarvest, mis on ka väga hea tulemus võrreldes eelmise aruandeperioodi väljamaksetega (59%). Aruandeperioodi jooksul valmis 5 projekti, mis kajastus ka väljamaksetes. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna väljamaksete maht on aruandeperioodil oluliselt kasvanud ja võrreldes 2012. aastaga on suunas võetud pea kõik kohustused. Aruandeperioodil maksti välja toetusi 20,6% kogu suuna ühenduse eelarvest. Samas suur osa meetmetest on avanenud perioodi teisel poolel, mistõttu ilmnevad ka paljud takistused struktuuritoetuste rakendamisel alles perioodi lõppjärgus.

Kui arvestada suuna kogueelarvet koos ühenduse ja projektide omafinantseeringuga, on kõik suunad v.a horisontaalne- ja tehniline abi ületanud 100% piiri, sest avaliku ja erasektori võetud kohustused ja tehtud väljamaksed on planeeritud avaliku ja erasektori osalusest suuremad ([lisa 5](#)). Kui vaadata kogueelarvepõhiselt, on väljamaksed suurimad transpordi ERF suunas (90%) ning ettevõtluse suunas (99%), viimasel juhul lisanduva erasektori finantseeringu tõttu.

Rakenduskava N+2/N+3 sihttase on 2013. aasta osas täidetud ning hetkeseisu põhjal võib prognoosida ka 2014. aasta täitmist (joonis 3).

Joonis 3. Rakenduskava n+ sihttasemete täitmine (allikas: Rahandusministeerium).⁴

Aruandeperioodil võib pidada **ettevõtluse suuna** tegevuste elluviimist heaks. Struktuurivahenditel on olnud väga oluline roll Eesti arengule. Kohati on need moodustanud viiendiku riigieelarvest, mis tähendab et ilma nendeta oleks riigi investeeringud jäänud viiendiku võrra väiksemaks. Ainuüksi läbi EASi on tänaseks põhiliselt struktuurivahenditest toetust saanud ligi kaheksa tuhat unikaalset ettevõtet, mis on enam kui kümnendik kõigist Eestis tegutsevatest ettevõtetest. Kui võrrelda struktuurivahenditest toetatud ettevõtteid mitte toetatutega siis võib oletada, et ilma toetusteta oleks jäänud Eesti ettevõtete müügitulu ligi 750 miljoni euro võrra väiksemaks ning töökohti oleks olnud üle viie tuhande vähem.

Tänu struktuurivahenditele on loodud ettevõtete ning teadus- ja arendusasutuste vahelist koostööd soodustavad meetmed, mis võimaldavad teadmismahukate toodete ja teenuste arendamist. Eriti heaks näiteks saab tuua „Tehnoloogia arenduskeskuste programmi“, mille läbi on ettevõtted koostöös teadus- ja arendusasutustega töötanud välja mitmeid unikaalseid tooteid ja teenuseid (vt punkti 7.1.2). Samuti saab esile tuua „Innovatsiooniosakute“ meedet, mis aitab VKEL koostöös kõrgkooli, katselabori või intellektuaalomandi ekspertidega uurida uusi innovaatilisi lahendusi, katsetada uusi materjale, koguda teadmisi tehnoloogiate kohta või teha uuringuid intellektuaalomandi andmebaasides. Tänapäevaks on rahastatud meetmes 1284 projekti, millest on lõppenud 1093.

⁴ N+ analüüsi aluseks on MA poolt EK-le deklareeritud kulud, sh EK poolt tehtud ettemaksed.

Märkimisväärseks saab pidada ka ettevõtetele suunatud finantsinstrumente. Eriti olulised olid finantsinstrumendid majanduskriis ajal, millal pankade laenupoliitika oli konservatiivne ja laenutingimused ettevõtete tegevuste finantseerimisel liiga ranged. Tänu riigi poolsele kiirele reageerimisele tagati majanduskriisi ajal ettevõtetele paremad võimalused laenukapitali kättesaadavusele, mis aitas kaasa ettevõtetele edasi areneda ja teha investeerimisotsuseid. Koostöös Euroopa Investeerimisfondiga on asutatud Balti Investeerimisfondi, mis on mõeldud juba käivitunud ettevõtetele paremate investeerimisvõimaluste tagamiseks. Järgneval aastal soovime keskenduda riskikapitalile, mis võimaldab varajases faasis olevate ettevõtetele kaasata täiendavaid investeerimisvahendeid.

Ettevõtlike suuna 2015. aasta sihttase on täidetud 10 indikaatori puhul ning võib eeldada veel 6 indikaatori 2015. aasta sihttaseme täitmist. 5 indikaatori 2015. aasta sihttaseme saavutamist mõjutab eelnevate aastate majandus- ja võlakriis ning selle tõttu jäävad tõenäoliselt täitmata. Indikaatori lisandväärtus töötaja kohta puhul jääb 2015. aasta sihtmäär saavutamata, kuid saavutustase võib olla perioodi lõpus 80-85% seatud eesmärgist. On ka vähetõenäoline, et ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas saavutab 2015. aastaks määratud sihttaseme. Aastatel 2010-2012 on seatud sihttasemed ületatud peaaegu 2 kordselt, kuid 2013. aastal täideti seatud sihttasemest 31,5%. Põhjuseks see, et eksporditavate ettevõtete arv küll kasvab, kuid ekspordi käibe on jäänud samaks. Varasematel aastatel on indikaatori täitmist mõjutanud üksikud suured tehingud, mis on moonutanud indikaatori tegelikku saavutustaset. Võib eeldada, et indikaatori kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse 2015. aasta sihttaseme saavutamiseks võib olla raskusi. Kuna 2013. aastal „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetuse“ raames projektide rahastamise otsuseid ei tehtud ja „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetuse“ elluviimine toimub alles 2014-2015 aastatel, saab antud meetme mõju või panust antud indikaatorisse mõõta alles 2014-2015. aasta seirearuannetes. „Allutatud laenu programmi“ raames jätkatakse meetme elluviimist kuni perioodi lõpuni ja tehnoloogialaenu lepinguid sõlmitakse ka järgnevatel aruandeperioodidel, mis kindlasti aitavad kaasa antud indikaatori saavutustaseme täitmisele. Lähtuvalt eeltoodust on antud indikaatori saavutustase aruandeperioodil madal ja antud hetkel ei ole võimalik kindlalt väita, et antud indikaatori saavutustase täidetakse planeeritud määral.

Turismivaldkonna arendamiseks suunatud tegevused on oluliselt panustanud Eesti turismiteenuste ekspordikasvu – väliskülastajate kulutused Eestis on kasvanud 1,02 miljardilt eurolt (2007) - 1,36 miljardi euron (2013), mis moodustab 30,3% Eesti teenuste ekspordist ning 8,1% Eesti kaupade ja teenuste koguekspordist. Välituristide ööbimiste arv Eesti majutusettevõtetes on suurenenud 2,9 miljonilt (2007)- 3,9 miljoni ööbimiseni aastal 2013. Eesmärkide saavutamisele on aidanud kaasa Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise tegevuste ja turundustegevuste toetamise tulemusena toimunud sihtturgude mitmekesistumine- kui veel 2004. aastal moodustasid Soome turistide ööbimised 61% kõigist välituristide ööbimistest, siis tulenevalt teiste sihtturgude kiiremast kasvust oli nende osatähtsus 2012. aastaks vähenenud 43%-ni. Kasvanud on ka kaugemate riikide- nii Euroopa kui ka Aasia riikide osakaal. Turismiinfokeskuste võrgustiku kaasajastamise ja infokanalite lisandumise tulemusena on suurenenud turismiteenuste tarbimine Eesti erinevates piirkondades. Veebikeskkonna www.visitestonia.com külastatavus aastal 2013 kasvas võrreldes 2007. aastaga 282%.

Rahvusvaheliste konverentside ja sündmuste toetamine on suurendanud Eesti turismitulusid väljaspool turismi kõrghooaega, aidates kaasa turismi sesoonsusest

tingitud probleemide leevendamisele turismiettevõtjate seas. Terviseturismi, mereturismi, mõisaturismi, sporditurismi ja pereturismi turismitoodete väljaarendamise toetamine on aidanud kaasa kohaliku ettevõtluse arendamisele ja turismitoodete mitmekesistamisele ning uute töökohtade loomisele.

Turismivaldkonna indikaatorite täitmisel on ebatõenäoline, et saavutatakse 2015. aastaks turismiteenuste ekspordi kasvu sihttase. Põhjuseks turismisektorit ja eriti teenuste ekspordi mõjutanud varasemate aastate majanduskriisi, mille tõttu on seatud sihttasemest täidetud 77%. Samuti on näha, et 2015. aastaks seatud hooajalisuse vähenemise indikaatori sihttaseme täitmisega on raskusi. 2013. aastal oli hooajalisuse näitaja parem kui eelmisel aruandeperioodil, kuid eesmärgist jäädakse siiski tugevasti maha. 2013. aastal avaldatud andmete kohaselt oli Euroopa Liidu riikidest Eestist paremad näitajad vaid kuuel riigil ja eesmärgtasemeni (35%) küündis vaid kaks riiki (Austria ja Saksamaa). Hooajalisust vähendavad eelkõige „Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamise“ meede ning investeringutoetused. Toetatud projektide mõju hooajalisusele peaks avalduma lähiaastatel.

2013. aasta **ettevõtluse** suuna indikaatoritest puuduvad kolme indikaatori (ettevõtete tegelemine intellektuaalomandi kaitsega ja uute väljatöötatud tehnoloogiate, toodete ja teenuste arv toetatud ettevõtete seas) prognoositavad andmed, sest indikaatorid ei olnud viimastes *Community Innovation Survey* uuringutes kajastatud.

Suuna ühenduse eelarvest on aruandeperioodi lõpuks kohustustega kaetud 96% ja välja on makstud 80%. Seega on hinnang finantsprogressile hea.

Ettevõtluse suuna sisulistes tegevustes aruandeaastal olulisi muutusi võrreldes planeerituga ei olnud. 2013. detsembris kinnitati VV poolt „**Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeede**“ ja 2014. aasta 27. jaanuaril alustati kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeetme taotluste vastuvõttu. Meetme üldeesmärgiks on strateegilisel planeerimisel põhineva arenguplaani ja toote-, teenuse-, protsessi ja personaliarendustegevuse ning turundus- ja müügitegevuse kaudu ettevõtja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine. Antud toetusmeede on 2014-2020 perioodi pilootmeetmeks. Meetme kaasabil piloteeritakse toetuse taotlemise ja menetlemise uusi põhimõtteid. Uue perioodi üheks suundumuseks on pakkuda toetuse taotlejatele kliendipõhist lähenemist.

Üldjoontes võib prioriteetse suuna rakendamisega rahule jääda. Finantsprogress on plaanipärane ning vahendeid suudetakse rakendusperioodi jooksul ära kasutada. Seatud sisuliste eesmärkide täitmisel on 2013. aastal näha liikumist paremuse poole, samas on paljude meetmete eelarved ammendunud. 2014. aastal on plaanitud viia ellu ettevõtluse suunas programmilisi tegevusi ja jätkata 9 meetme avatud või jooksvate taotlusvoorudega.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund

Võttes kokku T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna saavutused, siis kõige mahukam tegevus perioodil 2007-2013 oli teadus- ja arendusasutuste ja ülikoolide teadusliku infrastruktuuri uuendamine. Siin valitses olukord, kus regulaarsete eelarveliste investeringute puudumise tõttu enam kui 15. aasta jooksul olid amortiseerunud ja aegunud ruumid, aparatuur ja seadmed, sisuliselt pärit nõukogude ajast. Tänu struktuurivahendite ja Eesti riigi poolsele finantseeringule on Eesti teadusarendus astunud suure sammu edasi – on ehitatud ja uuendatud mitmeid uusi teadusarenduskeskusi ja loodud teadlastele ja õpilastele uurimistöö tegemiseks kaasaegsed töötingimused.

Tänaseks on investeringute kava 11 objekti praktiliselt valmis ja enamikus käib juba töö. Hiljuti avati Tartu Ülikooli Siirdemeditiinikeskus, kolimist lõpetavad augustis avatava Füüsikumi asukad. Tänu teadusaparatuuri erinevate tasemete meetmetele on uuenenud suur osa aparatuurist ja seadmetest. Eesti teadlastel ja innovaatoritel ei ole kunagi olnud kasutada sellisel tasemel uurimistöö keskkonda, mis sageli on ka tehnoloogia tipptasemel. Paljudel juhtudel on struktuurivahendid aidanud teaduse ning hariduse valdkonna senistel tippudel jõuda oma arengus järgmisele tasemele ning struktuurivahendite abil on õnnestunud T&A ning kõrghariduspoliitika meetmetes saavutada võrreldes varasema ajaga märksa süsteemsem lähenemine.

Eesti teadlaste ja inseneride edukus on tõusuteel - Euroopa Liidu Innovation Union Scoreboard 2014 tulemustabelis on Eesti 13. kohal, seejuures tulemuslikkuse aastase kasvu järgi aastatel 2006-2013 oleme 3,7%-ga pingereas teised. Regulaarselt on kasvanud teaduse maht, tulemuslikkus ja kvaliteet. Võrreldes 2006.a on Eesti teadlaste rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjades publitseeritud artiklite arv kasvanud ca 1,5 korda, siis veelgi kiiremini on kasvanud artiklite mõjukus ehk nendele viitamine. Kui Euroopa Liidus keskmiselt kasvab rahvusvaheliste publikatsioonide arv kiirusega 6% aastas, siis Eestil on keskmine kasv 11,8%. Uue teadustöö kvaliteedi indikaatorina vaatleb Innovation Union Scoreboard publikatsioonide arvu 10% kõige enam tsiteeritud publikatsiooni hulgas (Scientific publications within the 10% most cited scientific publications worldwide). Vastavalt IUS 2014 on Eestil 10% enam tsiteeritud publikatsioonide arvu aastane 3,7% Euroopa Liidu 1,4% vastu, mis näitab Eesti mõjukuse kasvu teadusmaailmas.

Teaduse tipptaseme (excellence) koondindikaator on Innovation Union Progress Report 2013 põhjal kasvanud aastas 11,7% võrra.

Järjest on kasvanud Eesti osalus EL raamprogrammides. EL VII raamprogrammis osales Eestist üle 490 partneri, kellele EK eraldas aastatel 2007-2013 ca 85 mln eurot.

Samuti on kasvanud ettevõtete poolne avaliku sektori teadusasutuste ja ülikoolide rahastamine (2013.a 33,6%) ning eriti muljetavaldav on olnud ettevõtlussektori TA investeringute kasv: aastatel 2000-2012 toimunud kasv 31,3 % aastas on kiireim Euroopa Liidus ja OECD riikides.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on avatud kõik 12 meetet ning ühegi meetme tegevused ei ole lõppenud. 2013. aastasse jäi kohustuste võtmise (rahastamisotsuste tegemine) alameetmes „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“ (avatud taotlusvoor). Avati kaks taotlusvooru, alameetme „Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteemade raames“ V taotlusvoor ning alameetme „Teadus- ja arendusasutuste teadusaparatuuri ja seadmete kaasajastamine“ IV taotlusvoor. 2013. aastal toimus kahe meetme jääkide ümbersuunamine meetmesse, mille projektides oli toimunud hangete kallinemine („Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“) ja kus seetõttu oleks osade projektide elluviimine sattunud ohtu, samuti ka meetmesse, kus oli selleks reaalne vajadus ning oli näha, et vahendid suudetakse perioodi lõpuks ära kasutada („Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine“).

Suunas on kokku 4 tulemusindikaatorit ja 4 väljundindikaatorit. Sihttase (lõppeesmärk) on ületanud 2 tulemusindikaatori ja 2 väljundindikaatori puhul, lõppeesmärk ei ole veel täidetud 2 tulemusindikaatori ja 2 väljundindikaatori puhul.

Arvestades indikaatoritesse panustavate projektide senist kulgu, ei ole põhjust kahelda ka seni täitmata indikaatorite täitmises programmiperioodi lõpuks.

Prioriteetse suuna eelarvest on välja makstud 62,1% prioriteetse suuna kogumahust, mis on suur edasimineku võrreldes 2012. aastaga, mil väljamaksed moodustasid vaid 41% prioriteetse suuna eelarvest. Eelarveperioodi kahele lõpuaastale on jäänud siiski ligikaudu 38% vahendite kasutamisest ja administreerimisest. Kuna suur osa meetmetest on avanenud perioodi teisel poolel, võivad ilmned paljud struktuuritoetuste rakendamise takistused alles perioodi lõppjärgus.

Nõudlus toetuse järele on enamiku meetmete lõikes olnud endiselt suur. Regionaalselt on toetused teadus- ja arendusasutuste ning ülikoolide asukoha järgi jaotunud eelkõige Tartu ja Tallinna vahel, muudes maakondades asuvad toetuse saajad on eelkõige seotud rakenduskõrgharidusõppe meetmetega (rakenduskõrgkoolid, ülikoolide kolledžid). Paralleelselt suurema osa meetmete avanemisega on Eestis toimunud ka ümberkorraldused teadus- ja arendustegevuse rahastamises, mis on toonud kaasa väiksemaid muudatusi struktuuritoetustest rahastatavate meetmete elluviimises.

Meetmete hilise avamise ja lühikese rakendamisaja tõttu on jätkuvalt risk, et elluviidavates programmides ja projektides võib vahendeid üle jääda. Olemasolevate andmete põhjal on keeruline prognoosida vahendite tegelikku jääki, samuti on 2014. aasta suvi viimane aeg tegemaks otsuseid vahendite ümber suunamiseks, et need saaksid perioodi lõpuks kasutatud.

Aruandeperioodi peamiseks kordaminekuks võib RA ja RÜ hinnangul pidada kõigi meetmete sisulist käivitumist ning meetmete elluviimiseks eraldatud vahendite kasutamise tempo kasvu.

Transpordi suund

Võttes kokku transpordi sektori arengud ja võrrelda tänast seisuga kümne aasta taguse olukorraga, siis muutused transpordi sektoris ja selle kvaliteedis on olnud hüppelised:

- Rekonstrueeritud on suur osa raudteevõrgust, ehitatud on uued platvormid ja välja vahetatud kogu rongiveerem. Märkimisväärne on seejuures, et rongiveeremi soetamisel panustas Eesti siseriiklike vahendeid omaltpoolt rohkem kui EL vahendeid, mis näitab raudtee ja ühistranspordi valdkonna prioriteetsust.
- Paari aasta (2014-2016) jooksul saab rekonstrueeritud oluline osa Tallinna trammivõrgust ja soetatud 20 uut trammi. Trammid soetati 100% siseriiklike vahendite arvelt, infrastruktuur rekonstrueeritakse EL ja KOV vahendite kaasabil. See on jälle hea näide sellest, et väike osa EL raha on kaasanud suure osa siseriiklikku vahendeid investeringute toetamiseks.
- Vahendeid on panustatud ka TEN-T maanteevõrgustikku, kus investeringute tegemisel on keskendutud eelkõige liiklusohutuse suurendamisele (liiklussurmade arvu vähenemine).
- Saartega ühistranspordi ühenduse kvaliteet on viidud uuele tasemele. Rekonstrueeritud on sadamate infrastruktuuri ja soetamisel on parvlaevad.
- Osaliselt on rekonstrueeritud lennujaam, mis on viinud reisijate teenindamise kvaliteedi uuele tasemele kuid vajab täiendavaid investeringuid seoses ohutuse ja keskkonnaleevendus meetmete osas.

Kokkuvõtvalt perioodil 2007-2013 on EL poolt liikmesriigile eraldatud toetus kaasanud suure osa riigi ja KOV vahendeid projektide kaasfinantseerimiseks.

Näidetena võib tuua rongide ja trammide soetamise, kus EL vahendite hulk kogu projekti käivitamiseks on olnud pigem väiksema osaga kui muude finantseerimisallikate osa (KOV, riik).

Transpordi suundades on suur osa projekte veel lõpetamata ja/või nende mõju ei ole veel täielikult avaldunud, seetõttu ei saa MKM hetkeseisuga anda lõplikku **hinnangut eesmärkide saavutamisele**. Siiski saab välja tuua, et edukam on oldud väljundindikaatorite (nt mingit tüüpi projektide arv) täitmisel ning vähem tulemus- või mõjuindikaatorite täitmisel (nagu öeldud, ei ole projektide mõju ka paljudel juhtudel veel avaldunud). Võrreldes rakenduskava väljatöötamise ajaga on oluliselt muutunud majanduskeskkond, mis transpordisektoris avaldus eelkõige nõudluse vähenemise näol nii kauba- kui reisijateveos, mõjutades seega ka seatud eesmärkide täitmist. Maanteeliiklus vähenes aastatel 2008–2010 kokku ligikaudu 16%, olles nüüdseks mõnevõrra kasvanud, ent jäädes endiselt oluliselt alla 2007. aasta tasemele. See areng on aidanud kaasa liiklusohutuse paranemisele. Aasta-aastalt paranev olukord küll 2011. aastal halvenes, ent surmajuhtumite arv liikluses pöördus pärast seda taas langusesse – võrreldes 2007. aastaga oli 2013. aastal neid üle 50% vähem (vastavalt 81 ja 196). Liiklusõnnetuste ning nendes vigasaanute koguarv on samal perioodil langenud ligi 50% (samal 2013. aastal eelmise aastaga võrreldes sisuliselt paranemist ei toimunud).

MKMi hinnang on **ERF suuna** finantsprogressile väga hea. Suuna kogueelarves on kohustusi võetud 100%, väljamakseid on toetuse eelarvest 86%. 2013. aastal valmisid 3 projekti (regionaalsed lennujaamad, reisijate turvalisus raudteel, Hundipea sadam). Kokku on ERF-suunas lõpetatud projekte 7 ning rakendamisel 2 projekti (väikesadamate rekonstrueerimine ning väikesaartega ühenduse pidamiseks parvlaevade soetamine).

Hinnang **ÜF suuna** finantsprogressile on samuti **väga hea, kuna eelarve on kohustustega 100% kaetud**. ÜF-suunal on tegemist enamasti väga mahukate projektidega, mille ettevalmistamiseks kulus ka proportsionaalselt rohkem aega, siis väljamaksete hüppeline tõus jäi vastavalt 2011–2012 prognoositule 2013. aasta teise poole. 2014. aasta lõpu seisuga on plaanis enamus ÜF-projektid ellu viia, osa projekte jääb ka 2015. aasta teise poole. Projektides on toimunud erinevaid viivitusi, mida 2012. aasta aruannet koostades veel ette näha ei olnud. 2013. aastal valmisid 5 projekti (Ülemiste liiklussõlme suurprojekt, Aruvalla-Kose ja Mäo möödasõidu suurprojekt, Jõhvi liiklussõlm, Muuga sadama idaosa, Rõmeda-Haljala teelõik). Kokku on ÜF-suunas lõppenud 9 projekti.

Olulisimaks transpordi suuna kordaminekuks 2013. aastal võib nimetada uute elektrirongide liinile tulekut. Eeltoodut arvesse võttes on hinnang meetme rakendamisele kokkuvõttes hea.

Tänu **infoühiskonna suuna** tegevustele on paranenud inimeste võimalused internetiteenustele ligipääsuks ja ka vastavad oskused ning teadlikkus. Seda kinnitab internetikasutuse kasv, mis ületab ka kavandatud sihttaseme. Edasi on arendatud paljusid e-valitsuse teenuseid, sealjuures pöörates tähelepanu nende kasutajasõbralikkusele, millest annab tunnistust kõrge rahuolu määr riigi e-teenustega. On aidatud kaasa internetikeskkonna muutmiseks turvalisemaks, parandades inimeste oskusi ja kasutajate ning teenuseosutajate teadlikkust ning võimalusi turvalise internetikasutuse vallas, millest annab muuhulgas tunnistust ID-kaardi ja mobiili-ID kasutamise suurenenud osatähtsus.

Infoühiskonna suunas on avatud kõik 3 meetet. Programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ viiakse ellu aastatel 2007-2015, selle eelarve on nüüdseks tõusnud 4,2 mln euroni. Aruandeperioodi lõpuks oli vastavalt iga-aastastele tegevuskavadele läbi viidud tegevusteks kasutatud 3,3 mln eurot st 75% programmi mahust. Meetmes „**Infoühiskonna edendamine investeeringute kavade kaudu**“ oli aruandeperioodi lõpuks projektide eelarveid kinnitatud 96% planeeritud meetme mahust ja välja makstud toetust 78%. 2013. aastal oli eesmärgiks eelmiste aastate investeeringukavadega kinnitatud projektide elluviimine ja lõpetamine. **Avatud taotlusmeetmes** oli aruandeperioodi lõpuks läbi viidud 11 avatud taotlusvooru, välja makstud 96% meetmele planeeritud toetusest ja kohustustega kaetud 99,9%.

Vaadates infoühiskonna suuna indikaatorite täitmist, võib väita, et eesmärkide saavutamine toimub plaanipäraselt ja seatud ajaraamistikus, mida toetab suur väljamaksete protsent ning rahastatud projektide hulk. Paljud projektid on juba tänaseks avaldanud laiaulatuslikku mõju. 2013. aastat võib murranguliseks nimetada seetõttu, et veel detailsemalt tegeleti projektide ettevalmistamisega. Taotlejatele pakuti konsultatsiooni IT projektide juhtimiseks ning järjest olulisemaks on muutumas nõue, et IKT arendus peab tooma otsest majanduslikku efektiivsust riigijuhtimises. Jällegi saab väita, et väga hästi on rakendunud tegevussuund, mis hõlmab inimeste internetikasutust ja kiire interneti arenguid. Samuti on jätkuvalt tõusvas trendis e-ID kasutamine, sest loodud on uusi rakendusi ja kasutajad on teadlikumad. Lisandunud on veel piiriülene mõõde, mis vaadatud Euroopa ühtse digitaalse turu seisukohast on olulise tähtsusega: loodud IKT rakendustest ja nende loomise kogemusest on võimalik kasu saada tervel ühtsel turul. Suureks väljakutseks on aga endiselt avalike teenuste arendamine infoühiskonnas, mis vajab läbimõeldumat tegevust ja eelkõige vanadest harjumustest loobumist. 2013. aastal valmis „Avalike teenuste roheline raamat“, mis on oluline sisend ka struktuurivahendite planeerimisel. Arengud on kokkuvõtvalt toodud siin: <http://mkkm.ee/arvuta-arendatava-avaliku-teenuse-halduskoormust/>.

Nõudlus IT arenduste järele avalikus sektoris on suur ning erasektor on suutlik ka teenust pakkuma. Teisalt on väljakutseks riigihangete venimine, mis tuleneb eelkõige arenduste keerukusest. Lahenduseks oleks raamlepingud ning väiksemad hangitavad arendused ja etapiviisiline arendus. Tagasinõuded ja vaided ei ole rakendamist takistanud ning maakondlikult on arendused peamiselt ühtlaselt jagunenud.

Hinnang prioriteetse suuna sisulisele progressile aruandeperioodil on hea. Eesmärkide saavutamise seisukohalt on üheksast indikaatorist 2015. aastaks seatud sihttasemed täidetud kuuel. Endiselt ei saa rahul olla „WAI“ indikaatoriga (kodulehtede kasutatavus) täitmisega ka 2013. aastal. Samas on antud indikaatori saavutustase võrreldes eelmise aruandeperioodiga suurenenud ja on loota, et antud indikaatori saavutustase kasvab ka järgnevatel aruandeperioodidel. Samuti on oht, et indikaatori riigihanked e-keskkonnas saavutusmäär jääb perioodi lõpuks täiel määral saavutamata. Aruandeperioodil oli 2015. aastaks seatud sihttasemest saavutatud 58,7%. Samas võrreldes antud indikaatori saavutusmäära eelmise aruandeperioodiga, siis on indikaatori saavutustase märgatavalt tõusnud (2012. aastal oli 2015. aastaks seatud eesmärgist täidetud vaid 20%).

Aruandeaastal oli peamiseks eesmärgiks heaks kiidetud projektide realiseerimine ja kohustusi on võetud maksimaalselt eelarve piires. Seega saab väita, et suuna eelarve on kohustustega kaetud 100% ulatuses. Teisalt jooksavalt otsustati ja otsustatakse iga odavneva projekti vahendite paigutus. Aruandeaasta planeeritud väljamaksete prognoosist 7,3 mln eurost maksti välja 6,2 mln eurot ehk 86,1%. Võrreldes eelmise

aruandeperioodiga on 2013. aasta väljamaksed natukene vähenenud, kuid kokkuvõttes hinnang finantsprogressile väga hea.

Hinnang **horisontaalse tehnilise abi** vahendite kasutamisele on väga hea, kuna aruandeperioodil on HTA-s projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 91%. 2013. aasta lõpu seisuga on aktsepteeritud 90 horisontaalse tehnilise abi projekti, mille eelarved kokku on 20,6 mln eurot, moodustades prioriteetse suuna eelarvest 72%. Projektidele on väljamakseid tehtud 18,8 mln euro ulatuses ning väljamaksete osakaal on 91% projektide eelarvetest. Väljamaksed moodustavad kogu HTA eelarvest 66%.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tehnilises abis (*edaspidi MARK TA*) on aktsepteeritud 17 projekti, mis moodustavad prioriteetse suuna eelarvest 5%. Projektidele on väljamakseid tehtud 5% MARK TA eelarve kogusummast, seega hinnang kasutamisele on **hea**. Vaadates MARK TA meetme eelarve kohustuste ja väljamaksete protsenti, siis võiks hinnang olla madalam. Kui võrrelda aga asutuste TA eelarveid ning väljamaksete suhet, siis on hinnang hea. Arvestades asjaolu, et ei ole avastatud rikkumisi ega tehtud tagasinõudeid ning kõik vajalikud tegevused (seirekohtumised) on plaanipäraselt viidud ellu, siis on ebaõiglane hinnata meetme rakendamist madalamalt. Oluline on ka see, et eesmärgid on saavutatud väiksema ressurssiga, kui perioodi 2007-2013 planeerimisel arvestati ning eelarveliste vahendite suuremaks kasutamiseks on muudetud TA määrust, mis lubab viia ellu meetmepõhiseid uuringuid. 2014. aasta suvel on plaanis üle vaadata ka MARK TA meetme eelarvelised vabad vahendid ja vajadusel tõsta need ümber rakenduskava teistesse meetmetesse, kus on käimas toetuse taotlemine ja täiendavate eelarveliste vahendite järgi on suur vajadus.

Hinnang indikaatorite saavutamisele on **väga hea**, sest 2013. aasta eesmärgid on saavutatud ning enamjaolt on ületatud ka sihtindikaatorid. Arvestades tehnilise abi nii meetmete finants- kui ka sisulist arengut, on koondhinnang tehnilise abi rakendamisele tervikuna **väga hea**.

Üldjoontes võib rakenduskava tegevuste elluviimist aruandeperioodil pidada heaks. Eesmärkide täitmine on kokkuvõttes olnud edukas ka 2013. aastal ning enamuse indikaatorite puhul täidetakse 2015. aasta sihttase. Finantsprogress on plaanipärane, kõik rakenduskava meetmed on kas avatud või juba suletud ning järjekindlalt on liigutud seatud sisuliste eesmärkide täitmise poole.

Seirekomisjoni koosolekul 18.06.2013 osales 17 seirekomisjoni liiget või asendusliiget, lisaks 2 EK vaatlejat ning 11 vaatlejat ministeeriumidest ja partnerorganisatsioonidest.

Vastuvõetud otsused, seisukohad (sh võimalikud tähtajad nende realiseerimiseks) (vt [lisa 9](#)):

- Kinnitada 2013. aasta „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava“ seirearuanne.

2 EXECUTIVE SUMMARY

This Monitoring Report covers the implementation of the Operational Programme for the Development of Economic Environment (hereinafter: OP) in 2013. The Report includes both financial and substantial information about the implementation of the Operational Programme's priority axes and involved measures during the period of 01.01.2007-31.12.2013, as of 31.12.2013. The Report is cumulative and does not repeat information presented in Reports of previous years.

The Report covers first the implementation of the Operational Programme as a whole and then in detail by priority axes. The general part of the Report (chapters 3-6) covers significant problems that occurred upon implementing the Operational Programme, and also changes, results of supervision, monitoring and assessments, and awareness activities.

For each priority axis, the Report provides an overview of fulfilment of its targets, both as substantial indicators and as payouts made and commitments undertaken with funding decisions. On that basis, the administration's summary assessment to the implementation is provided. Separate sub-chapters cover the status of implementing major projects and other large projects.

The Operational Programme is implemented in a total of seven priority axes with a total of 46 measures:

- Priority axis 1 "Innovation and growth capacity of enterprises" (*the entrepreneurship priority axis*): its intermediate body (IB) is the Ministry of Economic Affairs and Communications (MoEAC) and the implementing agencies (IA) are Fund KredEx (KredEx) and Enterprise Estonia (EAS). The priority is divided into 29 measures implemented via programmes (9 pcs) and open application rounds (20 pcs). 26 measures are open, 3 measures are closed⁵. The entrepreneurship priority makes up 29% of the Operational Programme's total budget from Community funding.
- Priority axis 2 "Improving the competitiveness of Estonian R&D through research programmes and modernisation of higher education and R&D institutions" (*the R&D and higher education infrastructure priority axis*): its IB is the Ministry of Education and Research (MoER) and the IA is Archimedes Foundation (Archimedes). The priority is divided into 12 measures implemented via programmes (5 pcs), investment plans (2 pcs) and open application rounds (13 measures/sub-measures). All 12 measures are open. None of the measures have completed their activities as of 31.12.2013. This priority makes up 21.2% of the Operational Programme's total budget from Structural Funds.
- Priority axes 3 "Transport investments of strategic importance" (*the CF transport priority axis*) and 4 "Development of regional transport infrastructure" (*the ERDF transport priority axis, together called the transport priority axes*): their IB is the MoEAC and the IA-s are Road Administration (MNT), the Technical Surveillance Authority (TJA) and AS Tallinna Lennujaam (TLL). Since 1.01.2013, Maritime Administration (VTA) is no longer an IA and since 1.01.2014, MNT is no longer an IA as their tasks have been transferred to TJA.

The transport priority axes make up 43.5% of the Operational Programme's total budget from Structural Funds. These priority axes are implemented as a unified measure in the form of an investment plan.

⁵ All projects of such a measure have received support payment and their final reports have been approved.

- Priority axis 5 “Development of information society” (*the information society priority axis*): its IB is the MoEAC and the IA is the Estonian Information Systems Authority (RIA). This priority is implemented via one programme, one investment plan and one open application round measure. The budget of the priority makes up 4.3% of the Operational Programme’s total budget from Structural Funds.
- Priority axis 6 “Horizontal Technical Assistance” and axis 7 “Technical assistance”: their IB and also the IA is the Ministry of Finance (MoF) i.e. the Managing Authority (KA). These priorities have a budget of 2% of the Operational Programme’s total budget from Structural Funds.

Out of the Operational Programme’s 57 indicators, 29 have reached their 2015 target level at the end of the reporting period. 12 indicators have no data for the year 2013 as those data become available with a delay, in some cases no less than a year later, or are gathered in a regular survey implemented every couple of years. The 2015 target levels of 12 indicators remain unattained in significant extent due to the economic crisis of earlier years or because of incorrectly set target levels (of those, five are in the entrepreneurship priority axis, five are in the transport priority axes and two are in the information society related priority axis). For the remaining 16 indicators, the 2015 target levels should be reachable.

By the end of the reporting period, 97.28% of the Operational Programme’s budget from Community funding have been covered with commitments; of this, 77.57% have been paid out. As the volume of obligations nears 100% and payouts have been made as planned, the assessment given to the financial progress is good. Compared to the year 2012, the volume of commitments has increased by merely 1.28% and payouts have increased by 15%. The transport priority axes have the highest rate of covering their Community budget with obligations, the ERDF transport priority axis having a 100% rate there. Community funding payouts are higher in the priority axes of entrepreneurship, ERDF transport and information society – over 86% of the planned funds are paid out in all those priorities. The lowest payouts from Community funding are in the priority axes of technical assistance (4.9%) and R&D and higher education infrastructure (62.1%). Payouts of the technical assistance priority axis continue to be low in 2013 due to the specifics of activities supported and due to optimistic planning of funds which have found little use in reality. The cause may be the specifics of activities supported, yet, at the same time, all activities needed to implement the Operational Programme have been performed. Starting from 2014, research and assessments based on the Operational Programme’s individual measures can be financed from the OP funds intended for technical assistance; this enables more flexible use of the budget. In the transport CF priority axis, 86% of the Community funding have been paid out and this is a very good result compared to the payouts in the previous reporting period (59%). 5 projects were completed during the reporting period and this was also reflected in payouts. The payouts of the R&D and higher education infrastructure priority axis have increased significantly in the reporting period. Compared to 2012, almost all obligations have been undertaken in this priority axis and great progress has been made in paying out the support funds. 20.6% of the priority axis’ entire budget has been paid out in the reporting period. At the same time, a big share of its measures has been opened in the period’s second part and therefore many obstacles to the implementation of structural aid will also become clear only in the period’s final stage (Chart 2).

Chart 2. The priority axis commitments and payments in 01.01.2007-31.12.2013.

Priority axis	EU contribution	Commitments (EU funds)	%	Total payments (EU funds)	%
The entrepreneurship priority axis	424 309 435	405 393 829	95,54%	339 916 884	80,11%
The R&D and higher education infrastructure priority axis	310 223 307	299 630 322	96,59%	192 693 975	62,11%
The CF transport priority axis	525 397 290	525 340 037	99,99%	453 065 858	86,23%
The ERDF transport priority axis	110 523 614	110 523 614	100,00%	94 747 686	85,73%
The information society priority axis	62 633 416	61 635 740	98,41%	54 417 441	86,88%
Technical assistance	1 402 733	70 286	5,01%	68 336	4,87%
Horizontal Technical Assistance	28 553 498	20 688 960	72,46%	18 873 287	66,10%
TOTAL	1 463 043 293	1 423 282 787	97,28%	1 134 910 181	77,57%

Source: SFCS , 29.04.2014

Considering the total budget for the priority, all priority axes except horizontal technical assistance and technical assistance have passed 100% as the obligations undertaken and the payouts made in the public sector and the private sector are higher than the planned participation of those sectors ([Appendix 5](#)). When looking at the total budget, payouts are the highest in the ERDF transport priority axis (90%) and in the entrepreneurship priority axis (99%), the latter is largely due to added funding from the private sector.

The Operational Programme's N+2/N+3 target level for 2013 has been achieved and, based on the current situation, the relevant achievement for 2014 can also be forecasted (Figure 4).

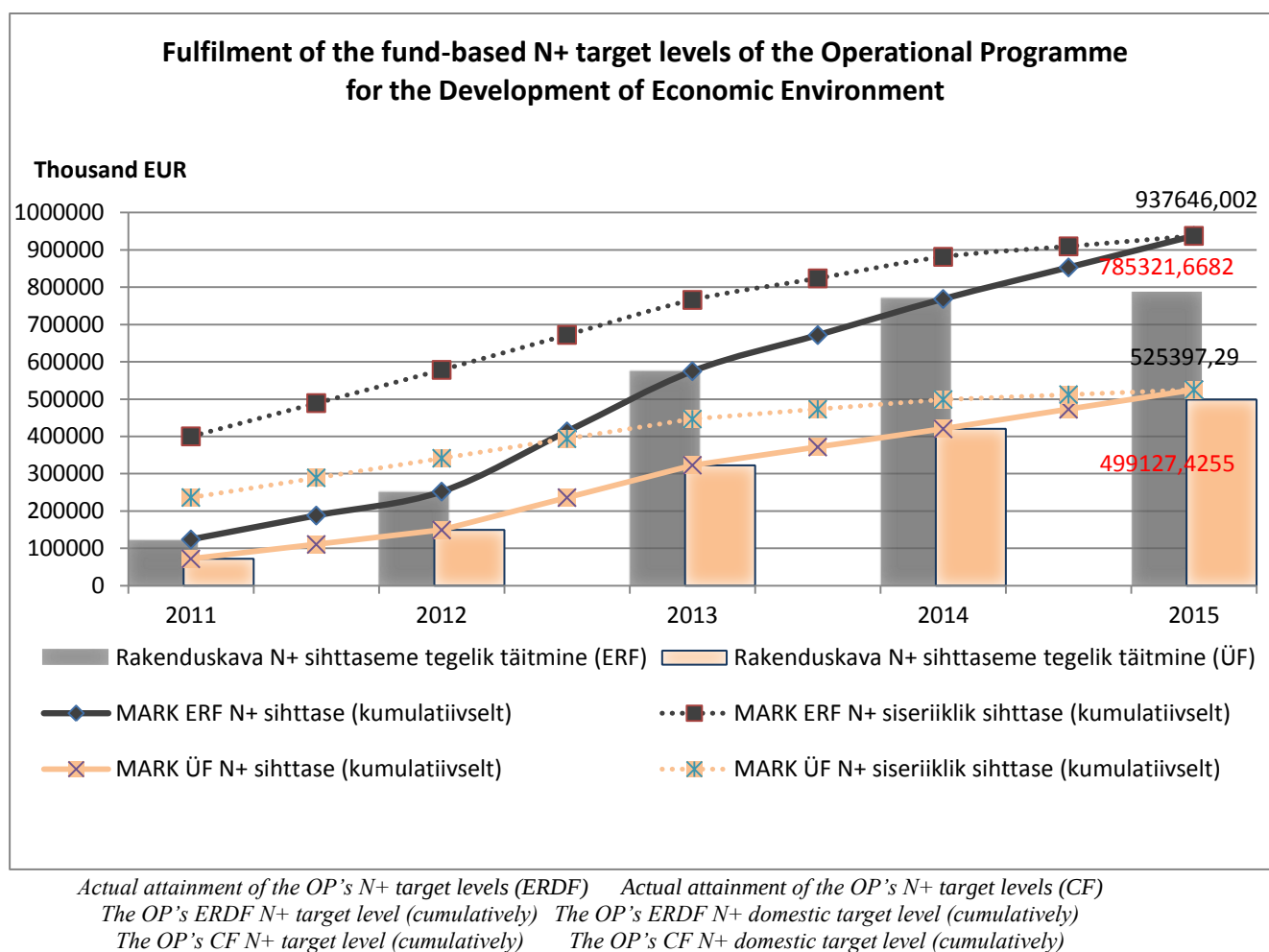

Figure 4. Attainment of the Operational Programme's N+ target levels (source: the Ministry of Finance).⁶

In general, the implementation of the **entrepreneurship priority axis** activities in the reporting period can be considered good. 10 of the priority's indicators have already reached their 2015 target level and 5 other indicators are also expected to reach their 2015 target levels. The 2015 target levels of 5 indicators will probably remain unattained due to the economic and debt crisis of previous years. Added value per employee will not be attained, but we estimate that the level of attainment could be 80-85% of the target set for 2015. It is improbable that the export turnover increase among supported enterprises will reach the target level set for 2015. In 2010-2012, the target levels were surpassed by nearly two times, yet only 31.5% of the set target was reached in 2013. The reason is that the number of export enterprises is growing, but the export turnover has remained the same. Also, single large transactions have affected the achievement of this indicator in earlier years, distorting the indicators' actual level reached. It can be assumed that there will be difficulties in reaching the 2015 level for involved private sector investments in new machines and equipment, because no funding decisions were made in the „Industrial undertaking's technology investment support” measure in 2013 and the “Industrial and service undertaking's investment support” measure will be implemented only in 2014-2015, therefore the effect or contribution of this measure for the indicator can only be assessed in monitoring

⁶ The N+ analysis is based on the expenses declared by the MA to the EK, incl. the payments made by the EK.

reports of 2014-2015. Implementation of the “Subordinated loan programme” measure will continue until the period’s end and technology loan contracts will be signed in future periods as well, so these will certainly help in attaining this indicator’s target level. Based on the foregoing, the indicator’s attainment level in the reporting period was low and it is currently not possible to ascertain that the indicator’s target level will be reached as planned.

Concerning the achievement of **tourism** indicators, it is improbable that the 2015 target level of tourism service export growth will be reached because the tourism and especially the export of services have been affected by a lag that occurred during the economic crisis of earlier years; 77% of the planned target level can be expected to be reached by 2015. Also, difficulties are apparent concerning attainment of the 2015 target level for decrease of seasonality. In 2013 the seasonality indicator was better than in the previous reporting period, yet the target is still far from being reached. The seasonality indicator is very ambitious. Six European Union countries among those who published their data for 2013 had better indicators than Estonia; only two countries (Austria and Germany) attained the target level. Seasonality is mainly reduced by the “International events and conferences support” measure and by investment support payouts. The effect of supported projects on the seasonality should become apparent in the next few years.

In the **entrepreneurship priority axis** there are no forecasted data for three indicators (enterprises dealing with intellectual property protection and the number of new technologies, products and services developed among the supported enterprises), as those indicators were not reflected in the latest Community Innovation Survey reports.

By the end of the reporting period, 96% of the Community budget for the priority axis is covered with commitments and 80% of the priority axis’ budget has been paid out. Therefore, the financial progress is assessed to be good.

There were no significant differences between planned and actual substantial activities. The Government of the Republic approved the “**Growth undertaking’s development plan support**” measure in December 2013 and reception of applications for growth undertaking’s development plan support started on 27 January 2014. The measure’s overall objective is increasing the international competitiveness of undertakings through a development plan, product, service, process and personnel development activities and marketing and sales activities based on strategic planning. The support measure is a pilot measure for the period of 2014-2020. With this measure, new principles of applying for and processing the applications for support are piloted. One of the new period’s directions is to provide support applicants with a client-based approach.

In general, the implementation of this priority axis can be considered satisfactory. Financial progress has been as planned and the funds can be used up within the implementation period. Improvement can be seen in achievement of substantial targets in 2013, but many measures have depleted their budgets and no significant application rounds have been conducted.

The **R&D and higher education infrastructure priority axis** opened all 12 measures and none of the measures have finished their activities. Undertaking of commitments (making funding decisions) for the sub-measure “Supporting research and development of information and communication technology” (open application round) took place in 2013. Two application rounds were opened: the V application round for the sub-measure “Modernising the small-scale research infrastructure in the framework of research topics receiving targeted financing in Estonian research and development institutions” and the IV application round of the sub-measure “Modernising research instruments and equipment of research and development institutions”. The residual balances of two measures were redirected in 2013

into measures where project procurement had become more expensive (Learning and work environment in higher education institutions and research and development institutions) and which therefore were at risk of stopping the implementation of some of their projects, and also into measure which had a real need for it and which also was apparently able to use up the funds by the end of the period (Modernisation of research instruments and equipment).

This priority axis has a total of 4 result indicators and 4 output indicators. The target level (final target) of 2 result indicators and 2 output indicators has been surpassed and that of 2 result indicators and 2 output indicators has not yet been achieved. Considering the progress of projects contributing to the indicators thus far, there is no reason to doubt the attainment of the as-yet unattained indicators by the end of the programme period.

62.1% of the priority axis' total volume has been paid out from its budget; this is great progress compared to 2012 when payouts made up only 41% of the priority axis' budget. Still, the use and administration of 38% of the funds is left for the budget period's two final years. A big share of the measures has been opened in the period's second part and therefore many obstacles to the implementation of structural aid will also become clear only in the period's final stage, thereby jeopardising the tidying of the institutions' internal systems by the beneficiary in a manner enabling proper use of the support pursuant to rules.

Demand for support has been high in most measures. Regionally, the support for research and development institutions and universities has been divided mostly between Tartu and Tallinn; the beneficiaries of other counties are mostly related to professional higher education measures (professional higher education institutions, university colleges). In parallel with opening most of the measures, the funding of research and development activity has been reorganised in Estonia and this has brought about minor changes in the implementation of measures funded from structural aid.

Late opening of measures and a short period left for implementing those measures has led to a continued risk of surplus funds being left over from programmes and projects after their implementation, yet it is difficult to forecast the exact surplus of funds from the current data. The summer of 2014 is also the final point in time for deciding any redirections of funds in order to get them used up by the end of the period.

According to the assessment by the IB and the IA, the period's main success is the substantial launching of all measures and the acceleration of the growth of using the funds allocated for implementing the measures.

A large share of projects in the **transport priority axes** is as yet unfinished and/or their effect has not been expressed fully, therefore the MoEAC cannot currently provide a final **assessment to the achievement of targets**. It can nevertheless be highlighted that the most success has been achieved in attaining the output indicators (e.g. a number of projects of a certain type) and less in attainment of result indicators or effect indicators (as mentioned, the effects of many projects have not been expressed yet). The economic environment has significantly changed when compared to the time of preparing the Operational Programme; in transport sectors, changes are expressed primarily as a decline of the demand for both freight and passenger transport which also affects the attainment of targets set. The volume of road transport decreased by a total of approximately 16% in 2008–2010; it has increased again somewhat by now, yet still remains significantly below the level of 2007. This development has contributed to the improvement of traffic safety. The situation, having improved year after year, then deteriorated in 2011, but the number of traffic fatalities turned to a decline again thereafter – they decreased by more than 50% in 2013 when compared to 2007 (81 and 196, respectively). The total number of traffic accidents and injuries had dropped by nearly 50% in

the same period (yet, no substantial improvement took place in 2013 compared to the year before).

The assessment of MoEAC to the financial progress of **ERDF priority axis** is very good. Commitments have been undertaken for 100% of the priority axis' total budget and payouts have been made in the extent of 86% of the support budget. 3 projects were completed in 2013 (regional airports, railway passenger safety, Hundipea Harbour). The total number of completed projects in the ERDF priority axis is 7, and 2 projects are still being implemented (reconstruction of small harbours and acquiring ferries to maintain connection with small islands).

The assessment to the financial progress of the **CF priority axis** is also **very good**. Commitments have been undertaken for 100% of the priority axis' total budget and support payouts have been made in the extent of 86% of the support budget. As the CF priority axis usually entails very large projects with proportionally more time spent on preparing such projects, a sharp increase of payouts occurred in the second half of 2013, as predicted in 2011-2012. Implementation of most of the CF projects is planned to be completed as of the end of 2014; some projects will be pushed to the second half of 2015. Various delays have taken place in projects which could not yet be foreseen when preparing the 2012 Report. 5 projects were completed in 2013 (the major project of Ülemiste traffic node, the major project of Aruvalla-Kose and Mäo bypass, the Jõhvi traffic node, the eastern part of Muuga Harbour, and the Rõmeda-Haljala road section). A total of 9 projects have been completed in the CF priority axis.

The most important success of the transport priority axis in 2013 is the new electrical trains being commissioned. Considering the aforementioned, the assessment to the implementation of the measure is good.

All 3 measures are open in the **information society priority axis**. The programme **“Increasing awareness of information society”** will be implemented in 2007-2015; its budget has increased to 4.2 m euros by now. By the end of the reporting period, 3.3 m euros i.e. 75% of the programme's volume had been used for activities implemented pursuant to annual action plans. In the measure **“Developing information society via investment plans”**, project budgets have been approved in the extent of 96% of the measure's planned volume and 78% of the support funds had been paid out by the end of the reporting period. The objective for 2013 was to implement and complete the projects approved with the previous years' investment plans. 11 open application rounds were conducted in the framework of the **open application measure** by the end of the reporting period 96% of the support funds planned for the measure have been paid out by the end of the reporting period and more than 99.9% are covered with commitments. Concerning the indicators of the priority axis, it can be said that targets are achieved as planned and scheduled, supported by the large percentage of payouts made and the large number of projects funded. Many projects have already achieved wide-scale effect by now. 2013 can be called a breakthrough year because the preparation stage of projects was handled in even more detail. Applicants were offered consultations for management of IT projects and ever more importance is gained by the situation where an ICT development is expected to bring direct economic effectiveness to governance. It can again be said that targets are achieved as planned and within the set schedule; this is supported by the high percentage of payouts made and the high number of projects funded. Many of the projects have already achieved a wide impact. The activity priority has been implemented very well, involving the population's Internet usage and inter alia developments related to fast Internet connectivity. Also, the use of e-ID continues to increase, mainly due to new applications being created and users becoming more aware. Developing public services in an information society remains a

great challenge; this requires more thoroughly considered activities and most of all, letting go of old habits. Preparation of a “green book of public services” was completed in 2013; it is also an important input for structural funds planning. The relevant developments are summarised at <http://mkkm.ee/arvuta-arendatava-avaliku-teenuse-halduskoormust/>.

There is high demand for IT developments in the public sector, and the private sector is capable of providing that service. On the other hand, delays in public procurements are a challenge here, caused primarily by the complexity of the developments needed. The solution includes framework contracts, smaller so-called procurable developments and stage-by-stage development. Return claims and disputes have not hindered the implementation and the developments are mostly uniformly distributed between counties.

The assessment to the substantial progress of the priority axis in the reporting period is good. Concerning achievement of targets, almost seven out of nine indicators have reached the targets set for 2015. The “WAI” indicator (website availability) still cannot be called satisfactory in 2013. At the same time, this indicator’s level of attainment has increased compared to the previous reporting period and there is hope that this level will also increase in the coming reporting periods.

The main objective for the reporting year was to implement the approved projects and maximum commitments have been undertaken in the extent of the budget. Therefore it can be said that this priority axis’ budget is 100% covered with commitments. On the other hand, the placement of funds released from every project becoming less expensive was and is decided in an operative manner. 6.2 m euros i.e. 86.1% of the forecasted 7.3 m euros of planned payouts for the reporting year were paid out. Compared to the previous reporting period, the payouts of 2013 have decreased a little, but the summary assessment to the financial progress is very good.

The assessment of the MoF to the use of **horizontal technical assistance** funds applied for is very good, as payouts were made in the extent of 91% of the approved budgets of HTA projects in the reporting period. 90 horizontal technical assistance projects have been approved by the end of 2013, with budgets making up a total of 20.6 m euros i.e. 72% of the priority axis’ budget. 18.8 m euros of payouts have been made to projects and the proportion of payouts to project budgets is 91%. Payouts make up 66% of the entire HTA budget, therefore the assessment of the MoF to the use of funds is **very good**.

In **technical assistance to the Operational Programme for the Development of Economic Environment** (hereinafter: OP’s technical assistance), 17 projects have been approved with a total budget of 70,286 euros, making up 5% of the priority axis’ budget. 68,336 euros of payouts to projects have been made and 5% of the total budget of OP’s technical assistance has been used for the prescribed activities, therefore the assessment to the use of funds is **good**. Usage activity of the OP’s technical assistance measure has been low – just 5% of payments have been made in that measure since 2007. The cause may be the specifics of activities supported, yet, at the same time, all activities needed to implement the Operational Programme have been performed. Starting from 2014, research and assessments based on the Operational Programme’s individual measures can be financed from the OP funds intended for technical assistance; this enables more flexible use of the budget.

The assessment to the indicators’ level of achievement is **very good** as the targets of 2013 have been reached and the target indicators have also been mostly surpassed. Considering the technical and substantial development of the technical assistance measures, the summary assessment for the implementation of technical assistance as a whole is **very good**.

In general, the implementation of the Operational Programme's activities in the reporting period can be considered good. In conclusion, the attainment of targets has been successful in 2013 as well and the 2015 target levels of most indicators will be reached. The financial progress is proceeding as planned; all measures of the Operational Programme are either opened or already closed, and steady progress has been made towards attainment of the substantial targets set.

3 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE

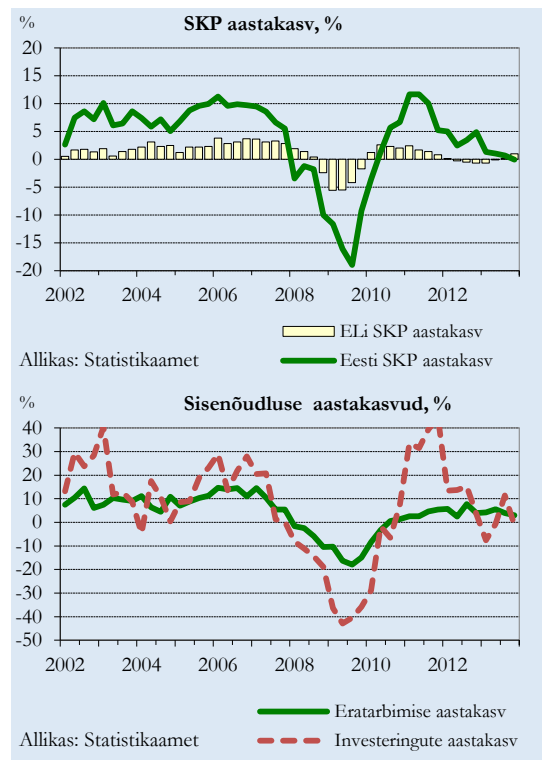
Järgnev peatükk annab ülevaate rakenduskava elluviimist mõjutanud olulistest majandusarengutest ning peamistest rakendamisega seotud probleemidest ning riskidest. Käsitletakse valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ning õigusaktides toimunud muudatusi, kirjeldatakse seoseid ja panust olulisematesse Eesti ja EL strateegiadokumentidesse ning struktuurivahendite horisontaalsetesse teemadesse.

3.1 Olulisemad majandusarengud 2013. Aastal

2013. aastal jätkusid Eesti majanduses positiivsed trendid – tööpuudus vähenes, inflatsioon kahanes, tööhõive suurenes, palga reaalkasv kiirenes. Majanduskasv oli Euroopa Liidu keskmisest kiirem, kuigi aeglustus eelneva aastaga võrreldes oluliselt (0,8%ni). Majanduskasv põhines sisenõudlusel, mille kasvu soodustas kodumajapidamiste sissetulekute suurenemine ning suur tarbimisaktiivsus. Import kasvas ekspordist kiiremini, mistõttu jäi netoekspordi panus SKP kasvu negatiivseks. Majanduskasvu toetasid sisenõudlusele suunatud majandus-sektorid, kõige enam hulgi- ja jaekaubandus ning info ja side. Kasvu panustas oluliselt ka töötlev tööstus, mille lisandväärtus kasvas ligi 5% koos välisnõudluse elavnemisega. Kuid selle kasv oli ebaühtlane ja tugines suuresti elektroonika, puidu-, metalltoodete ekspordi suurenemisel. SKP kasvu pidurdas enim veondus ja laondus, mille lisandväärtuse kasvu mõjus nõrk välisnõudlus ja eelkõige vähenenud transiidivood.

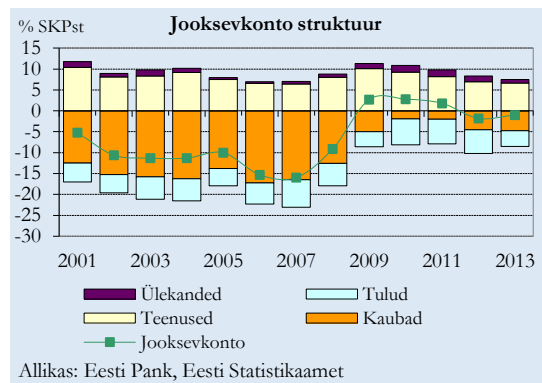
Majanduskasvu kahandas veel ehitussektori lisandväärtuse langus, olles mõjutatud nii tootangu vähenemisest kui ehitushindade tõusust. Lisaks pidurdas SKP kasvu ka lisandväärtuse vähenemine põllu- ja metsamajanduses. Majanduskasvu kahandas veel neto-tootemaksude langus, mis tulenes tootemaksude laekumise kasvu aeglustumisest.

Sisenõudluse kasv aeglustus 2013. aastal investeringute kasvu seiskumise tõttu, kuid eratarbimise kasv jätkus kiires tempos. Kui 2012. aastal andsid investeringud poole sisenõudluse kasvust, siis 2013. aasta esimesel poolel reaalsed investeerimismahud vähenesid ning pöördusid kolmandas kvartalis kasvule erasektori toel. Kogu aasta jooksul kiirenes elanike investeringute kasv elamukinnisvarasse, millega käis kaasas ka oluline hinnatõus. Ettevõtete osas jätkus investeringute kasv masinatesse ja seadmetesse ning madala baastaseme tõttu kasvas kiiresti ka hoonete ja rajatiste ehitamine. Investeringuid transpordivahenditesse kasvas uute elektrirongide ost. Valitsussektori poolt tehtavad investeringud hoonetesse ja rajatistesse vähenesid oluliselt seoses struktuurivahendite eelmise perioodi lõppemisega. Investeringute madal koondtase jääb kriisieelsele alla peamiselt ettevõtete poolt rajatud ehitiste väikese mahu tõttu. Samuti on endiselt oluliselt väiksemad investeringud transpordivahenditesse ning eluasemetesse. Investeringud masinatesse ja seadmetesse aga kasvavad peaaegu kriisieelsel trendil ning ületavad kriisieelset tippaset. Eratarbimise kiire kasvu jätkumist 2013. aastal toetas kiirenev keskmise palga tõus,

mõõdukas hõive kasvu jätkumine ning töötuse vähenemine. Samuti jätkus juba teist aastat tarbijate kindlustunde kasv. Kuna sissetulekute kasv oli laiapõhjaline, siis kiirenes kulukaupade, eriti toidu tarbimise kasv ning aeglustus eelnevatel aastatel tarbimist vedanud püsikaupade soetamise kasvutempo. Erinevalt eelnevast aastast oli languses poolpüsikaupade, eriti rõivaste ja jalanõude tarbimine, mis on buumiaegsest kõrgtasemest endiselt viiendiku võrra madalam.

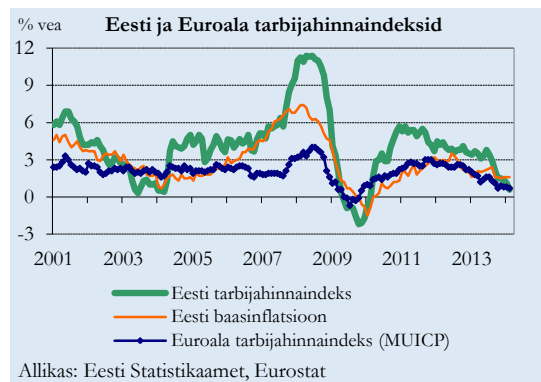
Väliskaubandust mõjutas 2013. aastal tagasihoidlik välisnõudlus ning re-eksporti vähenemine. Kaubanduspartnerite kaalutud keskmine majanduskasv oli viimaste aastate madalaim ning mitmel olulisel eksporditurul oli impordinõudlus languses. Kaupade ja teenuste ekspordi kasv aeglustus 2012. aasta 5,6%lt 2013. aastal 1,8%ni. Kui möödunud aasta esimesel poolel püsis eksport tugevana, siis teisel poolaastal pöördus eksport väiksesse langusesse. Kaubagrupidest vedasid kasvu puit ja puidutooted, toidukaubad ning tekstiilitooted. Languses oli metallide ning masinate ja seadmete väljavedu. Transiidivedude madalseisu ning ehitusteenuste ekspordi vähenemise tõttu oli teenuste eksport eelmisel aastal samuti väikses languses. Impordi kasv ületas 2013. aastal eksporti tugeva teenuste impordi ning tarbimiskulutuste jätkuva suurenemise tõttu.

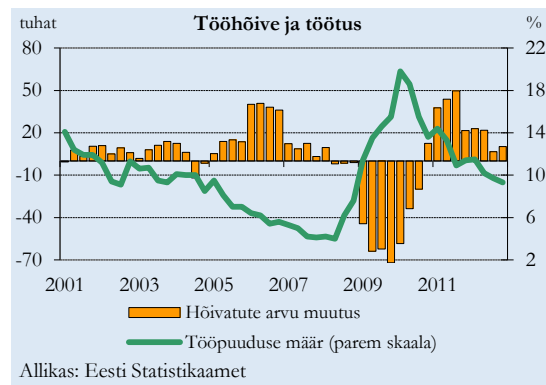
Vaatamata eksporditurgude nõrkusele paranes välistasakaal 2013. aastal. Jooksevkonto defitsiit vähenes 1%ni SKPst tulude väiksema puudujäägi tõttu. Eesti ettevõtete välisriikides teenitud tulud suurenesid, samas välisinvestorite Eestis teenitud tulud vähenesid. Lisaks jätkus veo- ja ehitusteenuste ekspordi nõrkuse tõttu teenuste ülejäägi vähenemine.

Inflatsioon aeglustus 2012. aasta 3,9%lt 2013. aastal 2,8%ni. Hindu mõjutasid möödunud aastal nii sisemaised kui välistegurid. Elektrituru avanemisel oli küll oluline mõju inflatsioonile, kuid seda tasakaalustas välismaiste hinnasurve teandumine ning osade teenuste tasuta pakkumine (tasuta kõrgharidus, tasuta ühistransport pealinna elanikele). Toorainete hinnad alanesid maailmamajanduse nõrkuse tõttu ning aastatagune hea saagikus soodustas osade toiduainete odavnemist aasta teisel poolel. Lisaks tugevnes euro kurss, mis toetas omakorda energiatoodete (nt kütus) odavnemist ning pidurdas tööstuskaupade hinnatõusu siinsete tarbijate jaoks.

Inflatsioon hakkas kiirelt alanema alates eelmise aasta suvekuudest ning 2014. aasta märtsis pidurdus tarbijahindade tõus 0,2%ni, mis on viimase nelja aasta madalaim tase. Suuremal määral suurenesid eelmisel aastal elektrituru avanemise tõttu kulutused eluasemele (8,8%). Teine peamine mõjutaja oli toit. Mitmete teenuste, nagu vaba aja, toitlustuse ning eluasemeteenuste osas on võimalik täheldada suurenenud nõudlusest ning kiirenenud palgakasvust tingitud hinnasurveid. Seevastu tihe konkurents sideteenuste turul tõi kaasa sidehindade ligi 10%se alanemise 2013. aastal.

2013. aastal pidurdus hõivatute arvu lisandumine (kasv 1%) ja töötuse määra vähenemine kooskõlas majanduskasvu aeglustumisega. Hõive kasvas oluliselt majutuses ja toitlustuses, mis on seotud nii välituristide arvu jätkuva kasvu kui siseturismi elavnemisega. Kuna töötajate sissetulekute kasv oli vaatamata tagasihoidlikule majanduse reaalkasvule kiire ning tarbimisjulgus jätkuvalt kõrge, siis suurenes hõive ka kaubanduses. Hõivatuid lisandus märgatavalt veel kutse- ja tehnikaalases tegevuses ning kunsti ja meelelahutuse tegevusalal. Enim vähenes hõive hariduses peamiselt erasektori ettevõtete arvelt ning veonduses ja laonduses, mis on seotud vähenevate transiidivoogudega läbi Eesti sadamate. Aasta keskmisena vähenes töötuse määr 10%lt eelneval aastal 8,6%le ning hõivemäär tõusis 62,1%ni (vanusrühmas 15–74). Arvestades tööealise elanikkonna kiiret vähenemist võib hõivatute arv mõne aasta pärast pöörduda langusesse.

Keskmise palga kasv kiirenes 2013. aastal 7,8%ni ning see oli tegevusalade lõikes peaaegu sama laiapõhjaline kui eelneval aastal. Palga oluliselt ühtlasemad muutused kriisieelse ajaga võrreldes viitavad sellele, et tööjõu nõudluse ja pakkumise vahekord erinevatel tegevusaladel on sarnane ning suuri struktuurseid pingeid kriisist väljumise praeguses faasis tööturul ei ole. Samas on endiselt väga väike vabade töökohtade arv, mis viitab madalale kogunõudlusele. Aasta keskmisena oli palk languses vaid kunsti- ja meelelahutuse tegevusalal, kus reaalpalk ei ole veel jõudnud kriisieelsele 2008. aasta tasemele. Oluliselt alla keskmise on palk taastunud veel kinnisvaraalases tegevuses, avalikus halduses, hariduses ja tervishoius. Palga kasv oli kiireim põllumajanduses (12%) ja üllatuslikult ka veonduses ja laonduses, kus toimus suur lisandväärtuse langus kasumite vähenemise tõttu. Avaliku sektori tegevusaladel kiirenes palgakasv alles eelmisel aastal ning selle kasv viimasel viiel aastal on jäänud alla hinnatõusule. Kiireimat palgakasvu on näidanud mäetööstus ja energeetika ning suures osas eksportiv töötlev tööstus.

Valitsussektori eelarvepositsioon oli 2013. aastal Statistikaameti esialgsetel andmetel puudujäägis, mis ulatus 34 mln euro ehk 0,2%ni SKPst. Keskvalitsus ja kohalikud omavalitsused lõpetasid aasta puudujäägiga vastavalt 0,1% ja 0,4% SKPst, sotsiaalkindlustusfondid olid ülejäägis 0,3% SKPst. Puudujääk vähenes tänu prognoositust paremale maksulaekumisele eelkõige juriidilise isiku tulumaksu osas. Samas jäi investeringute maht väiksemaks ning tagasihoidlikumaks kujunesid ka näiteks vanemahüvitise ja muude sotsiaaltoetuste väljamaksed. Oodatust üle kahe korra suuremas puudujäägis olid kohalikud omavalitsused, mis oli tingitud eelkõige investeringute suurenemisest, mida võib mh seostada valimistega möödunud aasta sügisel. Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon oli eelmisel aastal ülejäägis 0,4% SKPst.

Maksutulused laekus 2013. aasta jooksul riigieelarvesse 5,1 mld eurot ning maksukoormuseks kujunes 32,3% SKPst. Suurima osatähtsusega olid tööjõumaksud (16,5% SKPst), järgnesid tarbimismaksud (13,2% SKPst) ja kapitalimaksud (2,6% SKPst).

Eesti valitsussektori võlg suurenes 2013. aasta jooksul 9,8%lt 10%ni SKPst, ulatudes nominaalselt 1 845 mln euron. Võlakoormuse suurenemise peamisteks põhjusteks olid kohalike omavalitsuste võlakoormuse suurenemine ning EFSFi poolt väljastatud laenude mahu kasv. Keskvalitsuse panus valitsussektori võlakoormusesse suurenes 2013. aasta jooksul 63 mln euro võrra, moodustades aasta lõpu seisuga 6,6% SKPst. Võlakoormust suurendas EFSFi poolt väljastatud laenude mahu kasv, riigikassa ja muu keskvalitsuse

kohustused vähenesid. Kohalike omavalitsuste võlakoormus suurenes 2013. aasta jooksul 70 mln euro võrra, SKPst moodustas omavalitsuste võlg 3,5%. Sotsiaalkindlustusfondid 2013. aastal Eesti võlakoormusesse ei panustanud

Valitsussektori likviidsete finantsvarade (edaspidi reservid) maht oli 2013. aasta lõpus 1 821 mln eurot, mis moodustas 9,9% SKPst. Võrreldes eelmise aastaga vähenesid keskvalitsuse reservid, samal ajal suurenesid kohalike omavalitsuste ja sotsiaalkindlustusfondide reservid. 2013. aasta lõpus ulatusid keskvalitsuse reservid 875 mln euroni ehk 4,7%ni SKPst. Sotsiaalkindlustusfondidel oli eelmise aasta lõpu seisuga reserve 735 mln eurot, mis moodustas 4% SKPst, kohalikel omavalitsustel 211 mln ehk 1,1% SKPst.

3.2 Olulisemad probleemid ja riskid

Peatükk annab esimeses osas ülevaate peamistest probleemidest ja toob selgelt välja nende lahendamiseks kasutusele võetud abinõud. Teises osas kirjeldatakse kaardistatud riskid, nende ennetamine ning maandamine rakenduskava elluviimisel.

3.2.1 Probleemid

14.02.2013 peatas Euroopa Komisjon tulenevalt auditeeriva asutuse auditite aastaaruandes välja toodud vea määra, mis ületas 2%, Eestile ajutiselt majanduskeskkonna arendamise ja elukeskkonna arendamise rakenduskava maksed. Maksete taastamiseks soovis Euroopa Komisjon iga-aastase finantskorrektsioonide aastaaruande ennetähtaegset esitamist. Aruande põhjal veendus Euroopa Komisjon, et korrektsioone on piisavas mahus tehtud ning taastas peatatud maksed 12.03.2013.

Ettevõtluse suunas esines aruandeperioodil probleeme, mis olid väga spetsiifilised ja meetme või programmipõhised. Samas suuremaks ja üldisemaks probleemiks oli meetme määruste ja muude õigusaktide valesti tõlgendamine (näiteks valesti määratletud tegevusala). Edaspidiste vigade tekkimise ohu minimeerimiseks on EAS koolitanud täiendavalt menetlevat personali ning koolitustegevused jätkuvad ka tulevikus. EAS on tõhustanud asutuse sisest juriidilist tuge (värvatud on täiendavad juristid, värvatud on peajurist) vajalike tõlgenduste saamiseks. Lisaks on EAS ette näinud taotluse rahuldamise otsuste ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise puhul valimipõhise tagantjäre (ex post) kontrolli järelevalve- ja riskijuhtimise üksuse poolt.

Samuti esines aruandeperioodil probleeme toetuse saajate poolt finantseerimisvajaku arvestamisel ja vigu tehti palju. EASi arenduskonsultandid nõustavad RÜK elluviidavate projektide aruannete koostajaid projektide lõppedes uuesti esitatava lõpliku finantseerimisvajaku arvestuse koostamisel personaalselt. Ühtlasi on EAS vigade vältimiseks korraldanud majasisese menetluse nii, et kõik esitatavad finantseerimisvajaku arvutused vaatab lisaks aruannet menetlevale arenduskonsultandile üle veel üks arenduskonsultant (meetme eest vastutaja).

Suuna aruandeperioodi üheks probleemiks oli ka töötajate lahkumine ja uute meeskondade komplekteerimine. Eriti kriitiliselt kajastus antud probleem „**Turismiinfosüsteemi arendamise**“ programmi koordinaatori lahkumisel EASist I kvartalis ja uue meeskonna komplekteerimisega ja sisseelamisega kaasnesid häired normaalses töökorralduses. Samas saab välja tuua, et II kvartali jooksul oli uus meeskond komplekteeritud ja uutele töötajatele olid määratud mentorid ja tänu varasemate tegevuste ning tööplaanide heale dokumenteerimisele toimus sisseelamine kiiresti.

Aruandeperioodil maksti „Avaliku ja kolmanda sektori turismi turunduse meetmes“ välja mitteabikõlblikke kulusid ning toetati meetme raames mittelubatud tegevusena reisikorraldajate reise (kuigi sisult on tegemist vajaliku ning meetme eesmärgi täitva tegevusega, ei pidanud MKM õigeks meetme määramise tagantjärele korrigeerimist, kus abikõlblikuna on toodud vaid ajakirjanikele suunatud reise). 2013. aastal tegi EAS meetme raames 7 tagasinõude (summas 43 830,30 €, ehk 1,4% kogu meetme ühenduse osalusest) otsust projektide osas, mis sisaldasid tegevusena reisikorraldajatele korraldatud reise ning kuna abikõlblikke kulusid sisaldavad taotlused olid heaks kiidetud EASi poolt, kompenseeris EAS oma vahenditest toetuse saajatele tagasinõutud toetuse. Avaliku ja kolmanda sektori turismi turunduse meetmes valesti tõlgendatud kulude küsimusest on kõik EASi konsultandid teadlikud, samuti on selles osas üle kontrollitud kõik projektid ning tagasinõude otsused tehtud ja toetuse saajad informeeritud. Uusi projekte sellesse meetmesse ei esitata.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on kõikide meetmete käivitumisega probleemide rõhuasetus muutunud. Kui varasematel aastatel olid suurimateks probleemideks viivitused meetmete avamisel, siis 2013. aasta seisuga on kõik meetmed avatud ja probleemid on pigem seotud projektide ja programmide elluviimisega. Meetme hiline avamine on ka suuremate probleemide avastamise nihutanud perioodi lõpuaastatele, mis võimaldab rakendusüksusel tegeleda enamjaolt tagajärgedega, mitte probleeme ennetada. Järgnevalt on loetletud probleemid rakendusüksuse poolt nähtuna:

1. Meetmete hilise avamise tõttu on endiselt **keeruline prognoosida vahendite tegelikku ülejääki projektides ja programmides**, samuti leida meetmeid, kus ülejäävaid vahendeid oleks veel võimalik eesmärgipäraselt kasutada. Rakendusüksus on analüüsinud projektide ja programmide elluviimist, jälgides projekti elluviimiseks kulunud aega võrrelduna projekti raames tehtud (väljamakstud) kuludega. Kuna aga projektide abikõlblikkuse perioodi lõpuni on reeglina rohkem aega kui projekti algusest on möödunud, ei ole rakendusüksusel võimalik öelda, kas väljamakseprognooside mittetäitmine tähendab tingimata vahendite ülejääki projekti või programmi lõpuks. Rakendusüksus on andnud toetuse saajale infot vahendite võimaliku kasutamata jätmise kohta ning palunud otsustada, kas mõne projekti puhul on vaja vähendada projekti abikõlblikku eelarvet. Seni pole toetuse saajad soovinud projekti eelarvet vähendada.
2. Teiseks suureks probleemiks on **rakendusüksuses väljamaksetaotluste menetlemise aeg**. Rakendusüksus peab arvestust väljamaksetaotluste menetlemise aja kohta rakendusüksuses 1. ja 2. tasemel. Keskmine väljamaksetaotluste menetlemise aeg rakendusüksuses on olemasolevate andmete põhjal 89 kalendripäeva (väikesemahulise teadusaparatuuri projektide puhul 51 päeva), mis sisaldab nii puhkepäevi kui ka toetuse saajale päringutele vastamiseks antud aega. Menetlusaja pikkust mõjutavad kindlasti üksikud projektid, mille puhul on probleeme väljamaksetaotluse dokumentide kvaliteediga ning rakendusüksuse päringutele vastamisega. Alates 2012. aastast on rakendusüksus järk-järgult üle läinud väljamaksetaotluste valimipõhisele menetlemisele, mille puhul tagatakse, et valimipõhiselt kontrollitakse vähemalt 25% väljamaksetaotlustes toodud kuludest, mis oluliselt lühendab maksetaotluste menetlemise aega.
3. Üheks suureks probleemiks on **vead tööjõukulude arvestamisel projektides**. Enamik projektidesse kaasatud inimestest töötab projekti heaks osalise tööajaga. Enamlevinud vead on seotud tööajatabelite koostamisega (projekti heaks töötatud aja kajastamisega tööajatabelis, vead tööaja proportsioonide arvestamisel), töötasu ning puhkusetasude arvestamisega vastavalt projekti heaks töötatud ajale. Rakendusüksus korraldas toetuse saajatele puhkusetasude abikõlblikkuse infotunni nii Tallinnas kui Tartus (4. ja 5. juunil 2013), kus puhkusetasude arvestamisega seotud teemasid arutati.

4. Järjest enam on **rikkumisi avastatud toetuse saajate poolt läbiviidud hangetes**. Rakendusüksus tegeleb kulude abikõlblikkuse hindamisega, mis tähendab, et hangete läbiviimise õiguspärasust hinnatakse tagantjärele, kui läbiviidud hangetega seotud kulud esitatakse rakendusüksusele väljamaksmiseks. 2013. aastal lõppes AA audit Tartu Ülikooli projektis „Siirdeuuringud neuroimmunoloogiliste haiguste paremaks diagnostikaks ja raviks“, mille käigus tuvastati rikkumise kahtlus Tartu Ülikooli poolt kemikaalide ja tarvikute ostmisel. Lisaks antud projektile hõlmab tuvastatud probleem veel 50 projekti või programmi, mille raames Tartu Ülikool oli kemikaale ostnud ilma hankemenetlust läbi viimata. Lisaks Tartu Ülikoolile hõlmab probleem ka teisi teadus- ja arendusasutusi, kes oleks pidanud kemikaalide ja tarvikute ostmiseks hankeid läbi viima. Puudusi ja hangete korraldamata jätmist tuvastati veel mitmete asutuste reisiteenuste, samuti arvutite ostmisel, ehitushangetes, asjade ostmisel. Lähtuvalt sellest vaatab 2014. aastal RÜ läbi projektid ja programmid, kus võib esineda antud rikkumise kahtlus.

Hangete puhul on oluline välja tuua, et RHS seadus on keeruline ja sageli mitmeti tõlgendatav. Võib tekkida olukordi, kus nii toetuse saaja, RÜ kui AA tõlgendavad erinevaid RHS sätteid erinevalt ja see võib tuua kaasa toetuse saajatelt toetuse tagasi nõudmise. Et seisukohad oleks võimalikud ühtsed, toimub pidev suhtlus erinevate osapoolte vahel.

Infoühiskonna suunas aruandeperioodil märkimisväärsed probleeme ei esinenud. Jätkuvalt on väiksemad probleemid seotud hangetega ning personali ja töökorraldusega ning projektide ettevalmistusastmega (nt puuduvad teenuste arendamiseks vajalikud prototüübid ja eelanalüüsid). Samas on selgunud võimekamad asutused, kelle projektid ja projektijuhtimine annavad lubatud tulemusi lubatud tähtajal.

Hangete puhul paistab silma, et valdkonnas ei ole piisavalt pakkujaid, mis on selgitatav asjaoluga, et tellitavad tööd on tavapärasest keerulisemad ja teadusmahukamad.

Töökorralduses paistab silma, et IKT avaliku sektori asutuste personal on kasvamistrendis, sest projektijuhtide võrra suurendatakse tihti personali. Teisalt on nii avalikus kui ka erasektoris alati puudu häid IKT spetsialiste, mis tähendab, et avalik sektor peab konkureerima erasektori palgatasemega.

Projektide ettevalmistuse maandavate meetmetena kavandatakse koolitusi IT juhtidele ning asutuste juhtidele, kes vastutavad avalike teenuste arendamise eest. MKMis tegutseb infoühiskonna teenuste arendamise osakond, kelle peamiseks ülesandeks on avalike teenuste ümberkorraldamise toetamine viisil, mis aitab kokku hoida ja tõsta avalike teenuste tarbijate rahulolu (<http://www.mkm.ee/avalikud-teenused-4/>). Lisaks on rakendusüksus oma kodulehel pidevalt uuendamas juhendmaterjale toetuse saajatele (<https://www.ria.ee/sf-juhendid-ja-materjalid/>), mis aitavad paemini ette valmistada projekti, hanget kui ka vajalikke eelanalüüse.

3.2.2 Hangetega seotud probleemid ja nende mõju meetmete rakendamisele ja rakenduskava eesmärkide täitmisele.

MKM ja RÜ (EAS) on toonud välja, et erinevatel osapooltel on erinev praktika riigihangete seaduse tõlgendamisel. See toob kaasa liigse aja- ja ressursikulu ning ohu tagasinõueteks. Täiendavalt on EAS märkinud, et RMil on üksnes konsultatiivne roll, mistõttu seisukohtade muutumisel on oht, et kaasnevad täiendavad kontrollid, mille tulemusena võivad järgneda toetuse saajatele tagasinõuded. Maandamistegevusena on EASi üleselt kokku lepitud tegevusplaani, mille kohaselt küsimuste tekkimisel pööratakse RMi poole seisukoha saamiseks ning fikseeritakse saadud seisukoht EASi infosüsteemis. Vajadusel pööratakse

täiendava õigusarvamuse saamiseks advokaadibüroo poole. Seeläbi fikseeritakse hetkel parima teadmise ja praktika, millest lähtuvalt kujundame otsuse.

Tagamaks, et toetuse saajate hanked on kooskõlas riigihange seaduse põhimõtetega viidi **ettevõtluse suunas** EASis 2013. aasta lõpus läbi kõikide **toetuse saajate hangete kontrolli tsentraliseerimine** regionaalarengukeskusse.

EAS pakub alates 2011. aasta maikuust võimalust vaadata läbi kliendi koostatud hankedokumentid enne hankemenetlusega alustamist, samuti soovitatakse saata EAS-i hindamiseks hankemenetluse dokumentatsioon enne hankelepingu sõlmimist, mil on veel võimalik vajalikke parandusi sisse viia.

Täiendavalt alustas EAS hangete süvakontrolliga 2011. aasta keskpaigast ja tagantjärele hangete kontroll on toonud kaasa 2009-2011. aasta keskpaigani läbiviidud hangete osas suhteliselt suures mahus tuvastatud hangete rikkumisi ja sellega seonduvalt ka suures mahus toetuse tagasinõudmisi.

RÜ poolt tuvastatud peamised hangete rikkumise põhjused:

- toetuse saajate (peamiselt omavalitsuste) vähene kogemus ja kompetents riigihangete läbiviimisel. Turult kaasatakse ebapädevaid hankekorraldajaid, mis seab ohtu nii hanke toimingute seaduslikkuse kui ka toetuse väljamaksmise;
- hinnasurve riigihangetel mõjutab projekteerimistööde kvaliteeti. Ehituslik projektdokumentatsioon ei ole alati koostatud piisava põhjalikkusega, mistõttu ehitamisel on ikka veel ehitusettevõtte võimalus nõuda vahendeid lisakulude katmiseks;
- ehitusprojektide madal kvaliteet ja pinnapealse ekspertiisi tulemus delegeeritakse reeglina riigihanke võitnud ehitustööde teostajale (ehitaja vastutab kõige eest). See omakorda toob kaasa probleemi, kus hangete käigus on vajalik projekti muuta või teha lisategevusi, mis aga pole üldjuhul lubatud, kui tegemist ei ole just väga põhjendatud ettenägematu asjaoluga;
- riigihanke läbiviimisel ei pöörata piisavalt tähelepanu lepingutingimustele (peamiselt tähtsajad, makstingimused, tagatised) ning neid soovitakse muuta kas lepingu sõlmimisel või riigihanke elluviimisel, mis on aga riigihangete seaduse kohaselt lubatud ainult erandkorras.

Transpordi suunas on 2014. aastal kavas kinnitada dokument „Transpordi infrastruktuuri arendamise ning säästva transpordi arendamise meetmete rakendamise eeskiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis“ muudetud kujul seoses hangete eelkontrolli kontrolllehtede täpsustamise vajadusega.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas teostab RÜ (Archimedes) riigihangete kontrolli kahel kontrollitasandil (I ja II taseme kontroll). See tagab, et enamus toetuse saajate rikkumistest tuvastatakse dokumentide kontrolli käigus.

Infoühiskonna suunas erilisi hangete probleeme aruandeperioodil ei olnud, kuna avatud voorude kaudu toetatud projektide elluviimisel hankemenetluste kontrollil kasutatakse eelkontrolli. Rahastamisotsused tehakse pärast kõigi hankemenetluste kontrolli. Investeeringute kavasse kuuluvate projektide osas toimub menetluste kontroll küll pärast rahastamisotsust, kuid kontroll viiakse läbi enne hankelepingu allkirjastamist. Vigu sisaldavaid hankemenetlusi RÜ (RIA) ei aktsepteeri ning luba lepinguid sõlmida ei luba. Pärast eelkontrolli teeb toetuse saaja vastavalt riigihangete seadusele veel toiminguid sh pakkuja maksuvõlgnevuse kontroll enne lepingu allakirjutamist.

Hangetega seotud teemade lahendamist on aruandes kajastatud ka ptk [3.2.1](#), [3.2.3](#), [4.1](#), [4.2.4](#), [4.3.1](#) ja [4.4](#).

3.2.3 Riskid

Probleemide ennetamiseks ja tegevuse planeerimiseks toimub struktuurivahendite rakendamise administratsioonis igal aastal ühtse metoodika alusel riskide hindamine. Riskide kaardistamisel lähtutakse neljast süsteemi-üleselt kokkulepitud eesmärgist – tagada rakenduskavades seatud eesmärkide täitmine, maksimeerida väljamakseid, minimeerida tagasinõudeid ja teha seda kõike kuluefektiivselt (põhimõttel “vähemaga rohkem”). Asutused kaardistavad ning hindavad oma vastutusala tegevusi puudutavaid riske (mõju ja tõenäosust), võttes arvesse eelneva aasta realiseerunud probleeme ja järgneva aasta tegevusprioriteete.

Riskide hindamiselt saadud informatsiooni kasutatakse struktuurivahendite rakendamise süsteemis kvaliteedijuhtimiseks: koolituste, järelevalve- ja arendustegevuste (IT, juriidika jt) vajaduste planeerimisel, aga ka tagasiside saamiseks eelnevate ja tulevaste perioodide kriitilisemate tööprotsesside ja probleemide kohta.

Sarnaselt 2012. aastal läbi viidud struktuurivahendite riskide hindamise protsessile toimus ka 2013. aasta lõpus riskide hindamine eeldefineeritud riskide alusel. Hindamise aluseks võeti 38 riski, mis oli 2012. aastal rakendusasutuse ja rakendusüksuste koostöös defineeritud ja kirja pandud. Sarnast protsessi jätkati eesmärgiga märgata trende ja muutusi riskide hinnetes. Riske hinnati asutuste tervikvaates, st, et võeti arvesse kõiki rakendatavaid rakenduskavasid ja meetmeid. Korraldusasutus hindas 2013. aastal riske RAdest ja RÜdest eraldiseisvalt ning erineva metoodika alusel, kasutamata eeldefineeritud riske (eraldiseisvat hindamist kasutati ka 2012). Nii RAde ja RÜde poolt kui KA poolt hinnatud riskid sisaldasid riske nii perioodi 2007-2013 kui ka 2014-2020 rakendamise osas.

Eeldefineeritud ja RAde ja RÜde poolt hinnatud 38st riskist 20 kvalifitseerusid keskmisteks riskideks ning 18 madalateks. **Kõrgeid riske kogu administratsiooni keskmist arvesse võttes ei esine, küll esines kõrgeid riske asutustepõhiste riskide hulgas.** Üksikute asutuste vaates saab välja tuua, et kõrgeid riske tuvastasid 8 asutust (Sotsiaalministeerium⁷ (SOM), Siseministeerium⁸(SIM), MKM, HTM, EAS, KIK, Innove ning Archimedes,). Lisaks tuvastati KA poolt riske hinnates **26 erinevat riski, neist kõrge skoori said kaks riski - üks SFOSi ja üks riigiabi valdkonnast.** SFOSi risk puudutas perioodi 2014-2020 ettevalmistamist ja rakendamist ning seetõttu käesolevas aruandes sellel pikemalt ei peatuta. Samuti puudutavad enamuse KA poolt kõrgema skoori saanud riske perioodi 2014-2020 võimalikke riske.

KA poolt hinnati kõrgeks risk, mille kohaselt **ei ole administratsioonis kompetents riigiabi valdkonnas piisav.** Riigiabi valdkonna poliitikakujundaja ja koolitaja on RM riigihangete ja riigiabi osakond, siiski on võimalik korraldusasutusel maandusmeetmena pöörata riigiabi valdkonnale suuremat tähelepanu ning koostöös riigihangete ja riigiabi osakonnaga korraldada 2014. aasta jooksul struktuurivahendite administratsiooni kompetentside tõstmist koolituste abil.

Rakendusasutuste ja rakendusüksuste riskid

Süsteemiülese hindamise tulemusel on kõrgeima skooriga riskid:

1. Infosüsteemis olevate andmete halb kvaliteet. SFOSi arenduste viibimine ei aita parimal moel kaasa seireandmete kogumisele ja aruandluse koostamisele

⁷ Sotsiaalministeeriumi puhul on hinnang antud RAde (ESF ja ERF) ning RÜ ühisvaates.

⁸ Siseministeeriumi puhul on arvesse võetud nii regionaalarengu- kui julgeolekusuunda.

kesksüsteemis⁹. Infosüsteemis olevate andmete ebaühtlase kvaliteedi risk oli 2012. aasta riskide hindamise tulemusel kolmandal kohal.

Riski põhjused: SFOSi ebapiisav ja aeganõudev arendamine ning süsteemis olevate puuduste likvideerimine.

Riski maandamine: Rakendusüksuste protseduuridesse on 2012. ja 2013. aasta jooksul sisse viidud erinevaid SFOSi andmekvaliteedi kontrolle maksete ja finantskorrektsioonide valdkonnas. Korraldusasutus teostab regulaarseid (maksete ja finantskorrektsioonide kontroll SFOSis) ja riskide alusel andmekvaliteedi kontrolle SFOSis. 2012. a koostati korraldusasutuse poolt andmekvaliteedi juhend ning rakendusasutused viisid korraldusasutuse koordineerimisel läbi suuremahulise SFOSi andmekvaliteedi kontrolli, mille käigus tuvastatud vead parandati. Kõikide tegevustega jätkatakse ka edaspidi. Rakendusüksuseid ja –asutusi kaasatakse arendusprotsessi.

Vastavalt KA poolt 2012. aastal läbi viidud SFOSi andmekvaliteedi kontrollile, nähtub, et RÜde lõikes ja isegi asutuste sees on SFOSi sisestamise andmete kvaliteet ebaühtlane. Peamised KA tähelepanekud seisnesid selles, et SFOSis oli täitmata andmeväljad, sisestatud vale tegevusala kood, vale rakenduskeemi liik, haldusotsuse tegija puudu, projektid lõpetamata, puudusid projekti eesmärgid ja lühikirjeldused. KA poolt tuvastatud tähelepanekud ja puudused likvideerisid RÜd 2013. aasta sügiseks.

2. Euroopa Komisjonile antud vahendite väljamakseproгноosi mitterealiseerumisel võib riik osa vahendeid kaotada (osa toetusest jääb kasutamata). Sama risk oli 2012. aasta riskide hindamise tulemusel esikohal ning sai ka KA riskide hindamise tulemusel kõrge skoori.

Riski põhjused: Projektid ei lõppe tähtaegselt, tagasinõuded ei laeku piisavalt kiiresti, projektide odavnemine ja katkestamine. Vahendite ümbersuunamiseks või uute taotlusvoorude väljakuulutamiseks ei ole enam piisavalt aega, puudub nõudlus taotlejate poolt. Risk puudutab eelkõige ESFi ning ERDFi teadus- ja arenduse prioriteetseid suundi, veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri ning tehnilise abi prioriteetseid suundi.

Riski maandamine: jätkub RAde ja KA-poolne järelevalve prognooside täitumise üle. Märtsis-aprillis 2014 viidi KA poolt koostöös RAde ja RÜdega läbi võimalike vabade vahendite analüüs, mille tulemusena otsustab Vabariigi Valitsus vahendite ümbertõstmise vajaduse nii prioriteetsete suundade sees kui ka prioriteetsete suundade vahel mais-juunis 2014.

Perioodi lõpus on risk, et projektide odavnemise tulemusel või tegevuste venimisel jääb kasutamata vabu vahendeid. **Ettevõtluse suuna** poolel jälgitakse pidevalt meetmete ja programmide vabade vahendite seis. RA ja RÜ saavad perioodiliselt kokku ja hindavad, kas on võimalik tõsta suuna sees vahendeid ümber. Lähtuvalt eeltoodust on MKM ja EAS vaadanud üle 2014 aprillis perioodi 2007-13 meetmete sulgemise plaani. RÜ andis ülevaate meetmetest, mis on veel avatud taotlemiseks, kus on vabu vahendeid otsustamiseks ning kooskõlastati ka meetmete sulgemise ajakava, et projektide lõpetamine ja meetmete sulgemine ei jääks viimase hetke peale ning RÜl ei tekkiks perioodi lõpus liigset halduskoormist, samuti on plaanis teavitada toetuse saajaid viimastest kuupäevadest, millal peavad olema projektid lõpetatud. Antud tegevustega kindlustatakse, et suuna vahendid kasutatakse võimalikult efektiivselt ja meetmed suletakse aegsasti.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on RA ja RÜ panustanud sellesse, et prioriteetse suuna elluviimiseks eraldatud vahendid saaks eesmärgipäraselt ja õigeaegselt

⁹ Kaks infosüsteemi puudutavat riski on kokku pandud, kuna nii põhjused kui maandusmeetmed on sarnased.

kasutatud. Selleks on analüüsitud projektide ajalist ja finantsilist edenemist ning juhitud toetuse saajate tähelepanu vajadusele kasutada eraldatud vahendid õigeaegselt. Samuti on rakendusüksus teinud rakendusasutusele ettepanekuid vahendite ümbersuunamiseks meetmetesse, kus nende kasutamine perioodi lõpus annab veel piisavat efekti. RA on lähtunud nii RÜ soovitustest kui enda koostatud analüüsist ja meetmeid struktuurivahendite paremaks kasutuseks on aruandeaastal kasutusele võetud. On vähendatud aeglaselt edenevaid programme ja suunatud vahendeid sinna, kus on selle kasutamise võimekus. Samuti on jooksvalt vabanenud projektidest vabanenud vahendeid uuesti ringlusesse suunatud.

Meetmete hilise avamise ja lühikese rakendamisaja tõttu on jätkuvalt risk, et elluviidavates programmides ja projektides võib vahendeid üle jääda. Olemasolevate andmete põhjal on keeruline prognoosida vahendite tegelikku jääki, kuid 2014. aasta suvi on viimane aeg tegemaks otsuseid vahendite ümber suunamiseks, et need saaksid perioodi lõpuks tulemuslikult kasutatud.

Aruandeperioodi peamiseks kordaminekuks võib RA ja RÜ hinnangul pidada kõigi meetmete sisulist käivitumist ning meetmete elluviimiseks eraldatud vahendite kasutamise tempo kasvu.

Infoühiskonna suunas on kohustused võetud ja jälgitakse pidevalt projektide lõppemisel vabanevaid vahendeid ja tõstetakse vahendid vajadusel meetmete vahel ringi. Aruandeperioodi lõpu seisuga ei ole kahtlust, et vahendeid jääks kasutamata.

MARK tehniline abi meetme eelarve täitmine on olnud madal ja eelarvest on täidetud kohustustega aruandeperioodi lõpuks ainult 5%. Põhjus võib olla toetavate tegevuste eripäras, kuid samas on kõik vajalikud tegevused rakenduskava rakendamiseks ellu viidud. Alates 2014. aastast on lubatud MARK tehnilise abi vahenditest rahastada rakenduskavade meetmetepõhiseid uuringuid ja hindamisi, mis võimaldavad eelarvet paindlikumalt kasutada.

3. Rikkumiste ja mitteabikõlblike kulude risk. Sama risk oli 2012. aasta riskide hindamise tulemusel seitsmendal kohal.

Riski põhjused: õigusaktide koostamise ja kooskõlastamise protsess ei ole kvaliteetne, õigusaktid on mitmeti tõlgendatavad, neid muudetakse sageli ning ei reguleeri olulisi valdkondi piisavalt (nt programmide rakendamine, riigihangete järelevalve). Toetuse saaja jaoks on regulatsioone palju.

Riski maandamine: Täpsustatud ja täiendatud on nii õigusakte kui juhendeid kontrollide läbiviimiseks. Vastavalt koolitusplaanile toimuvad koolitused kogu administratsioonile.

Rakendusüksused on toonud välja, et aruandeperioodi mureks on olnud õigusaktide ebakorrektna tõlgendamine RÜs ja toetuse saaja poolt. Samas on RÜd toonud välja maandustegevused, mis aitavad vähendada või minimaliseerida võimaliku riski läbi toetuse saajate nõustamise.

Kõrgeima skooriga riskid üksikute rakendusasutuste ja rakendusüksuste lõikes

Vaatamata sellele, et kõiki RAsid ja RÜsid kokku võttes administratsioonis kõrgeid riske ei esine, tõid kaheksa erinevat asutust välja enda poolt kõrgeks hinnatud riske. Enamus nendest saavutasid ka kõikide asutuste keskmisi arvesse võttes kõrgeimad hinded. Kolme-nelja asutuse hinnangul on järgmiste riskide puhul tegemist kõrgete riskidega:

- 1) rikkumiste (mitteabikõlblikud kulud) ja tagasinõuete oht (SOM, Archimedes, HTM, SIM);
- 2) uue perioodi rakendamine viibib ja põhjustab tegevustega alustamise hilinemise (EAS, HTM, SIM);
- 3) rakendamine on pärsitud/ei ole kooskõlas õigusaktidega (SOM, EAS, MKM);

- 4) SFOSi ebapiisav/aeganõudev arendamine ning süsteemis olevate puuduste likvideerimine toob kaasa operatiivsüsteemis olevate andmete halva kvaliteedi (SOM, Innove, MKM).

Ülejäänud riskid olid kõrgeks hinnatud ühe või kahe üksiku asutuse poolt.

Üldiste maandusmeetmetena on KA 2013. aastal läbi viinud mitmeid koolitusi kogu struktuurivahendite administratsioonile. 2013. aastal korraldas korraldusasutus struktuurivahendite administratsioonile kokku 16 koolitust/seminari, kus sarnaselt ka eelmise aastaga, toimus edukas välislektoritega koolitus. Ligi 90 inimest said jaanuaris 2013 kahepäevase koolituse raames tutvuda rahvusvaheliselt tunnustatud ekspertide Franck Sottou, Colm Dunne ja Alec Fraseri ettekannetega indikaatorite teemal. Lisaks spetsiifilisemate teemadega edasijõudnutele mõeldud koolitustele (nt riigiabi ja kontrollipsühholoogia) said kaetud ka üldisemad, kuid väga vajalikud valdkonnad nagu näiteks uutele töötajatele struktuurivahendite valdkonna ning tööks vajalike andmesüsteemide kasutamise tutvustamine. Kokku on 2013. aasta lõpuks perioodi 2007-2013 raames struktuurivahendite administratsioonile korraldusasutuse poolt korraldatud 216 koolituslaadset üritust.

MKMi kõrgeima skooriga riskidest moodustasid erinevate osapoolte õigusaktide tõlgendamisega seotud võimalikud juriidilis-tehnilised probleemid::

- Riigihangete seadus on mitmeti tõlgendatav lepingumuudatuste lubatavus ja väljakuulutamata läbirääkimistega hankemenetluse liigi valiku põhjendatus. Riski maandamiseks pakub RÜ (EAS) TS alates 2011. aasta maikuust võimalust vaadata läbi TSi poolt koostatud hankedokumendid enne hankemenetlusega alustamist, samuti pakub EAS võimalust TSil saata hankemenetluse dokumentatsioon RÜsse hindamisele enne hankelepingu sõlmimist, mil on veel võimalik vajalikke parandusi sisse viia. Siis läbi antud tegevuste aitab RÜ vähendada toetuse saajate eksimusi hangete läbiviimisel. Auditi tähelepanekute sulgemisel on RA ja RÜ poolt välja pakutud lahendus et RÜ, RA ja AA saaksid koos vaadata läbi auditis esitatud tähelepanekud ja kooskõlastada võimalike tagasinõuete alused. Ühiste auditikoosolekute pidamine on aidanud leida erinevatele küsimustele vastuseid ja andnud kindluse, et leitud tähelepanekud on üheselt mõistetavad ning nende alusel tehtavad tagasinõuded on põhjendatud. Ühiseid kolmepoolseid kohtumisi plaanime me ka edaspidi jätkata. Seeläbi on antud riskid maandatud.
- Siseseks riskiks on riigiabi tuvastamine konkreetse projekti puhul ja ka meetmete väljatöötamisel raske ning mitmetimõistetav. Riski maandamiseks on ette nähtud koolitused, koostatud analüüsid riigiabireeglitest ning kohtupraktikast ja osakondade vahel vahetatakse kogemusi. Määratud on ka kindel tugiisik, kes kogu riigiabi teemat koordineerib.

Ettevõtluse suunas tõi EAS välja järgmised riskid:

2013. aasta oktoobris viidi läbi üksuste riskide kaardistamine ja hindamine. Üksuste riskihindamise tulemusena kõrge riskiskoori saanud riskid konsolideeriti asutuseülesesse tabelisse, mida hindas EASis järelevalve ja riskijuhtimisüksuse poolt kokku kutsutud töögrupp. EASi ülese riskihindamise tulemusena tuvastati 11 kõrge skooriga riski, mis on kajastatud koos maandamistegevustega alljärgnevalt.

- Juriidiline ebaselgus, mis tuleneb KA/ RA, Euroopa Komisjoni (EK) vmt asutuse poolt antud muutunud tõlgendusest või selgete suuniste/juhiste puudumisest ja/või praktikate muutumisest nii riigihangete, riigiabi või muu horisontaalse õigusakti kohaldamisel, mistõttu võetakse EASis aluseks valeinfo, mis põhjustab omakorda vigu ning mille tõttu võivad kaasneda toetuse saajatelt tagasinõuded.

Maandamistegevusena lepitakse EASi üleselt kokku tegevusplaan, mille kohaselt küsimuste tekkimisel pööratakse KA/RA/EK poole arvamuse saamiseks ning fikseeritakse saadud seisukoht EASi infosüsteemis. Vajadusel pööratakse täiendava õigusarvamuse saamiseks advokaadibüroo poole. Seeläbi fikseeritakse hetkel parim teadmine ja praktika, millest lähtuvalt kujundatakse meetme õiguspärane rakendamine.

- Mitteabikõlblike kulude aktsepteerimine, mille tulemusena kaasnevad tagasinõuded, süsteemsed vead, mis avastatakse auditite või muude kontrollide käigus.

Maandamistegevused on käivitunud juba eelnevatel aastatel: tugevdatud on kontrollisüsteemi, korraldatud koolitusi nii EASi töötajatele kui ka klientidele, teostatud järelkontrolle. Täiendavalt on planeeritud analüüsida probleemide ilmnemisel probleemi tekkepõhjusti ning teavitada EASi üleselt auditite või täiendavate kontrollide käigus tuvastatud tähelepanekutest ning täiendada EASi Andmeaita vastavasisuliste analüüsidega, et asutuseüleselt teadmisi jagada. Lisaks on järelevalve ja riskijuhtimisüksuses alates 2014. aasta jaanuarist tööl probleemsete juhtumitega tegelev järelevalvespetsialist.

- Riigihangete läbiviimisel tekkivate küsimuste lahendamisel on RMil üksnes konsultatiivne roll, mistõttu seisukohtade muutumisel on oht, et kaasnevad täiendavad kontrollid, mille tulemusena võivad järgneda toetuse saajatele tagasinõuded.

Maandamistegevusena on EASi üleselt kokku lepitud tegevusplaan, mille kohaselt küsimuste tekkimisel pööratakse RMI poole seisukoha saamiseks ning fikseeritakse saadud seisukoht EASi infosüsteemis. Vajadusel pööratakse täiendava õigusarvamuse saamiseks advokaadibüroo poole. Seeläbi fikseeritakse hetkel parima teadmise ja praktika, millest lähtuvalt kujundatakse otsuse.

- Horisontaalsete õigusaktide muudatustest või otsekohalduvatest EK aktidest teavitamine on ebapiisav, mistõttu võivad tekkida vead meetme rakendamisel.

Maandamistegevused on juba käivitunud, tõstetakse töötajate teadlikkust ja koolitatakse üksustepõhiselt (nt riigiabi küsimused, haldusmenetluse põhimõtted). Arenguestluste käigus selgitatakse välja töötajate täiendav koolitusvajadus. Lisaks on tellitud väline õigusanalüüs advokaadibüroolt ning ellu on kutsutud Andmeait, kuhu koondatakse EASi saabunud selgitused/tõlgendused ja juhendid horisontaalsetes või meetme ülestes küsimustes, et vajalik teadmine jõuaks kõigi töötajateni.

- Hankereeglitest kinnipidamise kontrolli läbiviimine ja rikkumistest tulenevate tagasinõuete tegemine venib, mistõttu ei ole võimalik projekte õigel ajal lõpetada ja uusi projekte elluviia.

Maandamistegevused on juba käivitunud, tööle on värvatud täiendav tagasinõuete ekspert (2014. aasta jaanuaris) ja täiendav jurist (2013. aasta novembris); samuti on töös hankekompetentsi koondamine ühte üksusesse.

- Kompetentsete või võtmetöötajate lahkumine organisatsioonist, mistõttu on oht, et kaob valdkondlik kompetents ja kasvab allesjäävate töötajate töökoormus.

Maandamistegevusena kaardistavad üksused I kvartalis 2014 kõrge kompetentsiga või unikaalset kompetentsi omavad töötajad ja nende poolt täidetavad tööfunktsioonid ning riski maandamiseks on planeeritud nii üksusesiseselt kui ka organisatsiooniüleselt funktsioonide või tööülesannete dubleerimise, et vajalik teadmine ja kompetents säiliks.

- Töötajatel ebapiisavad teadmised meetmetest, protsessidest, õigusaktidest või infosüsteemist, mistõttu võivad tekkida menetluses vead, antakse ebaõiget nõu või pikeneb protsess.

Maandamistegevusena on kasutusele võetud juhtumite süsteem, töötatud välja uue töötaja koolituspõhimõtted ning ollakse kaardistamas töötajate täiendavat koolitusvajadust. Ühtlasi viiakse jooksvalt EASi üleselt ja üksustesiseselt läbi täiendkoolitusi, et tõsta töötajate kompetentsi ja teadlikkust. Jooksvalt täiendatakse ka Andmeaita uute seisukohtade ja materjalidega.

- IT-süsteemide turvalisuse risk.

Maandamistegevusena on välja selgitatud eesmärk ning suheldakse IT-süsteemide arendajaga, et koostada lähteülesanne logide süsteemi väljatöötamiseks.

- EASi aastane tegevusmaht ja riigieelarvest eraldatav halduseraldis ei ole omavahel põhjendatult seotud, st kohustused ja nende täitmiseks vajaliku vahendid ei ole kooskõlas.

Maandamistegevusena on EASi juhatus RAle, so haldusülesande andjale, et kokku leppida tegevusmaht ja eesmärgid, mis vastavad halduseraldise suurusele.

- EASil puudub võimekus kommunikeerida keerulisi teemasid avalikkusele või jääb EASi poolt antud selgitus väheveenvaks, mis toob kaasa EASi mainelanguse nii rahastajate kui ka avalikkuse silmis.

Maandamistegevusena on värvatud kommunikatsioonijuht (2014. aasta jaanuaris). Jooksvalt kaasajastatakse vastavasisulist protseduuri ning määratletakse teemade lõikes kõneisikud, samuti on koostamisel kommunikatsiooniplaan.

2012. aasta kõrge risk, juhatuse omavahelise koostöö keerukus, realiseerus nii 2012 II poolaastal kui ka 2013. aastal. Juhatuse koosseis on hetkel kaheliikmeline, juhatuse esimees esitas tagasiastumise palve nõukogule ning käimas on uue juhatuse liikme otsing. Täpsema hinnangu juhatuse omavahelisele koostööle saab anda aasta lõpus, kui on tööle asunud uus juhatuse liige.

2012. aasta kõrge risk, mitteabikõlblike kulude mittetuvastamine on käivitunud rida parendustegevusi, mis on muutnud mitteabikõlblike kulude tuvastamise efektiivsemaks ning jätkuvalt hoitakse maandamistegevusi käigus, et jooksvalt vähendada finantsmõju tekkimist.

2012. aasta kõrge risk, infosüsteemide arendamine aeganõudev ja ei vasta töötajate või protsesside vajadustele. Riski maandamiseks on käivitatud nii protsesside diagnostika kui ka õigusanalüüs. Samuti on IT-arenduste tellimiseks ja läbiviimiseks moodustatud projektimeeskond, kelle hinnang on aluseks IT-süsteemi arenduste prioriteetsuse määramisel.

KredExi riskide kokkuvõtte: 2013. aasta riskide hindamise tulemusel kaardistati RÜs KA poolt välja töötatud standard riskivaldkondades 38 riski. Kõrgeid ja keskmisi riske kaardistamine ei toonud. Võrreldes 2012. aastaga on varasemad keskmised riskid paremini maandatud. Üldiselt võib tõdeda, et RÜ süsteemid toimivad hästi ning sellest tulenevalt ka keskmisi ega kõrgeid riske ei tuvastatud.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas toodi välja järgmised riskid: vahendite kasutamata jäämise risk on oma olemuselt pigem süsteemiülene, kuid RÜl on siin kindlasti oluline roll nii toetuse saaja nõustamise ja innustamise kui ka RA teavitamise osas. Viimasel juhul on just RÜl kõige realistlikum ülevaade ning ka projektidega igapäevasest suhtlemisest hinnangu andmise võimalus projektide edenemisele.

RAs läbi viidud riskide hindamise tulemusena tuvastati 16 eeldefineeritud riski. Fikseeritud riskidest hinnati kõrgeteks kaks riski:

- esimene neist puudutab perioodi 2014-2020 ettevalmistust ja pole antud aruande kontekstes asjakohane.
- rikkumiste (mitteabikõlblikud kulud) ja riigihangete seaduse reeglite rikkumisest tulenevate tagasinõuete oht: põhjuseks riigihangete seaduse ebapiisav tundmine ja erinev tõlgendamine (nii administratsioonis kui ka toetuse saaja tasandil). Maandamistegevusena on RÜ kasutanud koolitusi ja samuti toimub toetuse saajate igapäevane nõustamine. Nagu eelpool mainitud, tehakse kolmepoolset koostööd seisukohtade ühtlustamiseks AA, RA ja RÜ vahel.

3.3 Olulisemad muudatustest valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides

- Aastal 2013 muudeti kolme perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse rakendamiseks antud määrust:
 - Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007. a määruse nr 111 "Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine" 1.01.2014 jõustunud muudatuse kohaselt ei täida Maanteeamet alates 2014. aasta 1. jaanuarist ["Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava"](#) prioriteetsetes suundades „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ RÜ ülesandeid. Need anti üle Tehnilise Järelevalve Ametile (TJA). Tegemist oli teise etapiga transpordiinvesteeringute prioriteetsetes suundades RÜ ülesannete koondamiseks TJASSE. Muudatuse tulemusel muutub transpordi valdkonnas ülesannete jaotus selgemaks ja suureneb RÜ poolt toetuse saaja üle teostatava järelevalvefunktsiooni sõltumatust. Eelnõu tulemusena jäävad perioodi 2007–2013 struktuuritoetuste transpordiinvesteeringute prioriteetsetes suundades rakendusüksusteks TJA ja Aktsiaselts Tallinna Lennujaam.
 - Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2007. a määruse nr 26 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse kulude abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord“ 15.03.2013 jõustunud muudatusega täpsustati lähetuskulude abikõlblikkust, tulu teenivate projektide sätteid, muudeti mitteabikõlblike kulude koosseisu ja nähti ette leppetrahviga arvestamise kord.
 - [Rahandusministri 28. veebruari 2007. a määrus nr 14](#) „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse kasutamise ja väljamaksmise aruannete esitamise tähtajad ja kord ning aruannete vormid“ 07.10.2013 jõustunud muudatuste kohaselt kaotati perioodi rakendusüksuste kohustus esitada makseasutusele (RK Euroopa Liidu maksete osakond, edaspidi ELMO) kvartaalseid finantsaruandeid. Struktuuritoetuse registri arenduste tulemusel saab ELMO alates oktoobrist 2013. a neid aruandeid struktuuritoetuse registri aruandlussüsteemis ise koostada. Muudatus vähendab rakendusüksuste halduskoormust ja kiirendab EKle aruannete esitamist.
- **Ettevõtluse suunas** muudeti või täiendati meetme määruisi 9 korral ja 2 korral programmide käskkirju. 2013. aastal töötati välja ka uue perioodi pilootmeede [„Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeede“](#), mis avaldati Riigi Teatajas 15.12.2013.

Toetuse taotlemiseks avati meede 2014 algusest. Täpsem meetme ülevaade asub [EASi kodulehel](#).

- 31.10.2013 kinnitas valitsus „[Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020](#)“, mis keskendub suure potentsiaaliga tegevusalade ja kasvuvõimeliste ettevõtete arendamisele ning tootlikkuse tõstmisele. Strateegia tulemusena tõuseb Eesti ettevõtete keskmine tootlikkus töötaja kohta aastaks 2020 80 protsendini Euroopa Liidu keskmisest, eelmisel aastal oli see 67,1%.
- **T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas** muudeti meetme määruisi aruandeperioodil ühel korral ja 31. oktoobril 2013 kiitis VV heaks uue Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonistrateegia „Teadmistepõhine Eesti“ 2014-2020 eelnõu. Lõpliku heakskiidu andis strateegiale Riigikogu 22. jaanuaril 2014. Uue strateegia vastuvõtmine ei mõjuta oluliselt perioodi 2007-2013 meetmete eesmärgi ja elluviimist. 2013. a alustati ettevalmistusi üksikute uute tegevuste piloteerimiseks, näiteks kõrghariduse erialastipendiumite piloteerimise ettevalmistamine nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades.
- 2013. aasta lõpus kinnitas valitsus uue transpordi arengukava aastateks 2014-2020. Arengukava üldeesmärk on sisuliselt sama transpordi arengukava 2006-2013 eesmärgiga ning võib eeldada, et kehtib ka oluliselt pikemas perspektiivis kui 2020. Seega ei ole olulisi muudatusi prioriteetides toimunud ning mõneti erinev on üksnes eesmärkide saavutamise viis ja rõhuasetused.
- VV kiitis 14.11.2013 heaks infoühiskonna arengukava 2020 ja selle rakendusplaani aastateks 2014-2015. <http://infoyhiskond.eesti.ee/eesti-infouhiskonna-arengukava-2020/infouhiskonna-arengukava-2020-loppversioon>.

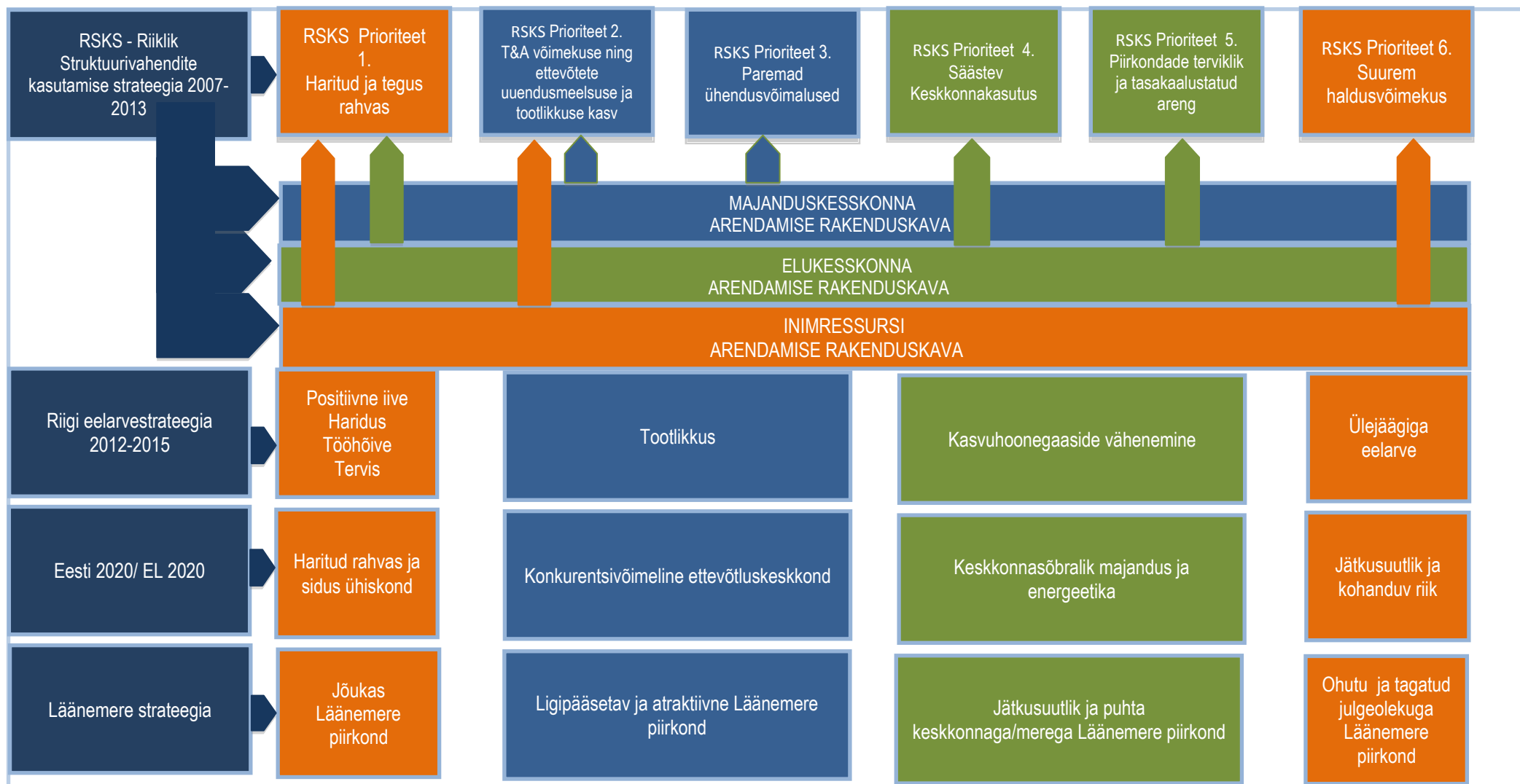
Infoühiskonna arengukava keskmes on IKT kasutamist ja nutikate lahenduste loomist võimaldava keskkonna tagamine. Kõrgemaks sihiks on toetada IKT abil majanduse konkurentsivõime, inimeste heaolu ja riigivalitsemise tõhususe tõusu. Infoühiskonna arengukava sisaldab mitmeid meetmeid ja vajalikke arendustegevusi.

Infoühiskonna arengukava seab järgnevad alaeesmärgid:

1. majanduse kasvu, riigi arengut ja elanike heaolu toetav IKT-taristu (sh kiire internet);
2. rohkem kõrgema lisandväärtusega töökohti, suurem rahvusvaheline konkurentsivõime ja kõrgem elukvaliteet inimeste IKT-oskuste tõusu kaudu;
3. nutikas riigivalitsemine.

3.4 Seosed ja mõjud valdkondade üleselt

Rakenduskavade koostamisel tugineda lisaks valdkonnapõhiste strateegilistele arengudokumentidele ja prioriteetidele riiklikule struktuuritoetuste kasutamise strateegiale (RSKS). Abi andmisel arvestatakse ka Läänemere strateegia, Lissaboni strateegia, Eesti 2020/Euroopa 2020 eesmärkide, horisontaal-poliitikate ja abimeetmete omavahelise sünergiaga. Alapeatükkides 3.4.1-3.4.5 on üksikasjalikumalt analüüsitud prioriteetse suuna ning valdkonna ülese poliitikate seoseid ja mõjusid.

Joonis 5. Rakenduskavade seosed eelarvestrateegia, Riiklikule struktuuritoetuste kasutamise strateegia, Läänemere strateegia ja Eesti 2020/Euroopa 2020 eesmärkidega.

3.4.1 Panus ja seosed Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga

Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegias 2007-2013 fikseeritud eesmärkide poole pürgimist, saavutatud tulemusi ja mõju on mõõdetud makromajanduslike indikaatoritega tulenevalt eesmärkide (mh teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv, paremad ühendusvõimalused) olemusest.

Struktuurivahendite kasutamise seire ja läbiviidud sõltumatutelt ekspertidelt tellitud hindamised näitavad, et lähenetakse Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegias (RSKS) seatud ambitsioonikatele sihtidele, aga kõigi eesmärkide saavutamine ei ole mitmete väliste mõjurite, ennekõike majanduskriisi ja rahvusvaheliste arengute tõttu kindel.

Tabel 3. Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia eesmärkide täitmine.

Indikaator	Algtase	Sihttase	Viimane teadaolev tase
Tööga hõivatuse määr (%) 15-64 aastaste hulgas ¹⁰	65% (2004)	100% (2015)	69,8% (2008); 63,5% (2009); 61,0% (2010); 65,1% (2011); 67,1% (2012); 68,5% (2013)
Tööhõive määr soo järgi, vanuserühm 20-64 ¹¹			77,0% (2008); 69,9% (2009); 66,7% (2010); 70,4% (2011); 72,1% (2012); 73,3% (2013)
Ettevõtete tootlikkus töötaja kohta EL 25 keskmisest (oli struktuurne indikaator). Euroopa 2020 strateegias asendav indikaator „Tööviljakus hõivatu kohta EL 27). ¹²	60,8 (2005)		65,8% (2008); 65,5% (2009); 69,3% (2010); 67,6% (2011); 69,9% (2012)
Ettevõtete teadus- ja arendustegevuse investeeringute osakaal SKP-st ¹³	0,42% (2004)	1,6% (2013)	0,51% (2007); 0,55% (2008); 0,63% (2009); 0,81% (2010); 1,5% (2011); 1,26% (2012)
Hõive kõrgtehnoloogilises ja keskkõrgtehnoloogilises tööstuses ja teeninduses (% koguhõivest) ¹⁴	7,53% (2005)	11% (2013)	6,45% (2007); 5,7% (2010); 6,90% (2011); 6,70% (2012)
Täistööajaga teadlaste ja inseneride arv 1000 töötaja kohta	5,5 (2005)	8,0 (2013)	5,63% (2007); 6,1% (2008); 7,2% (2009); 7,1% (2010); 7,4% (2011); 7,34% (2012).
Uus indikaator Eurostat – „Täistööajaga teadlaste ja inseneride osakaal tööga hõivatutest vanusegrupis 15-74“	0,07 (2005)		0,11% (2009); 0,1% (2010); 0,75%

¹⁰ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10

¹² <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00116>

¹³ Eurostat lehel – rd_e_gerdot

¹⁴ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=htec_emp_nat2&lang=en; Kõrg- ja keskkõrgtehnoloogilisteks tööstus- ja teenindusettevõteteks loetakse NACE koodidega, alates 2008 uued NACE koodid, mistõttu andmed ei ole üheselt võrreldavad.

Indikaator	Algtase	Sihttase	Viimane teadaolev tase
			2012
Infoühiskonda kaasatud inimeste osakaal - interneti kasutajate arv	53% (2005)	75% (2013)	71,2 (2009); 74,1 (2010); 76,3 (2011), 78%(2012), 80% (2013. aastal eesmärgist täidetud 106,7%).

RSKS prioriteet nr 2 on „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“. Antud prioriteeti panustavad nii ettevõtluse kui ka T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund. Ettevõtluse meetmed toetavad ettevõtete võimekust oma tegevuse restruktureerimiseks eksporditurgudel kasvava konkurentsi tingimustes toimetulekuks, suurendavad laenukapitali kättesaadavust, rahvusvahelistumist ning turismitoodete- ja teenuste arengut ning ka nende eesmärkidele vastavad meetmed on rakendamisel. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on käivitatud valdkondlikud rakendusprogrammid võtmetehnoloogiates, luuakse vajalik baas infrastruktuuri, aparatuuri ja tippkeskuste meetmete abil, et tagada head tingimused teadlaste ja spetsialistide koolitamiseks ning efektiivseks ja kõrgetasemeliseks teadustööks, sh ettevõtlussektori vajaduste katmiseks. Rahvusvahelise koostöö meetme raames osaletakse rahvusvahelise koostöö algatustes, tõstes koostöö kaudu teadustegevuse kvaliteeti ja tuues Eestisse uusi teadmisi.

RSKS prioriteedi ja rakenduskava raames on kaasajastatud teadus- ja arendusasutusi (hooneid) 2013. aasta lõpu seisuga 21 283,8 m², kõrgkoolihooneid 28 059,5 m². Struktuurivahendite toel on suurenenud teadlaste ja tippspetsialistide juurdekasv on suurendanud, paranenud töötajate juhtimis- ja tööalased teadmised ja oskused, käivitatud doktorikoolid ning rakendunud erinevad mobiilsus- ja koolitusskeemid. Ettevõtete ja teadusasutuste vahelisi koostööprojekte rahastati 2013. aastal struktuurivahenditest 398, mis on 663% seatud sihttasemest. Samuti on täistööajaga teadlaste ja inseneride arv perioodi vältel jõudsalt kasvanud, ulatudes 2012. aastal 4582-ni (sealjuures on nende arv 1000 töötaja kohta kasvanud 7,34-ni). 2012. aastal moodustas teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal SKPst 2,19 protsenti, ületades Euroopa Liidu 2,06-protsendilise keskmise^[1].

Transpordi ÜF suund toetab otseselt RSKSi prioriteeti nr 3 „Paremad ühendusvõimalused“ transpordisüsteemi kitsaskohtade kõrvaldamisega. Transpordi infrastruktuuri arendamiseks (prioriteedi 3 üks peamistest tegevustest) investeeritakse nii maantee-, raudtee-, mere- kui õhutranspordi infrastruktuuri, mis kõik parandavad ühendusvõimalusi ning suurendavad transpordisüsteemi ohutust ja usaldusväärsust. Investeeringud raudteesse (raudteelõikude, ooteplatvormide ning kontaktvõrgu rekonstrueerimine ja amortiseerunud elektrirongide vahetus) täidavad lisaks läbilaskevõime suurendamisele ka ühistranspordi ja kergliikluse arendamise eesmärgi, kuna liikumiskiiruse suurendamine raudteel on vajalik just reisirongiliiklust silmas pidades. Ühistransport on liikumisviisina enamasti kombineeritud kergliiklusega, mistõttu ühistranspordi kasutuse suurenedes tõuseb reeglina ka kergliikluse osatähtsus. Muuhulgas rahastatakse struktuurivahenditest Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimist, millega lahendatakse Tallinna liikluse üks suuremaid kitsaskohti.

Transpordiinvesteeringud aitavad ühtlasi kaasa seotud prioriteetide „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ ja „Säästev keskkonnakasutus“ eesmärkide saavutamisele (transpordivõimaluste avarumise ja ühistranspordi arendamise kaudu).

RSKSi prioriteeti nr 3 „Paremad ühendusvõimalused“ panustab ka infoühiskonna suund parendades interneti levikut ning suurendades interneti ja e-teenuste kasutust ning infoühiskonna võimalusi erinevate e-teenuste näol. 2007-2013 perioodil on struktuurivahenditest ja EARDF vahenditest (Eesti

^[1] Eesti Statistikaameti andmetel. Eurostati andmebaasis oli esialgsete andmetena T&A kulutuste suhe SKP-sse näidatud pisut madalamana – 2,18%, lõplikud andmed Eurostati kodulehel avaldatakse 2014. aasta hilissuvel.

maaelu arengukava 2007-2013 raames) kokku ehitatud juba 2300 km lairiba ühendust (lõpetatud ja hetkel pooleli olevad projektid. Liitumise võimalus on loodud ligikaudu 65 000 leibkonnale (ligikaudu 140 000 inimesele), 14 500 ettevõttele ja 500 avaliku sektori asutusele.

3.4.2 Panus ja seosed Lissaboni strateegia

Enamik ettevõtluse suuna meetmeid on otseselt seotud Lissaboni strateegia eesmärkide täitmisega. Ekspordimeetmed panustavad rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise eesmärki. Toetustega paraneb Eesti ettevõtjate, toodete ja teenuste tuntus ja maine välisriikides. Ekspordi toetamisega kasvab ekspordikäive toetatud ettevõtetes ning tänu aktiivse turundustegevuse tõttu suureneb konkurentsivõime välisturgudel. Suuna meetmed aitavad VKEdel ja uutel ning potentsiaalsetel ettevõtetel tagada parema finantsvahendite kättesaadavuse. See suurendab uute ja innovaatiliste äriideede juurdevoolu ja ettevõteteks kasvamist, mis omakorda loob juurde uusi töökohti. Lissaboni strateegia keskmes on tagada parem tööhõive ning konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond, seetõttu ettevõtluse arendamise kaudu toetab prioriteetne suund strateegia eesmärke. Turismile suunatud meetmetega vähendatakse Eesti turismisektorile omast hooajalisust.

Lissaboni strateegias on välja toodud, et homsed ettevõtted peavad olema tänastest uuendusmeelsemad, tootlikumad ja kasulikumad. Selleks pööratakse suurt rõhku ettevõtete tehnoloogia uuendamisele, millele on suunatud näiteks „Klastrite arendamise toetus“. Ühtlasi aitab Klastrite arendamine kaasa ettevõtete võimekuse tõstmisele osaleda edukalt rahvusvahelistes projektides, sest vastasel juhul ei ole nad kasvava konkurentsi tingimustest jätkusuutlikud. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni eesmärki Lissaboni strateegias panustab „Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus“, mis toetab Eesti ettevõtjate jätkusuutlikku arengut uute konkurentsivõimeliste toodete, teenuste, tehnoloogiate, tootearendusprotsesside arendamisel või olemasolevate täiustamisel. Lisaks panustab see meede otseselt Lissaboni strateegia teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise eesmärki.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund toetab Lissaboni strateegia peamise eesmärgi saavutamist – liikumist konkurentsivõimelise ja teadmispõhise majanduse suunas. Laiemalt panustavad kõik prioriteetse suuna meetmed vähesel või suuremal määral Eesti riigi ja Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise eesmärgi saavutamisse.

3.4.3 Panus ja seosed Euroopa 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega

Eesti 2020 strateegia valdkondadest on prioriteetse suuna Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine meetmed kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega: suurendada kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu, suurendada täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määra ja vähendada eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25-64) osakaalu. PS meetmed toetavad otseselt Eesti 2020 Valitsuse poliitika põhisuunda 10: Teaduse inimressursi arendamine ning inseneride ja tippspetsialistide juurdekasvu tagamine.

Selleks, et Eesti saaks võrdse partnerina panustada strateegiate eesmärkide täitmisesse, toetavad prioriteetse suuna meetmed rahvusvahelist koostööd. Meetme „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ tegevused panustavad rahvusvahelistumise ja koostöö, kõrghariduse kvaliteedi ning e-õppe arendamisse. Samuti panustavad rahvusvahelisse koostöösse programmid Mobilitas ja DoRa ning meede „Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine“. Laiemalt panustavad kõik prioriteetse suuna meetmed vähemal või suuremal määral Eesti ja Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise eesmärgi saavutamisse. Allolevas tabelis on toodud TA&I strateegia põhinäitajad, millesse prioriteetse suuna teaduse valdkonna tegevused rohkem või vähem panustavad.

Tabel 4. TA&I strateegia 2007-2013 olulisemad indikaatorid ja nende täitmise seis.

Näitaja	Baastase 2007	Täitmine 2012 seisuga	TA&I eesmärk 2010	TA&I eesmärk 2013	TA&I eesmärk 2014	EE2020 eesmärk 2015	EE2020 eesmärk 2020
T&A maht,% SKPst	1,08%	2,19%	1,9%		3,0%	2,0%	3,0%
sh erasektori T&A maht, % SKP-st	0,51%	1,26%	0,9%		1,6%		
sh avaliku sektori T&A maht,% SKPst	0,57%	0,93%	1,0%		1,4%		
Teadlaste ja inseneride arv 1000 töötaja kohta*	5,63	7,34		8			
Kõrge kvaliteediliste publikatsioonide arv	1068	1792 (2013. a)		1200			
Euroopa Patendiameti patenditaotluste arv miljoni elaniku kohta	21,02	44,25 (2011. a)	32,92 (2009)	45			
Ettevõtete innovatsiooni-investeeringud (% käibest)	3,8% (2005-2006)	2,4% (2009-2010)		2,5%			
Hõive kõrgtehnoloogilises ja kesk- kõrgtehnoloogilises tööstuses ja teeninduses (% koguhõivest)	6,44%	6,7%		11%			
Ettevõtete tootlikkus töötaja kohta EL keskmisest	66,6%	69,9%	72%	80%		73%	80%
Eesti positsioon "Innovation Union Scoreboard" edetabelis	18	13 (2013)		5.-10. koht			

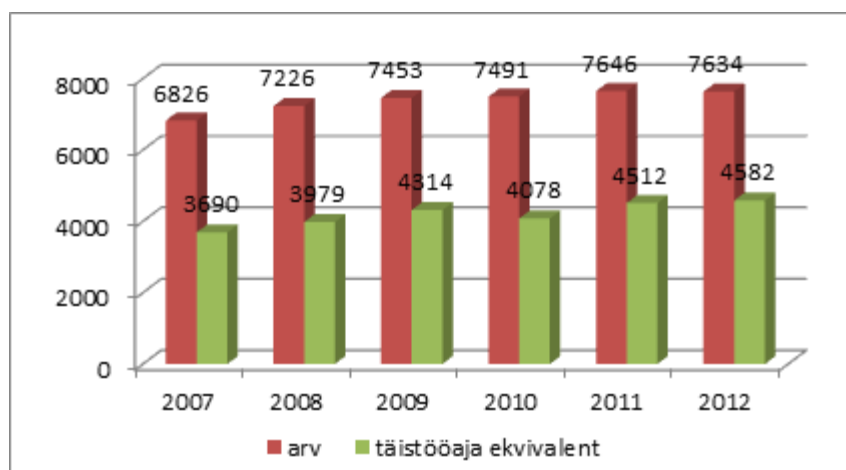
Allikas: HTM 16.05.2014

* Kuna kõnealune indikaator on tugevasti sõltuv tööhõivest, siis majanduslanguse tingimuste on suur kasv saavutatud töötuse kasvu survel. Edasipidi kasutatakse täistööajaga teadlaste absoluutarv – vt allpool.

Paljud ülaltoodud näitajatest kattuvad ka RSKS-i eesmärkide ja indikaatoritega, seega panustab prioriteetne suund ühtlasi otseselt ka nendesse. Kõik näitajad liiguvad üldiselt soovitud suunas, välja arvatud ettevõtete innovatsiooniinvesteeringute osakaal. Ka ettevõtete tootlikkus töötaja kohta ei suurene paraku veel piisavas tempos, et oma sihttasemeni õigeaegselt jõuda.

T&A intensiivsus (maht SKPst) kasvas 2010. a 1,62 ja 2012. aastal juba 2,19%ni, ületades Euroopa Liidu 2,06-protsendilise keskmise. Majandussurutise tõttu T&A mahud 2009. aastal langesid, kuid kuna see toimus aeglasemalt, kui SKP langus, siis T&A intensiivsus kasvas. See kasv jätkus ka 2010. aastal, kuid nüüd juba T&A mahtude kasvu (kokku 18%) arvel, ning eriti just 2011. aastal. Silmapaistvalt kasvas ettevõtluse T&A maht. Ettevõtlussektori T&A kulutuste osatähtsus SKP-s on kasvanud 0,22%lt 2002. aastal 1,26%ni 2012. aasta andmetel, mis näitab, et riigi teaduskulutused on stimuleerinud ettevõtluse struktuurimuutusi. Riigi T&A kulutustest olulise osa on moodustanud investeeringud taristusse, mis katab varasemate perioodide investeerimisvajaku. Samas vajavad jätkuvalt lahendamist infrastruktuuri efektiivse ja jätkusuutliku kasutuse ning nende ettevõtlusele avatuse küsimused.

Oluline näitaja iseloomustamiseks nii prioriteetse suuna kui ka RSKSi eesmärkide poole liikumist on Eesti **teadlaste ja inseneride arv** (nii koguarv kui ka täistööaja ekvivalent). Selle muutumist viimastel aastatel kirjeldab joonis 5.

Joonis 6: Eesti teadlaste ja inseneride arv 2007-2012 (Allikas: Statistikaamet. 2013. aasta andmed selguvad juulis 2014).

Täistööajaga teadlaste ja inseneride arv tõusis aastatel 2000–2012 u. 1900 teadlase võrra, jõudes 4582-ni. Vaid 2010. aastal on täistööaja ekvivalent (TTE) veidi langenud, see langus tuli peamiselt kõrgharidussektorist. 2011. aastal on näitaja taas kasvanud – 4512 ja 2012. aastal 4582ni. Teadlaste ja inseneride koguarv on kogu aeg stabiilselt kasvanud ja vaid viimasel aastal jäänud sisuliselt samaks (vähenemine 12 võrra). Tegelikult peab strateegia sihtide saavutamiseks teadlaste arv kasvama veelgi rohkem ning seda eelkõige ettevõtlussektoris. Mis puudutab teadlaste koguarvu kasvu seoseid prioriteetse suunaga, siis hetkel puuduvad piisavad andmed selleks, et väita, et struktuurivahendite meetmed võiks olla teadlaste arvu oluliselt kasvatanud. Samas on selge, et nt teadlaste konkurentsivõimelise palga tagamine on üheks oluliseks eelduseks teadlaste arvu kasvule ja sellega T&A ning innovatsiooni strateegia üldiste eesmärkide saavutamisele.

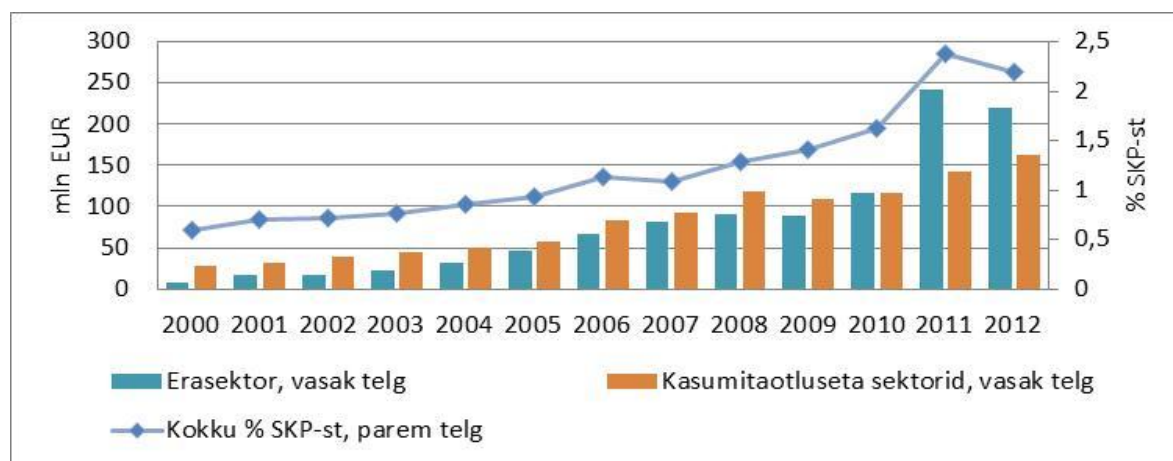
Eestis tehtava teadustöö kvaliteeti iseloomustav publikatsioonide arv on 2010.-2012. aastal varasemate aastatega sarnaselt näidanud kiiret kasvu. Kui ELis keskmiselt kasvab aastane publikatsioonide arv kiirusega 5% aastas, siis Eestil on keskmine kasv üle 10%. 2013. aasta esialgsete tulemuste kohaselt on seatud sihttase suurelt ületatud (1792, sihttase 1200).

Eestist on saanud riik, kus viimasel kümnendil on TA kogukulutuste kasv olnud kiireim Euroopas¹⁵. Seejuures ületab ettevõtlussektori TA kogukulutuste kasv avaliku sektori TA kogukulutuste kasvu ligi kaks korda, mis näitab, et riigi teaduskulutused on stimuleerinud ettevõtluse struktuurimuutust.

TA maht on kasvanud kiiremini kui SKP. Eelkõige tänu erasektori TA mahu kahekordistumisele tõusid TA investeeringud 2011. aastal 2,37%-ni SKPst (avaliku sektori TA investeeringud kasvasid samal ajal 22%). See ületab EL keskmist ning on iseloomulik arenenud tööstusriikidele. Valdav osa erasektori TA mahu erakordsest kasvust oli tingitud õlitööstuse uuel tehnoloogial põhineva tehase käikulaskmisel tehtud TA investeeringutest¹⁶, mis on ühekordse iseloomuga. 2011. aastal küündis erasektori TA intensiivsus tasemeni 1,52% SKPst, mis moodustab 63% TA kogukulutustest ning on lähedal 2020. aastaks eesmärgiks seatud erasektori TA osakaalule 67%. EL keskmine erasektori TA intensiivsus on 1,23% SKPst, mis moodustab 61% TA kogukuludest.¹⁷

Kuigi pärast TA kogukulutuste kasvu ühekordse iseloomuga investeeringute tõttu oli oodata korrektsiooni, siis 2012. aastal TA kogumaht praktiliselt säilis, hoolimata õlitööstuse investeeringute olulisest langusest. Selle põhjuseks oli TA kulutuste 14%-line suurenemine kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites (kõrgharidus-, riiklik ja kasumitaotluseta erasektor) ning tänu TA kasvule mitmetes ettevõtlussektori tegevusalades¹⁸. Nii näiteks täheldati info-, side- ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnas peaaegu poolteisekordset TA kulutuste kasvu.

Kokkuvõttes langes TA kulutuste suhe SKPse 2012. aastal 2,37%-lt 2,19%-le, kuid seda SKP kasvu arvel, millega TA kulutused ei suutnud ühte sammu käia. Nominaalselt kulutati Eestis 2012. aastal teadus- ja arendustegevusele 380,7 miljonit eurot, seda oli 3,7 miljonit eurot ehk vaid 1% vähem kui 2011. aastal. Joonisel 6. on kirjeldatud TA investeeringute muutumist aastatel 2000–2012.

Joonis 6. Teadus- ja arendustegevuse investeeringute maht ja osatähtsus SKPst (%) 2000–2012.
Allikas: Statistikaamet.

Transpordi infrastruktuuri investeeringud panustavad samuti konkurentsivõimelise majanduskeskkonna loomisesse piiriülese transpordinfrastruktuuri arendamise, millesse kõige konkreetsemalt panustavad ÜF projektid „Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltic trassil (Tallinna–Tartu lõik)“ ning „Uue veeremi soetamine“. 2013. aasta juunis alustasid esimesed elektrirongid reisijate teenindamist. Aruandeperioodi lõpuks on kõik vanad reisirongid reisijate teenindamisel asendatud uute rongidega, 2014. aastasse on jäänud vaid viimase elektrirongi lõplik vastuvõtt.

¹⁵ *Innovation Union Competitiveness Report* (2013) Luxembourg: Publications Office of the European Union 2013, 364 pp.

¹⁶ Eesti Statistikaamet.

¹⁷ Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007–2013 "Teadmistepõhine Eesti" täitmisest aastate kaupa saab ülevaate vastavatest aruannetest, kus on toodud iga aasta olulisemad tegevused, arengud ja ülevaade statistikast.

¹⁸ Eesti Statistikaamet, pressiteade Nr 145, 03.12.2013.

Paremad (ühis)transpordivõimalused aitavad kaasa Euroopa 2020 eesmärgile tõsta hõivatute osakaalu 75%ni tööealisest elanikkonnast, kuna eriti maapiirkondades on see üheks takistuseks elukohast kaugemal töölkäimisel. Kiiremad ja kvaliteetsemad ühendused tähendavad, et inimestel on võimalik valida senisest rohkemate töökohtade vahel (mis asuvad praegu kättesaadavatest kaugemal), samuti mõjub see positiivselt ettevõtetele ja nende konkurentsivõimele, kuna sobiva tööjõu leidmine on selle võrra lihtsam.

Ühistranspordiinvesteeringud vähendavad autokasutust (võrreldes olukorraga, kus valitud ühistranspordiprojekte ellu ei viida), aidates sellega kaasa kasvuhoonegaaside piiramisele (20% võrra võrreldes aastaga 1990) ning energiatõhususe suurenemisele.

Infoühiskonna prioriteetne suuna alusel toetatav kiire ja kvaliteetse internetiühenduse väljaehitamine toetab otseselt Euroopa 2020 ja täpsemalt Eesti 2020 tegevsuunda 11 „Transpordi, IKT ja teiste riigi poolt pakutavate ettevõtlust toetava taristu ja institutsioonide viimine rahvusvahelisele tasemele“.

Tabel 5. Euroopa 2020 ja Eesti 2020 eesmärkide täitmine.

Euroopa 2020 eesmärk	Hetkeseis	Konkurentsikava „Eesti 2020“ eesmärk
Arukas majanduskasv		
avaliku ja erasektori investeeringute tase üheskoos 3%-ni ELi SKPst , samuti paremad tingimused teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks	11,08% (2007), 1,62% (2010), 2,37% (2011); 2,19% (2012) (sh erasektori T&A maht 2012.a 1,26% SKP-st ja avaliku sektori T&A maht 0,93% SKP-st)	Eesti eesmärgiks on tõsta teadus- ja arendustegevuse investeeringute taset 2015. aastaks 2%ni ning 2020. aastaks 3%ni SKPst.
Ettevõtete tootlikkus töötaja kohta EK keskmisest (%)	68,0% (2011); 69,9% (2012)	Eesti eesmärgiks on tõsta ettevõtete tootlikkust 2015. aastaks 73%ni ning 2020. aastaks 80%ni.
2020. aastaks 20–64-aastaste meeste ja naiste tööhõive määr 75%	77,0% (2008); 69,9% (2009); 66,7% (2010); 70,4% (2011); 71,1 (2012); 73,3% (2013)	Eesti eesmärgiks on tõsta tööhõive määra 20-64 aastaste seas 2015. aastaks 72%ni ning 2020. aastaks 76%ni.
Jätkusuutlik majanduskasv ressursitõhusa, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majanduse huvides		
kasvuhoonegaaside heidete vähendamine 2020. aastaks 20 % võrra võrrelduna 1990. aasta tasemega. EL on valmis minema kaugemale ning vähendama heiteid 30 %, kui ülemaailmse kokkuleppe raames teised tööstusriigid võtavad enesele samasugused kohustused ja arenguriigid panustavad vastavalt oma võimetele	6094 tuhat tonni (2010) (5378 parandus vastavalt 15.04.2014 esitatud inventuurile); 6021 (2011) (5674 parandus vastavalt 15.04.2014 esitatud inventuurile); 5644 (2012).	Eesti eesmärgiks on, et kasvuhoonegaaside heitkoguste piirmäär Euroopa heitkogustega kauplemissüsteemi (ETS) välistes sektorites ei ületaks 2015. aastal 6183 tuhandet tonni ning 2020. aastal 6246 tuhandet tonni. 11 %

Allikas: Eesti 2020 täitmise aruanne(2012), Statistikaameti andmebaas (2013), MKM (2013)

3.4.4 Panus ja seosed Läänemere strateegiaga

„Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ suuna meetmete eesmärgiks on ettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine; (rahvusvaheliste) koostööprojektide elluviimise kasv, uute

konkurentsivõimeliste toodete, teenuste, tehnoloogiate, tootearendusprotsesside arendamise või olemasolevate oluline täiustamine, tagada VKE-dele parem ligipääs kapitalile, ekspordialase konkurentsivõime kasv, eksportivate ettevõtete arvu suurendamine ning kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng. Seetõttu panustab suund kaudselt kolme poliitika valdkonda: nr 7 „Kasutada ära piirkonna teadustöö ja innovatsioonialast täit potentsiaali“, nr 8 „Väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act“ rakendamine: soodustada ettevõtlust, tugevdada väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid ning tõhustada inimressursi kasutamist“ ja nr 12 „Säilitada ja suurendada Läänemere piirkonna atraktiivsust, eelkõige hariduse, noorsoo, turismi, kultuuri ja tervishoiu valdkonna meetmete kaudu“.

Programmis „Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti““ toetatakse projekte eesmärgiga luua tugevaid sidemeid tipptasemel teadusasutuste, erainvestorite, inkubaatorite ja asjaomaste äriteenuste vahel, mis on üks LMS prioriteetse valdkonna nr 7 alaeesmärkidest. Programmi raames toetatakse ka valdkondlike koostöövõrgustike, ümarlaudade või muude koostöövormide algatusi ning nende tegevuse korraldamist. Näiteks on toetatud start-up kiirendi „Gamefounders“ tegevust, mis on teinud tihedat koostööd Soomes tegutseva kiirendiga „Start-up Sauna“. Koostöö on seisnenud nii ekspertide vahetamises kui ühisürituste korraldamises. Aruandeperioodil jätkusid ka Gamefoundersi kiirendi programmi tegevused ning ettevõtmises on osalenud 15 rahvusvahelist ettevõtet.

Suuna „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ meetmed panustavad otseselt või kaudselt kahte poliitika valdkonda.

Prioriteeti nr 7 „Teadustöö ja innovatsioonialase potentsiaali ärakasutamine“ panustavad meetme „Teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine“ alameede „Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine“, kus on investeringute kavaga kinnitatud 9 projekti, millest ükski pole veel lõppenud.

Prioriteeti nr 7 panustab ka meede „Rahvusvahelise koostöö toetamine“, mille elluviimiseks kinnitati 2011. a jaanuaris programm „Teaduse rahvusvahelistumine“. Programmi ühe alategevustena on näiteks välja toodud Eesti osalemine rahvusvahelise teaduskoostöö algatustes ja Euroopa Liidu poliitikainitsiatiivide, sh Läänemere strateegia, raames loodavates algatustes osalemine.

Samuti panustab prioriteeti nr 7 meede „Teaduse tippkeskuste arendamine“, mille raames tehakse koostööd piirkonna teadusasutuste vahel. 2013. a lõpu seisuga oli käimas 12 projekti. Projektide raames tehakse koostööd Läänemere äärsete riikide teadlaste ja teadusasutustega ning osaletakse ühistel rahvusvahelistel konverentsidel.

Prioriteeti nr 12 „Piirkonna atraktiivsuse tõstmine hariduse, noorsootöö, turismi ja tervishoiu jm kaudu“ panustavad meetmed „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“ ja „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“.

Kuna meetmed panustavad Läänemere strateegiasse kaudselt ning on valdavalt alles rakendamisjärgus, siis kõigi meetmete osas täpseid summasid hetkel pole teada. Projektide lõppedes on panust projektide võimalike osakaaludena kogu projektist realistlikum hinnata. Praegusel hetkel ei ole valikukriteeriumites otseselt viidatud seosele Läänemere strateegiaga. Samas on viidatud Euroopa Liidu strateegiadokumentides ja poliitikainitsiatiivides kirjeldatud ülesannete täitmisele, kuhu alla läheb ka Läänemere strateegia.

ÜF- ja ERF-suundade projektid panustavad prioriteetsesse valdkonda nr 11 „*To improve internal and external transport links*“. Mõlema prioriteetse suuna projektid on suunatud infrastruktuuri parandamisele ning need aitavad kaasa siseriiklike transpordiühenduste arengule ning strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringute (ÜF) puhul ka Eestit teiste Läänemere-äärsete riikidega liitvate transpordiühenduste arengule.

LM strategiavaldkonnaga nr 11 haakuvate projektide kavandatud struktuurivahendite toetussumma kogumaht on 325 264 891,55 eurot (projektide eeldatud kogumaksumus 393 256 642,92 eurot):

- 1) Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik) (ÜF)
- 2) E67 Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Pärnu ümbersõidu ehitamine (ÜF)
- 3) E20 Tallinn-Narva maantee Vao-Maardu teelõigu ehitus (ÜF)
- 4) Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas (ÜF)
- 5) Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas II etapp (ÜF)
- 6) E20 Tallinn-Narva maantee Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus (ÜF)
- 7) Tallinna ringtee rekonstrueerimine, I etapp (ÜF)
- 8) E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus (ÜF)
- 9) E20 Tallinn-Narva maantee Rõmeda-Haljala teelõigu ehitus (ÜF)
- 10) Kärkla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt (ERF)
- 11) Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas (ERF)
- 12) Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele (ÜF)

Tabel 6. Rakenduskava meetmete otsene panus Läänemere strateegiasse.

Meede	LMSi poliitikavaldkond	Kinnitatud projektide eelarved (indikatiivne panus Läänemere strateegiasse) EL osalus (EUR)	Tehtud abikõlblikud kulud (indikatiivne panus Läänemere strateegiasse), EL osalus (EUR)
Transpordi investeeringute kava (ÜF)	11	304 260 235,84	267 875 271,71
Transpordi investeeringute kava (ERF)	11	21 004 655,71	20 869 052,14

Allikas: MKM (03.03.2014)

Infoühiskonna suund panustab LMS poliitika valdkonda nr 6 „Kõrvaldada tõkked Läänemere piirkonna siseturult, sealhulgas parandada tolli- ja maksundusala koostööd“. Suuna projektid arendavad ID-kaardi elektrooniliseks kasutamiseks vajaliku infosüsteemi, tänu millele võimaldatakse e-ID abil avalikke teenuseid kasutada ka teiste riikide kodanikel. Tegevustega suurendatakse tehnilist võimekust ning valmisolekut kasutada e-identifitseerimist riikidevaheliselt.

Kaudselt panustab suund kiire internetiühenduste kättesaadavuse parandamisega LMS horisontaalsesse eesmärki „Tagada kiire lairibaühendus maapiirkondades“. Projekte rakendatakse piirkondades, kus täna vastava infrastruktuuri puudumise tõttu ei ole kiire lairibateenus lõppkasutajatele kättesaadav. Kiire interneti baasinfrastruktuuri ehitus aitab kaasa teenuste loomisele, arendamisele ja mitmekesistamisele Läänemere piirkonnas.

3.4.5 Panus ja seosed horisontaalsete teemadega

Enim omavad rakenduskava projektid mõju regionaalsele arengule (46% projektidest) ja infoühiskonna arengule (42,86% projektidest). Kodanikuühiskonna arengusse panustab 21% projektidest. Ettevõtluse suuna projektid omavad enam mõju samuti regionaalsele arengule (28% lõppenud projektidest) ja keskkonnahoiule (22% lõppenud projektidest). T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri meetmed omavad enim mõju infoühiskonna edendamisele (28% lõppenud projektidest) ning keskkonnahoiule (26% lõppenud projektidest). Transpordi suunad omavad enim mõju regionaalsele arengule (100% lõppenud projektidest). Infoühiskonna suund mõjutab tulenevalt ka suuna eripärast 100%-liselt lõppenud projektidest infoühiskonna edendamist. Rakenduskava suundade finantsilise panuse ülevaade on toodud aruande [lisas 9](#).

Mõju **regionaalarengule** avaldub nii ettevõtlusprojektides, teadus- ja arendusprojektides kui ka regionaalsetes transpordi infrastruktuuri arendustes. Ettevõtluse regionaalne areng loob uusi töökohti, vähendab sotsiaalseid pingeid ning parandab inimeste elukvaliteeti kõigis piirkondades. Meetmes „Ekspordi arendamise toetus“ võetakse mõju horisontaalsetele teemadele taotluste hindamismetoodika alakriteeriumis arvesse 10%lise osakaaluga. Võib öelda, et regionaalsele arengule avaldab positiivset mõju keskmiselt iga kuues projekt. Teistele valdkondadele nagu keskkonnahoiu parandamine, infoühiskonna edendamine, võrdsete võimaluste loomine, kodanikuühiskonna arendamine jne avaldab meede väiksemat positiivset mõju (keskmiselt iga 10.-11. projekt).

Ettevõtlusinkubaatorite toetamine avaldab positiivset mõju tasakaalus regionaalse arengu teemale (linnadest väljaspool asuvad inkubaatorid). Transpordi ERF suunas sisalduvad enamjaolt transpordiiinvesteeringud, mis otseselt toetavad regionaalse arengu edendamist. Nende tulemusena paraneb avalike teenuste kättesaadavus, kohaliku elukeskkonna kvaliteet ning luuakse paremad tingimused ettevõtluse arenguks, kuna ühendusvõimalused on oluline tegur ettevõtte strateegia kujundamisel. Ka paljudel transpordi ÜF suuna projektidel on olemas oluline regionaalne mõõde (nt Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimine, Pärnu ümbersõidu rekonstrueerimine, Jõhvi liiklussõlme rekonstrueerimine, sadamate rekonstrueerimine Saaremaa ja Hiiumaaga ühenduse pidamiseks). Lisaks loovad infoühiskonna suuna lairiba infrastruktuuri investeeringud paremad võimalused e-teenuste kasutamiseks suurendades avalike teenuste kättesaadavust maapiirkondades.

Ettevõtluse suunas arvestatakse meetmetes „Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine“, „Ettevõtja turismiturunduse toetamine“ ja „Avalikule ja kolmandale sektorile suunatud turismiturunduse toetamine“ sõltuvalt projektist mõjuga **keskkonnahoiule, infoühiskonnale, võrdsete võimaluste edendamisele ja regionaalarengule**. Näiteks mõju regionaalsele arengule on ürituste puhul väga oluline – kui üritus toimub maapiirkonnas, kus statsionaarselt külastatavaid külastus- ja turismiobjekte ei ole, mõjub ürituse korraldamine väga elavdavalt turismiettevõtjatele ning muudele teenuste pakkujatele. Infoühiskonna indikaatori raames võib näitena tuua erinevad konverentsid, mis on suunatud infoühiskonna teemadele ja nende teadvustamisele. Siiski tuleb öelda, et nimetatud meetmete mõju horisontaalsetele indikaatoritele on pigem kaudne ning üldjuhul toetab iga projekt vaid üksikut horisontaalset indikaatorit muude mõjuindikaatorite kõrval.

Arvestades, et rakenduskava üks suund on orienteeritud **infoühiskonna projektide** toetamiseks on kõrge panus infoühiskonna edendamisele igati ootuspärane. Ka ettevõtluse ning T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suundades on mitmeid IKT arenguga seotud projekte. Mõned klatriprojektid on otseselt IT-le suunatud. „Ettevõtlusinkubatsiooni programmi“ raames avaldavad tegevused enim mõju infoühiskonna arendamisele, kuna valdav osa inkubaatorite asukatest on IT valdkonna ettevõtted. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas toetab infoühiskonna edendamist programm „Eesti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse riikliku programmi 2011-2015 (IKTP) rakendusprogramm“ ning ettevalmistatav alameede „IKT teadus- ja arendustegevuse toetamine“. Viimane neist on otseselt suunatud IKT sektori arengule ning võimekuse ja konkurentsivõime tõstmisele.

Keskkonnahoiule omavad positiivset mõju erinevad teadus- ja arendusprojektid, mis muudavad tootmist säästlikumaks. Kuigi ettevõtluse kasv tähendab suuremat koormust keskkonnale, siis teisalt aitavad majanduse strukturealsed muutused ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt kaasa loodusressursside säästlikumale kasutamisele, väheneb jäätmete ja keskkonda paisatavate heitmete hulk. Ettevõtluse suuna „Teadus- ja arendustegevuse toetus“ projektide hindamisel arvestatakse lisakriteeriumina täiendavaid punkte projektidele, mille tulemusena tekib keskkonna- või ressursisääst. „Tööstusettevõtja tehnoloogiiinvesteeringu toetus“ projektidest on paljud suunatud ressurside pideva kallinemise tõttu energiasäästu saavutamisele või tootmisjääkide ära kasutamisele. Lisaks on ka klatriprojekte, mis on suunatud energiasäästu ja jäätmekasutuse teemadele.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas panustab keskkonnahoidu meede „Keskkonnakaitse ja -tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine”, mille eesmärgiks on keskkonnatehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse võimekuse tõstmine.

Kaudset positiivset mõju keskkonnale omab ka infoühiskonna suund, sest erinevad e-teenused ja e-lahendused vähendavad vahemaid ning vajadust liikuda transpordivahendiga.

Transpordi infrastruktuuri arendamise mõju on keskkonnale harva positiivne, isegi kui leitakse ka keskkonna seisukohast optimaalne lahendus. Transpordisüsteemi arendamisel saab transpordisektori keskkonnamõjusid siiski leevendada. Sellisteks meetmeteks on ÜF suunas ühistranspordi arendamine (nt rongide soetamine ning raudtee, ooteplatvormide ja kontaktvõrgu rekonstrueerimine) ja mõlema suuna puhul keskkonna suhtes ohutamate ja säästlikumate lahenduste valimine, keskkonnanõuete järgimine, loomadele ohutute transpordikoridoride loomine, mürabarjääride rajamine jmt.

Võrdsete võimaluste edendamisele avaldab positiivset mõju umbes **25%** rakenduskava projektidest. Ühtegi otseselt võrdsete võimaluste vähendamisele suunatud meedet rakenduskavas ei ole. Ettevõtluse ja majanduse üldine areng aitab kaasa tööpuuduse vähenemisele ja sissetulekute kasvule kõikides elanikkonnakihtides ja seega kaudset mõju ka võimaluste võrdsustumisele ühiskonnas. Transpordisüsteemi arendamiseks tehtavad kulutused, mis lähtuvad erinevate sotsiaalsete gruppide elukorraldusest ja kohalikest vajadustest, pakuvad paremaid osalemisvõimalusi haridus- ja majanduselus, aga ka suhtlemiseks ja sotsiaalse kapitali kasvatamiseks. Ühistranspordi arendamine loob inimestele võrdsemaid liikumisvõimalusi (nt on ühistranspordi kasutajate hulgas rohkem naisi, samuti saab muuta ühistranspordi kättesaadavaks piiratud liikumisvõimega inimestele) ning sellega paraneb ka avalike teenuste kättesaadavus. Meetmete „Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine“, „Turismitoodete arendamise toetuse“ ja „Turismiinfo jaotuskanalite toetuse“ puhul arvestatakse võrdsete võimaluste tingimust (sh puuetega inimesed), sest toetavate investeeringute raames infrastruktuuri rajamisel arvestatakse liikumispuuetega inimestega ja ehitatakse objektidele kaldteed, et tagada ligipääs kõigile soovijatele.

Transpordi suundades on „panus horisontaalsetesse teemadesse“ projektide valiku üks kriteeriume.

4 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT

Käesolev peatükk kirjeldab abi rakendamise kontrollitegevuses toimunud peamisi arenguid aruandeaastal. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKS) toimimine on abi vahendamise õiguse ehk akrediteeringu aluseks. JKS on kehtestatud asutustes protseduuride ja töökordade kaudu. Olulisemad muudatused JKS-s asutuste kaupa on kirjeldatud ptk-s 4.1.

JKS üheks osaks on rakendusüksuste, -asutuste, korraldusasutuse ning makseasutuse poolne järelevalvetegevus. Järelevalvetegevust on detailsemalt kirjeldatud ptk-s 4.2. Kontrollitegevuse kvaliteedile annavad tagasisidet auditeeriva asutuse (AA) poolt läbiviidavad süsteemi- ja projektiauditid. Põhjalikumalt on nii projektide kui asutuste JKS-iga seotud auditeid kirjeldatud peatükis 4.3.

JKS, järelevalve ja auditite tulemusel tuvastatud rikkumised ja tagasinõuded on kajastatud [ptk-s 4.4](#).

4.1 Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides

Ettevõtluse suunas muudeti EASis 2013. aastal struktuurivahendite rakendamise protseduure üks kord. Lisati viited rakendamise protseduurides viidatud dokumentide uuematele versioonidele, värskendati EASi struktuurijoonist ja teksti parema loetavuse eesmärgil muudeti läbivalt protseduuride sõnastust. Sisulisi muudatusi ei tehtud.

Muudatused EASi juhtimis- ja kontrollisüsteemis:

Olulisemad muudatused EASi JKSi 2013. aastal on järgnevad (toodud [lisas 14](#)):

- kliendipõhisest lähenemisest tulenevad muudatused taotluste menetlemisel ja hindamiskomisjonide ülesehituses ettevõtluse, innovatsiooni ja ekspordi valdkonnas;
- hindamiskomisjonide põhimõtete muudatus;
- otsustusprotsessi detsentraliseerimisest tulenevad muudatused taotluste menetlemisel;
- juristide kaasamine menetlusprotsessi;
- toetuse saajate hangete kontrolli tsentraliseerimine regionaalarengukeskusesse.

Kliendipõhise lähenemisega seotud muudatus hõlmab põhiosas ettevõtlus- ja innovatsiooni valdkonda. Muudatuse tulemusena moodustati 2013. aasta alguses divisjonide koondamise läbi klientide paremaks teenindamiseks **kliendikeskus, ettevõtlus- ja innovatsioonikeskus ning info- ja tugikeskus**. Nimetatud muudatus võimaldab liikuda seniselt tootekesksest juhtimiselt kliendikesksele, pakkudes sellega klientidele nende vajadustest lähtuvaid lahendusi, parandades sellega ühe kliendiga seotud info kasutust ja vähendades vigade tekkimise võimalusi. Kui seni oli igas toetusskeemis kliendi jaoks erinev kontaktisik (ettevõtlus/arenduskonsultandid, nooremkonsultandid), siis uue lähenemise alusel on taotlemisel kontaktpunktiks üks kliendihaldur. Lisaks võimaldab muudatus ühtlustada erinevate toodete menetlusprotsesse ja jälgida klientidele suunatud toodete ja teenuste mõju laiemalt. Kliendihaldur haldab ettevõtlus- ja innovatsioonivaldkonna ettevõtetest klientide portfelli, tegeleb peamiselt kliendi kui terviku arengu nõustamise ja jälgimisega arengukava alusel, klientide eelnõustamisega, taotluse hindamisega ja projekti elluviimise jälgimisega. Protsessi on lisandunud ka toetuse spetsialisti roll, kelle peamiseks ülesandeks on hinnata projekti vastavust meetme eesmärkidele ning vajadusel nõustada kliendihaldurit, konsultanti või järelevalve üksuse töötajat projekti raames elluviitud tegevuste toetusskeemi tingimustele vastavuse ja kulude abikõlblikkuse osas. Protsessi on lisandunud tagasinõuete eksperdi roll, kes analüüsib projekti elluviimise käigus tuvastatud rikkumist ning vajadusel koostab tagasinõudega seotud otsuse eelnõu, jälgib tagastuste tähtaegset laekumist ning laekumata jäämisel teostab nõude edasist menetlemist.

Teine suurem muudatus puudutab **hindamiskomisjonide** põhimõtteid ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas. Selle põhjuseks oli vajadus ühtlustada klientide projektide hindamispõhimõtteid ning see toetas kavandatud muudatusi otsustusprotsessis. Muudatuse käigus moodustati EAS seniste meetmepõhiste komisjonide asemele 2 komisjoni, kes hindavad kõiki taotlusi valdkonnas (v.a väikesemahulised projektid kolmes toetusskeemis). Selline lähenemine võimaldab ühel organil otsustada ühe kliendi piires kõikide taotluste üle ning tekitab hindamise käigus kliendist terviklikuma pildi.

Otsustamise detsentraliseerimisest tulenevad muudatused taotluste ja finantseeritud projektide menetlemisel puudutavad otsuste allkirjastamise protseduuri, toetuse saaja rikkumiste menetlemise protseduuri ning toetuse tagastuste menetlemise protseduuri. Need muudatused on rakendunud üle organisatsiooni sõltumata prioriteetsest suunast või eelarve allikast. Kui seni toimus kõikide haldusotsuste tegemine juhatuse tasemel, mis on otsuste kogumahtu arvestades ebamõistlikult suur koormus ning eksisteeris risk, et tehakse vormiline otsus ilma sisu hindamata, siis 2013. aasta alguses diferentseeriti otsustustasemed riskide lõikes ning delegeeritakse väiksema riskiga otsuste tegemine juhatuse tasemest madalamale (juhul kui delegeerimine on meetme määruuses lubatud). Otsuste allkirjastamise õigus sõltub nüüd taotluse või rahastatud projekti toetuse summa suuruselt. Kui taotlus jääb vahemikku 0-9999 eurot, teeb otsuse valdkonna juht, kui 10 000 – 99 999 eurot, siis direktor, kui 100 000 – 249 999 eurot, siis üks juhatuse liige ning kui taotlus on üle 250 000 euro, siis kogu juhatuse. . Kõiki projekti raames tehtavaid edasisi otsuseid allkirjastab sama tasand, kes allkirjastas esmase finantseerimise otsuse.

Riskide vähendamiseks ja haldusotsuste sisu kvaliteedi tõstmiseks on otsuste kinnitamise töövoogu lisandunud **juristi** funktsioon, kelle ülesandeks on otsuste õiguspärasuse kontroll. EASi juristi kaasamine on kohustuslik kõikide otsuste koostamisel, mille puhul taotletav summa on üle 100 000

euro, välja arvatud taotluse läbivaatamata jätmise ja menetlemise algatamata jätmise otsus ja taotluse menetlemise lõpetamise ja taotluse tagastamise otsus. Samuti on kohustuslik otsuste, mille puhul taotletav summa on üle 190 000 euro, täiendavalt õigus- ja haldusüksuse direktori kaasamine otsuste voogu. Lisaks viiakse läbi otsuste *ex post* kontrolli valimipõhiselt.

2013. aasta lõpus viidi läbi kõikide **toetuse saajate hangete kontrolli tsentraliseerimine** regionaalarengukeskusesse. See tähendab, et info- ja tugikeskuse konsultandid kontrollivad ainult toetuse saajate alla 10 000 euro asjade ja teenuste hankeid, regionaalarengukeskuse eksperdid kontrollivad toetuse saajate lihthankeid, lihtsustatud korras tellitavaid teenuseid ning hankelepingute sõlmimist raamlepingu alusel (raamoste). Järelevalve hankespetsialist kaasatakse iga hanke ekspertiisi faasi, sealhulgas ka dokumentide koostamise ja läbiviimise protsessi nõustamisele.

2013. aastal muudeti ka EASis **paikvaatluste** protsessi (lisaks järelevalve spetsialistidele viivad edaspidi paikvaatlusi läbi ka kliendihaldurid, konsultandid ja koordinaatorid) ja paikvaatluste valimite moodustamise põhimõtteid.

Taotluste menetlemise protsessi lisati **tagasinõuete eksperdi** roll. Kliendihaldur, konsultant või hangete ekspertiisi teostav töötaja suunab projekti elluviimise käigus tuvastatud rikkumise menetlemise tagasinõuete eksperdile, kes analüüsib rikkumist ning vajadusel koostab tagasinõudega seotud otsuse eelnõu. Samuti on tagasinõuete eksperdi ülesanne jälgida tagastuste tähtaegset laekumist ning laekumata jäämisel nõude edasine menetlemine.

Tulenevalt erinevate kontrollide ja auditite järeldustest on muudetud nii kontroll-lehti kui rakendusdokumente. 2013. aastal lisaks eelpoolmainitud muudatustele kujundati ümber senine järelevalve üksus, alates 2013. aasta augustist hõlmab **järelevalve ja riskijuhtimise üksus** endas ka riskijuhtimise, sisekontrolli ja probleemsete projektide käsitlemise funktsiooni.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas uuendati ja täpsustati aruandeperioodil mõningaid peamisi rakendusüksuse igapäevategevust reguleerivaid juhendeid ja kontroll-lehti. Olulisemad täiendused olid järgmised:

- täiendati riigihangete kontrolli juhendit seoses hangete kontrolli läbiviijate lisandumisega (2013. aastal alustas rakendusüksuses tööd järelevalveametnik hangete alal);
- väljamaksetaotluste menetlemise lihtsustatud korda täiendati valimiga kontrollitavate väljamaksetaotluste menetlusprotseduure juhuks, kui kontrolli käigus avastatakse vigu. Sellega seoses täiendati ka väljamaksetaotluste I ja II taseme kontroll-lehti;
- järelevalve teostamise korda lisati projektide ja programmide järelkontrollide valimi koostamise meetodika;
- seoses rahandusministri 28. veebruari 2007. a määruse nr 14 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse kasutamise ja väljamaksmise aruannete esitamise tähtajad ja kord ning aruannete vormid“ muutmisega tunnistati finantsaruandluse esitamise korras kehtetuks kvartaalset kuluaruannete esitamise regulatsioon.

Transpordi suundades algatas MKM 26.09.13 Vabariigi Valitsuse 19.04.2007. a [määruse](#) nr 111 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine“ § 4 punkti 1 muutmise. Alates **1. jaanuarist 2014. a** ei täida MNT poolt prioriteetsete suundade „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ osas rakendusüksuse ülesannete täitmine ning need ülesanded anti üle TJAle.

Aasta varem, **1. jaanuarist 2013. a** lõppes VTA poolt prioriteetsete suundade „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ osas rakendusüksuse ülesannete täitmine ning need ülesanded anti üle TJAle.

Aktsiaselts Tallinna Lennujaam jätkab RÜ-na kuni perioodi 2007-2013 lõpuni. Alates programmiperioodist 2014-2020 tegutseb transpordi valdkonnas ainult üks rakendusüksus, kelleks on TJA.

Ülesannete üleandmine on ajendatud rakenduskavade vahehindamise tulemusel (2011) antud järeldustest, milles juhiti tähelepanu sellele, et nende prioriteetsete suundade rakendusüksustes ei pruugi alati olla tagatud kohustuste lahususe põhimõtte järgimine. TJA on sobilik täitma transpordisektori rakendusüksuse ülesandeid, sest ta on seni edukalt täitnud rakendusüksuse ülesandeid raudteeprojektide rakendamisel, olemata ise toetuse saaja. Samuti on TJA üheks põhiülesandeks ohutusalase järelevalve teostamine ehitiste ja ehitustegevuse, sh raudtee-ehituse, ning raudteeveeremi ja raudteeliikluse üle. Seega on TJA sõltumatu asutus ning omab RÜ ülesannete täitmiseks vajalikku valdkondlikku pädevust.

MKMil on 2014. aastal kavas kinnitada dokument „Transpordi infrastruktuuri arendamise ning säästva transpordi arendamise meetmete rakendamise eeskiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis“ muudetud kujul seoses hangete eelkontrolli kontroll-lehtede täpsustamise vajadusega.

4.2 Järelevalve

Struktuurivahendite järelevalve on lähtuvalt Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seadusest oma ülesehituselt 3-tasandiline: rakendusüksuse järelevalve taotlejate/ toetuse saajate suhtes, rakendusasutuse järelevalve rakendusüksuse suhtes ja RM, kui korraldusasutuse ning kogu protsessi eest vastutaja järelevalve RA ja RÜ tegevuse suhtes. Seejuures on RM ka toetuste makseasutus (kinnitab kõik toetuste väljamaksed riigikassast tasumiseks), kes teeb kulude sertifitseerimisel pisteliselt paikvaatlusi rakendusüksustes ja kontrollib kulude abikõlblikkust. Järelevalve toimub dokumentide kontrolli ja paikvaatluste abil.

Alljärgnevalt on kirjeldatud olulisemad leiud, üldistused kitsaskohtadest ja arengud järelevalvetegevuses asutuste (tasandite) kaupa aruandeaastal, sh täpsustatakse eelmisel aastal lahendamisele jäänud kontrollitegevuse arendamisega seonduv.

Järelevalve tulemusel avastatud rikkumisi ja tagasinõuded on kajastatud koos auditist tulenevate leidudega eraldi [peatükis 4.4](#).

4.2.1 Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle

Korraldusasutuse 2013. I poolaasta kontrolliplaanis oli neli temaatilist kontrolli: **riigihangete kontrolliprotseduur ja riigihanke vastavus riigihangete seadusele**, projektist saadava **tulu mahaarvamise nõuete täitmise kontroll**, **kulude abikõlblikkus** (lihtsustatud kulud) ning **toetuse saajate teavitamine** toetusega kaasnevatest nõuetest.

Korraldusasutuse 2013. II poolaasta kontrolliplaanis oli kaks temaatilist kontrolli: **projektide menetlemine ja hindamine investeringute kavade puhul** ning **kulude abikõlblikkus**. Lisaks jätkus teisel poolaastal juba 2013. I poolaastal alanud tulu teenimise kontrollimine.

- **Riigihangete** vastavust riigihangete seadusele (RHS) kontrolliti **Archimedese** rakendusüksuses (kontrolliga alustati 2012. a), mille tulemusena tuvastati enim kvalifitseerimistingimustega seotud puudusi ja tehti ettepanek alustada tagasinõude menetlus. Riigihangete vastavust RHS-ile kontrolliti ka **KredExis** ja **Rahandusministeriumis** (RM). Mõlema kontrolli käigus tuvastati, et hankija ei ole kontrollinud maksuvõla puudumist. Samuti leiti mõlema asutuse kontrolli käigus, et hankedokumentides ei sisaldu kogu RHS-is nõutud teave, aruanded ei ole esitatud tähtaegselt ning rikutud on teavitamisreegleid. Kahel juhul leiti RM projektis ebaselgeid kvalifitseerimistingimusi, ühel juhul ei leitud tõendeid isikute registreerimise ja dokumentide edastamise kohta. **Väljatoodud**

tähelepanekud ei anna alust kahelda kontrollitud asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimivuses.

- Projektist saadava **tulu mahaarvamise nõuete täitmise kontrolliga** alustati märtsis 2013 ning kontrollitegevused lõpetati detsembris. Kontrolliti **KredExi, RIA, Archimedese, Rahandusministeeriumi, MKMi ja meetme „Transpordi infrastruktuuri arendamine“ rakendusüksuste (Maanteeamet, TJA), EASi ning Innove** protseduure. KredExi ja RIA kontrollid lõppesid märkusteta. Teistes asutustes tehti kontrollide tulemusel kokku mitmeid tähelepanekuid, millest olulisematenä soovitati teostada pistelist projektide kontrolli (EAS, Archimedes), täiendada aruande vorme ja kontroll-lehti tulu teenimist puudutavate küsimustega, võtta kasutusele EK metoodika kohased finantsanalüüsi kontroll-koha ning teavitada toetuse saajat projekti lõppedes ülesjäävatest tuluga seotud kohustustest. Tulu teenimise kontrolli käigus tehtud soovitusete järeltegevuste tähtaeg on 2014 I poolaasta.
- **Lihtsustatud kulude abikõlblikkust** kontrolliti: **Archimedese** rakendusüksuses, kontrolli tulemusel puudusi ei tuvastatud.
- **Toetuse saajate teavitamist toetusega kaasnevatest nõuetest** kontrolliti **EAS, Archimedese ja RIA rakendusüksustes**. Kontrolli tulemusel veenduti, et kõik kontrollitud rakendusüksused täidavad minimaalseid teavitamisega seotud nõudeid, kuid informatsiooni tuleks pakkuda erinevatel viisidel (õigusaktide kõrval lihtsalt lahti seletada), mis võimaldaks nõuetest sisuliselt aru saada. **Täiendavaid kontrollitegevusi ei ole vaja teha**, küll aga on soovitav suunata rakendusüksusi õeldes, milline on teavitamise hea tava.
- **Projektide menetlemise ja hindamise protseduure** kontrolliti **EAS-is ja Archimedeses**. EAS-i kontrolli tulemused ei olnud 2013. a lõpuks veel selgunud. Kontrolli käigus testiti valimi alusel ka projekte. **Archimedes** oli olulises osas järgitud investeringute kava koostamisel ning investeringute kavasse arvatud projektide taotluste menetlemisel meetme määruste ning taotluse menetlemise protseduurireegli nõudeid. Soovitusi tehti **kontrolljälje tagamise ja tähtaegadest kinnipidamise** osas.
- **Kulude abikõlblikkuse kontrollimise** delegeeris KA 2013. aasta II poolaastal rakendusasutusele. Kontrollid viidi läbi **EAS-is (nii SIM kui MKM poolt), Archimedeses, RIA-s ja TLJ-s**. Kontrolliti kulude abikõlblikkuse ja väljamaksete protsessi toimimist, testiti pisteliselt kulude abikõlblikkust ja rakendusüksuse kontroll-lehti veendumaks RÜ protseduuride järgimises. Kontroll hõlmas osades asutustes ka riigihangete õiguspärasuse kontrolli. Enim tuvastati probleeme dokumentide formaalse kontrolli etapis: mitme projekti puhul esines **vigu VMTde vormistamisel või ei olnud kõiki vajalikke dokumente esitatud** ning oli tegemist **RÜ kontrolli kvaliteediga**. Paaris projektis tuvastati **puudusi personalikulude arvestamisel, kulu- ja tasumist tõendavate dokumentide kontrollis ning tegevuste ja kulude abikõlblikkusega seoses**.

Makseasutus viis 2013. aastal läbi igapäevaseid maksete ja finantskorrektsioonide kontrolle SFOSi info baasil.

Protseduuride poolelt kontrolliti Tehnilise Järelevalve Ametis väljamaksete määruse nõuete täitmist. Kontrolli tulemusel tehti kaks finantsmõju mitte omavat tähelepanekut protseduuri täiendamiseks.

4.2.2 Korraldusasutuse järelevalve rakendusasutuse üle

2013. aastal jätkas KA aasta varem alustatud kontrollisüsteemi rakendamist, mille kohaselt ühte osa kontrollidest koordineerib KA ise, valides välja kontrolli teema ning sõnastades konkreetse kontrolli eesmärgi ning teise osa kontrollidest planeerivad RAd, võttes arvesse KA poolt keskselt koordineeritud kontrollide plaani ning oma RÜde- ja meetmetespetsiifilisi vajadusi. Nii KA poolt

koordineeritud kui RA omakontrollide tulemused koondatakse KAsse, et tagada keskne ülevaade kontrolli tulemustest ning jälgida järeltegevuste elluviimist.

4.2.3 Muud olulised tegevused

2013. aastal muutis KA kahte juhendit. Aprillis tehti kaks muudatust juhendisse RAdele järelevalve teostamiseks RÜ üle. Esimene muudatus puudutab koordineeritud kontrollide järeltegevuste seisu ülekontrollimist KA poolt kaks korda aastas. Teiseks eemaldati kontrollitavate protsesside nimekirjast kuluaruannete koostamise kontroll, kuna seda kontrolli viib läbi makseasutus ning RAD ei pea seda kontrolli täiendavalt tegema.

Novembris muutis KA juhendit „Järelevalve üldjuhend: väljamakse taotluse kontrolli ning paikvaatluse miinimumnõuded ja hea tava“. Muudatused puudutasid personalikulude kontrolli aspekte, lisati järelkontrollide minimaalsed nõuded, uuendati tulu teenivate projektide peatükki ning täiendati ja täpsustati riigihangete kontroll-lehte.

4.2.4 Rakendusasutuste ja rakendusüksuste järelevalve toetuse saajate üle

Ettevõtluse suunas tegi EAS 2013. aastal 3 paikvaatlust programmides: „Ettevõtlusinkubatsiooni programm“, „Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm“ ja „Riiklike turundusürituste programm“.

Eelmainitud paikvaatluste raames tehti 3 tähelepanekut „Riiklike turundusürituste programmi“ osas: kaks seoses hankereeglite rikkumise ning üks teavitusreeglite rikkumisega. Potentsiaalne abikõlbmatu kulu on 7046,78 eurot. Lisaks tehti üks tagasinõue programmis „Turismiinfosüsteemi arendamise“ 2012. aasta paikvaatlusega avastatud tööaja arvestuse nõuete rikkumise osas, summas 1942,56 eurot.

KA poolt koordineeritud kontrollide raames RÜde üle viidi läbi kontroll, mille eesmärgiks oli teha järelevalvet kulude abikõlblikkuse ja väljamaksete protsessi toimimise üle, kontrollides selleks VMT ning testides nendes pisteliselt kulude abikõlblikkust ja RÜ kontroll-lehti veendumaks, kuidas RÜ oma protseduuri järgib. Prioriteetse suuna meetmetest sattus valimisse „Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine“. Kontrolli käigus tehti 1 tähelepanek, mis ei omanud finantsmõju.

Võttes arvesse ERFi ja ESFi programmide 1.4.0100.08-0001 „Stardi-ja mikrolaenu käendusprogramm“, 2.3.0301.08-0001 „Korterelamute renoveerimislaen“, 3.1.2701.11-0001 „Allutatud laenu programm“ projektauditi (lõpparuanne nr: ERF-106/2012, 6.12.2013) tähelepanekuid nr 1.3 ja 5.1, viis MKM läbi kontrolli, mille eesmärgiks oli hinnangu andmine struktuuritoetuste kasutamise reeglipärasusele SA KredExi poolt rakendatavate finantsinstrumentide raames ning RÜ protseduuride vastavusele Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seadusele. Lisaks kontrolliti halduslepingus ja programmis ning RÜ protseduurides ja SA KredExi teenuse tingimustes sätestatu järgimist ning seda, kas RÜ protseduurid tagavad riigiabi reeglite järgimise. Prioriteetse suuna meetmetest sattus valimisse „Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm“. Kontrolli käigus tehti kokku 16 tähelepanekut, millest ükski ei omanud finantsmõju.

EAS järelevalve tegevused 2013:

2013. aastal viidi järelevalve ja riskijuhtimise üksuse poolt prioriteetse alasuuna meetmetes läbi 134 paikvaatlust. Hinnang „üldjoontes korrektne“ anti 24 projektile, s.o 18% kontrollitud projektidest ning hinnang „ebakorrektne“ 2 projektile (1,5% läbiviidud paikvaatlustest). Ülejäänud paikvaatlustel anti hinnang „korrektne“. Paikvaatlusel avastati enim vigu projektiga seotud dokumentide mitte eristamata jätmisel. Paikvaatlusega seotud ettekirjutusi prioriteetse alasuuna meetmetes 2013. aastal ei tehtud.

Projekti järgseid paikvaatlusi ehk järelkontrolle viidi läbi 4, kõikidel juhtudel anti projektile hinnang „korrektne“.

Alates 01.09.2013 liideti järelevalve üksus riskijuhtimise valdkonnaga. Uue üksuse ülesandeks on riskipõhine lähenemine toetusskeemidele ning projektidele. Detsembris 2013. aastal uuendati paikvaatluse valimi metoodikat. Muudatusega viidi valimi metoodika vastavusse järelevalve üldjuhendis toodud nõuetega. Valimi metoodikat hakati kasutama alates 01.07.2013 kinnitatud projektidele.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna järelevalve tulemusel avastatud rikkumisi ja tagasinõuded on kajastatud koos auditist tulenevate leidudega eraldi [peatükis 4.4](#).

31.12.2013 seisuga on SA Archimedes poolt rakendatavates meetmetes prioriteetses suunas aktsepteeritud või lõpetatud kokku 507 projekti, millest 166s projektis on läbi viidud paikvaatlus (32,74%). 2013. aastal viidi prioriteetses suunas läbi 74 paikvaatlust. Paikvaatluste käigus olulisi rikkumisi ei tuvastatud.

Rakendusüksuses läbi viidud dokumentide kontrolli ja paikvaatluste põhjal on enamlevinud vigadeks riigihangete korraldamisega seotud vead, tööjõukulude arvestamise korrektsus, samuti projektiga seotud abikõlblike kulude ja tulude eristamine toetuse saaja raamatupidamises. Tuvastatud puuduste arv võrreldes eelmiste aastatega on suurenenud, mida võib põhjendada tõhustatud riigihangete kontrolliga ning samuti võib üheks põhjuseks pidada uute toetuse saajate lisandumist. Seetõttu pöörab rakendusüksus jätkuvalt suurt tähelepanu toetuse saajate nõustamisele. Toetuse saajate nõustamiseks korraldatakse infopäevi, konsultatsioone koordinaatoritega, kodulehele paigutatud teave ning samuti on toetuse saajatele jagatud informatsiooni korraldusasutuse poolt läbi viidavate koolituste kohta (näit. riigihangete-alased koolitused).

RA teostab järelevalvet RÜ tegevuste üle paikvaatluste käigus ning *desk-based* meetodil. Perioodiliste järelevalvetena teeb RA kord kvartalis RÜ koostatud rikkumisaruannete kontrolli ning tagasimaksete aruannete analüüsi. Rikkumiste aruannete järelevalve toimub SFOSi põhjal, kvartaalsete tagasimaksete aruannete analüüs toimub SFCSis koostatud aruande põhjal. Tagasimaksete aruande analüüs annab sisendi järelevalve tegevusteks.

Lisaks perioodilisele järelevalvele teeb RA valimi põhise ning riskidest tulenevat järelevalvet. Aruandeaastal viis läbi RA antud prioriteetse suuna raames ainult Korraldusautuse koordineerimisel tellitud kontrollid. Vastavalt järelevalveplaanile kontrolliti toetuse saajate teavitamist toetusega kaasnevatest tingimustest ja nõuetest ning kulude abikõlblikkust ja väljamaksete protsessi toimimist. Järelevalve viidi läbi vastavalt korraldusautuse juhenditele ja kontroll-lehtedele. Kontrolli tulemusena RA probleeme ei tuvastanud.

Läbi viidud järelevalvete tulemusena võib RÜ JKSi kontrollitud tööloikude osas hinnata toimivaks.

Transpordi suundi rakendavatest rakendusüksustest kontrolliti 2013. aastal MKMi riskipõhise hindamise tulemusel Maanteeametit ja KA poolt koordineeritud kontrollide raames AS-i Tallinna Lennujaam.

Maanteeametis kontrolliti tegevuste eesmärgipärasust ja kulude abikõlblikkust ERF projektis „Regionaalne maantee rekonstrueerimise koondprojekt“. Projekti raames kontrolliti 2 hanget ja 17 väljamaksetaotlust. Kontrolli käigus tehti kokku 10 tähelepanekut, millest 1 osas olid vajalikud järeltegevused. Tehtud tähelepanekud ei omanud finantsmõju.

AS-is Tallinna Lennujaam kontrolliti kulude abikõlblikkust ja väljamaksete protsessi toimimist ERF projektis „Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt“. Projekti raames kontrolliti 15 väljamaksetaotlust ning nendega seotud kontroll-lehed ja kuludokumendid ning vaadati üle väljamaksetaotluste menetlemisega seotud protseduurid. Kontrolli käigus tehti kokku 3 tähelepanekut, mis ei omanud finantsmõju.

Infoühiskonna suunas viidi läbi perioodilise järelevalve tegevusena paikvaatlusi investeeringute kava projektide „Riigi Infosüsteemi kindlustavad süsteemid - riigiportaal eesti.ee jätkuarendused“ ja „E-ID autentimis- ja autoriseerimismehhanismide jätkuarendused“ üle. Paikvaatluste käigus kontrolliti

projektide elluviimist vastavalt rahastamisotsusele, hankereeglite järgimist ning teavituspõuete täitmist. Paikvaatluste tulemusel tehti üks finantsmõjuga tähelepanek projekti „Riigi Infosüsteemi kindlustavad süsteemid - riigiportaal eesti.ee jätkuarendused“ hankereeglite rikkumiste osas summas 1497,07 eurot.

Seoses KA poolt koordineeritud kontrollidega RÜde on MARK prioriteetse suuna nr 5 MKM-i meetmed valimisse sattunud kahel korral järgmiste kontrollide raames:

- Toetuse saajate teavitamise kontroll toetusega kaasnevatest tingimustest ja nõuetest, mille eesmärgiks oli saada ülevaade, kuidas RÜ teavitab potentsiaalseid abisaajaid ja toetuse saajaid toetusega kaasnevatest tingimustest ja nõuetest ning kontrollida, kas RÜ on minimaalsed nõuded täitnud. Valimisse sattus meede „Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu“. Kontrolli raames tähelepanekuid ei tehtud.
- Kulude abikõlblikkuse kontroll, mille eesmärgiks oli teostada järelevalvet kulude abikõlblikkuse ja väljamaksete protsessi toimimise üle, kontrollides selleks väljamaksetaotlusi (VMT) ning testides nendes pisteliselt kulude abikõlblikkust ja RÜ kontroll-lehti veendumaks, kuidas RÜ oma protseduuri järgib. Valimisse sattus meede „Infoühiskonna edendamine investeringute kavade“ kaudu. Kontrolli käigus tehti 3 tähelepanekut, mis ei omanud finantsmõju.

RÜ planeerib toetuse saajate juures paikvaatluste läbiviimist põhimõttel, et paikvaatlusega oleks haaratud iga toetuse saaja. Toetusperioodi lõpuks on eesmärgiks katta paikvaatlustega pooled toetust saanud projektidest ja katta 70% investeringu kava ja avatud taotlemisega meetmete projektidele välja makstud toetustest. Aruandeaasta lõpuks oli paikvaadeldud projekte juba 77,5% ning projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni 66,8%. Aruandeaastal viidi paikvaatlusi läbi 30 projekti juures. Valdavalt viidi paikvaatlus läbi enne projekti lõpetamist, et oleks võimalik hinnata taotluses kirjeldatud eesmärkide saavutamist, raamatupidamise korrektsust ja dokumentide säilitamist. Põhiliselt puudutasid leiud dokumentide nõuetele mittevastavat säilitamist, kus toetuse saajad likvideerisid puudused vastavalt paikvaatlejate poolt antud soovitusi. Paikvaatluste käigus avastatud puuduse korral tegi RÜ ühe tagasinõude Jõgevamaa Omavalitsuste Liidule projektile „ISKE nõuete tagamine meili- ja ajaplaneerimiskeskonnas ning andmete keskse varundamisvõimaluse loomine Jõgevamaa omavalitsustes“. Kuna RIA on samuti toetuse saaja, siis viib kohustuste lahususe põhimõtet järgides paikvaatlused RIA-s läbi RA. RIA-le on tehtud RA poolt samuti üks tagasinõue. Mõlemad tagasinõuded on tehtud tulenevalt hankereeglite eiramisest.

RÜ viis aruandeperioodil läbi 3-5 aastat tagasi lõppenud projektidele 42 järelkontrolli. Järelkontrollide tulemusena leidis kinnitust, et toetuse saajad kasutavad vara ning väljatöötatud arendusi. Siiski avastas RÜ SIM projekti „KOV infosüsteemide turvameetmete tõhustamine“ raames hangitud vara mittesihipärast kasutamist, mille tõttu tehti selle vara osas tagasinõue.

RIA-le esitati aruandeaastal üks vaie Maksu- ja Tolliametilt projekti „Siseriiklik aktsiisisaatedokumentide haldamise elektroonne süsteem“ tagasinõude kohta. Tagasinõue tehti hankemenetluse kontrolli käigus avastatud rikkumise tõttu. Valet ei rahuldatud.

Aruandeaastal sai lahenduse SA Vaata Maailma esitatud vaie seoses projektiga „Teater internetist“, mis oli aastal 2011 jõudnud halduskohtusse. Vaidlus käsitles riigihangete seaduse põhimõtteid. Haldusasi lõppes kompromissiga.

Tehnilise abi ja HTA meetmete raames on 31.12.2013. a seisuga läbi viidud korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Tehnilise abi 17 aktsepteeritud ja lõpetatud projektist on paikvaadeldud 8 projekti, mis moodustab 47% kõikidest projektidest. Eelarve osas oli paikvaatlusega kaetud 100% kinnitatud projektide eelarvetest. HTA 90st aktsepteeritud või lõpetatud projektidest on kontrollitud 85 projekti, mis moodustab 94% kõikidest HTA projektidest. Eelarveliselt on aga HTA kohapealsete kontrollidega kaetud 85% projektide kinnitatud eelarvetest. Üksikud tähelepanekud tehti dokumentide sisestamise korrektsusele, et

rakendusüksusele esitatav kuludokumentide nimekiri (arve number ja kuupäev) oleks vastavuses originaaldokumentidega.

4.3 Auditid

Kindluse saamiseks kulude abikõlblikkuses ja asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimises toimuvad projektide ja JKS auditid. Auditeeriv asutus (AA) on RMi Finantskontrolli osakond, kes võib oma toiminguid delegeerida RA-de ja RÜ-de audiitoritele või osta ka teenust välisaudiitorilt. Projektauditite soovitude ja järeltegevuste elluviimist järelevalvab AA, JKS auditite järeltegevuste maandamist järelevalvab KA.

Detailne informatsioon projekti- ja JKS auditite kohta (sh auditeerimise aastaaruanne) on leitav Rahandusministeeriumi kodulehel: <http://www.fin.ee/valisvahendite-auditid>).

4.3.1 Projektauditite raames väljatoodud probleemid

Auditeeriva asutuse 2013. aasta projektauditi valimis¹⁹ 64 projekti summas **219 328 226,04 eurot**. See moodustab **2012. aastal EK-le deklareeritud kuludest 30,39%**.

Auditite tulemusena tehti referentsperioodile finantsmõju omavaid tähelepanekuid **23** projekti osas (36% auditeeritud projektidest).

64-st projektauditist 44 viis läbi AA ning 20 AA koostööpartnerid. Projektauditite tulemusena tehti **62** olulist tähelepanekut (neist **50** referentsperioodile finantsmõju omavat tähelepanekut kogusummas **695 385,95 eurot**). Kõige rohkem tehti hangetega seotud tähelepanekuid (33 tähelepanekut), mis olid ka suurima finantsmõjuga (59% tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest).

Projektauditite raames väljatoodud probleemid ning tehtud olulised tähelepanekud jagunevad auditi alameesmärkide lõikes järgmiselt:

- **Hangete läbiviimine:** **33** olulist tähelepanekut, millest referentsperioodi puudutavad **30** tähelepanekut. Tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on **407 129,66 eurot** (väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 335 111,22 eurot – enamjaolt seotud ühe projekti²⁰ hangete puhul RHS-i sätete mittejärgimisega), mis moodustab **58,55%** kõigist tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.

Peamised hangete osas tehtud tähelepanekud on seotud võrreldavate pakkumuste mittevõtmise, vale menetlusliigi kohaldamisega, ehitustööde hankelepingute raames ehitustöödeks mittevajalike asjade ostmisega ning hankelepingu muutmistega, mis ei ole kooskõlas riigihangete seadusega. Hangete läbiviimisega seotud tähelepanekute puhul on AA hinnangul tegemist juhuslike vigadega, mis on iseloomult erinevad ja ei viita süsteemsele veale.

- **Struktuuritoetuse eesmärgipärane kasutamine:** **21** olulist tähelepanekut, millest referentsperioodi puudutavad **18** tähelepanekut. Tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on **77 581,06 eurot** (väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 121 224,93 eurot), mis moodustab **11,16%** kõigist tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.

Peamised struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamise osas tehtud tähelepanekud on seotud mitteabikõlblike personalikulude hüvitamise ning projektiga mitteseonduvate kulude hüvitamisega. AA hinnangul on peamiselt tegemist juhuslike vigadega, mis on oma iseloomult erinevad, neil puudub ühistunnus ning seega ei viita antud vead süsteemsele veale. Süsteemsele veale viitavad AA hinnangul tähelepanekud, kus RÜ (Maanteeamet) on aktsepteerinud toetuse saaja poolt kõrvalmaanteede freespuruga katmisega seonduvaid kulusid, mis ei ole projektiga otseselt seotud.

¹⁹ Valimi moodustamisel kasutab AA statistilist valimi moodustamise meetodikat (rahaühikupõhine meetod)

²⁰ Projekt nr 3.3.0100.08-0004, summa 260 145,50 eurot.

- **Riigiabi:** Kokku tehti 1 oluline tähelepanek. Tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on **203 156,90 eurot** (väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 743 622,80 eurot), mis moodustab **29,21 %** kõigist tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest. Tähelepaneku sisuks oli, et palgatoetuse andmisel ei kontrollita riigiabi ergutava mõju nõude täitmist. AA hinnangul on tegemist juhusliku veaga, mis oma iseloomult ei mõjuta oluliselt struktuuritoetuste rakendussüsteemi tervikuna ja selle esinemine on piiritletud üksnes auditeeritud projektiga.
- **Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud:** 7 olulist tähelepanekut, sealhulgas 1 tähelepanek²¹, kus tuvastati mitteabikõlblik kulu referentsperioodil **7518,34 eurot**, mis moodustab **1,08 %** kõigist tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.

Läbiviidud projektiauditite tulemusena tuvastati referentsperioodil mitteabikõlblikke kulusid kokku summas **695 385,95 eurot** ehk **0,32%** auditeeritud kulude kogumahust.

Mitteabikõlblikke kulusid väljaspool referentsperioodi tuvastati 1 241 655,74 eurot. Arvestades auditi toimingute käigus tuvastatud vigu ja nende põhjal leitud kõige tõenäolisemaid vigu, on võimalik 80% kindlustunde määraga öelda, et **kõige tõenäolisem viga** (*most likely error*) üldkogumis ei ületa **3 304 857,99 eurot (0,46% üldkogumist)**.

Tabel 7. Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud jagunevad rakenduskavade ja fondide lõikes järgmiselt.

Rakenduskava	Auditeeritud sertifitseeritud kulud (euro)	Avastatud mitteabikõlblikud kulud (euro)	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi (euro)
Majandus-keskkonna arendamine (ERF, ÜF) ²²	86 472 262,67	82 848,96	378 196,84
Tehniline abi (ESF, ERF, ÜF)	433 444,36	322,35	0,00
Kokku:	86 905 707,03	83 171,31	378 196,84

Allikas: AA, 11.04.2014

AA auditeeris MARKis 27 projekti (v.a. TA suund) summas 86,5 mln eurot. Mitteabikõlblikke kulusid leiti 82 848,96 euro ulatuses, mis teeb MARK veamääraks 0,1% (võrdluseks: IARK veamäär 1,04% ja EARK veamäär 0,34%). Kõigist projektiauditite tulemusena tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest moodustavad MARK projektidega seotud mitteabikõlblikud kulud 11,9 %. Kokku tehti 22 olulist tähelepanekut. Suurem osa tähelepanekutest (13 olulist tähelepanekut) on seotud hangetega. Hangetega seotud tähelepanekud on ka kõige suurema finantsmõjuga. 6 olulist tähelepanekut on seotud struktuuritoetuse mitte-eesmärgipärase kasutamisega ning 3 olulist tähelepanekut on suunatud rakendusüksusele.

Võrreldes 2012. aastaga ei ole nende projektide osakaal, milles on tehtud finantsmõju omavaid tähelepanekuid oluliselt muutunud (2013. a 36%, 2012. a 31%).

2013. a tehti kokku 50 finantsmõjuga tähelepanekut referentsperioodile, 2012. a oli finantsmõjuga tähelepanekuid 45. Arvestades asjaolu, et 2013. a auditeeritud projektide arv oli väiksem kui eelmisel aastal, kuid referentsperioodile finantsmõju omavate tähelepanekute arv suurem kui eelmisel aastal, siis selgub, et vigade esinemise sagedus on tõusnud. Samas on vea määr projekti kohta võrreldes varasemate aastatega langenud ning ulatub üle 2% kuuel projektil (9 % auditeeritud projektidest).

Kõrge vea määraga on need projektid, kus tuvastati vead riigiabi reeglite rikkumisel (1 tähelepanek), struktuuritoetuse eesmärgipärasel kasutamisel (2 tähelepanekut) või riigihangete läbiviimisel (14

²¹ Projekt nr 2.1.0101.09-0013

²² CCI number: 2007EE161PO001.

tähelepanekut). Projektauditite tulemuste ülevaade rakendusüksuste kaupa on toodud aruande [lisas 13](#) (tabelid 40 ja 41).

Arvestades projektauditite 2013. aasta tulemusi on AA arvamusel, et struktuuritoetuse JKS toimib, kuid mõningad parendused on vajalikud.

Detailne informatsioon projektaudititest on AA 2013. aasta auditeerimise aastaaruandes (leitav Rahandusministeeriumi kodulehel: <http://www.fin.ee/valisvahendite-auditid>).

4.3.2 2013. aastal läbiviidud juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid ning kokkuvõte nende tulemustest

Aruandlusperioodil viis AA läbi JKS auditid või muu sarnase töövõtu²³ neljas struktuuritoetuse rakendamisega seotud asutuses: EASis, SOMis, TJAs ja RMis. Nende auditite hulgas on kaks JKS auditit järelauditit (KA järelaudit ja MA järelaudit), mis olid eelmise auditeerimise aastaaruande esitamise hetkel läbiviimisel ning lõpetati käesoleval aastal.

Kokku viis AA läbi 9 erinevat JKS auditit või muud sarnast töövõttu.

JKS auditite käigus süsteemseid, kõikidele asutustele laienevaid probleeme ei leitud, auditeeritavate juhtimis- ja kontrollisüsteemide hinnati järgmiselt:

- Korraldusasutus (seotud rakenduskavad: IARK, EARK, MARK)
 - JKS järelaudit (lõpparuanne nr II-117-J/2013) – kategooria II
 - JKK hindamise toimingute kokkuvõte (II-146/2013), milles käsitletakse olukorda, kus sertifitseerimisasutuse ülesandeid täidetakse korraldusasutuse koosseisus – AA sai piisava kindlustunde, et sertifitseerimisasutuse funktsioonid saavad KA koosseisus asjakohaselt täidetud ning KA enda ülesannete täitmine ei saa kahjustatud.
- Makseasutus (seotud rakenduskavad: IARK, EARK, MARK)
 - JKS järelaudit (lõpparuanne nr I-110/2010-J2/2012) – kategooria I
- EAS (seotud rakenduskavad: IARK, EARK, MARK)
 - Kuludokumentide valimipõhise kontrolli JKS audit (lõpparuanne II-148/2013) – kategooria II
 - JKKs toodud muudatuste ja ümberkorralduste JKS audit (lõpparuanne I-117/2013) – kategooria I
 - JKS tõhususe hindamise toimingute kokkuvõte riigiabi ergutava mõju nõude täitmise järelkontrollis tuvastatud võimalike rikkumistega seotud juhtumite lahendamisel (N-3/2013) – kategooria II
- SOM (seotud rakenduskava: EARK)
 - Riigihangete õiguspärasuse kontrollide JKS audit (lõpparuanne II-149/2013) – kategooria II
- TJA (seotud rakenduskava: MARK)
 - JKS audit toiming hindamaks ümberkorralduste mõju TJA kui RÜ tegevustele struktuuritoetuste kasutamisel (toimingu kokkuvõte nr II-151/2013) – kategooria I

Analüüsides eelnevalt välja toodud peamisi JKS auditite tähelepanekuid asutuste lõikes, on need **põhinõuete osas** kokkuvõetavad järgmiselt:

- **Põhinõue 1: Selge kohustuste määratlus, jaotus ja lahusus asutuses nii asutusesiseselt kui teiste asutustega**
Puuduseid ei tuvastatud.

²³ Toimingud neljas asutuses (SOM, EAS, TJA ja RM-KA).

- **Põhinõue 2: Asjakohased protseduurid rahastatavate projektide valimiseks**

Puuduseid ei tuvastatud.

- **Põhinõue 3: Asjakohane info ja strateegia toetuse saajatele juhiste andmiseks**

Puuduseid ei tuvastatud.

- **Põhinõue 4: Piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid**

Hangete läbiviimise kontrollimine ühes RÜs (SOM) ei olnud veel piisavalt tõhus. Tuvastati puudusi hankelepingu muudatuste, tellija reservi kasutamise, riigihangete osadeks jagamise ja pakkujate kvalifitseerimisel kehtestatud käibenõude proportsionaalsuse hindamisel hanke objekti suhtes.

Ühes RÜs (EAS) vajas täiendamist kulu- ja maksedokumentide valimipõhise kontrolli riskidel põhinev metoodika. Lisaks vajas täiendamist valimipõhise kontrolli dokumenteerimine ja kontroll-jälg.

KA1 puudus piisav ülevaade rakendusasutustelt tellitud kontrollide järeltegevustest.

- **Põhinõue 5: Piisav kontroll-jälg**

Puuduseid ei tuvastatud.

- **Põhinõue 6: Usaldusväärne raamatupidamise, seire ja finantsaruandluse IT-süsteem**

KA ei olnud 2012. aastal taganud paikvaatluste informatsiooni õigsust ja piisavust SFOSis.

- **Põhinõue 7: Ennetavad ja parandavad meetmed juhuks kui audit tuvastab süsteemseid vigu**

Ühes RÜs (EAS) ei olnud tuvastatud kõiki tegevusi, mille puhul ei ole riigiabi ergutava mõju nõuet järgitud.

Analüüsides peamisi 2013. a tehtud JKS auditite tähelepanekuid, on AA hinnangul endiselt peamiseks probleemseks valdkonnaks riigihangete kontroll. Riigihangete kontrollimisel ei suudeta hinnata keerulisemate juhtumite põhjendatust – näiteks hankelepingute muutmise vajadus, tellija reservi kasutamine, riigihangete osadeks jagamine ja asjakohaste kvalifitseerimistingimuste kehtestamine. Samas võrreldes eelnevate aastatega, on riigihangete rikkumiste mõju olnud väiksem.

JKS auditite tulemusena tuvastati finantsmõju omavaid probleeme, mis tulenesid hangete kontrolli puudlikkusest (SOM) ja järelkontrollis tuvastatud rikkumiste puudulikkusest lahendamiseks (EAS).

2013.aasta JKS auditite tulemusel ei ole mitte ühelgi RÜl mitte ühegi põhinõude lõikes antud hinnanguks kategooriat III ehk kindlustunne vastab madalale tasemele.

Analüüsi tulemusena andis AA alljärgneva koondhinnangu struktuuritoetuste rakendamise JKS-ile.

Üldkokkuvõttes on AA arvamusel, et struktuuritoetuse JKS toimib, kuid mõningad parendused on vajalikud (II kategooria ehk keskmise tasemega kindlustunne²⁴).

Vastavalt Euroopa Komisjoni õigusaktides sätestatule ja tuginedes eeltoodud JKS auditite tulemustele, esitas AA 31.12.2013 Euroopa Komisjonile auditeerimise aastaaruande ja märkustega auditi hinnangu (*qualified opinion*).

4.4 Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded

²⁴ Average level of assurance (as defined in the Guidance Note on Annual Control Reports and Opinions – COCOF 18/0220/09).

Kokku on rakenduskavas kumulatiivselt tuvastatud 165 rikkumist (OLAFile edastatud rikkumised) summas 13,46 mln eurot. Võrreldes 2012. aastaga, kui teavitati 64 rikkumisest summas 12,9 mln eurot oli 2013. aastal 70 rikkumist summas 4,19 mln eurot. Aruandeperioodil on rikkumiste arv kasvanud võrreldes eelmise perioodiga 5 võrra, kuid tuvastatud rikkumiste maht vähenenud 3 korda.

Ettevõtluse suunas 2013. aastal registreeriti järelevalve ja riskijuhtimise üksuse poolt prioriteetse suuna meetmetes rikkumisena 67 projekti. Neist enim rikkumisi on seotud innovatsiooniosakute toetusmeetme projektidega (41 tk), kus järelkontrolli käigus tuvastati, et taotluse menetlemisel kontrolliti projekti tegevusvaldkonna vastavust, kuid ei kontrollitud, millist tegevusvaldkonda projekt toetab. Samuti oli rohkem rikkumisi teadus- ja arendustegevuse projektide toetamise meetmes (9 tk), kus ei järgitud riigiabi ergutava mõju kriteeriumit.

EAS pakub alates 2011. aasta maikuust võimalust vaadata läbi kliendi koostatud hankedokumendid enne hankemenetlusega alustamist, samuti soovitatakse saata EASi hindamiseks hankemenetluse dokumentatsioon enne hankelepingu sõlmimist, mil on veel võimalik vajalikke parandusi sisse viia. Hankelepingu alusel tehtud kulude abikõlblikkuse hindamiseks viib EAS läbi riigihanke põhjaliku kontrolli, milles hinnatakse vastavust nii riigihangete seadusele kui ka korraldusasutuse tõlgendustele, kaasates vajadusel ehituseksperite ja juriste. Sellise hangete süvakontrolli tulemusena on võimalik ära hoida suures mahus hangetega seotud võimalikke rikkumisi, millega seotud finantssanktsioonid on suhteliselt suured (kuni 25% rikkumisega seotud hanke mahust). Kuna EAS alustas hangete süvakontrolliga alates 2011. aasta keskpaigast, on see kahjuks toonud 2009-2011. aasta keskpaigani läbiviidud hangete osas tagantjärei kontrollides kaasa suhteliselt suures mahus tuvastatud hangete rikkumisi ja sellega seonduvalt ka suures mahus toetuse tagasinõudmisi.

RÜ poolt tuvastatud peamised hangete rikkumise põhjused:

- toetuse saajate (peamiselt omavalitsuste) vähene kogemus ja kompetents riigihangete läbiviimisel. Kaasatakse turult ebapädevaid hankekorraldajaid, mis seab ohtu nii hanke toimingute seaduslikkuse kui ka toetuse väljamaksmise;
- hinnasurve riigihangetel mõjutab projekteerimistööde kvaliteeti. Ehituslik projektdokumentatsioon ei ole alati koostatud piisava põhjalikkusega, mistõttu ehitustööde teostamisel jäetakse ehitusteevõttel võimalus nõuda finantse lisakulude katmiseks;
- ehitusprojektide madal kvaliteet ja pinnapealse ekspertiisi tulemus delegeeritakse reeglina riigihanke võitnud ehitustööde teostajale (ehitaja vastutab kõige eest). See omakorda toob kaasa probleemi, kus hangete käigus on vajalik projekti muuta või teha lisategevusi, mis aga pole üldjuhul lubatud, kui tegemist ei ole just väga põhjendatud ettenägematu asjaoluga;
- riigihanke läbiviimisel ei pöörata piisavalt tähelepanu lepingutingimustele (peamiselt tähtajad, makstingimused, tagatised) ning neid soovitakse muuta kas lepingu sõlmimisel või riigihanke elluviimisel, mis on aga riigihangete seaduse kohaselt lubatud ainult erandkorras.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on SA Archimedes tuvastanud kumulatiivselt perioodi algusest kuni 31.12.2013 15 rikkumist summas 11 094 192,81 eurot (rikkumised, mille kohta vastavalt VV 22.12.2006 määrusele nr 278 on esitatud RMile aruanded, st. rikkumisega seotud toetuse summa ületab 3 000 eurot). Võrreldes eelmise aastaga on teavitamisele kuuluvate rikkumiste arv kasvanud oluliselt, lisandunud on 9 uut juhtumit. Rikkumiste juhtumitest moodustavad suurema osa eksimused hankemenetluse läbiviimisel. Kuna prioriteetsetes suunas tervikuna, eriti aga meetmetes „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“ ja „Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine“, on kavandatud tegevused seotud ehitustegevusega ja kallihinnalise teadusaparatuuri soetamisega, ongi seni tuvastatud rikkumised avastatud enamasti nimetatud kahes meetmes. RÜ teostab riigihangete kontrolli kahel kontrollitasandil (I ja II taseme kontroll). Enamus rikkumistest tuvastatakse dokumentide kontrolli käigus.

Kõige suurema finantsmõju on kaasa toonud projektis „Eesti Kunstiakadeemia uue õppehoone projekteerimine ja ehitamine“ aset leidnud rikkumine, mille puhul toetuse saaja ei suutnud meetme

määruses sätestatud tähtjaks esitada kavandatava objekti ehitusluba ja seetõttu polnud tagatud projekti eesmärkide saavutamine etteantud aja jooksul.

Vaadeldava perioodi jooksul on vabatahtlikult tagastatud toetust kuueteistkümnel juhul, kokku summas 6 491,51 eurot (sh ERF toetus 5 870,25 eurot), tegemist on olnud toetuse saaja poolsete tähelepanuvigadega abikõlblike kulude arvestamisel. Samuti tagastati üheksal juhul toetuse saaja poolt kasutamata jäetud ettemaks (muu kulude vähendamine), kokku summas 43 165,95 eurot. Ettemaksu täies ulatuses kasutamata jätmine oli tingitud projekti raames soetatavate seadmete hankimisest prognoositust odavamama hinnaga.

Transpordi suunas 2013. aastal rikkumisi ei tuvastatud. 2010. aastal viis AA läbi nelja sadama projektiauditi, mille raames avastati eeldatavaid mitteabikõlblikke summasid. RA viis 2011. aastal läbi menetluse ning analüüsis auditi aruannetes toodud ning jõudis järeldusele, et tehtud kulud olid kooskõlas Ühenduse õigusega ning alus toetuse tagasinõudmiseks puudus, v.a toetuse summas 11 138,10 eurot, mille toetuse saaja ka tagastas. ERF-suunas 2011. aastal toimunud tagasimakse summas 31 454,88 eurot põhines samuti 2010. a avastatud rikkumisele tehtud toetuse tagasinõudeotsusel. Nelja sadama 2010. aasta auditi (auditi lõpparuanne nr CF-04/2010 13.12.2010 projekti „Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine“ kohta) RÜ ja RA-poolsed järeltegevused on AA poolt seni aktsepteerimata seoses AA ja RA seisukohtade erinevusega riigihangete seaduse tõlgendamisel. RA on teinud otsuse toetust mitte tagasi nõuda, kuna leidis, et toetuse saaja oli tegutsenud tuginedes seadusele. Toetuse saajal on RA hinnanguil õigus toetuse väljamaksmisele, mida AA ei ole tänaseni aktsepteerinud. Projekti ei saa seetõttu ka SFOSis lõpetatuks märkida. Erimeelsustele ei ole leitud lahendust aastatel 2011-2013.

Tehnilise abi suunas 2013. aasta tagasinõude aluseks oli projektiaudit, mille raames tuvastati riigihangete seaduse üldpõhimõtete rikkumisi. Näiteks ei olnud läbipaistev ning võrdset kohtlemist tagav kolme hinnapakkumise küsimine ning ruumi rentimisel maksti raamlepingus fikseeritud hinnast kõrgemat renti.

Tabel 8. Tagasinõutud toetus.

Prioriteetne suund	Fond	Tagasinõuded (EL osalus) ²⁵
Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	ERF	3 694 468,97
Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	ERF	2 142 682,37
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	ÜF	11 138,10
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	ERF	31 454,88
Infoühiskonna edendamine	ERF	69 754,45
Tehniline abi	ERF	20 320,91
Kokku		5 969 819,68

Allikas: SFCS, 30.04.2014

²⁵ Tabelis toodud andmed kajastavad ka tagasimakseid, mis on laekunud peale aruaneperioodi.

5 SEIRE JA HINDAMINE

Käesolev peatükk annab ülevaate struktuurivahendite seire- ja hindamissüsteemi peamistest tegevustest ja rakenduskavaga seotud muudatustest aruande aastal.

5.1 Rakenduskava seire

2013. aastal jätkas KA seirekohtumisi valitsemisaladega ning eelarve ja välisvahendite koondaruande koostamist ja VVle esitamist. Aruandega teavitatakse Valitsuskabinetti rakendamise hetkeseisust ja probleemidest/kordaminekutest ning vajadusel tehakse VVle ettepanekuid plaanide muutmiseks.

Lisaks KA poolt korraldatud seirekohtumistele ja seirekomisjoni koosolekule toimus 2013. aastal üks aastakoosolek EKga (novembris). Üldise rakendamise hetkeseisu analüüsi kõrval olid kohtumistel aruteluks mitmed teemad, sh seire, hindamistegevuste ja järelevalve seis, indikaatorite täitmine ja tulemuste analüüsimine, MA auditi tulemused, perioodi 2014-2020 ettevalmistus.

Tulenevalt EK aastakoosolekul tehtud soovitustest pööras KA 2013. aastal suuremat tähelepanu 2012. aasta prioriteetsete suundade ja rakenduskavade seirearuannete kvaliteedi parandamisele. 2013. aasta lõpus uuendas ja täiendas KA olemasolevate seirearuannete vorme ja juhendeid, mis peaks tõstma 2013. aasta seirearuannete kvaliteeti ja analüütilist taset.

Ettevõtluse suunas aruandeperioodil toimus üks prioriteetsete suundade juhtkomisjoni kirjalik hääletus ning MARK seirekomisjoni koosolek, mille käigus kinnitati 2012. aasta seirearuanded. Komisjonide hääletustel ja koosolekul esitati küsimusi ja kommentaare aruandele, mille põhjal aruannet enne kinnitamist täiendati. Suuna juhtkomisjonis ning seirekomisjonis ettepanekuid meetmete rakendamisele ei tehtud

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas moodustas HTM perioodi alguses ühise prioriteetsete suundade „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ ja „Eesti teadus-ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ juhtkomisjoni. Aruandeaastal toimus üks juhtkomisjoni koosolek- 3. aprillil 2013. Koosolekul kinnitati nii ERF kui ka ESF teaduse ja kõrghariduse suundade 2013. aasta seirearuanded.

RÜ ja RA teostavad jooksvat seiret meetmete ja projektide edenemise üle, toimusid töökohtumised vastavalt vajadusele. Jätkuvalt toimusid 2013. aastal vajaduspõhised seireteemalised kohtumised KA ja RA vahel.

RA jälgib pidevalt meetmete edenemist ja vahendite kasutamist. Kuna perioodi lõpp läheneb, on just praegu seirel oluline roll. Viimane aeg on teha otsuseid, et vahendeid meetmete vahel ümber suunata, et need saaksid perioodi lõpuks kasutatud.

Transpordi suundades on RÜ (TJA) loonud projektide seireks projektide tabeli, mis annab ülevaate projektiga seotud hankelepingutest ning projekti finantsprogressist. Regulaarselt mõõdetakse väljamaksetaotluste menetlustega seotud ajakulu ning kaardistatakse selle põhjusi.

Tagasiside andmiseks ning toetuse saajate üldiste probleemide kaardistamiseks lisaks projektiaruandlusele korraldab TJA regulaarselt infopäevi. Infopäevade korraldamist rahastatakse HTAst abist ning need leiavad reeglina aset kalendriaasta lõpus. 2013. aastal toimus toetuse saajate infopäev 28. novembril ning kaasas tänu TJA kui RÜ funktsioonide laienemisele aruandeperioodi lõpul tavapärasest laiema osalejate hulga.

Infoühiskonna suunas toimub sisuline seiretegevus peamiselt arengukava rakendusplaanide aruannetes ning SV projektide juhtrühmades. Peamiseks läbivaks põhimõtteks on, et RÜ (RIA) spetsilist on määratud iga projekti juurde eksperdiks, kui seda peetakse vajalikuks. Prioriteetsel suunal aga juhtkomisjoni ei ole moodustatud, kuna see oleks liigne halduskoormus.

Tehnilise abi suundades perioodil 2007–2013 ei moodustatud „Horisontaalse tehnilise abi“ ja „Tehnilise abi“ prioriteetsete suundade osas juhtkomisjoni.

5.2 Läbiviidud hindamised ja uuringud

2013. aastal valmisid RMi tellitud perioodi 2014-2020 EL vahendite kasutamise eelhindamise ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH) lõpparuanded. Eelhindamise ja KSH soovitude põhjal viidi sisse vajalikud täiendused perioodi 2014-2020 EL vahendite kasutamise partnerlusleppesse ja ÜKP fondide rakenduskavasse. Lõplikud hindamisaruanded esitatakse koos partnerlusleppesse ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga Euroopa Komisjonile. Hindamisaruanded on leitavad struktuurivahendite kodulehelt - <http://www.struktuurifondid.ee/hindamine/>.

Ettevõtluse suunas valmis klastriprogrammi vahehindamine, mille eesmärgiks oli hinnata programmi mõju klastrites tegutsevatele ettevõtetele ning koguda ettevõtjate poolset tagasisidet klatri tegevusele. Keskseks teemaks oli küsimus, kui palju on klastrite arendus mõjutanud ettevõtete konkurentsivõimet, kuivõrd on nende ettevõtete tulemused paranenud tänu klastriprogrammis osalemisele ning milline on klatri liikmete hinnang klatri juhtivale meeskonnale.

Peamiste järeldustena saab välja tuua:

- klastriprogrammis osalevad ettevõtted on saavutanud majandusnäitajates väga häid tulemusi, kuid programmi enda mõju tulemuste saavutamisel on olnud tagasihoidlik;
- klastrite strateegiad ja eesmärgid on väga erineva detailsuse ja tasemega;
- klastriprogrammis osalevad ettevõtted on teinud suures osas koostööd omavahel, kuid seejuures on rahvusvaheline koostöökogemus olnud napp.

Klatri partnerite üldine hinnang klatri juhtimise võimekusele oli hea. Valdav enamus ettevõtteid on seisukohal, et klatrijuhtide tegevus toetab klatri eesmärkide saavutamist. Viide uuringule:

<http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/klatriprogrammi-vahehindamine-2013.pdf>

Ettevõtluse- ja T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suundades aruandeaastal prioriteetses suunas hindamisi läbi ei viinud.

Hindamise ja uuringutega tegeleb ESFist rahastatav „Teadus- ja innovatsioonipoliitika seire programm“, mille tulemusi kajastab programmi koduleht <http://www.tips.ut.ee/est/uuringud/>

Transpordi suundades 2013. aastal transpordi meetme raames hindamisi läbi ei viidud. Meetme juhtkomisjon on 2013. aastal teinud 1 projekti rahastamisotsuse (Edelaraudtee reisijate ooteplatvormide üleviimine eurokõrgusele) ja käinud koos 1 korra investeringute kava muutmiseks. [Investeringute kava](#) muudeti 02.05.2013. Kava muutmise vajadus oli osaliselt tingitud majanduskeskkonna muudatustest ja ehitusturul toimunud hinnatõusust ning projektide mahtude ja ulatuse muutumisest.

Tehniline abi suunas seiret teostavad rakenduskavade juhtministeeriumid, tehnilise abi prioriteetsete suundade osas annab KA sisendi juhtministeeriumitele.

6 TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON

Käesolevas peatükis antakse ülevaade EL struktuuritoetuste rakendamisega seotud teavitamis- ja kommunikatsioonitegevustest (sh avaldatud pressiteated, artiklid, ametlikud teated, korraldatud infoseminarid). Välja tuuakse silmapaistvaimad näited ja parimad praktikad läbiviidud üritustest ning antakse hinnang kogu teavitamis- ja kommunikatsioonitegevuse edukusele.

6.1 Ülevaade tegevusest ja parimad näited

KA 2013. aastal läbiviidud teavitustegevused olid valdavalt suunatud perioodi 2014-2020 EL vahendite tutvustamisele ja valitsusväliste parterite kaasamisele infoseminaride ja arutelude kaudu. Veebruaris toimus RMis finantsinstrumentide kasutamise võimalusi tutvustav seminar, kuhu olid oodatud kõik asjast huvi tundvad inimesed. 7. juunist 5. juulini toimunud avaliku konsultatsiooni sissejuhatuseks toimus 11. juunil ELi vahendite planeerimisprotsessi vahetulemusi tutvustav seminar, kus anti ülevaade koostamisel olevatest ja avalikule konsultatsioonile pandud strateegiadokumentidest - partnerlusleppest, ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavast ja maaelu arengukavast – ning planeerimise seisust ja edasistest tegevustest.

Avalikkusele suunatud tegevustest võib esile tõsta osalemist **Euroopa Päeval**, kus korraldusasutus koostöös KKM-i ja MKMiga tutvustas perioodi 2007-2013 tulemusi ligikaudu tuhandele huvilisele, kellest pooled lahendasid ka struktuuritoetuse-teemalist viktoriini. Lisaks saatis korraldusasutus 2013. aastal välja 4 pressiteadet ning 5 artiklit uue perioodi planeerimise teemal.

Tabel 9. Teavitus- ja kommunikatsioonitegevused perioodil 01.01.2007- 31.12.2013.

Tegevus	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Kokku
Teavitusüritused	4	37	17	33	4	75	47	217
Pressiteated	1	6	6	41	77	68	81	280
Ametlikud teated	0	9	1	1	2	7	27	47
Artiklid	1	31	198	365	48	63	210	916
Trükimaterjalid	1	11	16	43	0	10	15	96
Internet	0	1	2	14	3	6	10	36
Kampaaniad/Projektid	0	0	3	37	1	0	1	42
Uuringud jm	0	0	1	1	0	4	4	10

Allikas: prioriteetsete suundade aruanded 05.05.2014

Ettevõtluse suunas 2013. aasta kommunikatsiooni iseloomustab tõstatunud teemade mitmekülsus. Arvestades, et tegemist on perioodi lõpetamisega, siis sellest tulenevalt on EASi initsieeritud pressiteadete ja kohustusliku teavituse maht mõnevõrra väiksem kui eelnevatel aastatel.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise tegevuse raames oli 2013. aasta suve tippsündmuseks Tallinnas toimunud **Robbie Williamsi kontsert**. EASi toel valmis Eestit tutvustav klipp ja seetõttu pälvis Tallinna kontsert laialdast tähelepanu nii meil kui ka rahvusvahelises meedias.

Aasta teises pooles tekitas ajakirjanduses palju kõneainet ka **Lottemaa teemapargi arendamine** ja EASi antud toetus sellele.

Sügisese suursündmusena võib välja tuua ka Hamburgis toimunud messi **Hanseboot**, mille partnermaa Eesti oli. EASi toel saadeti messi kajastama Eesti ajakirjanikke, muuhulgas pälvis mess ka laialdast rahvusvahelise meedia tähelepanu.

Novembris oli meedia fookuses Venemaa sihtturu kampaania ehk n-ö matrjoškakampaania. Kui algselt pälvis kampaania Eesti meedias pigem negatiivset vastukaja, siis 2014. aasta alguses suudeti kampaania võitjate kohale jõudes luua meediapildis positiivne foon.

Silmapaistva EASi poolse proaktiivse tegevusena väärib ära märkimist ka regionaalarengu keskuse direktor Monica Hankovi arvamuskirjeldus „Ettevõtlus maal on võimalik“. Artikkel avaldati pea kõigis maakonnalehtedes ja oli selge tõestus, et taolised teavitustahendused töötavad edukalt.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas olid pressiteated ja avalikud teated seotud taotlusvoorude avanemisega (aparatuurimeetmed) ning taotlusvooru (IKT) tulemuste selgumisega.

Transpordi suuna tegevusi kajastavad RÜd ja ka MKM eraldi tähtsamaid sündmusi, nt projekti rahastamisotsuse tegemist, tähtsamate hankelepingute sõlmimist (asjakohased pressiteated) ning peab struktuuritoetuste blogi <http://toetustasku.blogspot.com/>.

Aruandeperioodi transpordi suuna RÜde teavitamine:

- **TLL:** 2013. aasta suurim sündmus oli Kärkla lennujaama garaažikompleksi ehitus ja maaküttesüsteemi paigaldus, mis leidis kohalikes lehtedes kajastamist.
- **TJA:** Et aruandeperioodi jooksul valmisid mitmed olulised transpordisõlmed (Aruvalla-Kose maanteeõik, Ülemiste liklussõlm) ning alustasid reisijate vedamist nii uued elektrirongid kui ka Abruka ja Prangli reisilaevad, siis oli transpordiprojektide meediakajastus aruandeperioodi jooksul vägagi laialdane.
- **MNT:** Võrreldes eelnenud hooajaga valmis 2013. aastal EL ÜF rahade toel veidi vähem suuri teeobjekte – 4 (2012 oli neid 6) –, ja seetõttu jäi ka meediakajastuste arv veidi tagasihoidlikumaks. Olgu mainitud, et 2011. a suur kajastuste arv oli seotud nii mitmete uute objektide lepingusse jõudmise kui ka nende ehitusaegsete probleemidega, millest üsna palju kirjutati.

2013. aastal leidis meedias enim kajastust Aruvalla-Kose suurobjekt (ilmus 25 artiklit) ning teisena Tartu ümbersõit, kus valmisid linna tellimisel idapoolse ringtee I ehitusala ja Maanteeameti tellimisel läänepoolse ümbersõidu IV ehitusala (15 artiklit). Kolmandast suurobjektist, Jõhvi liklussõlmest ning selle põhikomponendist – uuest paariviaduktist – ilmus kokku 7 artiklit ja Luige eritasandilisest liklussõlmest, mis avati liiklusele kohe juba aasta algul (kevadesse jäid ainult viimistlus- ja haljastustööd), ilmus 3 artiklit. Kõigi objektide kajastus oli valdavalt positiivne ja asjalik.

Kõige rohkem tähelepanu (25 artiklit) pälvis siiski Tallinna linnas valminud Ülemiste liklussõlm, kus toetuse saajaks oli Tallinna linn. Siin lisandusid asjalikule kajastusele kriitilises toonis lood, mille etteheited ei olnud seotud küll objekti endaga, vaid selle poliitiliseks pööratud avamisetendusega.

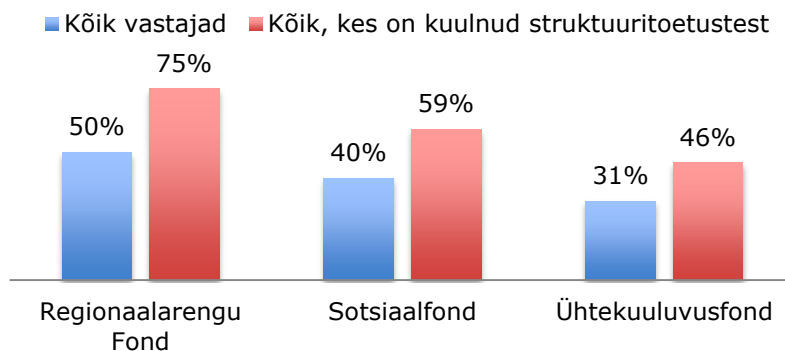
Infoühiskonna suunas tehnilisest abist rahastatud teavitustegevusi ei olnud, sest polnud taotlusvoore .

Üldine hinnang teavitustegevustele on väga hea, kuna 2007–2013 eelarveperioodiks seatud horisontaalsete eesmärkide sihttasemed olid saavutatud juba perioodi keskpaigas.

6.2 Avaliku arvamuse uuringu tulemused

Novembris valmis iga-aastane avaliku arvamuse uuring, millega selgitati välja Eesti elanike teadlikkuse tase EL struktuuritoetusest: 2013 aastal oli üldine teadlikkus 97%, mis ületab 2015. aastaks seatud sihttaseme 215%ga. Lisaks tõi uuring välja ka erinevate fondide aidatud tuntuse (vastajate osakaal, kellele meenub fond selle nimetamisel). Vastavalt joonisel 6 toodule on tuntuim fond on Euroopa Regionaalarengu Fond, mida teab 50% vastajatest ning 75% nendest, kes olid kuulnud EL struktuuritoetusest. Järgnevad Euroopa Sotsiaalfond, mida teavad vastavalt 40% ja 59% vastajatest ning Ühtekuuluvusfond 31% ja 46%ga.

Millistest nimetatud EL fondidest Te teate või olete kuulnud?

Joonis 7. Teadlikkus fondidest.

EL toetust saavate valdkondadena nimetasid vastajad sarnaselt eelmiste aastastega kõige enam teeremonti, raudteed, transporti ja sadamaid (45%), põllumajandust, kalandust, metsandust (43%), haridust, teadust (25%) ning sotsiaalvaldkonda, töötuid, tervishoidu (24%). Vastajatel, kes on kursis EL toetustega, paluti nimetada objekte, projekte ja tegevusi, mis on saanud eurotoetust. Pooled vastajatest nimetasid teedehitust, kergliiklusteid ja sildu. Haridust, koole ja lasteaedu mainis 17% vastajatest ning veevärki 13%.

EL toetuste peamise eesmärgina nimetati majanduse jätkusuutlikku arengut (85%). Tööhõive tõstmist toob välja 44% ning vaesuse vähendamist 40% EL toetustega kursis olevatest vastajatest. EL toetuste mõju peab Eestile väga positiivseks või pigem positiivseks 89% toetustega kursis olevatest inimestest. 44% eurotoetusest teadlikest vastajatest peab nii eurotoetuste planeerimist kui jagamist Eestis läbipaistvaks ja selgeks ning ligikaudu sama palju (42%) arvab, et see pigem või kindlasti ei ole nii.

Uuringu aruandega on võimalik tutvuda lehel <http://www.struktuurifondid.ee/avaliku-arvamuse-uuringud/>

2013. aastal alustas korraldusasutus perioodi 2014-2020 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava teavitamisstrateegia loomist koostöös toetusi planeerivate asutuste ja vahendavate üksustega.

6.3 Teavitamise hinnang

Kõik 2013. aastaks seatud tegevustest said täidetud. 2013. aastal kajastati struktuuritoetuse temaatikat kokku Eesti meedias 3936 korral. Registreeritud külastuste arv struktuurifondide kodulehel oli 2013. aastal 380 530, mis on 317% 2015. aastaks seatud sihttasemest.

Võrreldes eelnevate aastatega on kasvanud nende inimeste hulk, kes sooviksid EL toetuste alast infot. Kui eelnevatel aastatel on olnud neid, kes pigem või kindlasti sooviksid enam eurotoetuste alast infot alla poole vastajatest, siis 2013. aastal sooviks rohkem infot ligi 60% 18-74-aastastest elanikust.

Kuna keskmisest enam sooviksid infot nooremad vastajad vanuses 18-34, vene rahvusest ja Põhja-Eestist pärit vastajad, siis tuleb edaspidi pöörata rohkem rõhku nendele sihtgruppidele. Sealhulgas 37% vastajatest sooviks saada rohkem infot EL toetuste kohta eelkõige televisioonist. Internetist eelistaks leida rohkem infot 28% vastajatest ning üleriigilisest ajalehest ja raadiost sooviks saada toetuste alast teavet viiendik 18-74-aastastest elanikest. Niisiis tuleb kommunikatsioonitegevuste planeerimisel jälgida ka sihtgruppide kanali eelistusi.

Senisest enam peab korraldusasutus tulevikus rõhku panema kommunikatsioonitegevuste planeerimise ja ellu viimise kõrval ka tegevuste hindamisele, aga ka teavitussvõrgustiku koordineerimisele.

7 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

Rakenduskava jaguneb seitsmeks prioriteetseks suunaks. Rakenduskava eesmärgid ja indikaatorid on seatud prioriteetsete suundade lõikes.

Järgnevates alapeatükkides kajastatakse rakenduskava elluviimist prioriteetsete suundade kaupa. Välja tuuakse seatud eesmärkide täitmine, võttes arvesse nii indikaatorite täitmist kui ka suuna finantstulemusi (väljamaksed, projektidega kaetus). Lisatud on eraldi punkt prioriteetsete suundade edulugudest.

7.1 Rakendamine prioriteetses suunas 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“

Prioriteese suuna RÜ on MKM ning rakendusüksusteks on KredEx ja EAS. Antud suund on üks MARK seitsmest prioriteetsest suunast ja moodustab oma eelarvega (424 309 435 eurot) 29% rakenduskava kogueelarvest. Suund jaguneb 29 meetmeks, mida viiakse ellu programmide (9 tk) ja avatud taotlusvoorude (20 tk) kaudu. Avatud on 26 meetet, lõppenud²⁶ on 3 meetet. 2013. aasta detsembris kinnitati uus „Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeetme“ meede, mille eesmärgiks on suurendada strateegilisel planeerimisel põhineva arenguplaani ja toote-, teenuse-, protsessi ja personaliarendustegevuse ning turundus- ja müügitegevuse kaudu ettevõtja rahvusvahelist konkurentsivõimet.

7.1.1 Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs

Allpool on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning näitab seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määra (%) aastate lõikes.

Prioriteetses suunas on kokku 23 indikaatorit seitsme alaeesmägi lõikes. 12 indikaatori 2013. aasta andmed puuduvad, sest andmed on kättesaadavad viiteajaga, mõnede andmete puhul vähemalt aasta hiljem või regulaarselt teostatava uuringuga, mida tehakse iga paari aasta tagant. 10 indikaatori 2015. aasta sihttase on juba täidetud ning võib eeldada veel 6 indikaatori 2015. aasta sihttaseme täitmist. 5 indikaatori 2015. aasta sihttaseme saavutamist mõjutas eelnevate aastate majandus- ja võlakriis ning selle tõttu jäävad tõenäoliselt täitmata. Saavutamata jääb lisandväärtus töötaja kohta, kuid hindame, et saavutustase võib olla 80-85% 2015. aastaks seatud eesmärgist. Vähe tõenäoline on, et ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas saavutab 2015. aastaks määratud sihttaseme. Aastatel 2010-2012 on seatud sihttasemed ületatud pea 2 kordselt, kuid 2013. aastal täideti seatud sihttasemest 31,5%, mis näitab 8 kordset langust. Põhjusena võib tuua selle, et eksporditavate ettevõtete arv küll kasvab, kuid ekspordi käive on jäänud samaks. Varasematel aastatel on ka mõjutanud antud indikaatori täitmist üksikud suured tehingud, mis on moonutanud antud indikaatori tegelikku saavutustaset.

Võib eeldada, et kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse 2015. aasta sihttaseme saavutamiseks võib olla raskusi. Kuna 2013. aastal „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetuse“ raames projektide rahastamise otsuseid ei tehtud ja „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetuse“ elluviimine toimub alles 2014-2015 aastatel, saab antud meetme mõju või panust antud indikaatorisse mõõta alles 2014-2015. aasta seirearuannetes. „Allutatud laenu programm“ raames jätkatakse meetme elluviimist kuni perioodi lõpuni ja tehnoloogialaenu lepinguid sõlmitakse ka järgnevatel aruandeperioodidel, mis kindlasti aitavad kaasa antud indikaatori saavutustaseme täitmisel. Lähtuvalt eeltoodust

²⁶ Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

on antud indikaatori saavutustase aruandeperioodil madal ja antud hetkel ei ole võimalik kindlalt väita, et antud indikaatori saavutustase täidetakse planeeritud määral.

Turismi valdkonna indikaatorite saavutamisel on ebatõenäoline, et saavutatakse 2015. aastaks turismiteenuste ekspordi kasvu sihtase. Põhjuseks on turismisektorit ja eriti teenuste ekspordi mõjutanud varasemate aastate majanduskriisi ajal tekkinud mahajäämus ja on eeldada, et 2015. aastaks täidetakse seatud sihttasemest 77%. Samuti on näha, et 2015. aastaks seatud hooajalisuse vähenemise indikaatori sihttaseme täitmisel on raskusi. 2013. aastal oli hooajalisuse näitaja parem kui esialgne tase, kuid eesmärgist jäädakse siiski tugevasti maha. Hooajalisuse indikaator on väga ambitsioonis. 2013. aasta andmed avaldanud EL riikidest oli Eestist parem näitaja kuuel riigil, eesmärgitasemeni (35%) küündis vaid kaks riiki (Austria ja Saksamaa). Hooajalisust vähendavad eelkõige meede „Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamise“ ning investeeringutoetused. Toetatud projektide mõju hooajalisusele peaks avalduma lähiaastatel.

Positiivsena võib välja tuua, et aruandeperioodil on prioriteetses suunas lisandunud pea 2000 uut töökohta. 2012. aastal oli loodud töökohade arv projektide lõppedes kokku 6245 töökohta ja aruandeperioodi lõpul 8216, seega lõppenud projektide tulemusel loodud töökohtade arv suurenes 31,6%.

Kolme indikaatori (ettevõtete tegelemine intellektuaalomandi kaitsega ja uute väljatöötatud tehnoloogiate, toodete ja teenuste arv toetatud ettevõtete seas) osas puuduvad prognoositavad andmed, sest indikaatorid ei olnud viimaste *Community Innovation Survey* uuringutes kajastatud. Viiteajaga, ehk eelmise aruandeperioodi indikaatoreid lisandus 7 tk.

Tabel 10. Indikaatorite saavutamine ettevõtluse suunas.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile										
Lisandväärtus töötaja kohta (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	58,5% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 64,2%)	54,5% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 57,0%)	64,0% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 70,7%)	70,9% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 79,37%)	73,4% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 81,3%)			Eesti Statistikaameti andmed Eesti ettevõtete majandusnäitajate kohta.
	saavutustase	-	18,7 tuhat EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 16,4 tuhat EUR)	17,4 tuhat EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 14,6 tuhat EUR)	20,49 tuhat EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 18,1 tuhat EUR)	22,7 tuhat EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 20,3 tuhat EUR)	23,5 tuhat eurot (sh 0-49 töötajaga ettevõttes 20,8 tuhat eurot) ²⁷	2013.a andmed avaldatakse andmebaasis 31.12.2014		
	eesmärk				20,8 tuhat EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 16,0 tuhat EUR)				32,0 tuhat EUR (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 25,6 tuhat EUR)	
	esialgne tase	14,4 tuhat EUR (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 12,7 tuhat EUR) (2005)								
Kaasatud erasektori investeeringud	Saavutustase eesmärgist %	0%	29%	34,1%	59,3%	96,2%	146,2%	25,4%		EAS/ KredExi andmebaas toetatud ettevõtte

²⁷ 2012. aasta lisandväärtus töötaja kohta avaldatud 31.12.2013.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
uutesse masinatesse ja seadmetesse (T)	saavutustase	0	40,6 mln EUR	45,7 mln EUR	0,08 mld EUR	0,125 mld EUR	0,19 mld EUR ²⁸	0,033 mld EUR		investeeringute kohta, arvestades masinatele ja seadmetele tehtud investeeringute osakaalu koguinvesteeringutes Eesti ettevõtetes keskmiselt (Eesti Statistikaamet)
	Eesmärk				0,06 mld EUR (2007-2010)				0,13 mld EUR (2007-2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine										
Eksportivate ettevõtete arv (M)	Saavutustase eesmärgist %	-	91% (104%)	98,3% (113%)	108,3% (122%)	121% (138%)	151%	165%		Maksu- ja Tolliameti andmed.
	Saavutustase	7 558 (korregeeritud 8597)	7 913 (korregeeritud 9048)	8 555 (korregeeritud 9841)	9 421 (korregeeritud 10629)	10 538 (korregeeritud 11987)	13 175	14 364		
	Eesmärk				7500				8700 (2015)	
	esialgne tase	6797 (korregeeritud 7433)								
Otseinvesteeringute positsiooni suhe SKP-sse (M)	Saavutustase eesmärgist %	-		6-s koht EL-27 arvestuses	7-s koht EL-27 arvestuses	7-s koht EL-27 arvestuses	7-s koht EL-27 arvestuses			Eurostat
	Saavutustase	72,57% (2007)	73,50%	81,4% (6s koht EL 27 arvestuses)	84,6% (7s koht)	80,8% (7s koht)	84,2% (7s koht)	2013 andmed avaldatakse 2014 aasta suvel		

²⁸ KredExi poolt 2012. aastal finantseeritud projektide omafinantseeringu ja/või käendusega katmata osa.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	eesmärk				Kuulumine kolme kõrgema suhtarvuga riigi hulka				Kuulumine kolme kõrgema suhtarvuga riigi hulka (2015)	
	esialgne tase									
Ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%			250% (KredEx)/ 135,5% (EAS)	273,5% (EAS)	249,5% (toetus) 140% (laen)	31,5% (toetus)		EAS ja KredEx Vaatame 2011. aasta otsuseid. Kui otsus on tehtud 2011 I pa, siis võtame baasaastaks 2010, kui otsus on tehtud 2011 II pa, siis võtame baasaastaks 2011. Tulemused seega 2012 kohta
	saavutustase	0	-		50% (KredEx)/ 27,1% (EAS)	306% (KredEx) ²⁹ / 54,7% (EAS)	49,9% (toetus) 28% (laen, KredEx) ³⁰	6,3% (toetus) (KredEx andmed 2015)		
	eesmärk				Keskmine nominaalkasv 20%				Keskmine nominaalkasv 20% (2015)	
	esialgne tase	Andmed pole veel saadaval (2006)								
Eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	23%	55,5%	80,1%	110%	145%	22,25%		EAS
	saavutustase	0	79	192	303 toetust/ 277 ettevõtet	460 toetust/ 382 ettevõtet	583 toetust/ 503 ettevõtet	77 toetust/ 77 ettevõtet		
	eesmärk				258				346 (2015)	

²⁹ Kõrge keskmine näitaja tuleneb ühest väga suurest näitajast. Kui see äärmus välja jätta, siis on 2011. a ekspordikäibe kasv 9%

³⁰ KredExi kõik ettevõtte finantsandmed võetakse ametlikest aastaaruannetest, seega on lisatud ainult 2012 andmed. 2013 andmed selguvad 2015.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv										
Ettevõtete innovatsiooniin vesteringud (M)	Saavutustase eesmärgist %	-	84,6%		69,2%	-	100%	Andmed tulevad 2016 aasta II kvartal		Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey (andmed iga 2 a tagant)
	saavutustase	-	2,2%	N/A	1,8%	-	2,6%			
	eesmärk				2,1%				2,6% (2016)	
	esialgne tase	1,6% (2004)								
Ettevõtete tegelemine intellektuaalomandi kaitsega (M)	Saavutustase eesmärgist %	-	-							Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey (andmed iga 2 a tagant)
	saavutustase	-	-	N/A	N/A			Antud küsimus on eemaldatud uuringust ning selle kohta enam andmeid ei tule.		
	Eesmärk				16,7%				22,5% (2016)	
	esialgne tase	13,4% (2004)								
Uutest toodetest ja teenustest saadava müügitulu osatähtsus ettevõtete kogukäibest toetatud ettevõtete seas (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	92,8%	-	114,4%		84,4%			Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey (andmed iga 2 a tagant)
	saavutustase	0	23,2%	N/A	28,6%		21,1%	Andmed tulevad 2016 aasta II kvartal		
	Eesmärk				16,3%				25% (2016)	
	esialgne tase	0 (2004)	0%							
Uute välja-töötatud	Saavutustase eesmärgist %	0%	-	-						Innovatiivne

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
tehnoloogiate, toodete ja teenuste arv toetatud ettevõtete seas (V)	saavutustase	0	N/A	N/A	N/A	N/A	Viimases uuringus küsimus puudus, andmed müügitulu kohta avaldatakse 2014 II kvartal	Viimases uuringus küsimus puudus, andmed müügitulu kohta avaldatakse 2016 II kvartal		tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey (andmed iga 2 a tagant). Viimases uuringus küsimus puudus, andmed on olemas müügitulu kohta (eelmine indikaator)
	Eesmärk				Aastas 50				Aastas 60 (2015)	
	esialgne tase	21 (2006)								
Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	13,40%	139,65%	146,55%	198%	214%	215%		EAS Arvestatakse projektide omafinantseeringu mahte kinnitatud projektide mahu järgi. Kuna projektide mahud on ajas muutunud, siis muutub ka indikaatori saavutustase.
	saavutustase	0	5,1 mln EUR	46,8 mln EUR	58,4 mln EUR	75,8 mln EUR	82,0 mln EUR	82,5 mln €		
	Eesmärk				19,2 mln EUR				38,35 mln EUR (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine										
Teadus- ja tehnoloogiaparkide	Saavutustase eesmärgist %		52,8%	86,3%	111,3%	224,2%	195,3%			MKMi poolt teadus- ja tehnoloogiaparkid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
ning inkubaatorite asukasfirmade käibe kasv (T)	saavutustase		21,1% (käibe kasv 2007-2008)	34,5% (käibe kasv 2007-2009)	44,5% (käibe kasv 2007-2010)	89,7% (käibe kasv 2007-2011)	78,15% (käibe kasv 2007-2012)	2013 andmed 2014 III kvartal		elt kogutav statistika.
	eesmärk				Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2010)				Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2015)	
	esialgne tase	Kasv 89% (2005)								
Asukasfirmade arv teadus- ja tehnoloogiaparkides (sh neis asuvates inkubaatorites) (T)	Saavutustase eesmärgist %	56,8%	60%	61,6%	66,3%	67,62%	80%			MKMi poolt teadus- ja tehnoloogiaparkidelt kogutav statistika. 2011 aasta andmeid parandatud, tegelikult 201 asemel pidi olema 213.
	Saavutustase	179	189	194	209	213	252	2013 andmed 2014 III kvartal		
	eesmärk				250				315 (2015)	
	esialgne tase	175 (2006)								
Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiarsiire										
Üli- ja kõrgkoolide spin-off ettevõtete arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	-	94%	63%			EAS
	saavutustase	-	11 (algtase)	N/A	12 (prognoos projektitaotlustes)	15	10	2013.a tulemused selguvad 2014.a hilissügisel		
	eesmärk				Aastas 11				Aastas 16 (2015)	
	esialgne tase	5 spin-off ettevõtet aastas (2005)								

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Ülikoolide ja T&A asutuste tulu enda loodud intellektuaalomandi kommertsialiseerimisest ja lepingulistest töödest ettevõtetele (T)	Saavutustase eesmärgist %		353% (2007-2008)	28% (2007-2009)	123% / 20%	82% / 155%	83% / -3,9%			EAS
	saavutustase	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel t 17 243 555 EUR, kasv 107% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel 5 259 609 EUR)	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel 23 330 180 EUR, kasv 35,3% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel: 4 256 452 EUR)	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel 23 989 557 EUR, kasv 2,8% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel 5 265 489 EUR)	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel 26 943 361 EUR, kasv 12,3% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel 5 370 240 EUR, kasv 2,0%)	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel 29 158 566 EUR, kasv 8,2% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel 6 202 021 EUR, kasv 15,5%)	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatel 35 132 031, 78 EUR, kasv 8,3% (Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatel 6 177 513,13 EUR, kasv -0,39%)	2013.a tulemused selguvad 2014.a hilissügisel		
	eesmärk				Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2010)				Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2015)	
	esialgne tase	130 372 tuh EEK/ 8 332 tuh EUR (2005/2006)								

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Ettevõtete ja ülikoolide vahelistes toetatud projektides osalenud tudengite arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	-	215,4%	215,4%	201,5%	193,8%	211%		EAS TAK meetmetes osalenud tudengite arv (MA tudengid, doktorandid)
	saavutustase	0	N/A	ca 140	ca 140	131	126	137		
	eesmärk				Aastas 45 tudengit				Aastas 65 tudengit (2015)	
	esialgne tase	Aastas 26 tudengit (2006)								
Ettevõtete ja teadusasutuste vaheliste koostööprojektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	238%	323,3%	335%	360%	663%		EAS Heaks kiidetud „Innovatsiooni- niosakute toetuse“ ja „Teadus- ja arendustegevuse toetuse“ projektid.
	Saavutustase	-	-	143	194	201	216	398		
	Eesmärk				46 projekti aastas				60 projekti aastas (2015)	
	esialgne tase	30 projekti aastas (2006)								
Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut										
Loomemajanduse sektoris hõivatute osakaal (M)	Saavutustase eesmärgist %				100%					Statistikaamet ei kogu eraldi loomemajanduse sektoris hõivatute andmeid. 2010 andmete osas on arvestatud
	saavutustase			N/A	4,2%		Andmed 2014 I pa	Andmed 2014 I pa		
	eesmärk				3,7%				4,2% (2015)	

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	3% (2003)								ETU andmetel 3 kohalise EMTAK koodi järgi jättes välja proportsionaalse osa koodidest 855 ja 466, kus suurem osa töötajatest ei ole loomemajandusega seotud (täpsus 0,5%).
Loomemajandust edendavate projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	130%	190%	220%	310%		EAS Loomemajanduse tugistruktuuride toetuse meetme projektide arv
	saavutustase	0	0	0	13	19	22	31		
	eesmärk				5				10 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng										
Turismiteenuste ekspordi kasv (M)	Saavutustase eesmärgist %	-	25,9%	11,4%	18,6%	43,1%	49,1%	71,27%		Eesti Panga maksebilansi andmed
	saavutustase	-	1,11 mld EUR, kasv 14,3%	1,03 mld EUR, kasv 6,3%	1,07 mld EUR, kasv 10,2%	1,2 mld EUR, kasv 23,7%	1,24 mld EUR, kasv 27 %	1,35 mld EUR, kasv 39,2%		
	eesmärk				Nominaalkasv 30%				Nominaalkasv 55% (2015)	
	esialgne tase	0,97 EUR (2005)								
Õõbimiste arvu kasv majutuskohdade	Saavutustase eesmärgist %	-	64,8%	58%	66,2%	75,9%	78,0%	80,7%		Statistikaamet

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
s (T)	saavutustase	-	4,6 mln ööbimist	4,12 mln ööbimist	4,7 mln ööbimist	5,39 mln ööbimist	5,54 mln ööbimist	5,73 mln ööbimist		
	eesmärk				5,8 mln ööbimist				7,1 mln ööbimist (2015), aasta kesk-m. kasv 5,6%	
	esialgne tase	4,1 mln ööbimist (2005)								
Hooajalisuse vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %	-	-9,7%	-11,1%	-10,3%	-10%	-6,85%	-8,3%		Statistikaamet
	saavutustase	-	38,40%	38,9%	38,6%	38,5%	37,4%	37,9%		
	eesmärk				36,1%				35% (2015)	
	esialgne tase	38% (2005)								
Turismiga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	2,20%	13,7%	29,8%	59,1%	69,1%	72,4%		EAS, aruandeperioodil tehti turismivaldkonnas 12 projekti taotluse rahuldamise otsust.
	saavutustase	0	8	49	107	212	248	260		
	eesmärk				205				359 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								

T-tulemusindikaator, V-väljundindikaator, M-mõjuindikaator

Allikas: EAS, KredEx, MKM 31.03.2014

Tabel 11. Prioriteetse suuna tuumindikaatorid.

Tuumikindikaatorid	Seisuga 31.12.2013
Loodud töökohad projekti lõpus, mehed	4784
Loodud töökohad projekti lõpus, naised	3432
Loodud töökohad projekti lõpus, kokku	8216

Allikas: SFCS, 12.02.2014

Indikaatorite hetkeseis (tabel 10):**Eesmärk 1.1. Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile**

- Lisandväärtus töötaja kohta – 2012. (avaldatud 31.12.2013) aastal oli lisandväärtus töötaja kohta 23,5 tuhat eurot ehk 73,4% seatud 2015. aasta sihttasemest ning 0-49 töötajaga ettevõttes lisandväärtus töötaja kohta 20,8 tuhat eurot, mis moodustab 2015. aastaks seatud eesmärgist 81,3%. 2015. aasta eesmärgid on küllaltki ambitsioonikad ja indikaatori täitmist mõjutas oluliselt globaalne majanduskriis. Võrreldes 2011. aasta indikaatori saavutusmääraga on 2012. aasta kasv 2,4%. (0-49 töötajaga ettevõttes kasv 1,93%). 2012. aasta lisandväärtus on kasvanud võrreldes 2011. aastaga aeglasemalt, kuid võib eeldada, et 2015. aastaks seatud sihtmäärast saavutatakse hinnanguliselt 80-85%.
- Kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse– 2013. aastal moodustas toetatud ettevõtete investeeringud masinatesse ja seadmetesse 0,033 mld eurot kogu Eesti ettevõtete investeeringutest, ehk 25,4% seatud 2015. aasta sihttasemest. 2013. aastal meetme „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetuse“ raames projektide rahastamise otsuseid ei tehtud. Meetme raames on tehtud projektide investeeringud masinatesse ja seadmetesse 2011. ja 2012. aastatel. Antud indikaatorisse panustavad ka „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetus“ ja „Allutatud laenu programm“. „Allutatud laenu programm“ raames tehnoloogialaenu ja aruandeaastal esitasid ettevõtjad seitse tehnoloogialaenu taotlust, millest rahastati kuut projekti kogusummas 1,2 mln eurot. „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetuse“ raames rahastati 2013. aastal 1 projekt. Ettevaatavalt on rahastatud 2014. aasta I kvartali raames täiendavalt 3 projekti ja kokku meetme eelarvest on kohustustega kaetud 33,3%. Kuna antud meetmes toimub projektide elluviimine aastatel 2014-2015, siis indikaatori saavutusaseme kohta saab täpsemat infot alles järgmistes seirearuannetes. Lähtuvalt eeltoodust on antud indikaatori saavutustase aruandeperioodil madal.

Eesmärk 1.2. Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine

- Eksportivate ettevõtete arv – 2013. aastal oli eksportivaid ettevõtteid 14 364, sellega ületatakse 2015. aasta sihttase enam kui poole võrra. Algne eesmärk seati teistele andmeallikatele tuginedes, mistõttu esialgne tase ja mineviku saavutustasemed ei ole otseselt enam tegelike numbritega võrreldavad. Majanduskriisi ajal oluliselt kokku tõmmanud sisenõudlus sundis ettevõtteid rohkem välisurgudele suunduma ning seda saatis edu, mille tulemusena nii 2010. kui ka 2011. aastal kasvas Eesti eksport ELis kõige kiiremas tempos. Sellele järgnevalt on olnud arengud tagasihoidlikud, 2012. aastal kasvas kaupade eksport 4%, 2013. aastal aga vähenes 2%. Kaupade ja teenuste eksport püsivhindades suurenes siiski ka kahel viimasel aastal, kuid samuti vaid mõne protsendi võrra. Eksporti on mõjutanud nii üldine majanduskliima lähiriikides kui ka mõned ühekordsed tegurid (kütuste müügi/transiidi langus, laevade ostu-müügi tehingud jmt). Vaatamata ekspordi paigalseisule, kasvas 2013. aastal tugevasti eksportivate ettevõtete arv peaaegu kõigis maakondades. Andmestik sisaldab ka välisfirmasid, kes teevad Eestis väliskaubandustehinguid ning nende arvu kasv panustas samuti tugevasti eksportööride arvu suurenemisse 2013. aastal.
- Ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas – 2013. aasta ekspordikäibe kasv toetuskeemidest toetatud ettevõtete hulgas oli 6,3%, millega saavutati 2015. aasta eesmärgist 31,5%. 2013. aastal kasvas oluliselt eksporditavate ettevõtete arv, kuid ekspordi käibe mahu kasv on pidurdunud. Finantsinstrumentidest toetatud ettevõtete ekspordikäibe

kasvu andmeid 2013. aasta kohta puuduvad ja avaldatakse 2015. aastal. Kuid on olemas 2012. aasta andmed, mis näitab, et finantsinstrumentidest toetatud ettevõtete käibe kasv oli 2012. aastal 28% ja 2015. aasta sihtase on ületatud 40%.

Eesmärk 1.3. Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv

- Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud – saavutatud 82,5 mln eurot ehk 2015. aasta sihttase ületatakse 115%.
- Ettevõtete innovatsiooniinvesteeringud 2014. aasta II kvartalis avaldatud 2012. aasta statistika kohaselt on 2015. aastaks seatud eesmärgist täidetud 100%. Võrreldes 2010. aasta indikaatori saavutustasemega on küsitletud ettevõtete innovatsiooniinvesteeringud tõusnud ligi kaks korda. Kuid uutest toodetest ja teenustest saadav müügitulu osatähtsus kogukäibest ei ole kasvanud. Põhjuseks võib tuua selle, et investeeringute planeerimine on pikk protsess ning majanduskriisi ajal vähenenud innovatsiooniinvesteeringute tõttu oli 2012. aastal võimalik turule tulla vähema arvu uute toodete või teenustega.
- Uutest toodetest ja teenustest saadava müügitulu osatähtsus ettevõtete kogukäibest toetatud ettevõtete seas 2014. aasta II kvartalis avaldatud 2012. aasta statistika kohaselt täidetud seatud eesmärgist 84,4%. Võrreldes 2010. aastaga on indikaatori saavutusmäär langenud. Põhjuseks võib tuua selle, et majanduskriis mõjutas ettevõtetes tootearendust ja ettevõtteid pigem jätkavad juba välja arendatud toodete või teenuste müüki.

Eesmärk 1.4. Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine

- Asukafirmade arv teadus- ja tehnoloogiaparkides (sh neis asuvates inkubaatorites) – 2012. aastal oli asukafirmasid 252, mis on 80% seatud sihttasemest. Asukafirmade arv on teadus- ja tehnoloogiaparkides hakanud kasvama, võrreldes 2011. aastaga on lisandunud 39 erinevat ettevõtet ning 2012. aastal loodi asukafirmades kokku 218 uut töökohta. Vaadates 2015. aastaks seatud sihtmäära, siis on suur eeldus, et määratud eesmärk saavutatakse.
- Teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatorite asukafirmade käibe kasv – 2012. aastal oli kolmes teaduspargis inkubantide ja asukafirmade käibe kasv kokku 78,15%, mis ületab 2015. aastal seatud käibe kasvu 95,3%. Antud indikaatori 2015. aasta sihtase on täidetud juba alates 2010. aastast.

Eesmärk 1.5. Edukas teadmiste ja tehnoloogiasiire

- Üli- ja kõrgkoolide spin-off ettevõtete arv – 2012. aasta saavutustase on 10 ettevõtet, mis on 63% 2015. aasta sihttasemest. Spin-off ettevõtete loomise tendents on aeglaselt kasvav, kuid siiski sihttaseme saavutamine on võimalik.
- Ülikoolide ja T&A asutuste tulu enda loodud intellektuaalomandi kommertsialiseerimisest ja lepingulistest töödest ettevõtetele – Võrreldes perioodi algtaaset (2007.a) 2012. aasta andmetega, nähtub, et ülikoolide ja T&A asutuste tulu enda loodud IO kommertsialiseerimisest ja lepingulistest töödest on kahekordistunud, lepinguline tulu samal perioodil ettevõtetega koostööst on suurenenud üle 10%. Kasvule on andnud tõuke SPINNO programmis toetatud ülikoolide ettevõtlussuhete üksuste tõhus tegevus ning asjaolu, et ettevõtlussuhteid on teadvustatud ülikoolide strateegilise juhtimise tasandil.
- Ettevõtete ja ülikoolide vahelistes toetatud projektides osalenud tudengite arv – 2013. aastal osales ülikoolide ja ettevõtete vahelistes toetatud projektides 137 tudengit, mis ületab 111% 2015. aastaks seatud sihtaset. Üliõpilaste aktiivse kaasamise tõttu ettevõtete ja ülikoolidevahelistesse projektidesse on saavutustase ületanud esialgsed prognoosid.

- Ettevõtete ja teadusasutuste vaheliste koostööprojektide arv- 2013. aastal oli 398, mis ületab viis ja pool korda 2015. aastaks seatud sihttasest. Sihttaseme esialgset prognoosi aitas ületada innovatsiooniosaku meetme populaarsus.

Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut

- Loomemajandust edendavate projektide arv – „Loomemajanduse tugistruktuuride toetuses“ on heaks kiidetud 31 projekti, mis on 310% kavandatud 2015. aasta sihttasemest. Antud indikaatori sihttase on täidetud ja kui projekte ei katkestata, siis on seatud eesmärk oluliselt ületatud. 2013. aasta lõpul muudeti meetme määrust ning valmistati ette kolmandat taotlusvoor, mille kaudu on loomemajanduse piirkondlikel ja valdkondlikel arenduskeskustel võimalus taotleda toetust vaherahastusena enne uue rahastamisperioodi meetmete avanemist. „Loomemajanduse tugistruktuuride toetuse“ raames lõppes 2014. aasta alguses kolmas taotlusvoor, mille raames esitati kokku 13 taotlust ja rahastuse sai 9 piirkondlikku ja valdkondlikku arenduskeskust. Jätkuvalt suunatakse ja juhendatakse loomemajanduse arenduskeskusi tegelema loomeettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisega, arendades koostöös partneritega konkreetset piirkonda või valdkonda tervikuna. 2012. aasta algul läbiviidud teises taotlusvoorus, kus rahastuse sai 9 piirkondlikku ja valdkondlikku arenduskeskust, on hetkel käimas veel 2 projekti. Esimese, 2009. aasta sügisel toimunud taotlusvooru projektidest oli praeguseks kõik 13 projekti lõppenud.

Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng

- Turismiteenuste ekspordi kasv – 2013. aastal oli eksport 39,2% suurem kui 2005. aasta baastase ehk täidetud oli 71,3% 2015. aasta sihttasemest. Aastaga kasvas turismiteenuste eksport suhteliselt kiires tempos (8,5% ehk ligi poolteist korda kiiremini kui eesmärkprognoosis), kuid majanduskriisi ajal tekkinud mahajäämus on endiselt suur. Turismiteenuste ekspordis on praeguste arengute valguses reaalne saavutada 2015. aastaks 1,38 mld euro tase ehk kasv 42% ja sihttasemest täidetaks 77%.
- Ööbimiste arvu kasv majutuskohtades – saavutati 80,7% seatud sihttasemest ehk 5,73 mln ööbimist. 2013. aastal kasvas ööbimiste arv 3,4%. EL riikide seas oli kasv keskpärane (mitme riigi andmed olid puudu). Kasvu taga olid peamiselt Eesti, Venemaa ja Soome turistid. Eesmärkprognoosi graafikust ollakse endiselt kolm aastat maas.
- Hooajalisuse vähenemine – 2013. aastal oli hooajalisuse näitaja parem kui esialgne tase, kuid eesmärgist jäädakse siiski tugevasti maha. Võrreldes eelmise aastaga halvenes hooajalisuse näitaja 0,5%. Tipphooaja väliselt suurenes kõige enam Venemaa turistide ööbimiste arv, kuid suveperioodil kasvas nõudlus samuti tugevasti (tänu Eesti, Soome, Venemaa jt riikide turistidele). Hooajalisuse indikaator on väga ambitsioonis. 2013. aasta andmed avaldanud EL riikidest oli Eestist parem näitaja kuuel riigil, eesmärktasemeni (35%) küündis vaid kaks riiki (Austria ja Saksamaa). Hooajalisust vähendavad eelkõige „Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamise“ meede ning investeeringutoetused. Toetatud projektide mõju hooajalisusele peaks avalduma lähiaastatel.
- Turismiga seotud projektide arv- suurenes ka 2013. aastal ja 2015. aasta sihttasemest on täidetud 72,4%. Aruandeperioodil tehti turismivaldkonnas 12 projekti taotluse rahuldamise otsust, mis aitas suurendada seatud eesmärki.

7.1.2 Prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ edulood

Tehnoloogia arenduskeskuste (TAK) programm on osutunud väga edukaks, meetme eelarveks on 58,5 mln eurot ja TAKid on tänaseks päevaks edukalt koos partneritega töötanud välja mitmeid unikaalseid tooteid ja teenuseid. 2013. aastal võib välja tuua järgmised edulood, kus TAKi uurimiskava raames saavutasid partnerettevõtteid edukaid tulemusi: Tarkvara TAKi partnerettevõtte Eesti idufirma Plumbr kaasas miljoni dollari (750 000 euro) väärtuses uusi investeeringuid. Plumbr on tarkvaravigade ennetamislahendus, mis tuvastab IT-süsteemide tõrgete põhjused ning aitab leida lahenduse enne, kui vead süsteemi kasutajate tööd häirima hakkavad.

Toode baseerub TÜ doktoritööl ja STACCI teadurite töö. Tarkvara TAKiga seotud noorteadlased võitsid Euroopa kosmosevaldkonna innovatsioonikonkursil Copernicus Masters 2013 kategoorias *DLR Environmental Challenge* auhinna projektiideega *Urban Analyser*: <http://www.stacc.ee/news/winner-of-the-copernicus-masters-2013-innovation-competition>

Vähiuuringute Tehnoloogia Arenduskeskuses töötati välja ravimikandidaat Virexxa, mida hakatakse tootma Eestis Vähi TAKi partnerettevõttes Kevelt AS. Virexxa on mõeldud endomeetriumi ehk emaka limaskesta IV staadiumi vähi raviks. Virexxa Eestis tootmiseks investeeriti Vähiuuringute tehnoloogia arenduskeskuse partnerfirma Keveldi emafirmasse Pharmsynthes kokku 66 miljonit eurot, millest 8 miljonit investeeritakse Eestisse selleks, et panna püsti tootmisüksus, kus hakatakse tootma ravimikandidaate EL ja USA turu jaoks.

Repro TAKi, Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli koostöö tulemusena sündis juulis 2013 esimene transgeenne kloonvasikas. Esimese kloonvasika genoomis oli inimese kasvuhormooni geen, mis oli modifitseeritud niimoodi, et vastatavat ravimit (kasvuhormooni) oleks toodetud lehmapiimas.

Allutatud laenu programmi raames väljastatav tehnoloogialaenu (meetme eelarve 17,3 mln eurot) raames võib välja tuua Eesti trükifirmade seas keskmike hulka kuuluv K-Print, kes 1,8 miljoni euronii küündiva investeeringu abil tehnoloogia uuendamisse loodab tuua tootmisesse uusi võimalusi. KredExi tehnoloogialaenu oli koguinvesteeringust 724 000 eurot. Ilma tehnoloogialaenu oleks investeeringu tegemine osutunud ebareaalseks, sest Eesti suuremad krediitiasutused on trükitööstuse suhtes väga ettevaatlikud ning suurt omafinantseeringu osa ei oleks suutnud ettevõtte ise katta. Suurt huvi tehnoloogialaenu vastu on näidanud ka teised trükitööstuse ettevõtted, näiteks on tehnoloogialaenu toel 2 miljoni euro suuruse investeeringu uue trükimasina soetamise näol teinud AS Pajo.

Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetuskeemi (meetme eelarve 2,33 mln eurot) raames on tänaseks kõik viis toetatud laborit valmis. 2013. aastal avati rakuteraapia labor Biolaborid OÜ asukohaga Tallinnas ja pooltööstuslik labor nanotehnoloogilise arendustöö-teenuste pakkumiseks Tartu Teaduspargis. Aruandlusperioodil keskendusime peamiselt rahastatud projektide elluviimisele, teostatava viie projekti raames menetleti 6 vahearuanne ja maksti toetust välja 186 tuhat eurot. Katse- ja pooltööstuslike laborite teenuseid kasutas 2013. aastal 218 ettevõtet.

Lastemänguväljakute ja „skate parkide“ tootjat Tiptaptap OÜ võib välja tuua, kui üht edukat projektide rakendajat. OÜ on rakendanud projekte alates esimesest perioodist (2004-2006) ja tänaseks on edukalt ellu viidud 6 projekti (ühenduse toetus kokku 266 041 €). Osaletud ka mentoriprogrammis, mis aitas ettevõtte esimestel aastatel teha õigeid strateegilisi valikuid. Samuti on palju abi olnud „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu-“ ja „Ekspordi arendamise toetusest“. Täna töötab ettevõttes 40 inimest ja ettevõtte suurimateks klientideks on kohalikud omavalitsused, eralasteaiad ja 40% kogu ettevõtte toodangust läheb

ekspordiks. Tiptiptap OÜ on nimetatud „Ettevõtluse Auhind“ 2008. aasta parimaks aasta arenejaks ja 2012. aasta parimaks disaini rakendajaks.

Turismiinfosüsteemi arendamise programmi raames (meetme eelarve 4,7 mln eurot) valmisid turismiportaali visitestonia.com kasutajatele kaks uut ja huvitavat puutetundlikku lahendust. 2013. aasta veebruarist alates näevad nutitelefoniga kasutajad visitestonia.com'i uuel, just väikestele puutetundlikele ekraanidele kohandatud vaates. Nutitelefoni kasutaja suunatakse aadressidelt visitestonia.com ja puhkaestis.ee automaatselt edasi mobiilsesse vaatesse.

Nutitelefoni kohandatud versioon töötab kõigil levinumatel ja uuematel iOS, Android ja Windows Phone telefonidel. Sisu on kättesaadav seitsmes keeles ning lahendus on asukohapõhine, see arvestab kasutaja asukohta ning kuvab eelistatuna lähedusesasuvaid turismiobjekte. Läbi terve rakenduse saab kasutada põhjalikku otsingut, vaadata huviväärsuste kohta lisainfo, vaadata pilte ja videoid, kaarti jpm.

Teise arendusena valmis visitestonia.com rakendus erinevate suurustega puutetundlikele seadmetele ja infokioskitele. Lahendus on veebipõhine ja selle saavad oma puutetundlikkusse seadmesse või ka „tavalsesse arvutisse“ lisada kõik soovijad. Infokioski lahendus töötati välja selleks, et jagada üle Eesti ühtset turismiinfot turismis laialt levinud infokanalites - infokioskites ja teistes puutetundlikes seadmetes. Lahenduse kasutajatena näeme näiteks turismiinfokeskusi, infopunkte, külastuskeskusi, hotelle, sadamaid ja lennujaamu. Antud lahendust on võimalik seadistada infopunkti või kioski asukoha järgi ning kioskis seejärel tutvustada just selle piirkonna või linna atraksioone, majutusvõimalusi, söögikohti ja muid turismi huviväärsusi.

2013. aastal tehti mobiilsete seadmetega 382 000 külastust. Infokioski lahendusel oli 71 000 külastust ning 775 000 turismiteenuste ja sündmuste info vaatamist.

Veebikeskkonna www.visitestonia.com külastatavus aastal 2013 kasvas võrreldes 2012. aastaga 21%. Külastajate arv oli kokku 3 760 652 (võrdluseks 2012. aastal oli külastusi 3 115 433 ja 2011. aastal 1 809 835 külastust).

Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetuskeemis (meetme eelarve 5,4 mln eurot) lõppesid 2013. aastal projektid Eesti Kunstiakadeemial (EKA) ja Tallinna Tehnikakõrgkoolil (TTK). EKA projekti „Spinno 3“ (ühenduse eelarve 120 482,70 €) peamiseks eesmärgiks on teadmiste ja tehnoloogiasirde veelgi jätkusuutlikumaks muutmine ja tegevuse kvaliteedi ning mahu tõstmine efektiivselt toimiva meeskonna kaudu. Mahu tõstmise all on pööratud põhitähelepanu lepingulise koostöö mahu kasvatamisele EKA ja äri sektori ettevõtete vahel, milles ühtlasi nähakse peamist tulemuslikkuse näitajat. TTK projekti „Tallinna Tehnikakõrgkooli teadmiste- ja tehnosirde arendamine“ (ühenduse osalus: 118 894.- €) eesmärgiks oli tutvustada TTK teadmiste- ja tehnoloogiasirde võimalusi ettevõtetele ning teistele potentsiaalsetele koostööpartneritele ning arendada TTK töötajate ja õppurite teadmiste- ja tehnoloogiasirde teenuste osutamiseks vajalikku ettevõtlusalaseid teadmisi.

7.1.3 Finantsteave

Prioriteetse suuna eelarvest oli 2013. aasta lõpu seisuga projektidega kaetud 95% suuna eelarvest ning enamuses meetmetest on taotlemine lõppenud. Väljamaksed moodustavad 80% suuna eelarvest.

Toetuskeemidest on perioodi lõpuks 100% kohustustega kaetud meetmed „Tehnoloogia arenduskeskuste toetus“, „Ühisturunduse toetus“, „Välismessitoetus“ ja „Turismitoodete arendamise toetus“. Edukaks saab ka lugeda meetmete „Katse- ja pooltööstuslike laborite

infrastruktuuri investeringute toetamine“ (99%), „Eksporditurunduse toetus“ (99%), „Turismi turundustoetus avalikule ja kolmandale sektorile“ (99%) rakendamist, nendes meetmetes uusi kohustusi enam ei võeta ja „Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine“ (99%) rakendamist, kus võetakse kohustusi ka 2014. aastal. Prioriteetse suuna toetusskeemidest on eelarvete täitmine madalaim meetmes „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeringu toetamine“ (kohustusi võetud vaid 17%), otsuseid võetakse vastu ka 2014. aastal.

Väljamaksete osas väärivad positiivsetena esiletõstmist meede „Välismessitoetus“ (kus on välja makstud 100%) ja meede „Ühisturunduse toetus“ (100%), nendes meetmetes enam menetluses projekte ei ole ja meede „Eksporditurunduse toetus“ (98%), kus on veel 3 aktiivset projekti. Madalaim väljamaksete määr aruandeperioodi lõpuks (46%) oli meetmes „Turismitoodete arendamise toetamine (suurprojektid)“, kus üks projekt kestab 2015. aastani.

Prioriteetse suuna raames rakendatakse kokku üheksat **programmi** (sh nelja finantsinstrumenti). Kõik finantsinstrumendid olid kohustustega kaetud juba 2012. aastal ja täismahus välja makstud. Teistest programmidest on kohustustega katmata veel vaid meetme „Riiklikud turundusüritused“ (kohustustega on kaetud 67%). Väljamakse edukuselt tooks esile meetmed „Turismiinfosüsteemi arendamise programm“ (välja makstud 88% eelarvest) ning „Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm“ (80%). Kõikide programmide rakendamine jätkub järgmisel kahel aastal.

Vaadeldes eraldi viimast 2013. aastat, nähtub, et prioriteetses suunas tehti väljamakseid kokku 46,9 miljoni euro ulatuses (eesmärk oli 55,8 miljonit), seega täideti väljamaksete eesmärk 84%. Eelmise aastaga võrreldes vähenes väljamaksete maht 7,3% ehk 3,7 miljonit eurot.

Toetusskeemidest jäid aastaks planeeritud väljamaksetest protsentuaalselt kõige enam alla meetmed „Turismiinfo jaotuskanalite toetamine“ (väljamaksete eesmärk täideti vaid 9%, jääki jäi 0,6 miljonit eurot), „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus“ (26%) ja „Välismessitoetus“ (22%). Absoluutsummates tekitasid suurima jäägi meetmed „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus“ (9,3 miljonit eurot) ja „Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine“ (0,8 miljonit eurot). Seatud eesmärgi ületas enim meede „Innovatsiooniosakute toetusmeede“ (327% ehk 1,9 miljonit eurot).

Programmidest ei täitnud 2013. aasta väljamaksete eesmärki meede „Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti““, kus välja jäi maksmata 0,4 miljonit eurot, põhjusena võib välja tuua kiirendi hanke venimise, millest tingituna oli väljamaksete prognoos liiga optimistlik. Väljamaksete eesmärgid ületati meetmetes „Riiklike turundusürituste programm“ (294% ehk 1,4 miljonit eurot), mis oli tingitud uute messide lisandumisest ja meetme eelarve suurendamisest aasta vältel.

Aruandeperioodi lõpuks on vabasid vahendeid otsustamiseks 21,14 miljonit eurot. Kõige vähem on rahastatud projekte meetmetes „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetamine“ ja „Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeetme“ vastavalt 17% ja 0%. Meetmes „Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetamine“ tuleb pidevalt juurde potentsiaalseid taotlejaid ja ettevaatavalt on seisuga 31.03.2014 rahastatud projekte summas 3,70 mln eurot ehk meetme eesmärgist on täidetud pea pool ja kuna projektide rahastamine jätkub ka 2014. aastal, siis ei ole ohtu, et antud meetmes jääb vahendeid kasutamata. „Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeetme“ määrus kinnitati alles 2013. detsembris ja aktiivsem toetuse taotlemine jääb 2014. aastasse. Lisaks jälgivad RA ja RÜ pidevalt suuna vabu vahendeid ja tõstavad vajadusel lõppesid meetmetes projektide odavnemise tõttu vabanenud vahendid ümber suuna teistesse meetmetesse, kus toimub toetuse taotlemine. Seisuga 30.03.2014 on

suunas vabasid vahendeid 12,20 mln eurot, seega vabade vahendite jääk on vähenenud pea 9 mln eurot.

7.1.4 Finantsinstrumendid

Prioriteetses suunas rakendatakse nelja finantsinstrumenti (tabel 12), koondsummas 100,9 mln eurot, mis moodustab 23,8% suuna eelarvest. Avatud on 2 meetet ja suletud³¹ on samuti 2 meetet³². Kõikide finantsinstrumentide RÜks on KredEx. KredEx on ka „Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm“, „Allutatud laenu programmi“ ning „Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmi“ osas programmi elluvijaks. „Riikliku ekspordi krediidikindlustuse programmi“ rakendab Aktsiaselts KredEx Krediidikindlustus.

Allutatud laenu programm: koos üldise majanduskliima paranemisega kasvas aruandeaastal ettevõtete vajadus laenude kasutamiseks. Samas alanes aasta jooksul majanduskeskkonna üldine riskitase ja tihenes pankade omavaheline konkurents, mistõttu on pangad valmis tugevamaid ettevõtteid finantseerima järjest soodsamatel tingimustel. Seetõttu puudus nõudlus allutatud laenude järele ja 2014. aastal on plaanis üle vaadata allutatud laenu tingimused.

Uue teenusena hakkas KredEx pakkuma ekspordivatele ettevõtetele piiriüleste tehingute finantseerimiseks pikaajalist ekspordilaenu. Ekspordilaen aitab, kui ettevõtte soovib pakkuda välisostjale vähemalt kahe aastast maksetähtaega või rahastada välisostjale müüdavate kaupade tootmist. Laenu tähtaeg on üldjuhul 2–5 aastat ja laenu väljastamise eeltingimuseks on välisostjaga seonduva poliitilise riski ja/või kommertsriski kindlustamine KredEx Krediidikindlustuses.

Aruandeaastal esitasid ettevõtjad seitse tehnoloogialaenu taotlust, millest rahastati kuut projekti kogusummas 1,2 mln eurot. Lisaks rahastati ühte ekspordilaenu summas 0,5 mln eurot. Finantseeritud projektidega plaanivad ettevõtted luua 30 töökohta. Aruandeaasta lõpuks on meetme „Allutatud laenu programm“ raames rahastatud kokku 17 projekti kogusummas 4,1 mln eurot.

Tehnoloogialaen on suunatud ekspordile orienteeritud töötleva tööstuse, mäetööstuse, elektrienergia tootmise, ülekande ja jaotuse ning jäätmetöötluste ja -kõrvalduse ettevõtetele, mis investeerib masinatesse ja seadmetesse. Tehnoloogialaen aitab, kui investeeringu tegemiseks kasutatakse pangalaenu või liisingut, kuid ettevõtjal puudub kapital nõutava omafinantseeringu tegemiseks.

Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm: aruandeaastal täiendavaid käendusi ei väljastatud. Programmi rakendamisele avaldas mõju KredExi ja Euroopa Investeeringufondi vahel 2012. aasta novembris EL konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi (CIP) raames sõlmitud kaasgarantii leping, mille kohaselt garanteerib CIP 50% KredExi käendustest. Tulenevalt EL rahastamistingimustest ei või CIPga garanteerida struktuuritoetusega rahastatud projekte.

Kokku on programmi raames sõlmitud 16 kapitalilaenu lepingut 16 ettevõtjaga kogusummas 6,67 mln eurot ja 255 käenduslepingut 236 ettevõtjaga kogusummas 39,58 mln eurot, pangad on väljastanud antud käendussummale vastavalt laenu summas 75,15 mln eurot. Struktuurivahendite käenduskapitali võimendus on u 3,4 kordne.

³¹ Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

³² „Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm“ ja „Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm“ suletud 2011. aastal. Meetmete ülevaade eelmistes seirearuannetes.

Tabel 12. Finantsinstrumendid.

Meetme nimetus	Eelarve		Väljamaksed		Tagatissumma	Laenusumma	Ettevõtete arv
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus			
Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm (lõpetatud)	42 862 722	26 203 256	42 862 722	26 203 256	-	69 065 978	103
Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm (lõpetatud)	12 782 330	0	12 782 330	0	15 685 486	-	49
Allutatud laenu programm	17 344 224	0	17 344 224	0	-	4 116 958	17
Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	27 928 495	152 671	27 928 495	152 671	39 337 903 (käendused)	76 149 474 (käendused)/ 6 668 344 (kapitalilaen)	271

Allikas: KredEx, 09.05.2014

7.1.5 Vahendite vastastikune täiendavus

Struktuurivahenditest rahastatud programmidele lisanduvad KredExi ja KredEx Krediidikindlustus AS poolt omavahenditest elluviidavad tegevused ning need täiendavad üksteist sellega, et omavahenditest rahastatakse eelkõige tegevusi ja valdkondi, mis struktuurivahendite reeglitest tulenevalt ei ole lubatud.

Edukalt on võimalik kombineerida nii KredExi enda poolt pakutavaid teenuseid laenuressurssi pakkumise ja käendustega kui ka erinevate teiste ettevõtluse toetusmeetmetega, tagades struktuurivahendite ja riigiabi reeglite järgimise.

Suletud „Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus“ asendab osaliselt tugipaketi tagasilaekumistest rahastatav „Tootmisettevõtete arendustoetus“, mis on suunatud töötleva tööstuse ettevõtjate arendustöölase võimekuse suurendamisele viies ellu arendustöid, mis on ettevõttes täna tehtavast arendustööst tehnoloogiliselt keerukam ja lisaoskusi ning – teadmisi nõudev. Topeltrahastamine on välistatud, sest „Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus“ suleti enne uue programmi avamist ning „Tootmisettevõtete arendustoetus“ sihtgrupp on piiratud töötleva tööstuse ettevõtetega. Lisaks peab struktuurivahendite toetusmeetmes tehtav arendus olema kas maailma või sihtturutasemel uudne, kuid avatavas programmis ettevõtja enda jaoks uudne.

Turismi valdkonnas on täiendavus EARK prioriteetse suuna 4 meetmega „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“, kus toetatakse üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjekte. Kui MARK meetmetest suunatakse toetusi ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks ja turundustoetusteks siis EARK meetmes arendatakse turismiobjektide infrastruktuuri ning seega meetmed täiendavad üksteist. Lisaks on EARK meetmetes toetuse saajaks avalik- ja kolmas sektor, kuid MARK meetmetes enamasti erasektor. Täiendavus riigieelarveliste vahenditega on „Turismiinfosüsteemide arendamise programmis“, kus infrastruktuuri väljaarendamist toetatakse struktuurivahenditest, kuid infosüsteemide ülalpidamist ning võrgustikku riigieelarvelistest vahenditest.

Ettevõtlusvaldkonna projektidele on loodud võimalus toetust taotleda ka EL territoriaalse koostöö (Interreg) programmidest. Erinevus struktuurifondidest seisneb selles, et EL territoriaalse koostöö puhul on tähtis piiriülene koostöö ning rahastatakse ettevõtluse arengu koostööprojekte. Struktuurivahendite meetmetest eraldatakse toetusi ka üksikettevõtetele ning piiriülene koostöö ei oma määravat tähtsust. Seega kahe programmi eesmärgid ei kattu täielikult ning rahastatavate projektide sisu ei saa kahe programmi puhul olla samad.

7.1.6 Teise fondi tüüpi kulutused

Prioriteetses suuna kolmes meetmes („Ettevõtlusinkubatsiooni programm“, „Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine“ ning „Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine“) on rahastatud teise fondi tüüpi tegevusi koondsummas 49 534 eurot, mis moodustab aruandeperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikest kuludest 0,01% millega ei ületata lubatud piirmäära (ERFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ESF tüüpi tegevuste rahastamiseks ning vastupidi, [lisa 11](#)).

7.1.7 Hinnang rakendamisele

Üldjoontes võib prioriteetse suuna rakendamist hinnata heaks. Prioriteetse suuna eesmärkide täitmine on kokkuvõttes olnud edukas ning enamuse indikaatorite puhul täidetakse 2015. aasta sihttase. 2013. aastal on jätkuvalt edukas eesmärgi 1.2. „Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine“ indikaatorite täitmine, seatud eesmärkidest on täitmata vaid

„Otseinvesteeringute positsiooni suhe SKP-sse“. Võrreldes eelmise, 2012. aasta tulemustega on problemaatilisema eesmärgi 1.7. „Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng“ indikaatorite täitmine paranenud tänu sihtturgudele suunatud tegevuste ja ka majanduskeskkonna stabiliseerumise. Võrreldes 2012. aastaga on suurenenud turismiteenuste eksport 8,5% ning ööbimiste arv 3,4%.

Problemaatilisem on 2013. aastal eesmärgi 1.3. „Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv“ indikaatorite andmete kajastamine, kuna *Community Innovation Survey* andmed avaldatakse 2012. aasta kohta alles 2014. aasta II kvartalis, siis suurem osa antud eesmärgi all kajastatud indikaatoreid ei ole antud hetkel võimalik esitada v.a „Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud“, mis on 2013. aasta lõpuga täietud rohkem, kui kahekordselt.

Prioriteetse suuna eelarvest on kohustustega kaetud 95%, millest 80% on ka välja makstud. Seega finantsprogress on plaanipärane ning vahendid suudetakse rakendusperioodi jooksul tulemuslikult ära rakendada.

7.2 Rakendamine prioriteetses suunas 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“

Prioriteese suuna rakendusasutus on HTM ning rakendusüksus on Sihtasutus Archimedes (edaspidi RÜ). Antud suund on üks MARK viiest (5) prioriteetsest suunast ja moodustab oma eelarvega (310 223 307 eurot) 20% selle rakenduskava kogu-eelarvest. Suund jaguneb 12 meetmeks, mida viiakse ellu programmide (5), investeringute kavade (2) ja avatud taotlusvoorude (13 meetet/alameedet) kaudu. Avatud on kõik 12 meetet. Ühegi meetme tegevused ei ole seisuga 31.12.2013 lõppenud.

2013. aastasse jäi kohustuste võtmine (rahastamisotsuste tegemine) alameetme „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“ osas (avatud taotlusvoor). Avati kaks taotlusvoor, alameetme „Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteamade raames“ V taotlusvoor ning alameetme „Teadus- ja arendusasutuste teadusaparatuuri ja seadmete kaasajastamine“ IV taotlusvoor. 2013. aastal toimus 2 meetme jääkide ümbersuunamine meetmesse, mille projektides oli toimunud hangete kallinemine (Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond), mille tõttu oleks osade projektide elluviimine sattunud ohtu, samuti meetmesse, kus oli selleks reaalne vajadus ning oli ka näha, et vahendid suudetakse perioodi lõpuks ära kasutada (Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine).

7.2.1 Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs

Allpool on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning tabel 13 näitab seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määra % aastate lõikes.

Tabel 13. Indikaatorite saavutamine T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 2.1. Eesti T&A on fookuseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele										
Prioriteetsete sotsiaalmajanduslike eesmärkidega seotud T&A kulutuste kasv (T)	Saavutustase eesmärgist %				73%	58,6%	46,4%	-		Eurostatist ei ole aruande koostamise hetkeks veel 2013. aasta andmed laekunud. Lisatud on 2011 ja 2012. a andmed. Indikaatori väljatöötamise ajal kasutusel olnud klassifikaator NABS 1992 on asendatud klassifikaatoriga NABS 2007. Lisaks uue klassifikaatori kasutuselevõtule on muudetud Eurostatist ka varasemaid andmeid (sh 2004. aasta andmeid).
	Saavutustase				Eurostati 26.06.2012 väljavõtte põhjal 2010 – 36,5% kogukulutustest	Eurostati väljavõtte põhjal 2011 – 29,3% kogukulutustest	Eurostati väljavõtte põhjal 2012 – 23,2% kogukulutustest	-		
	Eesmärk	50% (2015)			40%				50%	
	esialgne tase	45,1% kogukulutustest (2004)	49,2% kogukulutustest (2006)	52,0% kogukulutustest (2007)						
Käivitatud riiklikud T&A programmid (V)	Saavutustase eesmärgist %		0	0	16,7%	66,6%	83,3%	83,3%		HTM; programmi/ projekti seirearuanded. Kuna materjalitehnoloogia meedet rakendatakse vaid avatud taotlusvooruna, võib ka seda tinglikult siia lugeda. Sellisel juhul eesmärgid täidetud 100%.
	Saavutustase		0	0	1	4	5	5		
	Eesmärk	6 (2015)			4				6	
	esialgne tase	0 (2006)	0	0						
Eesmärk 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud										
Teadlased, kelle töökohad on uutes või kaasajastatud teadus- ja arendusasutustes (T)	Saavutustase eesmärgist %		0	0	34,8%	40,3%	49%	59,9%		Programme/ projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	278	322	392	479		
	Eesmärk	800 (2015)			200				800	
	esialgne tase	0 (2006)	0							
Tudengid, kes kasutavad uusi või kaasajastat	Saavutustase eesmärgist %		0	0	153,4%	153,4%	153,4%	303,3%		Programme/ projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	2301	2301	2632	4549		

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
tud ruume kõrgkoolides (T)	Eesmärk	1500 (2015)			350-400				1500	
	esialgne tase	0 (2006)	0							
Uued või kaasajastatud teadus- ja arendusasutused (hooned) (V)	Saavutustase eesmärgist %		0	0	23,1%	68,2%	85,1%	85,1%		Programmide/ projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	5766,5 m ²	17 060,5 m ²	21283,8 m ²	21283,8 m ²		
	Eesmärk	25000 m ² (2015)			6000 m ²				25000m ²	
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0							
Uued või kaasajastatud kõrgkoolihooned (V)	Saavutustase eesmärgist %		0	0	76,8%	76,8%	113%	233,8%		Programmide/ projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	9 216,74 m ²	9 217 m ²	13561,1 m ²	28 059,5 m ²		
	Eesmärk	12000 m ² (2015)			3000 m ²				12000m ²	
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0							
Eesmärk 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud										
Andmebaasis ISI Web of Science jooksva aastal ära näidatud publikatsioonid, mis on avaldatud tippkeskustes töötavate teadlaste poolt (aastas) (T)	Saavutustase eesmärgist %		69,7%	96,33%	115,7%	226%	218%	284%		ISI Web of Science, tippkeskuste ja teaduse rahvusvahelistumise programmi aastaaruanded
	Saavutustase		209	289	347	678	654	853		
	Eesmärk	300 (2015)	209		200				300	
	esialgne tase	0 (2006)	0							
ERF poolt kaasfinantseeritud tippkeskuste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %		100%	100%	100%	171,4%	171,4%	171,4%		Programmide/ projektide vahearuanded
	Saavutustase		7	7	7	12	12	12		
	Eesmärk	7 (2015)	7		7				7	
	esialgne tase	0 (2006)	-	-						

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V – väljundindikaator

Allikas: RÜ/RA: 11.04.2014

Indikaatorite hetkeseis (tabel 13):

Kokku on prioriteetses suunas 4 tulemusindikaatorit ja 4 väljundindikaatorit. Sihttase (lõppeesmärk) on 2 tulemusindikaatori ja 2 väljundindikaatori sihttase (lõppeesmärk) on ületatud, 2 tulemusindikaatori ja 2 väljundindikaatori lõppeesmärki ei ole veel täidetud. Arvestades indikaatoritesse panustavate projektide senist kulgu, ei ole põhjust kahelda ka seni täitmata indikaatorite täitmisel programmi perioodi lõpuks. Indikaatorite puhul, kus sihttase on täidetud 2-3 kordselt, võib tuua välja selle, et perioodi indikaatoreid planeerides seati liialt tagasihoidlikud sihttasemed. Samuti mõjutab nt TA konkurentsivõime tugevdamise indikaatoreid see, et perioodi jooksul on otsustatud rahastada rohkem tippkeskusi kui algselt planeeritud ja sellest tulenevalt on oluliselt suurem ka tippkeskuste teadlaste poolt jooksva aastal avaldatud artiklite arv.

Eesmärgi 1 „Eesti T&A on fookuseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele“ väljundindikaatoriks on käivitatud riiklikud valdkondlikud T&A programmid. Avatud on 5 valdkondlikku programmi. Valdkondlikud programmid on kinnitatud kõigis TA&I strateegias kirjeldatud eelisarendatavates valdkondades, välja arvatud materjalitehnoloogia. Lisaks valdkondlikele programmidele toetab eesmärgi täitmist kõigis eelisarendatavates valdkondades avatud taotlusvoorude läbiviimine. Kokku on prioriteetsetes valdkondades läbi viidud 8 avatud taotlusvooru, mille raames on rahastatud ühtekokku 78 alus- või rakendusüritust. Alameetme „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine“ avatud taotlusvooru hindamine viidi lõpule 2013. aastal. Avatud taotlusvoorude raames toetatakse valdkondlikke alus- ja rakendusüritusi, kusjuures enamus projekte viiakse ellu koostöös partneritega, kelle hulgas on nii teisi teadus- ja arendusasutusi kui ka ettevõtteid. Kokkuvõtavad näitajad valdkondlike meetmete projektide kohta on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 14. Valdkondlike meetmete projektid.

Jrk	Alameede	Rahastamis- otsuste tegemise aasta	Rahastatud projektide arv	Projektide lõppemise aasta
1	Tervishoiualase teadus- ja arendustegevuse toetamine	2012	8	2015
2	Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	2012	12	2015
3	Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	2012	19	2014
4	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine	2013	14	2015
5	Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine (I ja II voor)	2011, 2012	14	2015
6	Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine (I ja II voor)	2010, 2011	11	2015

Allikas: RÜ 11.04.2014

Kolme meetme osas – IKT, keskkonnatehnoloogia ja tervishoid – on kinnitatud ja elluviimisel struktuuritoetustest rahastatavad rakendusprogrammid.

Programmi „Keskkonnakaitse ja –tehnoloogia teadus- ja arendustegevus (KESTA)“ raames on püstitatud indikaatorid tegevuste lõikes. Tegevustes 1–4 on indikaatoriks läbiviidud

uuringute arv, kokku nelja tegevuse lõikes on eesmärgiks 16 uuringut aastaks 2015 (10 uuringut aastaks 2013). Mõõdetakse ka andmebaasides välja arendatud temaatiliste moodulite hulka (tegevus 3), kus sihttasemeks on 6 moodulit aastaks 2015 (3 moodulit aastaks 2013; algtase 1). Samuti mõõdetakse ohtude prognoosimudelite arvu ning eesmärgiks on 2 mudelit aastaks 2015 (1 mudel aastaks 2013). Esitatud aastaaruande kohaselt on kõik püstitatud indikaatorid 100-protsendiliselt täidetud.

Programmi „Tervishoiuteaduste võimekuse edendamise programm TERVE“ raames on sõnastatud 5 tegevuse raames 8 väljundindikaatorit: 13 uuringut (neist 3 aastaks 2013), 2 valdkondlikku arengukava, 6 korrastatud registrit (neist 3 aastaks 2013), 2 uut e-tervise teenust, 25 tervishoiutehnoloogiate hindamise aruannet (neist 10 aastaks 2013), 1 loodud tervishoiutehnoloogiate kompetentsikeskus. 2013. aastal loodi Terviseameti juurde keskkonnatervise uuringute keskus (sihtmäär täidetud 100%). Samuti valmis aruandeaastal 6 tervisetehnoloogiate hindamise raportit, mis koos eelmisel aastal valminud 2 raportiga moodustavad 80% 2013.aastaks kehtestatud sihtmäärast (10 raportit).

Programmi „Eesti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse riikliku programmi 2011-2015 (IKTP) rakendusprogramm“ raames on sõnastatud 6 tulemusindikaatorit ja 5 väljundindikaatorit. Tulemusindikaatoritest on väga hästi täidetud indikaator, mis on seotud üliõpilaste arvu suurenemisega IKT erialadel: kui algne tase oli 2982, siis saavutusmäär on 3235, kusjuures sihtmäär on 3100 üliõpilast. Hästi on täidetud ka välistudengite osakaaluga seotud indikaator, kus sihtmääraks on 2% ning saavutustase on 2,85%. Alla saavutusmäära on indikaatorid, mis on seotud bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe ning rakenduskõrghariduse tasemel lõpetanute arvuga. Põhjendusena on välja toodud kõikidel tasemetel õppurite töötamine erialal ja kas selle tõttu õpingute katkestamist või edasilükkamist.

Väljundindikaatoritest on täidetud õppekavadega seotud indikaatorid, uusi õppekavasid on 19 asemel välja töötatud 27, parendatud 7 (täidetud 100%). Ületatud on ühele töökohale kandideerijate arv (2,3 2 asemel). Seni on täitmata uuringutega seotud indikaator (4-st planeeritud uuringust on valminud 3). Ülikoolide ja IKT sektori ettevõtete vahel oli kavandatud programmi raames sõlmida 8 koostöökokkulepet, kuid seni on suudetud sõlmida 1 koostöökokkulepe.

2013. aasta eelarveprognoos on täidetud 90% ulatuses, mis näitab, et programm on väga hästi käivitunud.

Eesmärgi 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud indikaatorid on saavutatavad põhiliselt meetme „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“ tegevuste elluviimise kaudu. Tulemusindikaatoriteks on uute või kaasajastatud töö- või õppekohtade arv.

Õppekohtadega seotud indikaatorite täitmise osas toimus võrreldes 2012. aastaga muudatus, lõpetati 2 projekti („Eesti Maaülikooli tehnikavaldkonna infrastruktuuri kaasajastamine ja ruumiprogrammi optimeerimine“ ja „Tallinna Ülikooli Loovalade õppehoone“). 2013. aasta lõpu seisuga on 7-st investeringute kavasse kantud **kõrgharidusobjektist** lõppenud 5 projekti. RÜ-s on menetluses 1 projekti („Tartu Ülikooli Narva Kolledž“) lõpparuanne. Tartu Tervishoiu Kõrgkooli lõpparuanne jõudis RÜ-sse veebruaris 2014.

2013. aastal ei lõppenud ühtegi **T&A valdkonna** objektide nimistusse kuuluvat projekti, kuid menetluses on 2 projekti („Eesti Kirjandusmuuseumi hoone renoveerimine ja juurdeehitus“, „Tallinna Ülikooli Narva mnt 27/29 teadusmaja“) lõpparuanded. Teadlaste töökohtadega seotud eesmärk on võrrelduna lõppeesmärgiga täidetud 59% ulatuses. 11st investeringute kavas kinnitatud objektist on lõpetatud vaid 3 projekti. Tulenevalt asjaolust, et 8 objekti on

veel lõpetamata, ei ole põhjust kahelda antud indikaatori täitmisel. 6 projekti tegevused veel käivad, suurem osa käimasolevatest tegevustest on seotud uute või kaasajastatud hoonete sisustamisega. Hetkel ei ole näha suurt riski, et mõni objekt perioodi lõpus valmis ei saa.

„Eesmärgi 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud“ täitmisele panustab meede „Teaduse tippkeskuste arendamine“. Tulemusindikaatoriks on andmebaasis *ISI Web of Science* (nüüd *Thomson-Reuters Web of Knowledge*) teaduse tippkeskustes osalevate teadlaste poolt avaldatud artiklite arv. Kokku avaldati nimetatud andmebaasis 2013. aastal 853 artiklit ning väljundindikaator on võrrelduna lõppeesmärgiga täidetud 284%. Sihttase (300 artiklit aastas) oli planeeritud seoses 7 tippkeskusega, kuid alates 2011. aastast rahastatakse struktuuritoetustest ühtekokku 12 teaduse tippkeskust. Kuigi tippkeskuste teadlaste tööd rahastatakse mitmest allikast (tippkeskuste eelarve, sihtfinantseeritava teadusteema, alates 2013. aastast ka institutsionaalse uurimistoetuse eelarve jm), võetakse tippkeskuste artiklitena arvesse siiski kõik tippkeskusega seotud teadlaste artiklid.

Eesti T&A rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele panustab ka programm „Teaduse rahvusvahelistumine“. Programmis on kirjeldatud üks programispetsiifiline sisendindikaator (Eesti T&A asutuste toetuse maht) ja 3 väljundindikaatorit (programmist rahastatud tegevuste raames avaldatud teaduspublikatsioonide arv, teadusprojektide realiseerimiseks allakirjutatud vastastikuse mõistmise memorandumite arv, programmist toetatud koostöös osalevate teadlaste arv). Sisendindikaatori sihttasemeks on 2013. aastal 5,43 mln eurot, millest seirearuande põhjal on täidetud 162% (algatustele eraldatud 7,5mln eurot). 2013. aastal on programmi raames rahastatavate tegevuste raames avaldatud 88 teaduspublikatsiooni (140% sihttasemest) ning sõlmitud 9 koostöölepet (300% 2013. aasta sihttasemest ning 180% 2015. aasta sihttasemest). Koostöös osalevate teadlaste arv on üle 100, mis ületab nii 2013. (40) kui ka 2015. aasta sihttaseme (80).

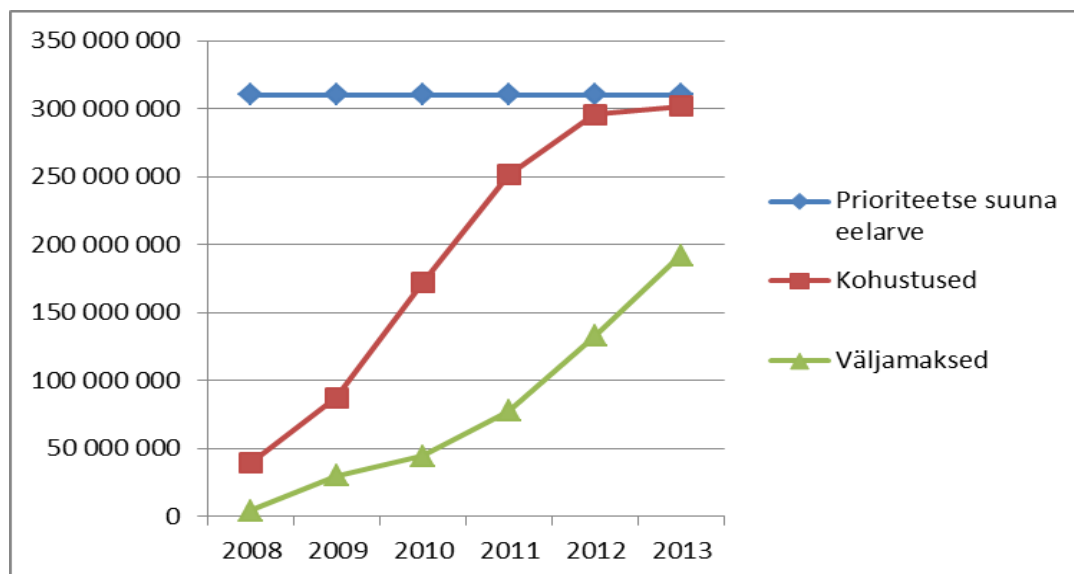
7.2.2 Prioriteetse suuna 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ edulugu

Tartu Ülikooli Narva Kolledži projekt on leidnud meedias suurt kõlapinda. Tegemist on projektiga, mida otsustati rahastada juba eelmistel struktuuritoetuse rahastamisperioodil 2004-2006 (projekti kogueelarve 333 278,31 eurot), kuid kohalikus omavalitsuses toimunud vaidluste venimise tulemusena objekti sobivuse üle Narva ajaloolisse vanalinna ei jõutud projekti ettevalmistustega vajalikku staadiumi ning projekti elluviimine katkestati. Objekt otsustati rahastada perioodil 2007-2013 ning hoone ametlik avamine toimus juba 2012. aasta lõpul. 2013. aastal viidi lõpule hoone sisustamine ning Tartu Ülikool esitas projekti lõpparuande. Projekti raames ehitati 5943,5 m² õppepinda 750 üliõpilasele, projektist rahastati projekteerimisele, ehitamisele ja hoone sisustamisele tehtud kulusid. Hoone arhitektuur leidis laia kõlapinda nii asukoha tõttu Narva ajaloolises vanalinnas, mis hävitati peaaegu täielikult II maailmasõjas, kui ka hoone visuaalse lahenduse tõttu. TÜ Narva Kolledž ja Tallinna Ülikooli Balti filmi- ja meediakooli hooned said 2013. aasta Eesti sisearhitektide liidu preemia. TÜ Narva Kolledži hoone arhitektide meeskond sai Eesti Kultuurkapitali aastapreemia 2013. TÜ Narva Kolledži arhitektuurset lahendust kajastab leht <http://www.kavakava.ee/project/tartu-ulikooli-narva-kolledz/>.

7.2.3 Finantsteave

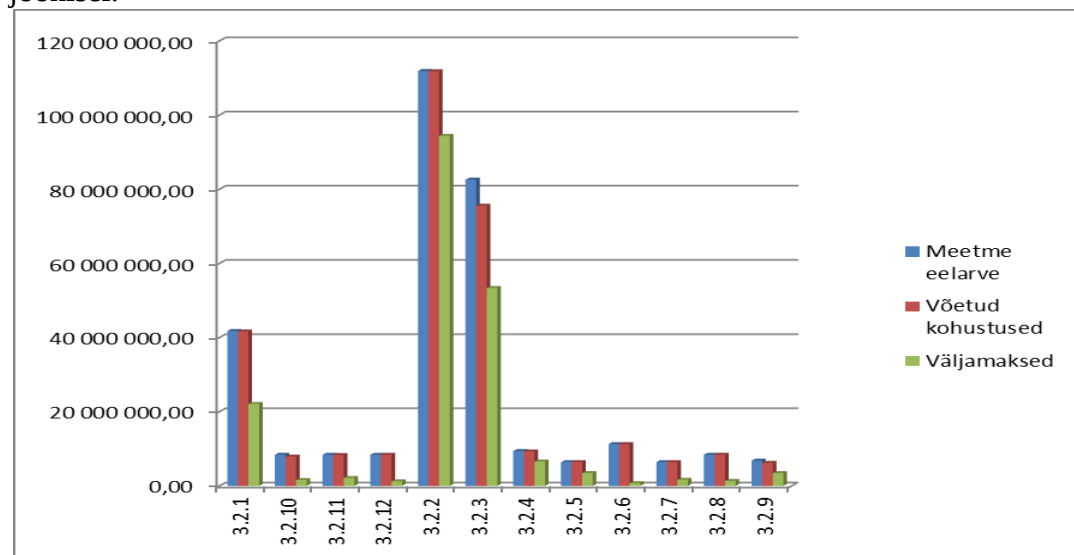
Seisuga 31.12.2013 on prioriteetses suunas võetud kohustusi summas 301 603 603 eurot ehk 97% suunale eraldatud EL toetuse eelarvest. Toetuse saajatele on välja makstud toetust summas 192 623 600 eurot ehk 62% võetud kohustustest. Alloleval joonisel on toodud prioriteetse suuna eelarve, 2013. aasta lõpuks võetud kohustused ning tehtud väljamaksed.

Nagu jooniselt näha, on väljamaksete hulk 2013. aasta lõpuks kasvanud koos võetud kohustuste hulga suurenemisega. Väljamaksete kasvu on osaliselt mõjutanud lisaks rahastatavate projektide arvu suurenemisele ka see, et hästi käivitunud projektide väljamaksetaotluste puhul on rakendusüksusel võimalus kasutada valimipõhist menetlemist.

Joonis 8. T&A suunas võetud kohustused ja tehtud väljamaksed võrrelduna prioriteetse suuna eelarvega.

Meetmete lõikes on võetud kohustused ja väljamaksed (kumulatiivselt) toodud järgneval joonisel:

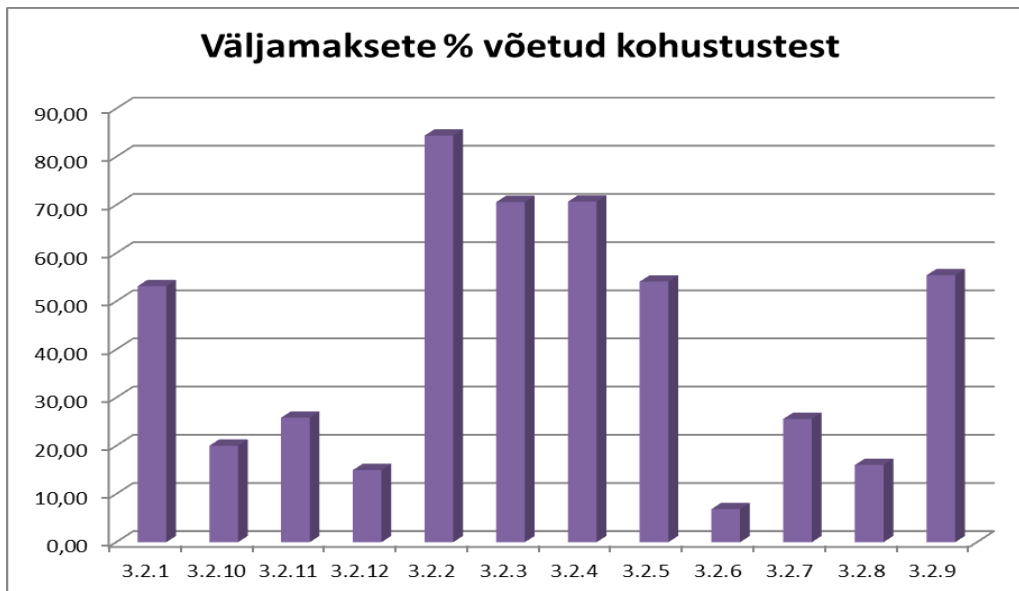

Joonis 9. T&A suunas võetud kohustused ja väljamaksed meetmete lõikes võrrelduna meetme eelarvega.

Meetmeti on väljamaksete osakaal võetud kohustustest erinev. Nagu alltoodud jooniselt näha, on enim väljamakseid tehtud meetmes „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“ (3.2.2.), kus väljamaksed ulatuvad 84,68%ni võetud kohustustest. Üle 70% on väljamakseid tehtud ka meetmetes „Teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine“ (3.2.3.) ja „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“ (3.2.4.). Kõige väiksemate väljamaksetega võetud

kohustustest paistab silma programm „Rahvusvahelise koostöö toetamine“ (3.2.6.), kus väljamaksed jäävad koguni alla 7% ning olukord ei ole võrreldes 2012. aastaga oluliselt paranenud. Alla 20% on väljamakseid tehtud ka keskkonnatehnoloogia (3.2.8.) ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (3.2.12.) valdkondlikes meetmetes. Suuresti on põhjuseks see, et programmidel on olnud pikk käivitusfaas või need on hiliselt käivitunud (IKT, mis tegelikult on nüüdseks üsna hästi käivitunud).

Alloleval joonisel on toodud väljamaksete protsent võetud kohustustest meetmete kaupa.

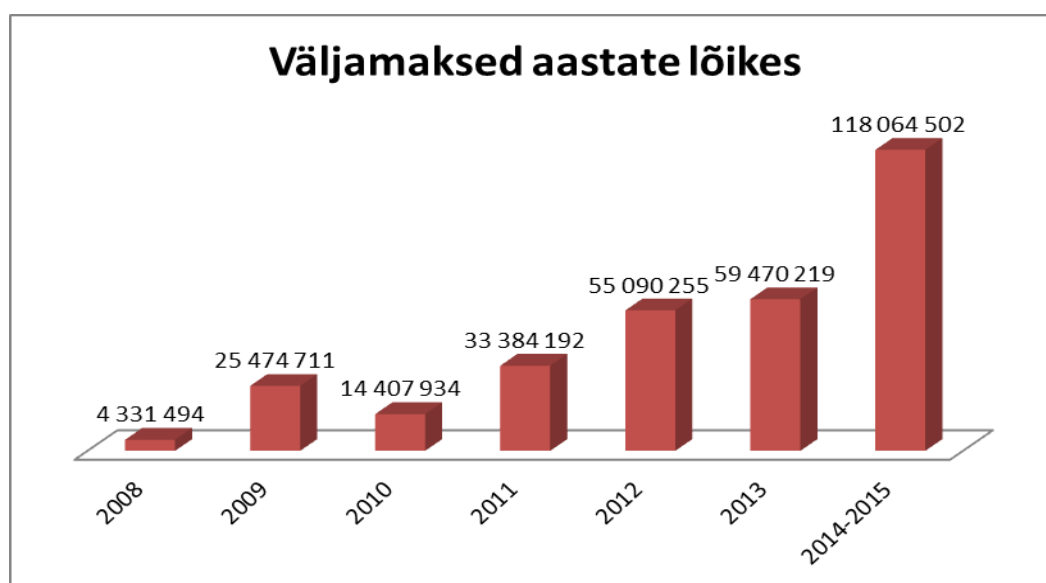

Joonis 10. T&A suuna väljamaksete osakaal võetud kohustustest meetmete lõikes.

2013. aasta lõpu seisuga ei ole kõik suuna kohustused võetud. Lõplikult toimub see 2014. aastal, kui tehakse otsused 2 meetme („Teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine“ ja „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“) toimuvate taotlusvoorude projektide rahastamiseks. Antud meetmete avatud taotlusvoorude avamine on saanud võimalikuks eelkõige vahendite ülejäägi tõttu meetmes „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“, kus vahendite ülejääk tekkis seoses Eesti Kunstiakadeemia projekti katkestamisega. Avatud taotlusvoorudes jagatakse ümber ka meetmes „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“ ülejäänud vahendid.

2013. aasta lõpu seisuga on prioriteetsest suunas kokku toetust saanud 33 asutust. Enim on toetust eraldatud Eesti suurimatele ülikoolidele, Tartu Ülikoolile ja Tallinna Tehnikaülikoolile kui Eesti suurimatele teadus- ja arendusasutustele ning kõrgharidust pakkuvatele asutustele. Eraldatud toetuse summad koos väljamaksetega on toodud järgnevas tabelis:

Alljärgneval graafikul on toodud perioodil 2008-2013 tehtud reaalsed väljamaksed ning perioodi 2014-2015 jooksul planeeritavad väljamaksed. Graafikult on näha, et 2014.-2015. aastal planeeritakse välja maksta enam kui 118 miljonit eurot, mis moodustab ligikaudu 38% prioriteetse suuna vahenditest.

Joonis 11. T&A suuna raames tehtud väljamaksed aastate lõikes.

Allolevas tabelis on toodud rahastatud ja lõpetatud projektide arv aastati. Toodud tabel näitab, et suur osa projekte lõpetatakse 2015. aastal. See omakorda näitab, et rahastamisperioodi 2014-2020 tegevuste alguseks planeeritud ajal suur osa projekte veel käib või on oma tegevusi lõpetamas. See omakorda toob nii toetuse saajatele kui ka rakendusüksusele kaasa suure administratiivse koormuse.

Tabelis on aastate 2014 ja 2015 kohta toodud rahastatud ja lõpetatud projektide arvud indikatiivsed, kuna alameetme „Rakenduskõrgharidusõppe õppeinfrastruktuur“ taotlusvoor on aruande koostamise hetkel avatud ning seega pole veel täpselt teada, mitu projekti antud voorus rahastuse saavad.

Tabel 15. T&A suuna rahastatud ja lõpetatud projektide arv aastate lõikes.

Aasta	Rahastatud	Lõpetatud
2009	17	0
2010	189	30
2011	338	101
2012	466	181
2013	510	267
2014	600	380
2015	600	600

Allikas: Archimedes 11.04.2014

Lisaks tabelis toodud andmetele on kavandatud 2014. ja 2015. aastal lõpetada ka käimasolevate ja planeeritud avatud taotlusvoorude projektid, kokku ligikaudu 80-90 projekti (TA aparatuurimeetmete ja rakenduskõrgkoolide õppeaparatuuri meetme projektid). Projektide lõppemise aja kuhjumine perioodi lõppu, põhiliselt 2015. aasta teise poolde, tähendab ka seda, et samaaegselt uue perioodi taotluste ettevalmistamisega on toetuse saajad hõivatud olemasolevate projektide lõpetamisega.

Tabel 16. T&A meetmete finantsprogress seisuga 31.12.2013.

Meede	Meetme eelarve	Võetud kohustused	Kohustuste osakaal meetme eelarvest	Väljamaksed	Väljamaksete osakaal võetud kohustustest
„Teaduse tippkeskuste arendamine“	41 771 219,49	41 602 754,69	99,60%	22 130 292,40	53,19%
„Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“	111 864 654,15	111 842 989,35	99,98%	94 708 576,40	84,68%
„Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine“	82 592 544,47	75 493 996,92	91,41%	53 443 421,71	70,79%
„Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“	9 429 057,79	9 321 819,23	98,86%	6 591 438,00	70,71%
„Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	6 391 164,85	6 390 497,60	99,99%	3 456 690,97	54,09%
„Rahvusvahelise koostöö toetamine“	11 299 114,18	11 299 114,18	100,00%	776 930,50	6,88%
„Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	6 391 164,85	6 391 123,50	100,00%	1 666 336,41	26,07%
„Keskonnakaitse ja -tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	8 408 056,70	8 408 013,44	100,00%	1 348 082,00	16,03%
„Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“	6 852 160,70	6 216 299,15	90,72%	3 508 663,77	56,44%
„Tervishoiutehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	8 408 056,70	7 909 920,04	94,08%	1 584 746,79	20,03%
„Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	8 408 056,70	8 319 353,05	98,95%	2 150 485,34	25,85%
„Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine“	8 408 056,40	8 407 721,77	100,00%	1 257 935,43	14,96%
Kokku	310 223 307,00	301 603 322	96,59%	192 693 975	62,11%

Allikas: SFCS, 04.03.2014

7.2.4 Vahendite vastastikune täiendavus

Struktuurivahendite täiendavus on enim jälgitav meetmes „Teaduse tippkeskuste arendamine“, kus kõrgetasemelisi uurimisrühmi rahastatakse nii riigieelarvelistest vahenditest (sihtfinantseeritavad teadusteemad) kui ka struktuurivahenditest.

Erinevate meetmete vahel on tekkinud nn klastriefekt, mille puhul eesmärkide saavutamiseks teatud valdkonnas kombineeritakse erinevaid vahendeid, näiteks on aparatuuriprojektide elluviimine otseselt seotud hoonete ehitamise ja/või kaasajastamisega. Aparatuuriprojektid on seotud ka elluviidavate valdkondlike uuringutega, mille elluviimist nad toetavad. Teadlastel on võimalus kombineerida teadustegevuses vajalike vahendite soetamise osas erinevate meetmete võimalusi.

7.2.5 Teise fondi tüüpi kulutused (kohalduvatel juhtudel)

Prioriteetse suuna 12 meetmest on kõigi meetmete puhul lubatud rahastada teise fondi tüüpi tegevusi (ERFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ESF tüüpi tegevuste rahastamiseks ning vastupidi). Aruandeperioodi lõpuks moodustab ESF tüüpi tegevuste kulud kogu prioriteetse suuna eelarvest 0,45%. Detailsemad andmed eraldi tabelina kulude mahu kohta esitatakse SFOSi andmete alusel rakenduskava aruandes ([lisa 11](#)). ESF tüüpi kulusid on seni tehtud suuna mahust meetmes „Teaduse tippkeskuste arendamine“ ja seda väga väikeses mahus koolituskulude katmiseks. Alameetme „Eesti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse riikliku programmi 2011-2015 (IKTP) rakendusprogramm“ tegevuste iseloomu tõttu on enamus kulusid ESF tüüpi kulud. Teise fondi tüüpi kulud on koondunud põhiliselt kahte meetmesse, teistes meetmetes ei ole ESF tüüpi kulusid tehtud.

7.2.6 Hinnang rakendamisele

Arvestades asjaoluga, et aruandeaasta seisuga on kõik meetmed avatud ning kohustuste võtmine ulatub 97%-ni, on loodud kõik eeldused rakenduskavas püstitatud eesmärkide täitmiseks. Kuigi meetmete avamine viibis ning suure osa projektide elluviimine langeb perioodi lõpuaastatele, on toetuse saajatel olnud võimalus esitatavaid projekte pikemalt kavandada, mis annab alust arvata, et elluviidavate projektide sisuline kvaliteet on seevõrra parem ning projektide elluviimine ladusam.

Prioriteetse suuna eelarvest on välja makstud 61,94% prioriteetse suuna kogumahust, mis on suur edasimineku võrreldes 2012. aastaga, mil väljamaksed moodustasid vaid 41% prioriteetse suuna eelarvest. Eelarveperioodi kahele lõpuaastale on jäänud siiski ligikaudu 38% vahendite kasutamine ja administreerimine.

Kuna suur osa meetmetest on avanenud perioodi teisel poolel, ilmnevad ka paljud takistused struktuuritoetuste rakendamisel alles perioodi lõppjärgus, mis seab ohtu asutusesiseste süsteemide korrastamise toetuse saaja poolt viisil, mis võimaldaks toetuse korrektset ja reeglitepärast kasutamist.

Nõudlus toetuse järele on enamiku meetmete lõikes olnud suur. Regionaalselt on toetus teadus- ja arendusasutuste ning ülikoolide asukoha järgi jaotunud eelkõige Tartu ja Tallinna vahel, muudes maakondades asuvad toetuse saajad on eelkõige seotud rakenduskõrgharidusõppe meetmetega (rakenduskõrgkoolid, ülikoolide kolledžid). Paralleelselt suurema osa meetmete avanemisega on Eestis toimunud ka ümberkorraldused teadus- ja arendustegevuse rahastamises, mis on toonud kaasa väiksemaid muudatusi struktuuritoetustest rahastatavate meetmete elluviimises.

Arvestades 2013. a prognooside täitmist, võetud kohustusi, kumulatiivseid väljamakseid ning liikumist prioriteetse suuna eesmärkide täitmise suunas, on RA ja RÜ hinnang aruandeaastale **hea**.

7.3 Rakendamine prioriteetsetes suundades 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud” ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“

Prioriteetsete suundade 3 ja 4 rakendusasutus on MKM (edaspidi RA) ning rakendusüksused on alates 1.01.2013 Maanteeamet (MNT), Tehnilise Järelevalve Amet (TJA), AS Tallinna Lennujaam (TLL) (edaspidi RÜ/RÜd). Alates 1.01.2013 ei ole Veeteede Amet (VTA) enam RÜ ning alates 1.01.2014 ei ole MNT enam RÜ, vaid nende ülesanded on üle viidud TJAsse.

Antud suunad on osa MARK 7 prioriteetsest suunast ja moodustavad oma eelarvega (635 920 904 eurot) 43,5% selle rakenduskava kogueelarvest. Suundi rakendatakse ühtse meetmena, mida viiakse ellu investeeringu kavana.

2.05.2013 muudeti [investeeringute kava](#) seoses projektide mahtude ja ulatuse muutumisega. Seoses projektide lõppemisega võib tulla vajadus investeeringute kava veel muuta aastatel 2014 ja 2015.

7.3.1 Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs

Allpool on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning tabel 17 näitab seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määra % aastate lõikes.

Transpordipoliitikas ei ole viimastel aastatel olulisi muudatusi toimunud. 2013. aastal seadis tegevusraamistiku kehtiv **Transpordi arengukava 2006-2013**, milles on kajastatud kogu transpordisektoriga seonduv. 2013. aasta lõpus kinnitati uus transpordi arengukava (2014-2020), mille eesmärgid on sisult suuresti samad, mis eelneval arengukaval. Võrreldes rakenduskava väljatöötamise ajaga on oluliselt muutunud majanduskeskkond, mis transpordisektoris avaldus eelkõige nõudluse vähenemise näol nii kauba- kui reisijateveos, mõjutades seega ka seatud eesmärkide täitmist. Maanteeliiklus vähenes aastatel 2008–2010 kokku ligikaudu 16%, olles nüüdseks mõnevõrra kasvanud, jäädes aga endiselt oluliselt alla 2007. aasta tasemele. See areng on aidanud kaasa liiklusohutuse paranemisele. Aasta-aastalt paranev olukord küll 2011. aastal halvenes, ent surmajuhtumite arv liikluses pöördus pärast seda taas langusesse – võrreldes 2007. aastaga oli 2013. aastal neid üle 50% vähem (vastavalt 81 ja 196). Liiklusõnnetuste ning nendes vigasaanute koguarv on samal perioodil langenud ligi 50% (samal 2013. aastal eelmise aastaga võrreldes sisuliselt paranemist ei toimunud).

Tabel 17. Indikaatorite saavutamine transpordi suundades.

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Prioriteetne suund 3: „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud”										
Eesmärk 3.1. Ühistranspordi osakaalu säilitamine keskkonnasäästliku reisijateveoteenuse osakaalu suurendamise kaudu										
Ühistranspordiga tehtud sõitude arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	75%	68%	66%	61%	59%	70%	76%		Statistikaamet (maismaa-transport, sh raudtee ja bussid) 22.03.2014 seisuga on korrigeeritud statistika andmeid eelnevate aastate osas.
	saavutustase	205,4 mln	185,6 mln	180,1 mln	165,3 mln	162,3 mln	191,1 mln	206,5		
	eesmärk				224,0 mln. Sõitjat				273 mln. sõitjat	
	esialgne tase	207,5 mln sõitjat (2006) täpsustatud andmetel 206,9 mln								
Reisiaja vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	30%	15%	15%	112%		Rakenduskavas seatud sihttase 45% oli toodud indikatiivsena ning projektide selgudes seati igale nendest realistlikumad eesmärgid. Uute elektrirongide kasutuselevõtu ning Tallinna-Tapa raudteelõigu puhul on eesmärgiks seatud reisiaja vähenemine 10%, Türi-Viljandi ning Keila-Paldiski/Riisipere lõikude rekonstrueerimise puhul aga vastavalt 15 ja 20%, seda raudtee viletsama seisukorra tõttu enne tööde alustamist.
	saavutustase	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudtee-lõikudel	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudtee-lõikudel	42, 64, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel, Tallinn-Tapa lõigul vähenemine 13,5%	42, 62, 61, 37, 35 min valitud raudteelõikudel, Tallinn-Tapa lõigul vähenemine ca 16%	42, 62, 61, 37, 35 min valitud raudteelõikudel, Tallinn-Tapa lõigul vähenemine ca 16%	41, 55, 52, 31, 26 min valitud raudtee-lõikudel. Vähenemine Tallinn-Keila 2%, Tallinn-Tapa 26%, Türi-Viljandi 10%, Keila-Riisipere 16%, Keila-Paldiski 16%= ca 16,8%		
	eesmärk								Vähenemine lõiguti 10-20%	

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	Ajakulu raudteelõikudel (minutites): Tallinn-Keila 42; Tallinn-Tapa 74 (kiirrong); Türi-Viljandi 58; Keila-Riisipere 37; Keila-Paldiski 31								
Raudteeprejektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0		50%	75%		MKM, TJA
	saavutustase	0	0	0 (töös on 4)	0 (töös on 5)		2 (töös on 5)	2 (töös on 5)		
	eesmärk				Min. 2				Min. 4	
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 3.2. Paranenud ligipääsetavus ja liiklusohutus										
Inimvigastusega ja	Saavutustase eesmärgist %		69%	76%	66%	-4%	66%	52%		MNT seirearuanne, http://teeregister.riik.ee/mnt

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
surмага lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklusõnnetustes (T)	saavutustase		Langus 59% hukkunuid 0; Vigastatuid 14; kokku 14 Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vao-Maardu H-0, V-2; Vao-Saue H-0 V-2; Pärnu ümbersõit H-0, V-1; Valgejõe-Rõmeda H-0, V-1; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-0, V-1; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-5; Haljala LS H-0, V-2	Langus 65% hukkunuid 0; vigastatuid 12; kokku 12 Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vao-Maardu H-0, V-0; Vao-Saue H-0, V-3; Pärnu ümbersõit H-0, V-1; Valgejõe-Rõmeda H-0, V-1; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-0, V-0; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-5; Haljala LS H-0, V-2	Langus 56% hukkunuid 4; vigastatuid 11; kokku 15 Kaarepere viadukt H-1, V-2; Vao-Maardu H-0, V-0; Vao-Saue H-0, V-0; Pärnu ümbersõit H-0, V-2; Valgejõe-Rõmeda H-3, V-2; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-0 V-4; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-1; Haljala LS H-0, V-0)	Kasv 3% hukkunuid 3; vigastatuid 32; kokku 35 Kaarepere viadukt H-0, V-1; Vao-Maardu H-0, V-5; Vao-Saue H-0, V-1; Pärnu ÜS H-1, V-2; Valgejõe-Rõmeda H-0, V-4; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-2, V-1; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-6; Haljala LS H-0, V-2	Langus 56% Hukkunuid 1; Vigastatuid 14; kokku 15 Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vao-Maardu H-0, V-1; Vao-Saue H-0, V-1; Pärnu ÜS H-1, V-0; Valgejõe-Rõmeda H-0, V-4; Mäo möödasõit H-0, V-2; Aruvalla-Kose H-0, V-3; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-2; Haljala LS H-0, V-1	Langus 44% Hukkunuid 3; Vigastatuid 16; kokku 19 Kaarepere viadukt H-1, V-6; Vao-Maardu H-0, V-0; Vao-Saue H-1, V-0; Pärnu ÜS H-0, V-0; Valgejõe-Rõmeda H-0, V-1; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-1, V-9; Jõhvi LS H-0, V-0; Tartu lääne ümbersõit H-0, V-0; Haljala LS H-0, V-0		28.03.13 seisuga korrigeeritud baastaset ja andmeid aastate lõikes tulenevalt rekonstrueeritavatest lõikudest.

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	eesmärk					Vähene mine min 85% lähtetasemest			Vähene mine min 85% lähtetase mest	
	esialgne tase	2007. a hukkunuid (H) 7; vigastatuid (V) 27; kokku 34 (rekonstrueeritavatel lõikudel: Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vao-Maardu H-0, V-3; Vao- Saue H-0, V-2; Pärnu ümbersõit H-1, V-0; Valgejõe-Rõmeda H-1, V-3; Jõhvi liiklussõlm H-0, V-0, Tartu läänepoolne ümbersõit H-1, V-13, Haljala liiklussõlm H-0, V-2; Mäo möödasõit H-3, V-3; Aruvalla-Kose H-1, V-1)								
Maanteepr ojektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0%	20%	40%	40%		Allikas: MNT seirearuanne 2012, TJA seirearuanne 2013 kohta Kaarepere viadukt valmis 2011, Pärnu ümbersõidu projekt valmis 2012, projektid muus osas rakendamisel
	saavutustase	0	0 (töös on 7)	0 (töös on 8)	0	1	2	2		
	eesmärk				Min. 2				Min. 5	
	esialgne tase	0 (2006)								
Rekonstrue eritud TEN-T Liiklussõl	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	33,3%	33,3%	66,7%	100(167)%		TJA seirearuanne, MKM Mäo möödasõit, Pärnu ümbersõit, Haljala liiklussõlm, Jõhvi liiklussõlm (puudub
	saavutustase	0	0	0	1	1	2	3(5)		
	eesmärk				Min. 2				Min. 3	

Sisu indikaator id		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
mede arv (V)	esialgne tase	0 (2006)								lõpparuanne), Ülemiste liiklussõlm (puudub lõpparuanne) (Tallinna ringtee projektist valminud Luige liiklussõlm, Kurna on ehitamisel ning Tartu läänepoolse ringtee projektist valminud 3. ja 4. ehitusala, 5.ehitusala ehitamisel)
Prioriteetne suund 4: „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine”										
Eesmärk 4.1: Paranenud ühendusvõimalused maismaast eraldatud perifeersete regioonidega										
Reisijate arvu kasv regionaalse tes sadamates ja lennujaamades (T)	Saavutustase eesmärgist %	71,1%	97,8%	82,1%	100,8%	94%	62%	68 %		Allikad: Lennuameti koduleht ; Lennujaamad: Kärkla, Kuressaare, Tartu, Pärnu, Kihnu, Ruhnu. AS Saarte Liinid info: Reg. sadamad kajastavad reisijate arvu Triigi, Sõru, Kihnu, Munilaiu, Manilaiu, Pärnu, Roomassaare, Ruhnu, Abruksa, Sviby, Piirissaare ja Laaksaare sadamates. Täpsustatud. Rakenduskavas: 130,4 tuhat (2005)
	saavutustase	Reg. lennujaamad 37 017 Reg. sadamad 164 767 Kokku 201 784 Kasv 17,8%	Reg. lennujaamad 41 263 Reg. sadamad 171 938 Kokku 213 201 Kasv 24,4%	Reg. lennujaamad 47 392 Reg. sadamad 159 120 Kokku 206 512 Kasv 20,5%	Reg. lennujaamad 64 242 Reg. sadamad 150 274 Kokku 214 516 Kasv 25,2%	Reg. lennujaamad 54 688 Reg. sadamad 156 912 Kokku 211 600 Kasv 23,5% (võrreldes 2010.aastaga langus 1,3%)	Reg. lennujaamad 42 787 Reg. sadamad 155 335 Kokku 198 122 Kasv 15,6% (võrreldes 2011.aastaga langus 6,37%)	Reg. lennujaamad 38 316 Reg. Sadamad 162 332 Kokku 200 648 Kasv 17,1% (võrreldes 2012.aastaga kasv 1,3 %)		

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	eesmärk	2015 tase			10% kasv (188 461)				25% kasv (214 160)	
	esialgne tase	Täpsustatud: 171 328 (2005) Sealhulgas Reg. lennujaamad 36 435 Reg. sadamad 134 893 (andmed puuduvad Piiirissaare- Laaksaare ja Abruha kohta)								
Projektide arv sadamates ja lennujaamades (V)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	25%	25%	50%	50%(75%)		Valminud Piiirissaare-Laaksaare sadama projekt; Mõõdistuslaev soetatud. 31.12.2013 lõppes regionaalsete lennujaamade projekt, SFOS veel ei kajasta.
	saavutustase	0 (2006)	0	0	1	1	2	2(3)		
	eesmärk	2015 tase			Min. 2				Min. 4	
	esialgne tase	Lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist								Esialgne tase, projektide arv: Lennujaamad – 1 Sadamad – 3 Laevad – 2
Eesmärk 4.2. Paranenud regionaalne transpordi infrastruktuur										
Reisiaja vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%						Reisiaja vähenemisele suunatud projektid puuduvad
	saavutustase									

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	eesmärk	2015 tase							Vähene mine 30% lähtetase mest	
	esialgne tase	Ajakulu lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist.								
Rekonstrueeritud reisijate platvormide arv raudteel (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	10%	20%	69%	82%	91%		2013.a lisandus AS Eesti Raudtee ÜF-suunal uusi rekonstrueeritavaid ooteplatvorme, samuti algas uus projekt Edelaraudtee Infrastruktuuri AS-i platvormidel. Kokku on 165 platvormi,
	saavutustase	0%	0%	10%	20%	ERF suunas planeeritust 69%, kõikidest 59%	82%	91%		
	eesmärk	2015 tase			85%				100%	

Sisu indikaator id		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	0% (2006)								millest rekonstrueeritud (ÜF, ERF, TEN-T vahendid ja toetuse saaja omavahendid) on 150 platvormi. AS Eesti Raudtee ERF suunas kokku planeeritud rekonstrueerida 39 platvormi, 2 tunnelit. 2013. a. seisuga kasutusluba 39 platvormil, 2 tunnelil AS Eesti Raudtee ÜF suunas planeeritud kokku 65 platvormi, 3 tunnelit. 2013. a. seisuga kasutusluba 65 platvormil, 3tunnelil Edelaraudtee Infrastruktuuri AS planeeritud 20 platvormi, millel 2013. a. seisuga 19 platvormil kasutusluba väljastatud, viimane platvorm valmib 2014.
Uute ühenduste arv TEN-T võrgustikule (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	25%	25%	25%	25%		Filttri tee ehitus MNT seirearuanne (2011)
	saavutustase	0	0	0	1	1	1	1		
	eesmärk	2015 tase			Min. 2				Min. 4	
	esialgne tase	0 (2006)								

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V – väljundindikaator

Allikas: RÜ, RA 31.03.2014

Indikaatorite hetkeseis (tabel 17)**Prioriteetne suund 3: Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud**

Prioriteetses suunas „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ lõpetati 2013. aastal viis projekti – „Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas“, „E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus“, „E264 Jõhvi–Tartu–Valga maantee Jõhvi liiklussõlme rekonstrueerimine“, „Muuga sadama idaosa ja tööstuspargi ühendamine“ ja „E20 Tallinn-Narva maantee Rõmeda-Haljala teelõigu ehitus“. Kõikide lõppenud projektide kohta ei ole veel koostatud lõpparuandeid.

Kokku on lõpetatud 9 projekti (lisaks eelnevatele ka „Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimine“, „Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltic trassil (Tallinna-Tartu lõik)“, „Pärnu ümbersõidu ehitus“, „Raudtee ülesõidukohtade ümberehitus riigi tugimaanteel nr 39 Tartu-Jõgeva-Aravete ja riigi kõrvalmaanteedel nr 14200 Pikkjärve-Tõrve ning nr 14204 Kaarepere-Palamuse“).

Eesmärk 3.1. Ühistranspordi osakaalu säilitamine keskkonnasäästliku reisijateveoteenuse osakaalu suurendamise kaudu

Ühistranspordiga tehtud sõitude arv: majandusaktiivsuse langusest tingitud transpordinõudluse vähenemise tõttu ei saavutatud 2010. aasta vahe-eesmärki ühistranspordi kasutajate arvu osas. Kuigi 2012. aastal toimus oluline paranemine ning sõitjate arv tõusis Statistikaameti andmetel ligi 18%, oli see osaliselt tingitud arvestusmetoodika muudatustest. Ühistranspordi kasutajate arv kasvas tempokalt ka 2013. aastal, ent siiski mitte piisavalt, et oleks reaalne jõuda 2015. aasta sihttasemeni (praeguseks ollakse jõutud 76% tasemeni eesmärgist). Seega tuleb tõdeda, et ühistranspordi kasutuse suurendamise asemel on ellu viidud tegevused üksnes peatanud seni valitsenud langustrendi.

Ühistranspordi kasutuse vähenemine ei ole tingitud ainult üldisest liikuvuse vähenemisest (seotud SKP kukkumisega aastatel 2008-2009), vaid langenud on ka ühistranspordi kasutajate osakaal – tööl käimiseks kasutas ühistransporti 2007. aastal 26% ja 2013. aastal 23% (langustrend on suudetud siiski peatada). Ligikaudu neli viiendikku ühistranspordi kasutusest moodustab linnaliiklus, mille mõjutamiseks on riigil suhteliselt vähe võimalusi. Enamik projekte investeeringute kavas on suunatud regionaalse ning üleriigilise ühistranspordi arendamisele, kuid 2011. aastal algatati EARK muutmise, mis näeb ette välisõhu kaitsele suunatud tegevusi läbi säästva ühistranspordi arendamise linnades. Konkreetsete tulemusteni jõutakse küll alles 2015. aastal, aga kindlasti avaldavad need positiivset mõju ka MARK ÜF-suuna eesmärkide täitmisele ühistranspordi kasutamise osas.

Samas on ka raudteeliikluses, kuhu on suunatud ühistranspordi investeeringute teravik, reisijate arv võrreldes algtasemega 20% võrra vähenenud. Nii suure languse peamine põhjus on remonttööd, mistõttu oli aastatel 2009-2013 sõiduplaanides pidevalt muudatusi, sõiduajad olid pikenenud ning paljud väljumised asendatud bussidega. Selline teenuse kvaliteet ilmselgelt reisijaid ei rahulda ning on otsitud alternatiivseid liikumisvõimalusi. 2012-2013. aastal jõuti töödega lõikudeni, kus reisijate arv on suurim (Tallinn-Keila-Paldiski/Riisipere), mistõttu langes rongikasutajate arv rekordmadalale. Nüüdseks on suurem osa rongiliikluse usaldusväärsust kahjustanud remontid lõpetatud ning 2013. aasta keskel võeti kasutusele ka uued elektrirongid, mille tulemusel hakkas rongikasutajate arv aasta lõpus jälle kasvama. 2014. a on oodata viimaste aastate suurimat rongikasutajate arvu.

Eesmärgiks seatud ühistranspordi osakaalu säilitamise ja keskkonnasäästliku reisijateveo (rong) osakaalu tõusu mõõtmiseks seatud indikaatori (ühistranspordi kasutajate arv) valik ei ole olnud õnnestunud ning selle täitmise iseloomustamiseks sobivad paremini muutused eri

transpordiliikide sõitjakäibes. Nähtub, et rongiliikluse osakaal on juba praegu (s.t enne enamiku raudteeprojektide lõpetamist) mõnevõrra suurenenud. Kui kogu ühistranspordi sõitjakäive on võrreldes baastasemega (2006) vähenenud ligi 16%, siis rongide puhul kõigest 13%, mille tulemusel on raudtee osakaal sõitjakäibes tõusnud 7,6%-i juurest 7,8%-ni.

Reisiaja vähenemine: sihttase määratakse vastavalt rakenduskavale pärast projektide valikut (indikatiivsena on rakenduskavas toodud eesmärgiks märgitud 45%, mis on aga ebareaalne ning ei oleks investeeringuvajadust arvestades ka mõistlik).

ÜFist on otsustatud rahastada uute elektrirongide kasutuselevõttu ning Tallinna-Tapa, Türi-Viljandi, Keila-Riisipere ja Keila-Paldiski raudteelõikude rekonstrueerimist. Nendest kahel esimesel on eesmärgiks seatud reisiaja vähenemine 10%, Türi-Viljandi ning Keila-Paldiski/Riisipere lõikude rekonstrueerimise puhul aga vastavalt 15% ja 20%, seda raudtee viletsama seisukorra tõttu enne tööde alustamist olid seal kehtestatud ka madalamad piirkiirused ning potentsiaalne ajavõit seega suurem.

Aruandeperioodi lõpuks on uued elektrirongid kasutusele võetud ning raudteelõikude rekonstrueerimised lõpetatud. Siiski ei olnud kiirematele sõidugraafikutele täies mahus üleminek koheselt võimalik, mistõttu reisiaja vähenemine 2013. aastal veel täies mahus ei realiseerunud: Tallinn-Keila lõigul (uute rongide kasutuselevõtt) 2%; Tallinn-Tapa lõigul 26%, Türi-Viljandi lõigul 10% ning Keila-Riisipere ja Keila-Paldiski lõikudel 16%. Seega oli 2013. aastal sihttase saavutatud Tallinn-Tapa lõigul.

Reisirongiliikluse kaasajastamiseks tehtavad investeeringud ei piirdu ainult ÜFi ja ERFi projektidega. 2010. aastal lõpetati Tartu-Valga raudtee rekonstrueerimine, mida rahastasid Eesti Raudtee, TEN-T programm ning Valga linn. ÜFist rahastatavatele elektrirongidele lisaks võeti alates 2014 riigieelarve vahendite abil kasutusele ka uued diislrongid kogu Eesti rongiliikluse arendamiseks.

Eesmärk 3.2. Paranenud ligipääsetavus ja liiklusohutus

Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklussõlmedes: ligipääsetavuse ja liiklusohutuse suurendamine on prioriteetse suuna eesmärgidena 2015. aastaks saavutatavad, ent planeeritud sihttase on tõenäoliselt liiga ambitsioonikas (õnnetuste arvu langus 85%). 2013. aastal oli eesmärgi saavutustase 52%. Tuleb mainida, et rekonstrueeritavatel objektidel toimus oluline vigastatute ja hukkunute arvude vähenemine aastatel 2008-2010. Ilmselt oli see seotud nii üldise liiklusohutuse paranemisega kui ka sellega, et mitmetel objektidel olid rekonstrueerimistöödest tulenevalt kehtestatud liikluspiirangud, mis aitasid nendel lõikudel kaasa õnnetuste arvu olulisele vähenemisele. 2011. aastal leidis aga aset liiklusohutuse järsk halvenemine Vao-Maardu, Valgejõe-Rõmeda ja Aruvalla-Kose lõikudel, mistõttu õnnetustes vigastatute ja hukkunute koguarv tõusis üle baasaasta (2007) taseme. 2013. aastal oli olukord küll parem, ent siiski kehvem kui ülejäänud aastatel. Kuna 2013. aastal valmis Aruvalla-Kose teelõik, mille hukkunute ja vigastatute arv moodustas u. poole vaadeldavate lõikude hukkunute ja vigastatute koguarvust, võib loota olukorra paranemist 2014. aastal.

Siiski on ilmne asjaolu, et üldine olukord liiklusohutuses mõjutab valitud indikaatori väärtust rohkem kui konkreetsete projektide elluviimine ning panustamine liikluskäitumise parandamisse ja järelevalvesse võib anda oluliselt paremaid tulemusi kui mastaapsed investeeringud infrastruktuuri. Teisalt on selge, et praegusel tasemel on indikaatori väärtus suurel määral sõltuv juhuslikest teguritest ning lõplikke järeldusi saab teha üksnes pikema trendi selgumisel.

Prioriteetne suund 4: Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine

ERF-suunas lõppesid 2013. aastal kolm projekti – „Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt“, „Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas“ ja „Hundipea sadama rekonstrueerimine“. Kokku on **ERF-suunas lõppenud seitse projekti** (lisaks eelmisele kolmele ka „Regionaalne maanteede rekonstrueerimise koondprojekt“, „Meresõiduohutuse tõhustamine Eesti veeteedel (möödistuslaeva soetamine veeteede hüdrograafiliseks möödistamiseks)“, „Veerenni tn - Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas“ ja „Piirissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine“). Rakendamisel on kaks projekti – „Riigile kuuluvate väikesadamade rekonstrueerimine“ ja „Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine“.

Eesmärk 4.1: Paranenud ühendusvõimalused maismaast eraldatud perifeersete regioonidega

Reisijate arvu kasv regionaalsetes sadamates ja lennujaamades: regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamisel on juba tänaseks tehtud olulisi investeeringuid. Eelkõige tänu Tartu lennujaama arendamiseks tehtud töödele ja regulaarlendude käivitamisele oli eesmärk seiratava indikaatori põhjal 2010. aastaks juba saavutatud. 2011-2013 leidis regionaalsetes lennujaamades aset küll reisijate arvu oluline langus, ent osaliselt kompenseeris seda sadamate suurem kasutatavus. Baastaset ületati 17%, seega on 2015. aastaks seatud sihttasemest (25% kasvu) täidetud 68%.

Langus võrreldes 2010. aastaga on tingitud eelkõige Tartu ja Kuressaare lennujaamade reisijate arvu vähenemisest. Augustis 2011 lõpetas Air Baltic raskest majandusolukorrast tingitult lendamise liinil Riia-Tartu-Riia ning kolm kuu vältel rahvusvahelisi regulaarlende ei toimunud. Alles oktoobri lõpus alustas Helsingi ja Tartu vahel lende Flybe, seejärel ka Estonian Air Tallinna ja Tartu vahel, ent viimase tulemused liinil ning ettevõtte üldine majandusolukord ei olnud rahuldavad ning seetõttu lennud 2012. aasta lõpus peatati. Sellest ajast alates on Tartu lennujaamast ühendus üksnes Helsingiga, mis on vähendanud ka reisijate arvu.

Kuressaare-Tallinn lennuliini reisijate arvu vähenemine ja suur kõikumine on põhjustatud mitmetest asjaoludest: 2011. a lõpus sattus Estonian Air majanduslikesse raskustesse, mistõttu ei suudetud kinni pidada lennugraafikutest ja paljud lennud jäid ära; Virtsu-Kuivastu liini opereerimist alustasid uued praamid, mille teenuse kvaliteet ja usaldusväärsus ületas lennuliikluse oma 2012. aastal võitis uue lennuoperaatori konkursi Avies AS, mis kasutab 18-kohalisi lennukuid eelnevate Estonian Airi 40-kohaliste lennukite asemel. 2013. aasta lennureisijate arvu väikene kasv näitab siiski, et olukord on stabiliseerumas, ja on loota, et reisijate arv kasvab ka edaspidi.

Eesmärk 4.2: Paranenud regionaalne transpordi infrastruktuur

Reisiaja vähenemise eesmärgi täitmist regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamise juures jälgida ei saa, kuna puuduvad projektid, mis oleks suunatud reisiaja vähendamisele (varem ERFist rahastada planeeritud Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimist rahastati ÜFist).

Rekonstrueeritud reisijate platvormide arv raudteel: saavutatud on 91% 2015. a sihttasemest (eemärk on, et kõik platvormid oleks rekonstrueeritud jaamades ja peatuskohtades, kuhu riik avaliku teenindamise lepinguga on reisirongiliikluse tellinud). Veel rekonstrueerimata platvormid asuvad peamiselt Tapa-Narva raudteelõigul. Rakenduskava 2015. a eesmärgi saavutamiseks jätkatakse projektide elluviimist ning reisijate platvormide rekonstrueerimist, kaasates osaliselt ka muid vahendeid.

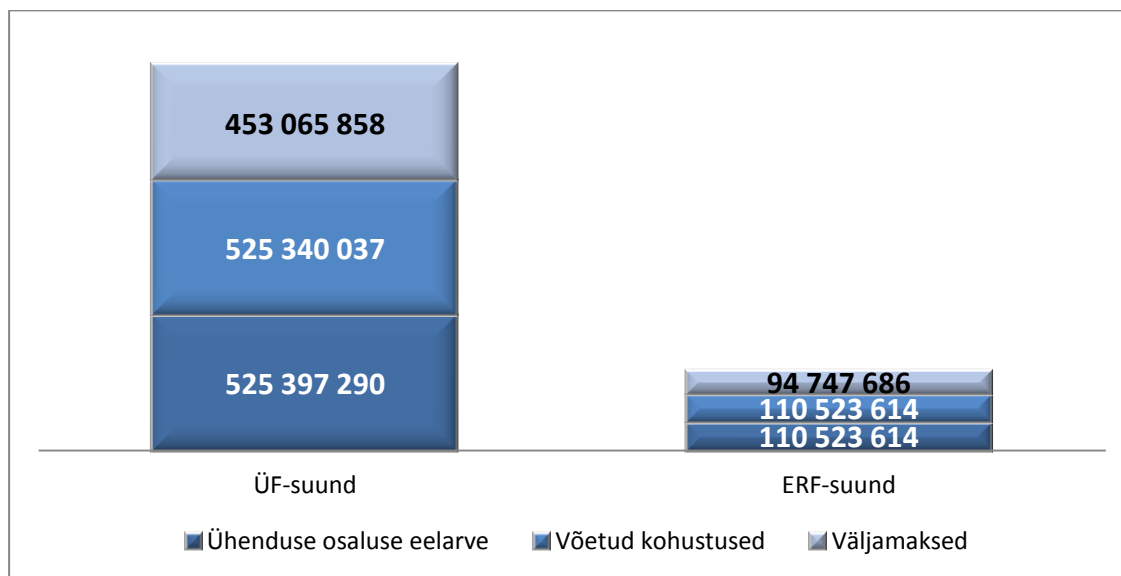
Reisirongiliikluse kaasajastamiseks tehtavad investeeringud ei piirdu ainult ÜFi ja ERFi projektidega. 2010. aastal lõpetati Tartu-Valga raudtee rekonstrueerimine, mida rahastasid Eesti Raudtee, TEN-T programm ning Valga linn. ÜFist rahastatavatele elektrirongidele

lisaks võeti alates 2014. aastal riigieelarve vahendite abil kasutusele ka uued diiselrongid kogu Eesti rongiliikluse arendamiseks.

Teede üldiseks rahastamiseks on pidevalt tõstetud kütuseaktsiisi, mis on võimaldanud teehoiuvahendite mahtu suurendada. Oluliselt on parandatud teekatendite olukorda põhimaanteedel, kus katete keskmine vanus on ligikaudu 13 aastat (samas kõrvalmaanteedel ületab vanus 20 aastat ning tugimaanteedel on see ligi 25 aastat).

7.3.2 Finantsteave

MKMi hinnangul on ERF-suuna finantsprogressile **väga hea**. Suuna kogueelarves (110 523 614 eurot) on kohustusi võetud 100% ja väljamakseid on tehtud 86%. 2013. aastal valmis 3 projekti (regionaalsed lennujaamad, reisijate turvalisus raudteel, Hundipea sadam), mille lõpparuanded on koostamisel ning mis SFCS-is ei ole lõpetatuks märgitud. Kokku on ERF-suunas lõpetatud projekte 7 ning rakendamisel 2 projekti (väikesadamate rekonstrueerimine ning väikesaartega ühenduse pidamiseks parvlaevade soetamine).

Joonis 12. Transpordi suundade finantsprogress (allikas: SFCS, 03.02.2014).

MKMi hinnang on ÜF-suuna finantsprogressile **väga hea**. Suuna ühenduse eelarves (525 397 290 eurot) on kohustusi võetud 99,99% ja väljamakstud tehtud 86%. Kuna ÜF-suunal on tegemist enamasti väga mahukate projektidega, mille ettevalmistamiseks kulus ka proportsionaalselt rohkem aega, siis väljamaksete hüppeline tõus jäi vastavalt 2011-2012 prognoositule 2013. aasta teise poole. 2014. aasta lõpu seisuga on plaanis enamus ÜF-projektid ellu viia, osa projekte jääb ka 2015. aasta teise poole. Projektides on toimunud erinevaid viivitusi, mida 2012. aasta aruannet koostades veel ette näha ei olnud. 2013. aastal valmisid 5 projekti (Ülemiste liiklussõlme suurprojekt, Aruvalla-Kose ja Mäo möödasõidu suurprojekt, Jõhvi liiklussõlm, Muuga sadama idaosa, Rõmeda- Haljala teelõik).

7.3.3 Prioriteetsete suundade 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud” ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“ edulood

Olulisimaks kordaminekuks 2013.a võib nimetada uute elektrirongide liinile tulekut. Projekti toetati ÜF 85% ulatuses projekti (79,5 miljonit eurot) maksumusest.

Elektrirongide veeremiparki hakati uue vastu välja vahetama 2013. aasta suvel. Kokku soetati projekti raames 18 uut elektrirongi ning elektrirongide park vahetati täies ulatuses välja 2013.

aasta lõpuks. Uute rongidega muutus oluliselt reisijate kasutusmugavus. Uutes rongides on olemas konditsioneerid, liikumispuudega inimestele sobiv sissepääs ning kogu rongi kattev WiFi ühendus. Elektrirongid liiguvad kiirusel kuni 120 km/h, rongi maksimaalseks sõidukiiruseks on kuni 160 km/h.

Fotod: Elron

Uued elektrirongid sõidavad Tallinna-Harjumaa lähiliinidel:

- Tallinn – Keila – Paldiski
- Tallinn – Keila – Riisipere
- Tallinn – Keila – Kloogaranna
- Tallinn – Keila
- Tallinn – Pääsküla
- Tallinn – Aegviidu

Rongid on olulised keskkonnasäästlikkuse seisukohast. Rongi efektiivsema energiakasutuse tõttu on tagatud 30% kütusesääst. Paranenud sõidukeskkond on toonud juba 40% kasutajate arvu kasvu võrreldes paari aasta taguse ajaga, kui infrastruktuur oli rekonstrueerimata ja reisijaid veeti vanade rongidega. Kuna rongiliiklus on ka vaiksem, põhjustab see vähem keskkonnamüra.

7.3.4 Vahendite vastastikune täiendavus

TJA: Meetme raames rakendatavad projektid seostuvad riigi poolt transpordi infrastruktuuri arendamiseks panustatavate vahenditega eelkõige 2011. aastal valminud Koidula raudteepiirijaama näitel. Koos raudteepiirijaama valmimisega on ÜF projekt „Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)“ parandanud raudtee läbilaskevõimet.

Projekt „Uue veeremi soetamine“ on tihedalt seotud CO₂ kvoodi müügist uute diislrongide ostmisega (203 174 479,20 eurot). Nii elektri- kui diislrongid põhinevad ühel mudelil, on hangitud ühe hanke raames ning on aluseks reisijate ooteplatvormide rekonstrueerimisel.

Samuti täiendab meedet TEN-T vahenditest rahastatav AS Eesti Raudtee projekt „Tartu-Valga raudtee piiriülese lõigu rekonstrueerimine/ajakohastamine“ (kogumaksumusega 34 972 145 eurot, millest toetuse saajale on TEN-T vahendid välja makstud 9 300 479 eurot).

MNT suuremad projektid, mis on rahastatud ja valminud riigieelarve vahenditest:

- 1) Tartu-Räpina-Värskä (2,96 miljonit eurot)
- 2) Jõgeva-Mustvee (2,51 miljonit eurot)

- 3) Põltsamaa-Võhma (3,2 miljonit eurot)
- 4) Tee nr 45 Tartu - Räpna - Värskas mnt, Mooste-Leevaku, lõik koos Kärse sillaga, 3,2 mln eurot
- 5) Tee nr 92 Tartu - Viljandi - Kilingi-Nõmme. Märja - Rõhu lõik koos Haage ja Ilmatsalu sillaga, 4 mln eurot
- 6) Tee 19202 Pärnu-Jaagupi - Kergu 2,6-11,884 koos Enge sillaga 3,2 mln
- 7) Tee nr 60 Pärnu-Lihula 3,39- 7,997 (2,9 mln)
- 8) Tee nr 77 Kuressaare - Sääre maantee (Nasva- Mändjala lõik) (2,2 mln)
- 9) Tee nr 15 Tallinn – Rapla - Türi maantee Lokuta - Türi lõik km 92,0-97,2 (1 mln)
- 10) Tee nr 15 Tallinn – Rapla - Türi maantee km 9,7- 15,9 (3,6 mln)

Suuremad projektid mis on rahastatud ja valminud välisvahenditest ja riigieelarvest kaasfinantseeritud:

- 1) Mäo möödasõit (30,12 miljonit eurot, EL toetuse määr 78%)
- 2) Papiniidu silla remont (1,65 miljonit eurot, EL toetuse määr 80%)
- 3) Liiapeksi-Loobu teelõigu remont (6,94 miljonit eurot, EL toetuse määr 85%)
- 4) Papiniidu pikenduse ehitus (5,99 miljonit eurot, EL toetuse määr 80%)
- 5) Pärnu ümbersõidu ehitus (39,38 miljonit eurot, EL toetuse määr 80%)
- 6) E20 Tallinn – Narva maantee Haljala liiklussõlm (10,7 mln EL toetuse määr 85%)
- 7) E263 Tartu- Võru – Luhamaa maantee Aruvalla-Kose teelõigu ehitus (48,97 mln EL toetuse määr 86%)
- 8) E264 Jõhvi – Tartu – Valga maantee Jõhvi liiklussõlm (9,6 mln eurot EL toetuse määr 100 %)
- 9) Tallinna ringtee Luige liiklussõlm (10,71 mln eurot, EL toetuse määr 85%)

Sadamate ja veeteede valdkonnas on AS Saarte Liinid aastatel 2007-2013 teinud riigieelarvelisi või ettevõtte vabadest vahenditest investeeringuid 10 023 333 eurot. Investeeringud hõlmavad erinevaid sihtotstarbelisi rekonstrueerimistöid ja soetisi Virtsu, Kuivastu, Munalaiu, Heltermaa, Rohuküla, Roomassaare, Abruka, Ringsu, Sviby, Kihnu, Naissaare ja Triigi sadamates. Tabelis toodud summad ei dubleeri ÜF- ega ERF-suuna projektide raames tehtavaid investeeringuid.

AS Tallinna Sadam on aastatel 2007-2013 omavahenditest teinud investeeringuid (arenduslikud ja parenduslikud investeeringud erinevates sadamates) 284,3 mln euro ulatuses. Erinevatest EL finantsinstrumentidest (välja arvatud 2000-2006 ja 2007-2013 ERF/ÜF) ja EASist on toetust saadud kokku 976 tuhat eurot.

AS Tallinna Lennujaam on aastatel 2007-2013 regionaalsetesse lennujaamadesse teinud ettevõtte oma vahenditest või kohaliku omavalitsuse toel investeeringuid 3 502 898 eurot. Investeeringud hõlmavad erinevaid rekonstrueerimistöid ja soetisi Tartu, Pärnu, Kuressaare, Kärda, Kihnu ja Ruhnu lennujaamades. Tabelis toodud summad ei dubleeri ERF-suuna projekti raames tehtavaid investeeringuid.

7.3.5 Hinnang rakendamisele

RA hinnang on ERF-suuna finantsprogress **väga hea**. Suuna kogueelarves (110 523 614 eurot) on kohustusi võetud 100% ja väljamakseid on toetuse eelarvest tehtud 86%. 2013. aastal valmis 3 projekti (regionaalsed lennujaamad, reisijate turvalisus raudteel, Hundipea sadam). Kokku on ERF-suunas lõpetatud projekte 7 ning rakendamisel 2 projekti (väikesadamate rekonstrueerimine ning väikesaartega ühenduse pidamiseks parvlaevade soetamine).

RA hinnang on ÜF-suuna finantsprogressile **väga hea**. Suuna ühenduse eelarves (525 397 290 eurot) on kohustusi võetud 100ja toetust välja makstud 86%. Kuna ÜF-suunal on tegemist enamasti väga mahukate projektidega, mille ettevalmistamiseks kulus ka proportsionaalselt rohkem aega, siis väljamaksete hüppeline tõus jäi vastavalt 2011-2012 prognoositule 2013. aasta teise poolde. 2014.a lõpu seisuga on plaanis enamus ÜF-projektid ellu viia, osa projekte jääb ka 2015. aasta teise poolde. Projektides on toimunud erinevaid viivitusi, mida 2012. aasta aruannet koostades veel ette näha ei olnud. 2013. aastal valmisid 5 projekti (Ülemiste liiklussõlme suurprojekt, Aruvalla-Kose ja Mäo möödasõidu suurprojekt, Jõhvi liiklussõlm, Muuga sadama idaosa, Rõmeda-Haljala teelõik). Kokku on ÜF-suunas lõppenud 9 projekti.

Kuna suur osa projekte on veel lõpetamata ja/või nende mõju ei ole veel täielikult avaldunud, ei saa RA hetkeseisuga anda lõplikku **hinnangut eesmärkide saavutamisele**. Siiski saab välja tuua, et edukam on olnud väljundindikaatorite (nt mingit tüüpi projektide arv) täitmises ning vähem tulemus- või mõjuindikaatorite täitmises (nagu öeldud, ei ole projektide mõju ka paljudel juhtudel veel avaldunud). Täpsemalt on eesmärkide saavutamise analüüs toodud punktis [7.3.1](#).

7.4 Rakendamine prioriteetses suunas 5 „Infoühiskonna edendamine“

Prioriteetne suund jaguneb kolmeks meetmeks - programm, investeeringute kava ning avatud taotlusvoor. Avatud on kõik kolm meetet.

Prioriteese suuna rakendusasutus on MKM ning rakendusüksus on RIA. Antud suund on üks MARK prioriteetsest suunast ja moodustab oma eelarvega (62 633 416 eurot) 4,3% selle rakenduskava kogu eelarvest. Suund jaguneb kolmeks meetmeks - programm, investeeringute kava ning avatud taotlusvoor. Avatud on kõik kolm meetet.

Programm „**Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine**“ viiakse ellu aastatel 2007-2015, selle eelarve on nüüdseks tõusnud 4,2 milj. euronit ning seda rahastab 100% ulatuses ERF. Aruandeperioodi lõpuks oli vastavalt iga-aastastele tegevuskavadele läbi viidud tegevusteks kasutatud 3,3 miljonit eurot st 75% programmi mahust. Eesmärgiks on avaliku sektori toimimise tõhustamine, kasutajasõbralike elektroonsete avalike teenuste osutamine uute IT lahenduste pakkumine inimeste teadmiste ja oskuste suurendamiseks nende infoühiskonda kaasamiseks.

Programmi tegevused on suunatud tänastele ja tulevastele e-teenuste tarbijatele, e-teenuste loomisega seotud osapooltele (poliitikakujundajad, avalik sektor ja ettevõtjad), kelle teadlikkuse tõstmine infoühiskonnast võimaldab saavutada kõrget motiveeritust olemasolevate ning uute infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtuks. Lisaks eelpoolmainitule kätkeb programm tegevusi, mis keskenduvad ühiskonna arvamusiidrite ning meedia esindajate teadlikkuse suurendamisele, mille tulemusena kujundatakse suurem huvi ning positiivne hoiak uute tehnoloogiate suhtes.

Meetme „**Infoühiskonna edendamine investeeringute kavade kaudu**“ eesmärgiks on tegelikku ja olulist mõju omavate infosüsteemide ja riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide arendamine. Meede avati SFOS 04. veebruaril 2008 ja on suunatud avaliku sektori teenuste pakkumise läbipaistvuse ja tõhusalt toimivuse suurendamisele. Meetet viiakse ellu iga-aastaste VV poolt kinnitatud investeeringute kavade kaudu. Aruandeperioodi lõpuks oli projektide eelarveid kinnitatud kogu eelarve ulatuses planeeritud meetme mahust ja toetust välja makstud 77,8%. 2014. aastal oli eesmärgiks eelmiste aastate investeeringukavadega kinnitatud projektide elluviimine ja lõpetamine. 2013 aastal tehti viimase investeeringute kava muudatus. Eesmärgiks oli muuta rahastamisotsust riiklikult olulise IKT investeeringuteks - täpsemalt, pikendada ühe projekti lõpptähtaega ja lisada neli uut projekti odavnendunud projektide arvelt.

Tabel 18. 2013. aastal lisandunud projektid.

Digitoimik kohtumenetluses	Registrite ja Infosüsteemide Keskus
Riikliku Ehisregistri täiendavad arendused	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Põllumajandusameti infosüsteemi arendus	Põllumajandusministeerium
Kurtide kogukonna teadlikkuse ja kaasatuse suurendamine kodanikuühiskonnas avatud videoteenuste keskkonna loomise kaudu	Astangu Kutse-rehabilitatsiooni Keskus

- Meetme „**Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu**“ eesmärgiks on avaliku sektori toimimise tõhustamine, kasutajasõbralike elektroonsete avalike teenuste osutamine uute IT lahenduste pakkumine inimeste teadmiste ja oskuste suurendamiseks nende infoühiskonda kaasamiseks. Meede avati SFOSis 04.veebruaril 2008.

Aruandeperioodi lõpuks on läbi viidud 11 avatud taotlusvooru, kuhu on esitatud kokku 177 taotlust, millest on rahuldatud 161 taotlust. Aruandeperioodi lõpuks on välja makstud 97% meetmele planeeritud toetusest ja kohustustega kaetud kogu eelarve ulatuses. Seega uusi taotlusvoore 2013. aastal ei avatud.

Indikaatoritest lähtudes võib väita, et eesmärkide saavutamine toimub plaanipäraselt ja seatud ajaraamistikus, mida toetab suur väljamaksete protsent ning rahastatud projektide hulk. Paljud projektid on saavutanud juba tänaseks laiaulatuslikku mõju.

2013. aastat võib murranguliseks nimetada seetõttu, et projekte valmistati detailsemalt ette. Toetuse saajatele pakuti konsultatsiooni IT projektide juhtimiseks ning järjest olulisemaks on muutumas olukord, kus IKT arendus peab tooma otsest majanduslikku efektiivsust riigijuhtimises. Jällegi saab väita, et väga hästi on rakendunud tegevussuund, mis haarab endas inimeste internetikasutust ja mh kiire interneti arenguid. Samuti on jätkuvalt tõusvas trendis e-ID kasutamine, mis tuleneb eelkõige uute rakenduste loomisest ja kasutajate teadlikkuse tõusust. Lisandunud on veel piiriülene mõõde, mis vaadatuna Euroopa ühtse digitaalse turu seisukohast on murrangulise tähtsusega, et loodud IKT rakendustest ja nende loomise kogemusest on võimalik kasu saada tervel ühtsel turul. Suureks väljakutseks on aga endiselt avalike teenuste arendamine infoühiskonnas, mis vajab läbimõeldumat tegevust ja eelkõige vanadest harjumustest loobumist. 2013 valmis „avalike teenuste rohelise raamat“, mis on oluline sisend ka struktuurivahendite planeerimisel. Arengud on kokkuvõtvalt toodud siin: <http://mkm.ee/arvuta-arendatava-avaliku-teenuse-halduskoormust/>.

Nõudlus IT arenduste järele avalikus sektoris on suur ning erasektor on suutlik ka teenust pakkuma. Teisalt on riigihangete venimine on üks väljakutseid, mis tuleneb eelkõige arenduste keerukusest. Lahenduseks siin on raamlepingud ning väiksemad nn hangitavad arendused ja etapiviisiline arendus. Tagasinõuded ja vained ei ole rakendamist takistanud ning maakondlikult on arendused peamiselt ühtlaselt jagunenud, iseäranis infoühiskonna eripära tõttu.

- **Rakendusplaani ülesanne ja selle elluviimine**

Rakendusplaani on arengukava ja rakenduskava eesmärkide saavutamiseks kavandatavaid tegevusi ja arendusi ning nende finantseerimist täpsustav VV heakskiidetav kuuluv dokument. Rakendusplaani ülesandeks on tuua välja infoühiskonna arendamise prioriteetsed tegevused ja arendused lühikeses perspektiivis, mida arvestatakse ka riigieelarve koostamisel ja teiste finantseerimisvahendite kasutamise kavandamisel.

Rakendusplaani viiakse ellu projektikesksete arendustöödena kooskõlas riigi IT arhitektuuri ja koosvõimeraamistikuga. Rakendusplaanis välja toodud tegevuste finantseerimisallikas on riigieelarve, sh struktuurivahendid. Riigieelarvest finantseeritavate tegevuste kulusid kavandavad neid tegevusi elluviivad asutused, struktuurivahenditest rahastatakse keskeid ja valdkondade üleseid arendustegevusi.

Rakendusplaani koostatakse MKMi riigi infosüsteemide osakonna juhtimisel koostöös RIA ja teiste ministeeriumide esindajatega.

Tabel 19. MARK prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine” meetmete soos rakendusplaani.

„Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteet „infoühiskonna edendamine“ tegevussuunad	„Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaani peamised prioriteetidid	Struktuurivahendite meetmed
- Riigivalitsemise tõhustamine vastavalt IKT võimalustele - Avalike teenuste efektiivne osutamine kodanikele, ettevõtete ja avaliku sektori asutustele - Tehniliste ligipääsu-võimaluste avardamine - Osalusvõimaluste suurendamine	- Inimeste teadmiste, oskuste ja osalusvõimaluste suurendamine - Eesti uue põlvkonna lairibavõrgu arendamine - E-ärikeskkonna arendamine - Avalike teenuste, sh. infoteenuste arendamine - e-ID laiaulatuslik kasutuselevõtt - Riigi infosüsteemi koosvõime suurendamine, sh süsteemide täiustamine ja andmete korrastamine	Investeeringute kava „Infoühiskonna edendamise toetamise tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“ Avatud taotlemine „Infoühiskonna edendamise meetme tingimused avatud taotlemise alusel Programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“

- **Programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine”** on vastu võetud MKMi 5. augusti 2009 nr. 238 käskkirjaga „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine” kinnitamine“, mille üldeesmärkideks on **tõsta teadlikkust infoühiskonna võimalustest**, et aidata kaasa inimeste elu ja tegevust toetava infoühiskonna arendamisele ning **tõsta infoühiskonna alase poliitikakujundamise efektiivsust** kvaliteetsema info- ja andmekasutuse kaudu.

Programmi tegevustega pööratakse tähelepanu järgmistele sihtrühmadele: e-teenuste tänased ja tulevased tarbijad (eelkõige Eesti elanikud); e-teenuste loomisega seotud osapooled (avalik sektor, poliitikakujundajad, ettevõtjad); ühiskonna arvamusiidrid ja meedia esindajad; välismaa avalikkus.

Programmi tegevuskava aastateks 2013-2014 kinnitas MKM 14.03.2013. Tegevuskava muudeti pärast seda kahel korral. Maikuus lisati tegevuskavva kaks kiireloomulist projekti ja vähendati ajutiselt teiste projektide eelarvet (tegevuskava kinnitatud 22.05.13) ning augustis tehti seoses programmi kogueelarve suurendamisega tegevuskavva olulisi täiendusi uute projektide näol (tegevuskava kinnitatud 22.08.2013). Aastaruanne põhineb viimati nimetatud tegevuskaval.

Programmi kuuenda tegevusaasta olulisimad märksõnad olid infoühiskonda käsitlevate konverentside, seminaride ja koolituste ettevalmistamine ja läbiviimine, avalike teenuste arendamine ja vaba tarkvara alase teadlikkuse tõstmine. Lisaks väärrib eraldi äramärkimist Eesti parimate e-teenuste konkursi korraldamine.

Kokkuvõte elluviidud tegevustest:

Koolitused, konverentsid, seminarid, koostööritused

2013. aastal peamiseks teemaks oli e-riigi eri tahke käsitleva kogemuste jagamine ja võrgustikuüritused. Seda eesmärki kandsid mitmed programmist elluviidud projektid (täpsemalt allpool). Kokku toimus aasta jooksul programmist 38 üritust 1684 osalejale.

Sarjas Tark e-riik toimus aasta jooksul kokku 32 koolitusüritust (16 koolitust, 14 seminari ja 1 konverents ja 1 infopäev) kokku 1132 osalejale. Sarnaselt eelmise aastaga oli üsna suur tähelepanu küberturbe valdkonnale suunatud üritustel, sh mitmepäevastel praktilistel koolitustel, mis aitavad tõsta Eesti ettevõtete ja avaliku sektori asutuste teadmisi ja oskusi infosüsteemide kaitsest.

Esile tõstmist väärib sarjas Tark e-riik maikuus koostöös MKMi infoühiskonna teenuste arendamise osakonnaga (ITAO) korraldatud „Avalike teenuste hommikuseminar“, millel tutvustati avaliku sektori juhtivtöötajatele praktiliste kogemuste näitel võimalusi, mis avalike teenuste kvaliteeti tõstavad ja riigi tänapäevastamist toetavad. Näiteks räägiti teenuste omanike määramisest, IKT investeringute sidumisest ärieesmärkidega ning teenuse osutamise mõjude hindamisest ja mõõtmisest. Lisaks tutvustati seminaril avaliku sektori äriprotsesside kaardistamise ja analüüsi käsiraamatut, mis koostati RIA, MKMi ja Ernst & Young Baltic ASi koostöös samuti programmist läbiviidud projekti tulemusel.

Veel väärib märkimist detsembrikuus toimunud „X-tee koostöökogu seminar“. Seminaril asutati X-tee kogukond, mille eesmärgiks on X-tee parimate praktikate ja kogemuste vahendamine ja (veebi-)teenuste juurutamine ning mille kaudu esindatakse X-tee liikmeid suhetes X-tee keskusega. Kolmas olulisim üritus Tark e-riik sarjas oli märtsis toimunud **küberturvalisuse konverents**, millest võtsid osa elutähtsat teenust osutavate ja korraldatavate asutuste juhtivtöötajad, valitsusasutuste juhid ja teadusasutuste esindajad. Konverentsi peamine eesmärk oli suurendada ettevõtete ja riigi usalduslikku koostööd, mis on elutähtsate teenuste turvalise toimimise ja kättesaadavuse tagamisel võtmetähtsusega.

Traditsiooniks saanud infoühiskonna konverents toimus 19. aprillil ning sellel tutvustati MKMi eestvedamisel esmakordselt laiemale ringile infoühiskonna arengukava 2020 ja selle eesmärgid. Konverentsil osales kokku 118 inimest ja sellest toimus otseülekanne, mida vaatas 131 inimest.

Novembris korraldati MKMi sisulisel juhtimisel teised kõrgemad infoühiskonna kursused (esimesed kursused toimusid aastal 2009 samuti EL SV programmist „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“), mis olid suunatud eeskätt kõrgematele riigiametnikele (kantslerid, IT juhid jt, kokku 59 osalejat). Kahepäevase ürituse raames käsitleti infoühiskonna visiooni aastaks 2020, selle elluviimist; IKT investeringuid ja konsolideerimist; avalike teenuste pakkumist tõepoolest teenusena; internetivabaduse ja küberturvalisuse küsimusi jpm.

Konkursi „Eesti parim e-teenus 2013“ raames toimus märtsikuus seminar „Eesti IT - tiigri järgmine hüpe“, kus kõneldi e-teenuste tulevikust, kvaliteedist ja tutvustati erinevaid võimalikke e-äri mudeleid ning ärgitati osalejaid uutele arendusmõtetele. Seminaril osales 127 inimest ning kuna otseülekanne toimus ka Postimehe veebilehel, oli selle *online*-jälgijaid üle 10 000.

Avaliku sektori äriprotsesside ümberkujundamise käsiraamatu loomiseks viidi valitud sihtrühmale läbi 6-osaline seminarisari (osalejaid 21), kus tutvustati protsessikaardistuse ja protsessipõhise juhtimise põhimõtteid ning viidi läbi praktilised harjutused.

Lisaks viidi programmist ellu kaks rahvusvahelist üritust. Rahvusvaheline küberturbe ekspertidele suunatud **CERT-EE sümposium** toimus 13.-14.juunil ning sellel osales 201 eksperti, pooled nendest välismaalt. Paralleelsessioonidega üritusel esines lisaks

Eesti spetsialistidele ka 13 rahvusvahelist eksperti. Erialaste teadmiste ja oskuste vahetamise kõrval on sümposiumi eesmärgiks soodustada CERT võrgustike omavahelist suhtlust ning tõhustada koostööd valdkonna spetsialistide vahel. Sümposium on toimunud neljal aastal ja viies on kavas korraldada 2014. aasta juunis. Tegemist on e-Eesti maine jaoks positiivse üritusega.

Augusti lõpus kogunes Tallinnas **rahvusvahelise e-lahenduste konkursi World Summit Award (WSA) kõrgetasemeline žürii**. WSA eesmärk on tunnustada maailma parimaid e-lahendusi kaheksas kategoorias ning rakendada ÜRO infoühiskonna tippkohtumise eesmärgi praktikas. Kokku saabus MKMi kutsel Eestisse 25 väliskülalist, lisaks osales žürii töös ka 1 Eesti esindaja (Mihkel Tikk, RIA). Žürii vaatas oma koosolekul läbi rahvusvahelisele konkursile esitatud parimate e-teenuste kandidaadid (461 tk) ning tegi otsuse konkursi võitjate osas (8 kategooriat, igas 5 parimat). Külalistele tutvustati ITL-i juhtimisel Eesti e-lahendusi ning nad viidi kokku Eesti IT ettevõtete esindajatega. Delegatsiooni liikmed jäid üritusega igati rahule. Esmakordselt pakuti nii ulatuslikku võimalust kohalike IKT võtmeisikutega (ettevõtted, riik) kohtumiseks ja seda peeti väga suureks väärtuseks. See täitis ka Eesti poolset ürituse eesmärgi väga hästi. RIA, MKMi ja ITL-i koostöös saavutati üle 30 kohaliku meediakajastuse, lisaks kajastati üritust ka rahvusvahelises meedias, sh sotsiaalmeedias (žüriiliikmete blogid jms). Tegemist oli Eesti ja eelkõige e-Eesti maine jaoks olulise ja positiivse projektiga. Eesti teenustel läks rahvusvahelisel konkursil hästi, nendest kaks – TransferWise ja e-piirijärjekorra süsteem – valiti maailma 40 parima teenuse hulka.

Avalike teenuste arendamine

Aasta esimesel poolel loodi programmist **metoodiline juhendmaterjal (käsiraamat) avaliku sektori organisatsioonidele protsessipõhise juhtimismudeli juurutamiseks**, protsessikaardistuse läbiviimiseks ning organisatsiooni töö korrastamiseks ja parendamiseks. Käsiraamatu koostamisele eelnesid eespool mainitud kuus koolitusseminari avaliku sektori asutustele (Tallinna Linnakantselei, Päästeamet, Registrate ja Infosüsteemide Keskus, HTM, SIM ning Maksu- ja Tolliamet). Lisaks sellele, et osalejad said teadmised protsessikaardistuse ja protsessipõhise juhtimise põhimõtetest, valisid osalejad enda asutuse näidisprotsessi ning viisid koolitajate juhendamisel läbi selle kaardistuse ja analüüsi. Projekti teises etapis koostati õppeprogrammi materjalide alusel käsiraamat. Käsiraamat avaldati nii MKMi kui RIA kodulehel ning on olnud sisendiks mitmetele MKM ITAO edasistele sisulistele tegevustele.

Aasta teisel poolel (tegevus lõpeb 2014. aasta alguses) töötati välja avalikule sektorile suunatud **käsiraamat kasutajasõbralike e-teenuste disainimiseks**. Käsiraamat kasutab näitena Maanteeameti kolme e-teenust, mis said selle projekti ühe tulemina uued disainilahendused.

Avalike teenuste kvaliteediga on seotud ka **e-teenuste ligipääsetavuse valdkond**. 2013. aastal jõuti WCAG (*Web Content Accessibility Guidelines*) 2.0 ametliku eestikeelse tõlkeni ning telliti uuring, et selgitada välja avaliku sektori (sh kohalikud omavalitsused) veebilehtede vastavus WCAG 2.0-le aastal 2013 (uuring valmib 2014. aasta II pooles).

Vaba tarkvara alase teadlikkuse tõstmine

MKMi ning Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK) otsustasid 2011. aastal hakata toetama LibreOffice kontoritarkvara eesmärgiga teadvustada vaba kontoritarkvara kasutusvõimalusi, luua eeldused kohapealseks arendusvõimekuseks ning pöörata fookus vaba tarkvara ja avatud mõtlemise poole. Sellest tulenevalt loodi eeldused vaba tarkvara kasutuselevõtu soodustamiseks – loodi eestikeelne www.libreoffice.ee veebileht ja eestindati LibreOffice'i tarkvara. 2013. aasta alguses avalikustati www.libreoffice.ee veebilehel programmist 2012. aasta jooksul loodud **õppematerjalid** ning tarkvara tutvustavad videod (kokku pea 100 harjutust, 215 õppevideot ja 6 tarkvara tutvustavat videot, mis annavad LibreOffice'ist huvitatud inimesele kiire ülevaate tarkvara olemusest ja pakutavatest võimalustest).

Kevadel viidi ellu õpetajatele, väikeettevõtjatele ja arvuti tavakasutajatele suunatud **teavitustegevused** koostöös RIKi ning Tiigrihüppe SA-ga. Esmane eesmärk oli teavitada sihtrühmi LibreOffice'i olemasolu ja võimaluste kohta ning ühtlasi sihtrühmade julgustamine LibreOffice'it alla laadima ja kasutama. Teavituseks kasutati valdavalt otsekanaleid (e-kirjad, teavitus uudiskirjades jm otsekanalites) ning vähesel määral ka massimeediakanaleid (bännerid, artiklid, raadioreklaam). Teavitustegevustega tõsteti www.libreoffice.ee lehe kuist külastatavust pea 32 korda ja LibreOffice'i allalaadimiste arv suurenes 3 korda. Vt ka teavitustegevuste maandumislehte ja videot Linnar Viikiga: <http://www.libreoffice.ee/vaba/>. Projekti käigus viidi läbi ka üks 3-nädalane **e-kursus õpetajatele** ning tulenevalt kursuse populaarsusest telliti programmist veel 3 koolitust (millest üks toimub 2014.aastal). Kolme toimunud koolituse peale kokku on koolielu.ee keskkonnas LibreOffice'i e-kursuse läbinuid 93.

Muud tegevused

Aasta esimesel poolel viidi programmist taas ellu **konkurss “Eesti parim e-teenus”**. Konkurss kuulutati välja märtsi alguses ning tähtajaks (märtsi lõpus) esitas oma kandidatuuri 77 e-teenust. Konkursi üldvõitjaks kuulutati rahvusvahelist maksete ja valuutavahetuse teenust pakkuv TransferWise. TransferWise tunnistati ka parimaks e-äri teenuseks. Konkursi e-meelelahutuse kategooria võitis TipTheAuthors internetikeskkond, kust saab legaalselt alla laadida Eesti ja välismaa filme ning muusikat. E-kultuuri valdkonna parimaks tunnistati veebimäng Ennemuistne, e-valitsemise sektoris e-piirijärjekorra süsteem ning e-kaasamises loovate projektide ühisrahasutusplatvorm Hooandja. E-hariduse ja e-tervise valdkonnas otsustas žürii jätta auhinnad välja andmata. Auhinnad anti üle aprillis infoühiskonna konverentsil. Konkursi käigus valis WSA Eesti esindaja žürii abiga välja ka need teenused, mis saadeti rahvusvahelisele konkursile, mille žürii - nagu kirjeldatud eespool - kogunes Tallinnas.

Juulikuus toimus Tallinnas Euroopa pilvepartnerlusprojekti juhtkomitee koosolek (korraldatud Vabariigi Presidendi Kantselei poolt). Koosolekul esitleti ka Eesti visiooni sellest, kuidas EL liikmesriigid saaksid edukamalt valitsuste tasemel pilvetechnoloogiaid rakendada. Koosviibimisel olid esindatud nii EL liikmesriikide esindajaid kui ka pilveteenuseid pakkuvate ettevõtete esindajaid. Programmist korraldati selle koosoleku jaoks suure ekspordipotentsiaaliga andmetöötlussüsteemi **Sharemind tutvustamine** maailma suurimate IT firmade juhtidele, kes osalesid eelmainitud koosolekul. Sharemindi andmebaasi- ja rakendusserverit kasutades koostati demorakendus, mille abil saab anonüümselt koguda ja analüüsida avaliku sektori palgaandmeid.

Eeltoodule lisaks jätkati tegevusi e-ID valdkonnas: kümne kuu jooksul korraldati vähese arvutikasutuskusega inimeste **telefoninõustamist ID-kaardi kasutamisel** ning sõlmiti leping 2012. aastal programmi raames valminud e - ID rakendusjuhendite täiendamiseks juhendiga, mis annaks ettevõtete juhtidele ja otsustajatele, eelkõige IT juhtidele, ülevaate e-ID-st ning selle rakendusvõimalustest, sisaldades ülevaadet e-ID-st, kasutusvõimaluste tutvustust ja konkreetseid näiteid (*case study*'d) rakendamisest. Juhend valmib 2014. aastal.

Lisaks valmistas programm ette mitmeid tegevusi, mis jõuavad nähtavate tulemusteni 2014. aastal, sh andmekeskuse turvanõuete analüüs riigi IT majutusressursi reorganiseerimise sisendiks, 2014. aasta infoühiskonna konverentsi ja m-teenuste konkursi korraldus, nutiseadmete kasutajate turvateadlikkuse ja -käitumise uuring, DNSSEC teavitustegevused jm.

7.4.1 Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs

Allpool on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning tabel 21 näitab seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määra % aastate lõikes.

Kokku on prioriteetses suunas 9 indikaatorit. Sihttase (lõppeesmärk) on ületatud 5 indikaatoril, lõppeesmärk on saavutamisel 2 (E-arveldamine ja paberivaba avalik haldus) ning 2 indikaatori lõppeesmärk ei ole veel täidetud (avaliku sektori kodulehekülgede ja portaalide vastavusse viimine veebi-käideldavuse (WAI– Web Accessibility Initiative) põhimõtetega ja riigihanked e-keskkonnas). Arvestades indikaatoritesse panustavate projektide senist kulgu, on eeldus, et 2 saavutamata indikaatori eesmärgid võivad jääda saavutamata. Avaliku sektori kodulehekülgede indikaatoriga saavutustase on siiski viimasel aruandeperioodi lõpuks suurenenud, kuid on endiselt madal. Indikaatori madalat saavutustaset võib seletada sellega, et perioodi algul sihttaseme seadmine oli liigselt optimistlik mitte ainult Eestis, vaid ka EK tasandil.

Tabel 21. Indikaatorite saavutamine infoühiskonna suunas.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud										
Interneti kasutajate osakaal (M)	Saavutustase eesmärgist %*		85%	91%	95%	99%	100%	102,6%		Statistikaamet
	Saavutustase/kontrolltase		67%	71%	74%	77%	78%	80%		
	Eesmärk				66%				78% (2015)	
	esialgne tase	53% (2005)								
Interneti kasutamine kodudes (M)	Saavutustase eesmärgist %*		123%	128%	127,7%	129%	129%	133,4%		Statistikaamet
	Saavutustase/kontrolltase		89%	92%	92%	93%	93% (2011)	96%		
	Eesmärk				52%				72% (2015)	
	esialgne tase	36% (2005)								
Avaliku sektori kodulehekülgede ja portaalide vastavavusse viimine veebikäideldavuse (WAI– Web Accessibility Initiative ³³) põhimõtetega (T)	Saavutustase eesmärgist %*				9,98%	9,98%	9,98% 9,98% (2010.a uuring)	13%		Avaliku sektori veebilehtede vastavus WCAG 2.0 nõuetele 2013. aastal. Avaldatakse 2014. aasta II pooles.
	Saavutustase/kontrolltase	7% (2006)	N/A	N/A	9,98%	9,98%		13%		
	Eesmärk				100%				100% (2015)	
	esialgne tase	7% (2006)								
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	13,3%	80%	67%	93%	123%	123%		RIA, 2008.a voorude „Teabe kättesaadavuse parandamine“ ja „Eesti uue põlvkonna lairibavõrgu arendamine maapiirkondades“ projektide arv. 2013. aastal projektide arv sama, avatud voorusid ei olnud.
	Saavutustase/kontrolltase		4	24	20	28	37	37		
	Eesmärk				15				30 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk 5.2. Avaliku sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv										

³³ WAI- Web Accessibility Initiative põhimõtted- tehnilised põhimõtted, mida tuleks järgida, et suurendada erivajadustega inimestele interneti kättesaadavust (nt brauser, kodulehed jmt).

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Avaliku sektori e-teenuseid kasutavate inimeste rahulolu riigi e-teenustega (M)	Saavutustase eesmärgist %*	0	76,6%		97%	101%	105%	106,5%		Kuni 2010 eraldi tellitav uuring. Alates 2011 Statistikaamet
	saavutustase/kontrolltase	-	59%	N/A	75%	78%	81%	82%		
	Eesmärk				71%				77% (2015)	
	esialgne tase	67% (2005)								
Riigihanked e-keskkonnas (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0			69,3% Riigihanke menetlus-protseduur enne lepingu sõlmimist (Riigihangete register). EK DG-Info uuring „EU E-Government Benchmarking 2010“	6,7%	20%	58,7%		Alates 2012.a täielikult e-keskkonnas toimunud hangete osa-kaal (e-menetluse osa-kaal e-riigihangete keskkonnas). Allikas: RM, riigihanked.riik.ee.“
	saavutustase/kontrolltase	-	N/A	N/A	52%	5% 2011.a valmis e-hangete keskkond, mis võimaldab täielikult e-hangete e-menetlust.	15%	44%		
	Eesmärk				50%				75% (2015)	
	esialgne tase	0								
E-arveldamine (T)	saavutustase eesmärgist %*	0			86%	86%	Uuringut ei viidud läbi	86%		e-arvete vastuvõtmine asutustes ehk riigiga e-arveldamine- KOV, maavalitsused, ministeeriumid, ametid jmt. MKMi uuring „Üle-
	Saavutustase/kontrolltase	-	N/A	N/A	86%			86%		

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	Eesmärk				100%				100% (2015)	vaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumenditöö tõhus-tamiseks“ 2011
	esialgne tase	0% (2005)								
Paberivaba avalik haldus (T)	Saavutustase eesmärgist %*		49,2%	215,5%	88%	88%	98%	99,5%		Avaliku sektori asutuste osakaal, kes kasutavad elektroonilist dokumendihaldussüsteemi- KOV, maavalitsused, valitsusasutused. MKMi uuring „Ülevaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumenditöö tõhustamiseks“ 2011. 2008-2009.a andmed põhinevad vanal andmete kogumise viisil, kus arvestati DVK-s vahetatud dokumentide mahtu).
	saavutustase/kontrolltase	-	49,2% (4 920 DVK-s vahetatud dokumentide arv)	215,5% (21 540 DVK-s vahetatud dokumentide arv)	88% (defitsiitmuutus; DVK-s 39 829 dokumenti ehk 398%)	88% (2011.a uuringu andmed)	98%	99,5%		
	Eesmärk				50%				100% -10 000 vahetatud dokumenti (2015)	
	esialgne tase	Min 42% MV 33% Ametid 11%								
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0%	90%	253%	277%	351%	398,3%		RIA. Kõik ülejäänud infoühiskonna projektid, mis ei ole Eesmärgi 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud all
	Saavutustase/kontrolltase	-	0	54	152	166	211	239		
	Eesmärk				30				60 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)								

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V – väljundindikaator

Allikas: RÜ 05.05.2014

Indikaatorite hetkeseis (tabel 21)**Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud**

Interneti kasutajate osakaal: Statistikaameti andmete kohaselt oli 2013. aasta seisuga Eestis 16-74 aastaste seas internetikasutajaid 80% ehk 2015. aasta sihttase on saavutatud.

16-74- aastaste elanike seas on interneti kasutajate osakaal 80% elanikest. Vähem oli arvuti ja interneti kasutamine levinud vanemates vanuserühmades. 55–64-aastaste hulgas oli interneti kasutanud 63% ning 65–74-aastaste hulgas 31%, seejuures on internetikasutajate osatähtsus mõlemas vanuserühmas tõusnud aastaga neli protsendipunkti. Pääsugu kõik internetikasutajad on interneti kasutanud oma kodus. Lisaks kodule kasutavad 16–24-aastased interneti haridusasutuses ning vanemad vanuserühmad tööl (kui haridusasutus on töökoht, läheb see arvesse kui interneti kasutamine tööl).

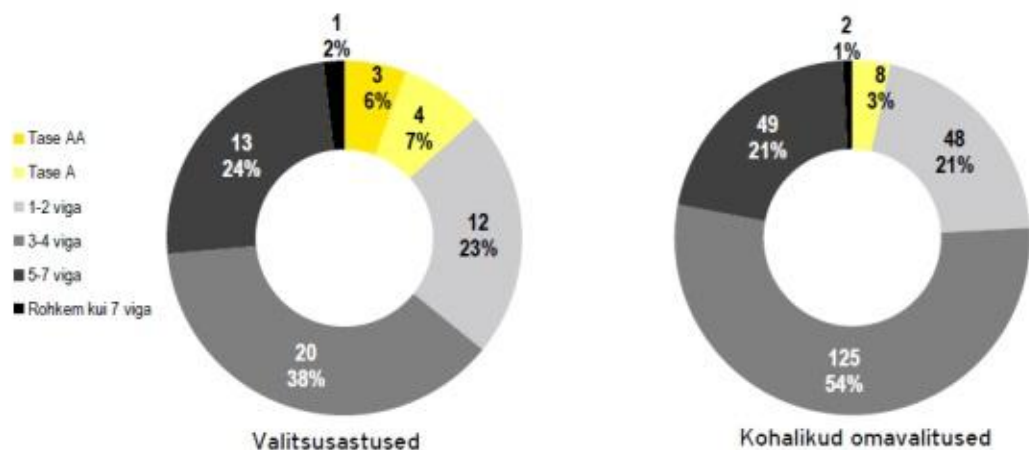
Üheksa internetikasutajat kümnest on interneti kasutanud veebiajakirjanduse lugemiseks, internetipanganduseks ja meilivahetuseks. Interneti kasutamise oskustest on enim levinud info otsimine, millega saavad hakkama peaaegu kõik internetikasutajad hoolimata vanusest. Väga levinud oskus on ka manuse lisamine e-postile, mida vanemad vanuserühmad kasutavad küll veidi vähem. Kõige rohkem on vanuse mõju tunda foorumitesse teate postitamise ja failivahetusprogrammide kasutamise puhul. Failivahetusprogrammide kasutamine on oluliselt enam levinud meeste hulgas.

Avaliku sektori kodulehekülgede ja portaalide vastavavusse viimine veebikäideldavuse (WAI– Web Accessibility Initiative) põhimõtetega tulemusindikaatori 2015. aasta sihttasemest on aruandeperioodi lõpuks täidetud 13%. Uuringu viis läbi AS Ernst & Young Baltic. Uuring hõlmas Eesti avaliku sektori veebilehtede juurdepääsetavuse hindamist vastavalt WCAG 2.0 standardile 2013. aasta lõpu seisuga. Kokku viidi testimine läbi 285 avaliku sektori veebilehel, millest 232 olid kohalike omavalitsuste veebilehed ja 53 valitsusasutuste veebilehed. Analoogilisi uuringuid on läbi viidud ka varasematel aastatel, viimati 2010. aastal.

WCAG 2.0 standard kehtestab veebilehe juurdepääsetavuse nõuded, mille täitmine hõlbustab veebilehtede kasutamist eelkõige erivajadustega inimeste poolt, aga tähelepanu pööratakse ka piiratud tehnoloogiliste võimalustega vahenditele ning informatsiooni automaattöötlemisele. Standard on jaotatud neljaks põhimõtteks, mis omakorda jagunevad 12 suuniseks ning 61 edukriteeriumiks. Standardi rakendamiseks on kolm vastavustaset: tase A (miinimumtase), tase AA (soovituslik miinimumtase), tase AAA (soovituslik tase).

Uuringu läbiviimiseks kasutati automaattestimise ja käsitsi testimise kombineeritud meetodeid, mis aitavad tagada kvaliteetsemat andmete analüüsi. Lähteandmete analüüsimisel toodi eraldi välja uuringutulemused valitsusasutuste ja kohalike omavalitsuste veebilehtede lõikes.

Uuringutulemustest selgus, et valdav osa testitud veebilehtedest ei vasta WCAG 2.0 miinimumtaseme nõuetele. Protsentuaalselt vastavad valitsusasutuste veebilehtedest 13% tasemele A või AA ning kohalike omavalitsuste veebilehtedest vastavad 3% tasemele A. Ükski testitud veebilehtedest ei vastanud tasemele AAA.

Joonis 13. Avaliku sektori veebilehtede vastavus WCAG 2.0 nõuetele 2013. aastal.

Võrreldes varasema uuringuga ei ole vastavustasemega veebilehtede arv oluliselt muutunud. Positiivse noodina võib välja tuua, et vigade arv veebilehtedel on tunduvalt langenud, mis annab tunnistust olukorra mõõdukast paranemisest. Olulise mõjutegurina on võrreldes eelmise uuringu läbiviimise ajaga kasutusele võetud KOVTP portaal, mis pakub kohalikele omavalitsustele standardse kujunduse ja sisuhaldusmootoriga tsentraliseeritud veebilehe majutuskeskkonda. Uuringu läbiviimise ajaks olid KOVTP portaaliga liitunud ligikaudu pooled kohalikud omavalitsused ja kõik maavalitsused. Seoses KOVTP kasutusele võtmisega on tunduvalt vähenenud keskmine vigade arv liitunud veebilehtedel.

Peamiste probleemidena tuvastati uuringu käigus erivajadustega kasutajate jaoks mõeldud moodulite, mis võimaldavad vajadusel muuta veebilehe värvide kontrastsust ning teksti suurust kasutamise vähesust. See nõue aitab oluliselt parandada veebilehe loetavust näiteks uuematel nutitelefonidel ja tahvelarvutitel, millel on suure punktihedusega ekraanid. Osaliselt leevendab nimetatud moodulite puudumist enamlevinud veebilehitsejate poolt pakutav veebilehe vaate suurendamise funktsionaalsus, kuid selle kasutamisel suurendatakse automaatselt ka veebilehe kujunduselemente, mis kokkuvõttes raskendab veebilehe loetavust. Samuti paistis silma rohke väikeste hooletusvigade hulk, mis viitab ebapiisavale veebilehtede tehnilise kvaliteedi testimisele. Lisaks võib probleemide põhjuseks lugeda veebiarendajate ja sisuhaldurite teadmatust juurdepääsetavuse nõuete osas. Paljude testitud veebilehtede vastavustaset oleks võimalik tõsta väikesemahuliste arendustöödega kuna ligikaudu 20% veebilehtedest on rakendamata 1 või 2 WCAG 2.0 edukriteeriumit.

Juurdepääsetavuse komponendina käsitleti uuringus eraldi veebilehekülgede vastavust korrektse HTML koodi nõuetele. Testimise tulemusena selgus, et suurem osa veebilehekülgedest ei vasta HTML spetsifikatsioonile. Nõuete mõõdukast paranemist võis täheldada ainult valitsusasutuste veebilehekülgede hulgas. Samuti võib positiivse aspektina välja tuua UTF-8 tähekodeeringu kasutamise märgatava kasvu.

Uuringutulemuste analüüsi põhjal töötati välja soovitusel, mis aitavad kaasa WCAG 2.0 nõuete paremaks rakendamiseks Eesti avaliku sektori veebilehtedel:

- Rakendusjuhiste loomine WCAG 2.0 nõuete täitmiseks;
- järelkontrolli tõhustamine;
- ühtsed põhimõtted veebilehe navigeerimisloogikas ja visuaalsel lahendusel;
- kompetentsikeskuse loomine;
- tehnoloogiliste platvormide nõuete ühtlustamine;

- koolitusmaterjalide väljatöötamine ja koolituste läbiviimine;
- tunnustamise meetmed;
- videote esitamise nõuete väljatöötamine.

Infoühiskonnaga seotud projektide arv

Antud eesmärgi alt on rakendamisel või lõppenud 37 projekti ning 2015. aasta sihttase on ületatud 23%. Arvesse on võetud 2008 ja 2012. aasta avatud taotlusvoorude „Teabe kättesaadavuse parandamine“ ja „Eesti uue põlvkonna lairibavõrgu arendamine maapiirkondades“ projektide arvu, sest need voorud on suunatud ligipääsetavuse suurendamisele.

Sealhulgas lairiba baasvõrgu väljaehitamine on edasi liikunud plaanipäraselt. Võrgu areng on nähtav aadressil: <http://ela12.elasa.ee/elakaart/>. Lisandunud on SIMi meetmest 5 mln euro ulatuses taotlusvoor, mis võimaldab rahastada lisaks ~350 km ulatuses baasvõrgu väljaehitamist. Täna on projektidena valminud 2300 km uue põlvkonna baas-sidevõrku. Vajalik on ehitada veel ~4000 km sidevõrku.

Eesmärk 5.2. Avaliku sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv

Avaliku sektori e-teenuseid kasutavate inimeste rahulolu riigi e-teenustega: 2013. aasta alguse seisuga oli 82% 16-74 aastastest Eesti elanikest, kes olid mõnda e-teenust kasutanud, pakutavate e-teenustega rahul või väga rahul. Aruandeperioodi lõpuks on 2015. aastaks seatud sihttase ületatud 6,5%. Head saavutustaset võib põhjendada sellega, et rahulolu e-teenustega kasvab nende kasutamise vilumusega ning teenuste täiustumisega. E-teenused, mille kasutamisel on teatud regulaarsus ja pikaajalisus, leiavad positiivsemat tagasisidet, näiteks tuludeklaratsiooni esitamine. Järgmisteks aastateks on prognoositud Eesti elanike e-teenustega rahulolu kasvu.

Teisalt on oluline edaspidi süveneda konkreetse teenuste kvaliteeti. Nt selgub MKM poolt läbiviidud uuringust, et üldine kvalitatiivne teadlikkus erinevate riigi ja KOVide poolt pakutavate e-teenuste olemasolust on madal – alla kolmandiku vastajatest arvab ennast erinevate e-teenustega hästi kursis olevat. Statistikaameti andmete ja uuringu tulemuste põhjal võib järeldada, et ehkki enamus inimestest teab üht või teist e-teenust, ei orienteeru nad teenuste maastikul väga hästi ja/või ei teadvusta endale, et kasutavad ühel või teisel hetkel e-teenust. Seega on teadlikkuse tõstmisel küll väga palju ära tehtud, kuid kahtlemata vajab infoühiskonna võimaluste tutvustamine, e- ja m-teenuste loomise ja kasutamise ning targa internetikasutuse propageerimine edaspidigi süstemaatilist, teadlikku ja eri partnerite koostöös elluviidavaid kommunikatsioonitegevusi.

Riigihanked e-keskkonnas: täielikult e-keskkonnas toimunud hangete osakaal on alates e-riigihangete keskkonna valmimisest 2011. aasta alguses iga-aastaselt pidevalt kasvanud jõudes 2013 aasta lõpu seisuga 44%-ni kõigist riigihangetest.

Saavutatud on 44% ehk täidetud on 58% seatud 2015. aasta sihttasemest. 2013. aasta e-riigihangete keskkonna statistika näitab, et kõikidest menetlusest oli e-menetlusi 33%, mis on ootuspärane ja tõus on juba märgatav. Järgnevateks aastateks on oodata veel suuremat tõusu. 2013. aastast jõustus riigihangete seaduses kohustus võimaldada 50% ulatuses riigihangete mahust elektrooniliste pakkumuste esitamist^[2].

Indikaatori all mõõdeti varasemalt riigihanke menetlusprotseduuri enne lepingu sõlmimist ja allikaks oli EL uuring „EU E-Government Benchmarking 2010“. Edaspidi on indikaatori

^[2] Rahandusministeeriumi hallatav veebipõhine e-riigihangete keskkond ei ole kohustuslik. Kasutada võib ka teisi lahendusi, mis võimaldavad samaväärset funktsionaalsust

sisuks „täielikult e-keskkonnas toimunud hangete osakaal“, mille allikaks on riigihanked.riik.ee.

2009. aasta investeeringute kavast finantseeriti RMi projekti „E-hangete süsteemi arendamine“, mille tulemusena avati 2011. aastal veebipõhine e-riigihangete keskkond, mis pakub hankijatele ja pakkujatele innovaatilist töövahendit e-riigihangete korraldamiseks ja hangetel osalemiseks. Süsteem võimaldab hankeid ette valmistada, elektroonilisi pakkumusi koostada ja esitada ning neid menetleda. E-riigihangete keskkond ja riigihangete register töötavad koos.

E-arveldamine eesmärgi täitmist uuritakse RMi poolt täpsemalt 2014. aastal. Seni on saavutatud 86% seatud sihttasemest. E-arveldust puudutavate sihtasemete saavutamine pole edenenud seni soovitud tempos. E-arvete osakaalu hindamise teeb keerukaks erinevatest kontekstidest sõltuv e-arve määratlus ning keskse ühtse statistika puudumine. MKMi poolt 2011. aastal tellitud uuringu^[3] järgi on avaliku sektori asutuste suutlikkus saabunud e-arveid ilma neid paberile trükkimata või käsitsi ühest infosüsteemist teise tõstmata menetleda madal. Ministeeriumide üleminek automaattöötlust võimaldavatele e-arvetele toimub vastavalt RM tugiteenuste ühendamise projekti ajakavale, mis näeb ette ministeeriumide etapiviisilise liitumise teenusekeskusega aastaks 2013. Seetõttu mõõdetakse indikaatorid 2014. aasta alguses 2013 kohta.

Paberivaba avalik haldus: saab väita, et mõõdik on täidetud 99,6%. Mõõdetakse avaliku sektori asutuste osakaalu, kes kasutavad elektroonilist dokumendihaldussüsteemi: KOVD, maavalitsused, valitsusasutused ja inspeksioonid.

Dokumendihaldussüsteem, mis võimaldab paberivaba avalikku haldust, on olemas:

- 1) Ministeeriumidel+ Riigikantselei (11 +1 tk)
- 2) Ametitel (24 tk) (puudub info Teabeameti kohta, st nad ei ole avalikustanud, mis DHSi nad kasutavad, aga neil on DHS olemas).
- 3) Inspeksioonidel (4 tk)
- 4) Maavalitsustel (15 tk)
- 5) Vallavalitsustel (184), DHS puudub Piirissaare Vallavalitsusel.
- 6) Linnavalitsused (30 tk) . Nt Narva on teinud oma lahenduse, millel puudub DVK liides.

Infoühiskonnaga seotud projektide arv: antud eesmärgi raames on rahastatud 239 projekti ning 2015. aasta sihttase on ületatud mitmekordselt. Projektide hetkeseisu kajastab rakendusüksuse koduleht jooksvalt (<https://www.ria.ee/sf-investeeringute-kava/> ja <https://www.ria.ee/avatud-taotlusvoor/>). Projektide tulemusi on võimalik vaadata siit: <https://www.ria.ee/struktuurifondidest-rahastatud-projekte/>.

7.4.2 Finantsteave

Aruandeaastal oli peamiseks eesmärgiks heaks kiidetud projektide elluviimine. Kohustusi on võetud maksimaalselt eelarve piires. Teisalt jooksvalt otsustati ja otsustatakse iga odavneva projekti vahendite paigutus. Aruandeaasta suuna väljamaksete prognoosist 7,3 mln eurost maksti välja 6,2 mln eurot. Planeeritud 2013. aasta väljamaksete prognoosist täideti 86,1%. Võrreldes eelmise aruandeperioodiga, on 2013. aasta väljamaksed vähenenud 17,5% Samas suuna ühenduse eelarvest on 2013. aasta lõpuks kohustusi võetud 98,4% ja välja makstud 86,8%, seega on hinnang finantsprogressile väga hea.

^[3] Dokumendikonsultatsioonide OÜ. Ülevaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumenditöö tõhustamiseks. http://www.riso.ee/et/infoyhiskond/uuringud/dokumendid_e-teenused_2011

7.4.3 Vahendite vastastikune täiendavus

Kehtib põhimõte, et iga asutus vastutab ise õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalike toetavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste lahenduste välja töötamise ja haldamise eest. Vastutus seisneb hangitud süsteemide jätkusuutliku haldamise korraldamises ja uute vajalike lahenduste arendamise kavandamises, sh vajalike ja piisavate vahendite kavandamises asutuse eelarvesse.

Peamine strateegia infoühiskonna arendamiseks on valdkondlik arengukava „Eesti infoühiskonna arengukava 2013”, mis on sisult sarnase tasandi dokument, kui MARK ning millele koostatakse iga-aastane arengukava rakendusplaan. Rakendusplaan sisaldab arengukava ja rakenduskava eesmärkide saavutamiseks kavandatavaid tegevusi ja arendusi ning nende finantseerimist riigieelarvest, sh struktuurivahenditest. Riigieelarvest finantseeritavate tegevuste kulusid kavandavad neid tegevusi elluviivad asutused, struktuurivahenditest rahastatakse keskseid ja valdkondade üleseid arendustegevusi.

2013. aasta lõpuks on arengukava tegevussuund „Üle-eestilise lairiba internetiühendust võimaldava jätkusuutliku infrastruktuuri rajamine“ ehk EstWin I etapp on hästi rakendunud. Valminud on 2300 km uue põlvkonna baas-sidevõrku. Kiire interneti levikusse on panustanud kolme rakenduskava kolm meetet:

- „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ meede 3,5 mln euro ulatuses.
- „Maaelu arengukava“ meede „Külade uuendamine ja arendamine“ 6,5 mln euro ulatuses.
- „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ 17,8 mln euro ulatuses.

7.4.4 Hinnang rakendamisele

Suunas aruandeperioodil märkimisväärseid probleeme ei esinenud. Kordaminekuks on olnud valminud projektid ning esile saab tõsta toimuva riigi käes olevate andmete avalikustamise arenguid. Teekond on veel pikk aga hea näitena saab tuua RM initsiatiivi avalikustada visualiseeritud kujul kohalike omavalitsuste finantsandmed (<http://riigiraha.fin.ee/geoglik/proxy/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=Riigiraha.qvw&host=local&anonymous=true/>).

Vabanevad vahendi kasutatakse programmperioodi jooksul ära, seda toetab eelkõige meetmete dünaamilisus ehk struktuurivahendite planeerimise sidumine siseriikliku arengukava rakendusplaani iga-aastase protsessiga.

Hinnang kokkuvõttes prioriteetses suuna rakendamisele tervikuna sh finants- ja sisulisele progressile aruandeperioodil on hea.

2013. aastal eelarvesse kavandatu on täidetud, samuti võetud kohustused ja väljamaksed nii kumulatiivselt kui kogu perioodi perspektiivi arvestades.

Rahul ei saa olla vaid „WAI“ indikaatoriga (kodulehtede kasutatavus), mille sihttaseme seadmine oli liigselt optimistlik mitte ainult Eestis, vaid ka EK tasandil. Siiski on viimane uuring näidanud teatavat tõusu.

7.5 Rakendamine prioriteetsetes suundades 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 „Tehniline abi“

Prioriteetseid suundi rakendatakse kahe eraldi meetmega (horisontaalne tehniline abi ja MARK tehniline abi), mis mõlemad on avatud.

7.5.1 Eesmärkide saavutamine ja edusammude analüüs

Tehnilise abi meetmete peamiseks eesmärgiks on rakenduskavade tulemuslik administratiivne elluviimine.

Prioriteetse suuna Horisontaalne tehniline abi eesmärgid on järgmised:

1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest.
2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik.
3. Personali kogemuse ning kompetentsi kasv.

Antud prioriteetne suund panustab kõigi teiste suundade eesmärkide saavutamisse. Allolevas tabelis on toodud indikaatorite täitmine 2013. aastal.

Tabel 22. Indikaatorite saavutamine TA suundades.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustasemete andmete allikas
Prioriteetne suund 6: Horisontaalne tehniline abi										
Eesmärk 6.1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest										
Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv	Saavutustase eesmärgist %	125%	240%	264%	351% (370% 2010.a sihttasemest	402%	222%	317%		Kasutusstatistika, mida loeb veebimootor: http://www.struktuurifondid.ee/admin/kasutus/
	Saavutustase	149 873	289 187	316 549	421 267	482 916	265 826	380530		
	eesmärk	120000 aastas (2015)			114000 aastas					
	esialgne tase	90 000 aastas	90 000 aastas						120 000 aastas	
Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest	Saavutustase eesmärgist %	53,3%	93,3%	71,1%	115,6% (140,5% 2010.a sihttasemest)	133%	193%	149%		Avaliku arvamuse uuringud: http://www.struktuurifondid.ee/avaliku-arvamuse-uuringud/
	Saavutustase	24%	42%	32%	52%	60%	87%	67%		
	eesmärk	45% (2015)			37%				45%	
	esialgne tase	28%	28%							
Eesmärk 6.2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik										
Horisontaalsete hindamiste arv (mis katavad kõiki rakenduskavasid)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	20%	60%	80%	80%	100%		Hindamisaruanded on kättesaadavad aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/hindamiste-tooplaan-ja-aruanded
	Saavutustase	0	0	1	3	4	0	5		
	eesmärk	5 (2015)			2	1			5	
	esialgne tase	-								
Eesmärk 6. 3. Personali kogemuste ning kompetentsi kasv										

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	Saavutustasemete andmete allikas
Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus	Saavutustase eesmärgist %	0%	19,1%	35,9%	50,9%	63,6%	90%	98%		Koolituste registreerimislehed, kumulatiivne
	Saavutustase	0	42	79	112	140	200	216		
	eesmärk	220 (2015)	220		90				220	
	esialgne tase	-	-							
Prioriteetne suund 7: Tehniline abi										
Eesmärk 7.1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava on tulemuslikult ellu viidud										
Avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele suunatud oluliste rakenduskavaspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	144%	878%	1378%	2022%	2655%	3389%	522,2%		Kumulatiivne. Arvestatud on rakenduskava meetmete teavitusüritusi ning infopäevi. Täidab juhtministeerium.
	Saavutustase	13	79	124	182	221	305	47		
	Eesmärk				0				9	
	esialgne tase	0								
Prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	100%	17%	25%	16,7%		Täidab juhtministeerium
	Saavutustase	0	0	0	0	2	3	2		
	Eesmärk				0				12	
	esialgne tase	0 (2006)								

Allikas: Rahandusministeerium, MKM 04.03.2014 ja 13.06.2014

Indikaatorite hetkeseis (tabel 21):

HTA eesmärgi „Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest“ kahe tulemusindikaatori (nii kodulehe külastatavus kui ka rahva teadlikkus struktuurivahenditest) sihttasemed näitavad kasvutrendi juba 2010. aastast. Rahva teadlikkuse kasvu puudutavate eesmärkide sihttasemed olid juba ületatud eelarveperioodi keskpaigas, mis on tingitud erinevatele sihtgruppidele suunatud järjepidevast teavitustegevusest. Kodulehe külastatavuse sihttaseme 3-kordne ületamine viitab, et sihttase on alplaneeritud.

2013. aastal saavutati ka planeeritud horisontaalsete hindamiste arv.

2013. aastal korraldas KA struktuurivahendite administratsioonile kokku 16 koolitust/seminari, kus sarnaselt ka eelmise aastaga, toimus edukas välislektoritega koolitus. Ligi 90 inimest said jaanuaris 2013 kahepäevase koolituse raames tutvuda Franck Sottou, Colm Dunne ja Alec Fraseri ettekannetega indikaatorite teemal. Lisaks spetsiifilisemate teemadega edasijõudnutele mõeldud koolitustele (nt riigiabi ja kontrollipsühholoogia) said kaetud ka üldisemad, kuid väga vajalikud valdkonnad nagu näiteks uutele töötajatele struktuurivahendite valdkonna ning tööks vajalike andmesüsteemide kasutamise tutvustamine.

7.5.2 Finantsteave

RMi hinnang **taotletud HTA vahendite kasutamisele** on väga hea, kuna aruandeperioodil (2007–2013) on HTA projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 91%. Kogu HTA prioriteedi mahust moodustavad väljamaksed 66% ning hinnang üldisele kasutamisele on **väga hea**. Arvestades viimaste aastate stabiilsest kasutamisprotsenti, jätkub vahendeid 2015. a lõpuni.

Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on hea, kuigi alates 2007. aastast on selles meetmes tehtud väljamakseid vaid 5% ulatuses, kuigi rakenduskava elluviimiseks vajalikud tegevused on edukalt tehtud, näiteks seirekohtumised.

Tehnilise abi madala kasutamismäära põhjuseks võib olla minimaalne rakenduskavade ülene tegevus (uuringud, hindamised), mida rahastatakse tehnilise abi vahenditest. MARK tehnilise abi kasutamiskiivsuse suurendamiseks muudeti rahastamise reegleid, mis võimaldavad paindlikumalt kasutada vahendeid ka rakenduskava ühe meetme või suuna uuringute ja hindamiste rahastamiseks. Prioriteetsete suundade puhul võib järeldada, et vahendeid jätkub personali- ja üldkulude katteks programmiperioodi lõpuni, sealhulgas perioodi 2014–2020 ettevalmistamiseks. 2014. aasta suvel on plaanis üle vaadata ka MARK TA meetme eelarvelised vabad vahendid ja vajadusel tõsta need ümber rakenduskava teistesse meetmetesse, kus täiendavate eelarveliste vahendite järgi on suur vajadus.

7.5.3 Hinnang rakendamisele

2013. aasta lõpu seisuga on aktsepteeritud 90 horisontaalse tehnilise abi projekti, mille eelarved kokku on 20 688 960 eurot, moodustades prioriteetse suuna eelarvest 72%. Projektidele on väljamakstud 18 873 287 eurot ning väljamaksete osakaal on 91% projektide eelarvetest. Väljamaksed moodustavad kogu HTA eelarvest (28 553 498 eurot) 66% ning sellest tulenevalt RMi hinnang kasutamisele on väga hea.

MARK TA on aktsepteeritud 17 projekti kogueelarvega 70 286 eurot, mis moodustavad prioriteetse suuna eelarvest 5%. Projektidele on väljamakseid tehtud 68 336 euro ulatuses ning MARK TA eelarve kogusummast (1 402 733 eurot) on kasutatud 5% ettenähtud tegevusteks, seega hinnang kasutamisele on hea.

RMi hinnang taotletud horisontaalse tehnilise abi vahendite kasutamisele on väga hea, kuna aruandeperioodil on HTAs projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 91%.

MARK TA meetme kasutamisprotsent on olnud madal, alates 2007. aastast on selles meetmes tehtud väljamakseid 5%. Põhjus võib olla toetavate tegevuste eripäras, kõik vajalikud tegevused (seirekohtumised) on plaanipäraselt viidud ellu ja pole avastatud rikkumisi ega tehtud tagasinõudeid. Kohustuste ja väljamaksete suurendamiseks on alates 2014. aastast lubatud MARK tehnilise abi vahenditest rahastada rakenduskavade meetmetepõhiseid uuringuid ja hindamisi, mis võimaldavad eelarvet paindlikumalt kasutada.

Hinnang indikaatorite saavutamisele on väga hea, sest 2013. a eesmärgid on saavutatud ning enamjaolt on ületatud ka sihtindikaatorid. Arvestades tehnilise abi nii meetmete finants- kui ka sisulist arengut, on koondhinnang tehnilise abi rakendamisele tervikuna **väga hea**.

8 SUURPROJEKTIDE JA MAHUKATE PROJEKTIDE RAKENDAMINE (ERF/ÜF)

Käesolev peatükk annab ülevaate rakenduskava raames elluviidud suurprojektidest ning mahukatest projektidest (projektid, mille eelarve moodustab üle 1% rakenduskava eelarvest), tuues välja vastavate projektide loetelud ning finantsinformatsiooni.

8.1 Suurprojektide rakendamine

Transpordi ÜF-suunas on 4 EK poolt heaks kiidetud suurprojekti kogusummas 264 456 298 eurot, mille kogumaksumused moodustavad 36,3% meetme eelarvest (728 638 073 eurot). Lepingutega on kaetud suurprojektide kogumaksumusest 99%. Makseid kokku 234 497 034 eurot (sh aruandeaastal 93 382 843 eurot), sh ÜF-osa 191 382 243,41 eurot, mis moodustab neile eraldatud EL osalusest 89% (vt tabelit nr 22). Kokkuvõttev hinnang suurprojektide rakendamisele on **väga hea**.

- Projekt „Väo-Maardu teelõigu ehitus“ on perioodi 2014-2020 üleminev projekt. Projektist „E20 Tallinn-Narva maantee Väo-Maardu teelõigu ehitus“ jääb välja Väo liiklussõlme ehitus ja sellega kaasnevad tööd kuna detailplaneeringu kinnitamine venis. Väo liiklussõlm tuleb ehitada perioodil 2014-2020. Projekti üldisemad eesmärgid saavad osaliselt täidetud.
- Projekt „E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus“ lõppes 31.12.2013. Lõpparuanne on koostamisel.
- Projekt „Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas“ lõppes 31.12.2013. Lõpparuanne on koostamisel.
- Projekt „Uue veeremi soetamine“ on rakendamisel.

Tabel 23. Suurprojektid.

Projekti number	Euroopa Komisjoni tunnusnumber	Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul, vähemalt kvartali täpsusega)	JASPER eksperti de kaasamine (jah/ei)
3.3.0100.08-0002	CCI 2008EE161PR001	Uue veeremi soetamine	EK otsus K(2010)535 27.01.2010	Esitati EK-le 16.01.2009.	ei
3.3.0100.09-0006	CCI2009EE161PR004	Väo-Maardu teelõigu ehitus	EK otsus K(2010)1628 19.03.2010	Esitati EK-le 17.06.2009.	jah
3.3.0100.09-0009	CCI2009EE161PR011	E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus	EK otsus K(2010) 8464 3.03.2011	Esitati EK-le 05.02.2010.	jah
3.3.0100.09-0010	CCI2009EE161PR009	Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	EK otsus K(2010) 6297 13.09.2010	Esitati EK-le 18.12.2009.	jah

Allikas: SFCS, 03.02.2014

Tabel 24. Suurprojektide rakendamine kumulatiivselt.

Projekti number	Suurprojekti nimi	Suurprojekti eelarve allikate lõikes (EUR)				Lepingutega kaetud	Tehtud kulud (EUR)			
		Investeeringu kogumaksumus (a)=b+c+d	EL osalus (b)	Eesti avaliku sektori osalus (c)	Eras sektori osalus (d)		Tehtud kulud (EL osalus) (e)	Tehtud kulude osakaal investeeringu maksumusest (EL osalus) (f)=(e)/(b)*100	Tehtud kulud kokku (kõik allikad) (g)	Tehtud kulude osakaal investeeringu kogumaksumusest (%) (g)=(e)/(a)*100
3.3.0100.08-0002	Uue veeremi soetamine	79 500 000	67 575 000	11 925 000		79 500 000	53 427 600	79,06%	62 856 000	79,06%
3.3.0100.09-0006	Väo-Maardu teelõigu ehitus	33 261 728	26 609 383	6 652 346		28 641 157	22 599 446	84,93%	28 249 307	84,93%
3.3.0100.09-0009	E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus	78 898 190	67 063 462	11 834 729		86 056 955	66 396 924	99,01%	78 114 029	99,01%
3.3.0100.09-0010	Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	72 796 379	54 597 285	18 199 095		67 617 376	48 958 273	89,67%	65 277 697	89,67%
Kokku		264 456 298	215 845 129	48 611 169		261 815 488	191 382 243	88,67%	234 497 034	88,67%

Allikas: SFCS, 03.02.2014

Suurprojektide progress:**1) Uue veeremi soetamine.**

Projekti „Uue veeremi soetamine“ tegevused on toimunud hankelepingu ajagraafikuga kooskõlas. Esimesed elektrirongid saabusid katsetusteks 2012. aasta lõpul ning 2013. aasta juunis alustasid esimesed elektrirongid reisijate teenindamist. Aruandeperioodi lõpuks on kõik vanad reisirongid reisijate teenindamisel asendatud uute rongidega, 2014. aastasse on jäänud vaid viimase elektrirongi lõplik vastuvõtt.

2) E20 Tallinn-Narva maantee Vao-Maardu teelõigu ehitus.

Projekt on jagatud kolme etappi:

I etapp: Loo-Maardu teelõik

II etapp: Vao liiklussõlm

III etapp: Kogujatee Prügila ring – Keemikute tee ja Prügila liiklussõlme remont

I etapi töövõtuleping allkirjastati 18.02.10 konsortsiumiga Merko Ehitus AS, Tallinna Teed AS ja Sia Merks. Ehitusjärelevalve leping allkirjastati 23.10.09 konsortsiumiga Ramboll Eesti AS, AS Teede Tehnokeskus ja Ramboll Finland OY. Lisaks on sõlmitud eraldi leping kaugkütte võrgu ümbertõstmiseks Iru-Loo liiklussõlme alal ASga Scanweld, leping allkirjastati 07.04.2010. 22.10.2010 sõlmiti lepingu muudatus tähtaja pikendamiseks (eelmine lõpptähtaeg oli 15.08.2010). Käimas tööde lõpetamine.

II etapp (Vao liiklussõlme ehitus) **perioodil 2007-2013 jääb teostamata ja lõkkub perioodi 2014-2020** (*bridge project*). Põhjuseks on asjaolu, et detailplaneeringu kinnitamine venis. Ehitusprojekt on ümberprojekteerimisel. Seetõttu on ette näha, et seda osa suurprojektist ei ole võimalik perioodil 2007-2013 valmis saada. Projekti üldisemad eesmärgid saavad 2007-2014 täidetud, välja arvatud Vao sõlmega seonduv. Vao II etapi taotlus esitatakse EKle eeldatavasti 2015. aasta lõpus.

III etapis remonditi kogujatee Prügila liiklussõlmest Kroodi tänavani (ca 1,6 km) ja Prügila sõlme rambid (ca 1 km).

Projekti „Vao-Maardu teelõigu ehitus“ mahtu vähendati aruandeperioodil pärast 2012. aasta lõpus vastu võetud otsust, et kavandatud kujul ei ole Vao eritasandilise liiklussõlme välja ehitamine finantsperioodil 2007-2013 võimalik. Eelarve vähendamise tulemusena on projekti kogueelarve allpool suurprojekti piiri. Projekti tegevustest on aruandeperioodil füüsiliselt lõpule jõudnud kavandatud I ja III tööde etapp. II etapi tööde osas toimus aruandeperioodil hankemenetluse ettevalmistamine, hankemenetluse lõpule viimine ning ehitustööde teostamine on kavandatud 2014. aastasse.

3) Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas.

Suurprojekti elluviimiseks sõlmiti viis ehitustööde hankelepingut:

- 110 kW õhuliini asendamiseks maakaabliga (tööd lõpetati 2011);
- ajutiste ümbersõiduraudteede rajamiseks (tööd lõpetati 01.06.2012);
- sadevete eelvoolu rajamiseks läbi Kadrioru pargi (tööd lõpetati 25.09.2012);
- sadevete kanalisatsioonikollektori rajamiseks ning veetorustike ümbertõstmiseks (tööd lõpetati 19.12.2012);
- Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimiseks Tallinnas (tähtaeg 31.10.2013).

Vastavalt Tallinna Linnavolikogu [03.09.2009 otsuse nr 161](#) lisale 1 katab Tallinna Linnavalitsus toetuse saajana projekti võimalikul kallinemisel eelarvet ületanud summa.

Projekti füüsilised tegevused viidi aruandeperioodil lõpule. Projekti lõpetamine ning lõpparuande koostamine viibib seoses vaidlusega toetuse saaja ja töövõtja vahel täiendavate kulude tasumise osas.

4) E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus.

Projekti „E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus“ füüsilised tegevused viidi aruandeperioodi jooksul lõpule. Aruandeperioodil viidi lõpule Ikaspalu tunneli, Saula sildade, Kurena viadukti, Kuivajõe silla, Siniallika silla, Kuivajõe liiklussõlmes kolme viadukti, ökodukti ja Liiva tunneli ehitustööd ning kevadel alustatud betoonpindade hüdroisolatsiooni tööd. 3. märtsil 2013. a sõlmiti töövõtulepingu muudatus nr 3, millega pikendati tööde täitmise tähtaeg 90 päeva võrra ning lisati lepingu dokumenti materjalid, mille eest tasutakse ehitusplatsile jõudmisel. 27. aprillil 2013. a sõlmiti teenuse osutamise lepingu muudatus nr 3 tulenevalt töövõtulepingu tähtaja muutmisest (töövõtu lepingu muudatus nr 3). Järelevalve lepingu kestvus kokku oli muudatuse jõustumise järel 45 kuud ning ehitusperioodi kestvus (tööde täitmisaeg) on 31 kuud. Projekti ehitustööd jõudsid lõpule teelõigu avamisega 18. novembril 2013.

8.2 Mahukate projektide rakendamine

Mahuka projektina käsitletakse projekte, mille eelarve moodustab üle 1% rakenduskava eelarvest, ehk projektid, mille maksumus on üle 18 074 511,77 eurot. Rakenduskavas rakendatakse 13 mahukat projekti (suurprojektid on välja arvatud) kogusummas 469,3 mln eurot, millest 3 projekti (programmi) on ettevõtluse suunas, üks T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas ning 9 projekti transpordi suundades.

Tabel 25. Mahukate projektide rakendamine perioodil 01.01.2007- 31.12.2013.

Mahukas projekt	Projekti kestvus (kuu täpsusega) (1)	Projekti kogumaksumus (OF+EL osalus) (EUR)	Projekti kohustused (EL osalus) (EUR)	Lepingutega kaetud maht	Projekti väljamaksed (EL osalus) (EUR)	Rakendamise seis aruandlusperioodi lõpus (ettevalmistavas faasis, rakendamisel, lõppenud) (2)
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine	103	26 217 183,80	20 076 439,13		16 078 500,66	Rakendamisel
Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	95	28 081 166,17	27 928 495,17		27 928 495,17	Rakendamisel
Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm	23	69 065 978,77	42 862 722,00		42 862 721,92	Rakendamisel
Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjalialalüüsi teaduskeskus	35	27 610 452,23	17 383 968,40		17 383 968,40	Lõppenud
Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine	76	30 923 621,54	29 068 204,25	32 578 580,05	28 788 382,44	Rakendamisel
Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)	45	42 016 615,36	35 714 123,06	57 115 416,61	35 673 429,61	Rakendamisel
Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus ja remont	68	27 950 241,84	23 757 705,56	29 584 549,97	22 962 055,26	Rakendamisel
Pärnu ümbersõidu ehitus	45	39 348 196,13	31 478 556,85	42 008 945,43	31 478 556,85	Lõppenud
Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu linna idapoolne ringtee	41	44 998 763,12	38 248 948,65	46 402 868,52	22 885 120,58	Rakendamisel
Tartu läänepoolne ümbersõit	51	25 847 637,83	21 970 492,16	22 732 789,62	17 165 638,40	Rakendamisel
Tallinna ringtee rekonstrueerimine I etapp	51	40 219 056,55	34 186 198,07	17 751 448,55	9 771 225,46	Rakendamisel
Regionaalne maantee rekonstrueerimise koondprojekt	39	42 714 649,18	39 693 825,14	47 990 761,99	39 693 825,14	Lõppenud
Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine	67	24 337 265,55	24 337 265,55	26 738 400,00	9 337 040,75	Rakendamisel
Kokku		469 330 828,07	386 706 943,99	322 903 760,74	322 008 960,64	

Allikas: SFCS, 02.05.2014

Ettevõtluse suuna mahukate projektide elluviimine:

- **Programmi „Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine“** eesmärgiks on Eesti kui reisisihi hea maine ning tuntuse kujundamine.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programmi tegevused 2013. aastal suunati peamiselt järgnevate eesmärkide saavutamiseks:

1. suurendada sihtturgude potentsiaalsete turistide teadlikkust Eesti kui reisisihi võimalustest ja turismitoodetest ning ostusoovi tekitamine;
2. eesti kui reisisihi ja turismitoodete kohta välisurgudelt saabuvate infopäringute suurendamine;
3. informeerida sihtturgude reisikorraldusega seotud ettevõtjaid Eesti kui reisisihi võimalustest ning turismitoodetest.

Iseseisvalt korraldatud reiseide osakaalu pideva suurenemise tõttu on turismiturunduse peamisesse fookusesse võetud sihtturu lõpptarbija ehk potentsiaalne turist ja seetõttu suunatakse turismiturunduse tegevused ja eelarve ~75% ulatuses lõpptarbijale. Tegevusväljundid, mille kaudu tutvustatakse lõpptarbijale Eesti puhkamisvõimalusi on kampaaniad, PR ja suhtekorraldus, pressireisid ajakirjanikele ja messid valitud turgudel. Eesmärk on pikendada Eesti külastust, soodustada kaugematelt turgudelt esmakülastusi ja lähiturgudelt korduvkülastusi ning külastusi väljaspool kõrghooaega, laiendada kliendibaasi erinevatele vanuserühmadele ning nõudlikumale ja maksejõulisemale kliendigrupile.

Programmi „Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine“ raames teostatud tegevused aitasid kaasa turismiteenuste eksportkäibe kasvule ning prioriteetsetelt sihtturgudelt pärit turistide ööbimiste arvu kasvule Eesti majutusasutustes. Välis turistide arv kasvas võrreldes 2012. aastaga 3,6%, siseturistide arv 8%. Kokku peatus majutusettevõtetes esialgsetel andmetel 2013. aastal 1,92 miljonit turisti. Nende veedetud ööde arv oli 3,9 miljonit (+2,3% võrreldes 2012. a.).

- **Meetme „Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm“** raames aruandeaastal täiendavaid käendusi ei väljastatud. Meetme rakendamisele avaldas mõju KredExi ja Euroopa Investeeringufondi vahel 2012. aasta novembris Euroopa Liidu konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi (CIP) raames sõlmitud kaasgarantii leping, mille kohaselt garanteerib CIP 50% KredExi käendustest. Tulenevalt Euroopa Liidu rahastamistingimustest ei või CIP-ga garanteerida struktuuritoetusega rahastatud projekte. Kokku on meetme raames sõlmitud 16 kapitalilaenu lepingut 16 ettevõtjaga kogusummas 6,67 mln eurot ja 255 käenduslepingut 236 ettevõtjaga kogusummas 39,58 mln eurot, pangad on väljastanud antud käendussummale vastavalt laenu summas 75,15 mln eurot. Struktuurivahendite käenduskapitali on seega võimendatud u 3,4 korda.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on üks meede, mis sisaldab mahukaid projekte. Üle 1% rakenduskava eelarvest moodustab meetme „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“ projekt „Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjaliala üsi teaduskeskus“ (toetus 19 429 141 eurot, abikõlblike kulude eelarve 27 620 617 eurot). Projekt lõppes 2010. aastal.

Projekti eesmärgiks oli luua 12 053 m² üldpindala ja 7810 m² kasuliku pinnaga teadushoone. Projekti eesmärgid üldjoontes saavutati, valminud hoone üldpind on 11 983 m² ja kasulik pind 7721 m². Eesmärgiks oli luua ka 278 teadustööga seotud töökohta, see eesmärk täideti täies mahus.

Antud projekti valmimisega täideti prioriteetse suuna vastavatest sihttasemetest ligi 50% teadus- ja arenduspindade osas (sihttase 25 000 m²) ja kaasajastatud töökohtade osas ligi 40% (sihttase 800 kaasajastatud töökohta). Projekt viidi ellu tähtaegselt, eelarve võrrelduna planeerituga oluliselt ei muutunud, mille põhjuseks oli ka see, et rahastamisotsuse tegemise ajaks oli suur osa tegevusi antud projektis juba ellu viidud.

Transpordi ÜF-suunas on mahukaid projekte 7 ning ERF-suunas 2. Kokku on transpordi meetmes 9 mahukat projekti summas 318 356 047 eurot, mille kogumaksumused moodustavad 44% meetme eelarvest (728 638 073 eurot). Lepingutega kaetud maht on 322 874 188 eurot. Lõppenud on projektid „Raudtee rekonstrueerimine *Rail Baltic* trassil (Tallinna-Tartu lõik)“ ja „Pärnu ümbersõidu ehitus“ (ÜF-suunal) ning „Regionaalne maanteede rekonstrueerimise koondprojekt“ (ERF-suunal). Ülejäänud projektid on rakendamise faasis.

- **Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine**

Projekti füüsilised tegevused on aruandeperioodi seisuga lõpetatud. 31. detsembri 2013 seisuga on projekti tööde teostamiseks kokku läbi viidud 41 hanget.

Projekti lõpetamist takistab asjaolu, et projekti 2010. aasta auditi (lõpparuanne nr CF-04/2010 13.12.2010 projekti „Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine“ kohta) RÜ ja RA-poolsed järeltegevused on AA poolt seni aktsepteerimata seoses AA ja RA seisukohtade erinevusega riigihangete seaduse tõlgendamisel. RA on teinud otsuse toetust mitte tagasi nõuda, kuna leidis, et toetuse saaja oli teostanud hanked tuginedes riigihangete seadusele. Projekti ei saa seetõttu ka SFOSis lõpetatuks märkida. RA-AA erimeelsustele ei ole leitud lahendust aastatel 2011-2013.

- **Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus ja remont**

Projekt on rakendamisel. Tööde käigus ilmnesid suured tehnilise projekti vead, mistõttu on lõigu 5 ehitustööd olnud takistatud 2 kuud ning ohtu sattus lepingu lõpptähtaeg. Ajavahemikul 6.05.2013 kuni 15.07.2013 oli lõigu 5 mullatööde teostamine aeglustatud, kuna katsetuste kohaselt oli esialgselt muldkeha ehitusel taaskasutatav pinnas filtratsiooniga alla 0,01 m/ööp ning sellest tulenevalt muldkeha ehituseks kasutuskõlbmatu. Kasutuskõlbmatu pinnase avastamise tõttu väljastas insener juhise, millega nähti ette pinnase rikastamist hea filtratsiooniga liivaga, mis ei andnud soovitud tulemusi. Seejärel väljastas insener lähtuvalt tellija korraldusest juhise, mille alusel alustati projekti korrigeerimist. 31.10.2013 seisuga oli lõigul 5 põhitee katend kuni ülemise kihini (SMA) laotatud ning katendi ülakihi laotamist ega sellega seotud töid ei olnud ilmastikutingimustest tulenevalt võimalik enam enne talve saabumist teha.

Tööd lõigul 7 lõpetati tähtaegselt 30.11.2013 ning insener on väljastanud lõigu 7 lõpetamise tõend (3.12.2013 kiri nr 0372/HF).

AS-iga Teede REV-2 on sõlmitud lepingukokkuleppe muudatus (nr 1). Lõik 5 tööde teostamise aeg pikeneb selle alusel 474 päevani ning tööd lõpevad 18.07.2014. Ehituse lepingukokkuleppe muudatuse kooskõlastas MKM 26.11.2013 kirjaga nr 24.3-5/09-00646/113. AS-iga Teede Tehnokeskus on sõlmitud samuti lepingu muudatus (nr 1), mille alusel ehitusjärelvalve periood pikeneb 84 kuu ja 18 päevani (sh ehitusperiood 23 kuud ja 18 päeva). Ehitusjärelvalve lepingu muudatuse kooskõlastas MKM 9.12.2013 kirjaga nr 24.3-5/09-00646/114. Ehitusjärelvalve pikenemise tõttu suurenes ka antud lepingu maksumus.

Jätkuvad ehitustööd lõigul 5, ehitustööde järelevalve, kolmanda etapi töövõtu ja järelevalve lepingute täitmine.

- **Põhimaanteid E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu linna idapoolne ringtee**

Projekt on rakendamisel. 31. detsembri 2013.a seisuga on ehitustööd 1. ehitusalal lõpetatud. Käib kasutusloa väljastamiseks vajalike dokumentide kokkupanek.

2.ehitusalal on valminud tee projekt ning tee, torutööde ja silla ehituseks on väljastatud ehitusload. Tööde täitmise protsent on 61%. Põhitäna ehitusest on tehtud 65%, kergliiklusteede ehitusest 70%, torutöödest 90% ja Emajõe silla ehitustöödest 61%. Tööde teostamine sujub ja on planeeritud graafikus.

Projekti lõpuleviimiseks vajalikud tegevused:

1. ehitusalal tuleb lõpetada teostusdokumentatsiooni kokkupanek ja vormistada kasutusload;
2. ehitusalal jätkuvad tööd nii põhitänaval, kergliiklusteedel ja Emajõe sillal. Tuleb ehitada viaduktid Ihaste ristes, rajada müratõkkevallid ja teha maastikukujunduse tööd.

Täiendavaid hankesid ei ole aruandeperioodil korraldatud ega täiendavaid lepinguid sõlmitud.

- **Tartu läänepoolne ümbersõit**

Projekt on rakendamisel. Tartu läänepoolse ümbersõidu 4. ehitusala ehitustööd viidi lõpule 30. novembril 2013. Tartu läänepoolse ümbersõidu 5. ehitusala hankemenetluse algus on planeeritud märtsi 2014. a. Aruandeperioodi lõpu seisuga toimus projekti korrigeerimine ja mahtude optimeerimine.

- **Tallinna ringtee rekonstrueerimine, I etapp**

Projekt on rakendamisel. Luige liiklussõlme ehitustööd viidi lõpule 30. juunil 2013.

Kurna eritasandilise liiklussõlme ehitustööd ja omanikujärelevalve osas on alustatud hankemenetlusi pakkumiste esitamise tähtaegadega 27.01.2014 ja 17.03.2014.

Põhimaantee T11 2+2 sõidurajaga maanteelõigu ehituse projektiga on kavandatud Kurna ja Luige liiklussõlmede vahelise teelõigu rekonstrueerimine I klassi maanteeks, projektkiirusega 100 km/h, sõiduradade arvuga 2+2, sõiduraja laiusel 3,75 m ja eraldusriba laiusel 6,0 m. Ehitusleping sõlmiti Lemminkäinen Eesti AS-iga 2. oktoobril 2013. a., lõppkuupäevaga 24. november 2014. a. Omanikujärelevalve leping on sõlmitud AS-iga Taalri Varahaldus 16. septembril 2013. a. lõppkuupäevaga 24. november 2014. a.

- **Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine**

Projekt on rakendamisel ja võimalik ellu viia programmperioodi lõpuks. Ruhnu laev: sai valmis ja anti VTA-le üle 2012. a ning sellest tulenevalt on teada laeva lõplik maksumus, milleks on 3 769 520,75 eurot. Prangli laev: 2012. aastal toimus selle osa projekti raames üks makse (eeldatud oli kaks, kuid teine makse teostus 2013. a.). Abruka laev: Riigihanke nr 130728 tulemusena sõlmiti 24.07.2012 VTA ja edukaks tunnustatud pakkuja Baltic Workboats AS vahel laevaehitusleping summas 1 173 600 eurot. Kihnu ja Vormsi laevad: 01.03.2013 sõlmiti riigihanke nr 136182 tulemusena VTA ja edukaks tunnustatud pakkuja Baltic Workboats AS vahel laevaehitusleping, millega soetatakse kaks 9 388 800 eurost laeva.

- **Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)**

Projekti tegevused on 31.12.13 seisuga lõppenud. Projekti osas on eraldatud ÜF toetus kasutatud ligikaudu 100%. Projekti peamised füüsilised näitajad saavutati projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuks 2012. aasta augustis. Võrreldes esialgselt planeerituga kallines projekti elluviimine ligikaudu 4 miljoni euro võrra, projekti kallinemisega seotud kulud kattis toetuse saaja. 2013.aastal auditeeris auditeeriv asutus projekti hankeid ning tuvastas potentsiaalselt mitteabikõlblikke kulusid kokku 313 948,42 euro ulatuses. Rakendusasutus menetleb toetuse osalise tagasinõudmise otsust (tähtaeg 26.05.2014).

- **Pärnu ümbersõidu ehitus**

Projekt on lõppenud ja lõpparuanne esitatud. Projekti kokkuvõtte esitatud eelmises (2012) seirearuandes.

- **Regionaalne maanteede rekonstrueerimise koondprojekt**

Projekt on lõppenud ja lõpparuanne esitatud. Projekti kokkuvõtte esitatud eelmises (2012) seirearuandes.

9 ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

Seirekomisjoni poolt koosolekul tehtud täiendusettepanekud:

- ettepanek täiendada lühikokkuvõtet muutustega, mis on vahendite kasutamise tulemusena saavutatud;
- ettepanek täiendada edulugusid prioriteetse suuna 1 raames;
- ettepanek põhjendada prioriteetses suunas 2 indikaatorite saavutustasemeid, mille 2015. a seatud sihttase on ületatud;
- ettepanek riskide sõnastused ja maandustegevused vajadusel selgemalt lahti kirjutada;
- ettepanek täiendada suurprojektide peatükki tähtajaga, millal Vao-Maardu projekti jätkutaotlus Euroopa Komisjonile esitatakse.

Seirekomisjoni poolt kirjalikus kommenteerimisvoorus tehtud täiendused:

- Punktis 3.2.3 (Riskid) ettepanek kirjutada selgemalt lahti MKMi kõrgete riskide selgitus ja lisada maandustegevused. LK 38 ja 177.
- Punktis 4.2.1. (Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle) (LK 58-59) ettepanek võtta välja järelevalve tegevused, mis ei ole seotud antud rakenduskavaga.
- Punktis 5.2 (Läbiviidud hindamised ja uuringud), ettepanek kustutada tehnilise abi osast perioodi 2014-2020 EL vahendite kasutamise eelhindamise osa ära, kuna tekst kordub samas punktis (LK 71).
- Punktis 7.1 (Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime) lisati kaks 2012. aasta indikaatorit, sellest muutusid ka kogu rakenduskava indikaatori saavutusmäärad: 30 saavutatud indikaatori asemel on 29. Samas on eeldada, et „Uutest toodetest ja teenustest saadava müügitulu osatähtsus ettevõtete kogukäibest toetatud ettevõtete seas“ saavutab perioodi lõpuks planeeritud sihtmäära. LK 89 on lisatud ka mõlema indikaatori saavutusmäära selgitus.
- Punktis 7.5 (Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 „Tehniline abi“) täpsustati ja täiendatud indikaatorite saavutusmäärasid. (LK 141-143):
 - o avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest 2013. saavutusmäär 67% ja eesmärgist täidetud eesmärgist 149%;

- horisontaalsete hindamiste arv (mis katavad kõiki rakenduskavasid) 2013. aasta saavutusmäär 5 täidetud eesmärgist (100%);
- avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele suunatud oluliste rakenduskavaspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv 2013. aasta saavutusmäär 47 ja eesmärgist täidetud (522,2%);
- prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv 2013. a saavutusmäär 2 (eesmärgist täidetud 16,7%).

LISAD

LISA 1. RAKENDUSKAVA MEETMED

Tabel 26. Rakenduskava meetmete loetelu.

Meetme nimetus	Määruse kinnitamise aeg	Meetme sulgemise aeg	Meetme eelarve ühenduse osalus ³⁴
Ettevõtluse suund			424 309 435
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	29.11.2007	Rakendamisel	20 076 439,13
Ühisturunduse toetus	01.08.2008	Suletud 2012	376 826
Välismessitoetus	03.08.2008	Rakendamisel	2 394 655
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	15.06.2008	Rakendamisel	64 018 945
Turismitoodete arendamise toetamine	29.08.2008	Rakendamisel	11 024 857,32
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	29.08.2008	Rakendamisel	7 496 103,17
Klastrite arendamise toetus	24.08.2008	Rakendamisel	11 017 296
Ettevõtlusinkubatsiooni programm	30.03.2009	Rakendamisel	2 858 511
Innovatsiooniosakute toetusmeede	07.02.2009	Rakendamisel	7 702 143
Turismiinfo jaotuskanalite toetamine	22.03.2009	Rakendamisel	1 903 532,97
Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm	02.04.2009	Suletud märts 2011	42 862 722
Turismiinfosüsteemide arendamise programm	29.11.2007	Rakendamisel	4 760 356,87
Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetamine	16.07.2009	Rakendamisel	2 335 218
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	24.08.2009	Rakendamisel	6 925 950
Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm	07.10.2010	Suletud 2011	12 782 330
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	02.11.2009	Rakendamisel	3 524 820,20
Riiklike turundusürituste programm	07.10.2009	Rakendamisel	8 579 151
Ekspordi arendamise toetus	22.10.2010	Rakendamisel	16 041 751
Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti“	23.02.2011	Rakendamisel	2 236 908
Allutatud laenu programm	13.04.2011	Rakendamisel	17 344 224
Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	31.01.2008	Rakendamisel	27 928 495
Eksporditurunduse toetus	17.02.2008	Rakendamisel	15 528 684
Ettevõtja turismiturunduse toetamine	23.05.2008	Rakendamisel	1 660 759,74
Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine	23.05.2008	Rakendamisel	2 961 052,60
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	25.05.2008	Rakendamisel	57 106 720
Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine	08.06.2008	Rakendamisel	5 432 490
Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	29.06.2008	Rakendamisel	58 528 494
Tööstus- ja teenindusettevõtja investeeringu toetus	22.10.2012	Rakendamisel	6 000 000
Kasvuettevõtja arenguplaani toetusmeede	15.12.2013	Rakendamisel	2 900 000
T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund			310 223 307
Meede „Teaduse tippkeskuste arendamine“	18.01.2008	Rakendamisel	41 771 219,49
Meede „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“	16.01.2008	Rakendamisel	115 182 212,11
Meede „Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine“	12.06.2009	Rakendamisel	79 485 249,67
Alameede „Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteemade raames“	17.04.2009	Rakendamisel	12 604 488,12

³⁴ Siin ja edaspidi eelarved eurodes

Meetme nimetus	Määruse kinnitamise aeg	Meetme sulgemise aeg	Meetme eelarve ühenduse osalus ³⁴
Alameede „Teadus- ja arendusasutuste teadusaparatuuri ja seadmete kaasajastamine“	12.06.2009	Rakendamisel	32 224 807,58
Programm „E-teadusinfo“	20.10.2009	Rakendamisel	8 158 829,77
Alameede „Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine“	20.10.2009	Rakendamisel	26 286 861,04
Meede „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“	20.05.2009	Rakendamisel	10 014 955,33
Alameede „Rakenduskõrgharidusõppe õppeinfrastruktuur“		Rakendamisel	8 646 491,89
Alameede „Õpetajakoolituse õppelaborid“		Rakendamisel	1 368 463,44
Meede „Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	31.03.2010	Rakendamisel	6 391 164,85
Meede „Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“	25.03.2011	Rakendamisel	6 266 263,00
Alameede „Rakenduskõrgkoolide õppekeskkond“		Rakendamisel	2 556 465,94
Alameede „Ülikoolide ning teiste teadus- ja arendusasutuste juurdepääsetavuse suurendamine ja tuleohutusnõuetega kooskõlla viimine”		Rakendamisel	3 660 070,68
Meede „Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	3.12.2010	Rakendamisel	6 391 164,85
Meede „Tervishoiutehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“		Rakendamisel	8 408 056,70
Alameede „Tervishoiualase teadus- ja arendustegevuse toetamine“	19.04.2011	Rakendamisel	3 261 489,70
Programm „Tervishoiuteaduste võimekuse edendamise programm TerVE“	20.05.2011	Rakendamisel	5 146 567,00
Programm „Rahvusvahelise koostöö toetamine“	25.01.2011	Rakendamisel	11 299 114,18
Meede „Keskkonnakaitse ja -tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“		Rakendamisel	8 408 056,70
Alameede „Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	01.04.2011	Rakendamisel	2 715 078,94
Programm „Keskkonnakaitse ja –tehnoloogia T&A programm KESTA“	25.03.2011	Rakendamisel	5 692 934,50
Meede „Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	16.09.2011	Rakendamisel	8 408 056,70
Meede „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine“		Rakendamisel	8 408 056,70
Alameede „Info ja kommunikatsioonitehnoloogia alase teadus- ja arendustegevuse toetamine“	28.09.2012	Rakendamisel	4 328 056,40
Programm „Eesti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse riikliku programmi 2011-2015 (IKTP) rakendusprogramm“	02.05.2012	Rakendamisel	4 080 000,00
Transpordi suunad			
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	Määrus- 29.05.2007, investeeringute kava kinnitati 06.03.2008	Rakendamisel	525 397 290
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine			110 523 614
Infoühiskonna suund			62 633 416
Infoühiskonna teadlikkuse tõstmise programm	19.12.2007	Rakendamisel	3 385 582,43

Meetme nimetus	Määruse kinnitamise aeg	Meetme sulgemise aeg	Meetme eelarve ühenduse osalus ³⁴
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	28.04.2008	Rakendamisel	33 180 114,57
Infoühiskonna edendamine investeringute kava kaudu	määrus- 11.12.2007, investeringute kava kinnitati 16.06.2008	Rakendamisel	26 067 719,00
Horisontaalne tehniline abi	30.04.2007	Rakendamisel	28 553 498
Tehniline abi	30.04.2007	Rakendamisel	1 402 733

Allikas: Prioriteetsete suundade 2013. aasta seirearuanded

LISA 2. TUUMIKINDIKAATORID KUMULATIIVSELT ERF ja ÜF

Tabel 27. Tuumikindikaatorid kumulatiivselt 01.01.2007-31.12.2013.

Tuumikindikaatorid ³⁵	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Ühenduse osalus (31.12.2013)
loodud töökohtade arv	0	0	184	1329	3244	6273,2	8241,5	112 760 497,08
millest loodud töökohtade arv meestele	0	0	80	720	1933	3751,45	4789,45	63 083 234,01
millest loodud töökohtade arv naistele	0	0	104	609	1311	2521,75	3452,05	49 677 263,07
T&A projektide arv ³⁶	0	0	92	379	747	1138	1664	103 611 404,89
transpordiprojektide arv ³⁷	0	0	0	1	2	5	8	114 603 061,49
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud maanteedel	0	0	0	0	NA	NA	NA	NA
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud raudteedel	0	0	0	0	NA	NA	NA	NA
projektide raames rajatud uute teekatete pikkus kilomeetrites ³⁸	0	0	0	7,17 km	18,02 km	61,903 km	69,74 km	ÜF: 268 803 360 ERF: 41 331 663 Kokku: 310 135 023 ³⁹
projektide raames rekonstrueeritud teekatete pikkus kilomeetrites ⁴⁰	0	0	39,1 km	115,33 km	157,41 km	170,723 km	204,65 km	
infoühiskonna projektide arv	0	0	0	28	119	167	193	45 923 495,50

Allikas: SFCS, 02.05.2014, prioriteetsete suundade 2013.aasta aruanded

³⁵ Andmed esitatakse kumulatiivselt aruandlusaasta lõpu seisuga lõpetatud projektide kohta.³⁶ arvestatud on ettevõtluse suuna meetmete „Innovatsiooniosakute toetusmeetme“ ja „Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine“ ning TjA ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna lõppenud projektide arvu.³⁷ Kajastatakse lõppenud projektide arvu.³⁸ saavutused projekti rakendamise käigus vastava aasta lõpuks (Allikas: Maanteeamet)³⁹ Transpordi ERF ja ÜF suundades ei koguta andmeid eraldi uute- ja rekonstrueeritud teede kohta. Toodud on 31.12.2013 seisuga ÜF ja ERF teede ehituse projektide ühenduse kogumaksumused (k.a lõppenud ja käimasolevate projektid) (Allikas SFCS 22.05.13).⁴⁰ saavutused projekti rakendamise käigus vastava aasta lõpuks (Allikas: Maanteeamet)

LISA 3. RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÕIKES

Tabel 28. Rakendamine prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid***	Katkestatud projektid****	Väljamaksed	Mitteabikõlblikud kulud *****	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
Ettevõtluse suund	4734	3106	65,61%	405 393 829	2572	194	339 916 884	3 334 314	12
T&A ja kõrghariduse infrastruktuur	943	510	54,08%	299 630 322	267	2	192 693 975	2 142 682	24
Transpordi ÜF suund	21	21	100,00%	525 340 037	4	0	453 065 858	11 138	28
Transpordi ERF suund	10	9	90,00%	110 523 614	4	1	94 747 686	31 455	32
Infoühiskonna suund	266	240	90,23%	61 635 740	193	11	54 417 441	69 754	20
TA	17	17	100,00%	70 286	14	0	68 336	20 321	13
HTA	91	90	99,00%	47 020 363	77	0	42 893 835	1 924	11
KOKKU	6082	3993	65,65%	1 423 282 787	3131	208	1 134 910 181	5 609 665	140

Allikas: SFCS, 02.05.2014

* nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste arv.

** taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste arv, millest on mahaarvatud katkestatud projektid

*** projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele makseasutus on kõik väljamaksed teostanud (v. a. garantii Kredexi puhul).

**** katkestatud projektideks loetakse projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist või mille rahuldamise otsus on osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatud.

***** kajastatud mitteabikõlblikud kulud, mis on laekunud aruandeperioodi lõpuks.

LISA 4. RAKENDAMINE MAAKONDADE LÕIKES

Tabel 29. Rakendamine maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	%	Kinnitatud projektide kohustused (EUR)	%	Tehtud väljamaksed (EUR) *	%
Harju maakond	Absoluutsummana	2 103	52,71%	756 084 880	38,79%	601 428 988	37,31%
	Inimese kohta	0,0040	135,06%	1 444,90	99,39%	1 149,35	95,60%
Hiiu maakond	Absoluutsummana	16	0,40%	4 321 639	0,21%	4 228 287	0,26%
	Inimese kohta	0,0016	53,14%	427,12	28,45%	417,90	34,76%
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	107	2,68%	51 565 643	2,77%	43 598 023	2,70%
	Inimese kohta	0,0006	21,06%	302,05	21,79%	255,38	21,24%
Järva maakond	Absoluutsummana	37	0,93%	8 500 606	0,44%	8 199 625	0,51%
	Inimese kohta	0,0010	34,34%	234,77	16,23%	226,46	18,84%
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	29	0,73%	6 968 191	0,35%	6 894 459	0,43%
	Inimese kohta	0,0008	26,40%	188,73	12,68%	186,73	15,53%
Lääne maakond	Absoluutsummana	44	1,10%	6 199 441	0,33%	5 040 451	0,31%
	Inimese kohta	0,0016	53,67%	225,01	16,24%	182,94	15,22%
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	66	1,65%	32 210 063	1,65%	31 405 336	1,95%
	Inimese kohta	0,0010	32,92%	478,07	32,76%	466,13	38,77%
Pärnu maakond	Absoluutsummana	113	2,83%	56 839 171	2,87%	50 260 201	3,12%
	Inimese kohta	0,0013	42,88%	641,79	43,51%	567,51	47,20%
Põlva maakond	Absoluutsummana	30	0,75%	8 065 574	0,41%	7 539 949	0,47%
	Inimese kohta	0,0010	32,34%	258,72	17,53%	241,86	20,12%
Rapla maakond	Absoluutsummana	35	0,88%	3 863 898	0,19%	2 416 010	0,15%
	Inimese kohta	0,0010	32,06%	105,33	6,98%	65,86	5,48%
Saare maakond	Absoluutsummana	72	1,80%	36 301 123	1,83%	16 791 060	1,04%
	Inimese kohta	0,0021	69,44%	1 041,79	70,43%	481,88	40,08%
Tartu maakond	Absoluutsummana	709	17,77%	282 313 827	14,14%	211 642 967	13,13%
	Inimese kohta	0,0047	159,61%	1 891,13	126,98%	1 417,73	117,92%
Valga maakond	Absoluutsummana	46	1,15%	4 587 996	0,23%	4 184 929	0,26%
	Inimese kohta	0,0013	45,12%	133,90	9,17%	122,13	10,16%
Viljandi maakond	Absoluutsummana	76	1,90%	9 915 681	0,55%	8 806 670	0,55%
	Inimese kohta	0,0014	45,71%	177,46	13,15%	157,61	13,11%
Võru maakond	Absoluutsummana	38	0,95%	4 779 281	0,25%	4 380 563	0,27%
	Inimese kohta	0,0010	33,54%	125,53	8,88%	115,06	9,57%
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	469	11,75%	696 538 983	34,98%	605 372 201	37,55%
	Inimese kohta	0,0003	11,75%	519,44	34,98%	451,46	37,55%
Kokku	Absoluutsummana	3990	100,00%	1 969 055 997	100,00%	1 612 189 718	100,00%
	Inimese kohta	0,0030	100,00%	1 468,42	100,00%	1 202,29	100,00%

Allikas: SFCS, 02.05.2014

LISA 5. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE

Tabel 30. Kumulatiivne finantsteave 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal (EUR) (1)			Kinnitatud programme/projektide kohustused (EUR) (2)				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) (3)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programme / projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Ettevõtlike uuendus- ja kasvuvõime	424 309 435	8 972 444	182 934 128	405 393 829	36 488 761	287 992 479	118,44%	339 916 884	34 665 473	240 327 331	99,79%
Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	310 223 307	54 745 290	0	299 630 322	73 257 476	1 635 639	102,62%	192 693 975	54 315 023	616 816	67,85%
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	525 397 290	92 717 169	0	525 340 037	96 488 617	8 807 938	102,03%	453 065 858	81 857 789	8 602 803	87,93%
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	110 523 614			110 523 614	5 248 374		104,75%	94 747 686	5 222 435		90,45%
Infoühiskonna edendamine	62 633 416			61 635 740	681 330	547 588	100,37%	54 417 441	660 944	547 588	88,81%
Tehniline abi	1 402 733			70 286	0		5,01%	68 336			4,87%
Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	5 038 853		20 688 960	3 650 993		72,46%	18 873 287	3 330 580		66,10%
KOKKU	1 463 043 293	161 473 756	182 934 128	1 423 282 787	215 815 551	298 983 645	107,23%	1 153 783 468	180 052 244	250 094 538	87,63%

Allikas: SFCS, 02.05.2014

LISA 6. SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT

Tabel 31. Sertifitseeritud kulud ja laekumised EK-lt perioodil 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Euroopa Komisjonile sertifitseeritud kulud			Laekumised Euroopa Komisjonilt ilma ettemakseteta	
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud kokku	Sertifitseeritud avaliku sektori osalus	Sertifitseeritud abikõlblike kulude osakaal perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus	% perioodi kogueelarvest
Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	424 309 435	8 972 444	182 934 128	515 990 227	333 065 153	83,74%	331 566 803	78,14%
Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	310 223 307	54 745 290	0	236 082 153	235 478 461	64,69%	189 686 957	61,15%
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	525 397 290	92 717 169	0	516 621 231	508 083 927	83,58%	399 381 473	76,02%
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	110 523 614	0	0	99 720 314	99 720 314	90,23%	97 661 330	88,36%
Infoühiskonna edendamine	62 633 416	0	0	54 774 157	54 223 632	87,45%	53 258 493	85,03%
Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	5 038 853	0	21 698 395	21 698 395	64,59%	17 551 860	61,47%
Tehniline abi	1 402 733	0	0	68 336	68 336	4,87%	68 172	4,86%
Kokku	1 463 043 293	161 473 756	182 934 128	1 444 954 812	1 252 338 217	79,94%	1 089 175 088	74,45%

Allikas: SFCS, 18.02.2014

LISA 7. PAIKVAATLUSTE KATTUVUS

Tabel 32. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide kohustused kokku (EL osalus)*	Paikvaatlusega kaetud projektide kohustused kokku (EL osalus)*	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	3106	531	17,10%	405 389 974,75	120 773 980,25	29,79%	131 034 639,88	32,32%
Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	510	166	32,55%	299 630 067,88	131 312 161,07	43,82%	70 103 755,13	23,40%
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	21	19	90,48%	525 340 036,58	518 952 771,39	98,78%	293 359 752,44	55,84%
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	9	9	100,00%	110 523 613,98	110 523 613,98	100,00%	60 982 515,03	55,18%
Infoühiskonna edendamine	240	186	77,50%	61 635 740,19	50 730 282,40	82,31%	41 103 814,16	66,69%
Tehniline abi	17	8	47,06%	70 285,98	70 285,98	100,00%	85 780,28	122,04%
Horisontaalne tehniline abi	90	86	95,56%	47 020 362,74	47 015 689,14	99,99%	38 935 947,64	82,81%
Kokku	3993	1005	25,17%	1 449 610 082,10	979 378 784,21	67,56%	635 606 204,56	43,85%

Allikas: SFCS, 05.05.2014

LISA 8. VAIDED

Tabel 33. Vaided 01.01.2007-31.12.2013.

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
Ettevõtluse suund		129		
Ekspordi arendamise toetus	Finantseerimata jätmine	18	16 juhul vaie rahuldamata / 2 juhul vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus.	2
Ekspordi arendamise toetus	Rahuldamise otsuse vaidlustamine	1	Vaie rahuldati, EAS muutis otsust	0
Eksporditurunduse toetus	Finantseerimata jätmine	12	5 juhul Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus / 3 juhul Vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus / 4 juhul Valet ei rahuldatud	0
Eksporditurunduse toetus	Tagasinõudmise kohta	6	3 juhul valet ei rahuldatud / 2 juhul vaie rahuldati / 1 juhul vaie rahuldati. EASi positiivne otsus	1
Innovatsiooniosakute toetusmeede	Finantseerimata jätmine	1	Valet ei rahuldatud	0
Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetamine	Finantseerimata jätmine	1	Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus.	0
Klastrite arendamise toetus: täistaotlused	Finantseerimata jätmine	1	Valet ei rahuldatud	0
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	Finantseerimata jätmine	4	Valet ei rahuldatud	0
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	Finantseerimata jätmine	2	Valet ei rahuldatud	0
Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine	Finantseerimata jätmine	2	Valet ei rahuldatud	0
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, eeluuring	Finantseerimata jätmine	1	Vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus.	0
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, eeluuring	Vaie väljamaksest keeldumise kohta	1	Valet ei rahuldatud	0
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus, rakendusuuring	Finantseerimata jätmine	11	10 juhul vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus. / 1 juhul vaie rahuldati. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse	0
Turismi turundustoetus ettevõtjale	Finantseerimata jätmine	1	Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus.	0
Turismi turundustoetus ettevõtjale	Vaie finantseerimise otsuse muutmise kohta	1	Valet ei rahuldatud	0
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	Finantseerimata jätmine	5	Valet ei rahuldatud	0

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	Finantseerimata jätmine	47	9 juhul Vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus / 10 juhul Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus / 28 juhul Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus.	0
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	Tagasinõudmise kohta	2	Vaiet ei rahuldatud	1
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus: suurinvestorid	Finantseerimata jätmine	2	1 juhul vaie rahuldati. EASi negatiivne otsus / 1 juhul vaiet ei rahuldatud	0
Välismessitoetus	Finantseerimata jätmine	7	2 juhul Vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus / 2 juhul Vaie rahuldatud. EASi positiivne otsus / 3 juhul vaie rahuldamata	0
Ühisturunduse toetus	Finantseerimata jätmine	3	Vaie rahuldatud. EASi negatiivne otsus.	0
TjaA ja kõrghariduse infrastruktuur		9		
Meede „Teaduse tippkeskuste arendamine“	Vaidlustati toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, taotleti otsuse kehtetuks tunnistamist ja ettekirjutuse tegemist asja uueks otsustamiseks.	2	Mõlemad vaided vaadati RA poolt läbi ja otsustati jätta rahuldamata.	Ühe otsuse rahuldamata jätmise kaevati edasi halduskohtusse. Vaidlus läbis kaks kohtuastet. Riigikohus ei võtnud kassatsioonkaebust menetlusse ja jõustus Tartu Ringkonnakohtu otsus, millega jäeti toetuse saaja kaebus rahuldamata.
Meede „Energia- tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“	Vaidlustati toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, taotleti otsuse kehtetuks tunnistamist ja ettekirjutuse tegemist asja uueks hindamiseks ja otsustamiseks.	2	Mõlemad vaided vaatas RA läbi. Üks vaie otsustati rahuldada ja tehti RÜ-le ettekirjutus asja uueks hindamiseks. Teine vaie jäeti rahuldamata.	-
Meede „Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“	Vaidlustati toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, taotleti ettekirjutuse tegemist asja	1	Vaie vaadati RA poolt läbi ja 2012. a jaanuaris otsustati vaie rahuldada. Otsus tunnistati kehtetuks ja tehti ettekirjutus hindamisjuhendi muutmiseks ja kordushindamise läbiviimiseks.	-

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
	uueks otsustamiseks, võttes arvesse vaide esitaja tegevusele seaduslikult seatud piirangud.			
Meede „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine“	Vaidlustati toetuse taotluse rahuldamise otsuse muutmata jätmise ja otsuse kehtetuks tunnistamise otsus. Vaidega taotleti ettekirjutuse tegemist asja uueks otsustamiseks.	1	Vaie vaadati RA poolt läbi ja otsustati jätta täies ulatuses rahuldamata.	-
Transpordi ERF suund		1		
Tallinna Linnavalitsuse vaie MKM 24.11.2010 KK-le nr 10-0345	1	TLV vaideotsust ei rahuldatud.	Tallinna Linnavalitsuse vaie MKM 24.11.2010 KK-le nr 10-0345	1
Infoühiskonna suund		14		
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	Eeltaotluse menetlusse mittevõtmine	2	RÜ otsus mitte rahuldada	Puudus
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	Eeltaotluse mittevastavaks tunnistamine	10	RÜ otsused: 8 mitte rahuldada, 2 rahuldada	3 otsust kaevati edasi ja rahuldati kohtus
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	Täistaotluse menetlusse mittevõtmine	1	RÜ otsus mitte rahuldada	puudus
Infoühiskonna edendamise investeeringute kava	Ettekirjutuse täitmise vaie	1	Vaie vaadati läbi RA-s. Otsus: mitte rahuldada	puudus

Allikas: SFCS ja RÜ aruanded, 05.05.2014

LISA 9. MÕJU HORISONTAALSETELE TEEMADELE

Tabel 34. Rakenduskava lõppenud projektid, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund	Mõju keskkonnahoiule	Mõju võrdsete võimaluste edendamisele	Mõju infoühiskonna edendamisele	Mõju regionaalsele arengule	Mõju kodanikuühiskonna arengule	Horisontaalsele teemale positiivset mõju omavate lõpetatud projektide summa (EL osalus; EUR)
Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	1 021	698	983	1 281	590	116 250 220,11
Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	121	57	133	118	40	53 515 268,77
Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud		0		4		57 409 741,04
Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	1	1		3	1	55 555 482,90
Infoühiskonna edendamine		0	193	0	0	45 922 806,33
Kokku	1 143	756	1 309	1 406	631	328 653 519,15

Allikas: SFCS, 30.04.2014

LISA 10. ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES ⁴¹

Tabel 35. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – prioriteetne valdkond.

Prioriteetne valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
01	TTA-alane tegevus uurimiskeskustes	62 121 062,21
02	TTA infrastruktuur (sealhulgas rajatised, seadmed ja uurimiskeskustevaheline kiire võrguühendus) ja konkreetse tehnoloogia oskuskeskused	290 299 293,70
03	Tehnosiire ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) vaheliste koostöövõrgustike, VKEde ja muude äriühingute, ülikoolide, igat liiki keskkaridusjärgsete õppeasutuste, piirkondlike ametiasutuste, uurimiskeskuste ning teadus- ja tehnoloogiakeskuste (teadus- ja tehnopargid, tehnoloogiakeskused jne) vaheliste koostöövõrgustike parandamine	21 340 774,53
04	Abi teadusuuringuteks ja tehnoloogia arendamiseks, eelkõige VKEdes (sealhulgas juurdepääsuks TTA teenustele uurimiskeskustes)	13 222 602,55
05	Kvaliteetsed tugiteenused äriühingutele ja äriühingute rühmadele	2 236 908,00
06	Abi VKEdele keskkonnahoidlike toodete ja tootmisprotsesside edendamiseks (tõhusa keskkonnajuhtimissüsteemi kasutuselevõtmine, saastamist vältiva tehnoloogia juurutamine ja kasutamine, keskkonnasäästliku tehnoloogia kasutamine äriühingute tootmisprotsessis)	1 044 793,02
08	Muud investeeringud äriühingutesse	162 344 810,72
09	Muud meetmed teadusuuringute ja uuenduste ning ettevõtluse ergutamiseks VKEdes	102 393 277,19
13	Kodanikele mõeldud teenused ja rakendused (e-tervishoid, e-valitsus, e-õpe, e-osalus jne)	61 635 740,19
16	Raudteed	60 243 565,00
17	Raudteed (üleeuroopaline transpordivõrk TEN-T)	35 714 123,06
19	Raudteeveerem (TEN-T)	67 575 000,00
21	Kiirteed (TEN-T)	272 856 941,55
22	Riigisisised teed	45 379 982,88
25	Linnatransport	54 597 284,55
29	Lennujaamad	15 466 618,95
30	Sadamad	69 945 134,57
32	Siseveeteed (TEN-T)	14 085 000,00
57	Muu toetus turismiteenuste parandamiseks	50 016 520,71
85	Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll	47 020 362,74
86	Hindamine ja uuringud; teave ja teavitamine	70 285,98
Kokku		1 449 610 082,10

Allikas: SFCS, 05.05.2014

⁴¹ Vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C

Tabel 36. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – rahastamise vorm.

Rahastamise vorm		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
01	Tagastamatu abi	1 348 692 311,22
02	Abi (laen, intressitoetus, tagatised)	100 917 770,88
Kokku		1 449 610 082,10

Allikas: SFCS, 05.05.2014

Tabel 37. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – territoorium.

Territoorium		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
00	Ei kohaldata	457 641 025,26
01	Linnad	559 496 996,45
03	Saared	59 605 126,53
05	Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)	372 866 933,86
Kokku		1 449 610 082,10

Allikas: SFCS, 05.05.2014

Tabel 38. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2013 – majandustegevuse valdkond.

Majandustegevuse valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
00	Ei kohaldata	106 308 039,99
01	Põllumajandus, jahindus ja metsandus	38 122,53
02	Kalandus	4 000,00
03	Toiduainete ja jookide tootmine	6 812 762,97
04	Tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	1 912 201,28
05	Transpordivahendite tootmine	3 144 098,05
06	Mujal liigitamata tootmine	79 662 298,06
07	Energeetiliste maavarade all- ja pealmaakaevandamine	802 744,10
08	Elektri-, gaasi-, auru- ja soojaveevarustus	271 796,41
09	Vee kogumine, puhastamine ja -varustus	108 378,02
10	Side	13 907 704,01
11	Transport	637 865 711,35
12	Ehitus	1 870 674,14
13	Hulgi- ja jaekaubandus	3 388 991,15

Majandustegevuse valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
14	Hotellid ja restoranid	2 181 857,94
15	Finantsvahendus	101 203 274,79
16	Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	72 841 887,65
17	Avalik haldus	62 241 064,09
18	Haridus	307 225 611,99
19	Inimeste tervishoid	10 455 588,09
20	Sotsiaaltöö, ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1 868 529,32
21	Keskkonnaga seotud tegevus	243 550,69
22	Mujal liigitamata teenindus	35 251 195,48
Kokku		1 449 610 082,10

Allikas: SFCS, 05.05.2014

LISA 11. TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL⁴²

Tabel 39. Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes 01.01.2007-31.12.2013.

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku (1)	Avaliku sektori osalus (2)	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku (3)
		EUR			
Ettevõtluse suund	ERDF tüüpi kulud	612 670 915	372 347 897	240 323 017	614 860 154
	ESF tüüpi kulud	49 534	45 221	4 313	49 534
TjaA ja kõrghariduse infrastruktuuri suund	ERDF tüüpi kulud	246 511 247	245 897 405	613 842	246 511 247
	ESF tüüpi kulud	1 114 567	1 111 593	2 975	1 114 567
Transpordi ÜF suund	CF tüüpi kulud	543 526 449	534 923 647	8 602 803	543 526 449
	Ei kohaldu	0	0	0	0
Transpordi ERF suund	ERDF tüüpi kulud	99 970 121	99 970 121	0	99 970 121
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Infoühiskonna suund	ERDF tüüpi kulud	55 625 974	55 078 386	547 588	55 625 974
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Tehniline abi	ERDF tüüpi kulud	68 336	68 336		68 336
	ESF tüüpi kulud	0	0		0
Horisontaalne tehniline abi (arvestuslik)	ERDF tüüpi kulud	22 203 868	22 203 868		22 203 868
	ESF tüüpi kulud	0	0		0
ESF tüüpi kulud ERDF meetmetes (5)		1 164 101	1 156 814	7 288	1 164 101
ERDF tüüpi kulud ESF meetmetes (5)		0	0		0

Allikas: SFCS, 05.05.2014

Nõukogu (EÜ) määruse 1083/2006 artikli 67 järgne rahastamistabel

⁴² Nõukogu (EÜ) määruse 1083/2006 art 67 järgne tabel

LISA 13. PROJEKTIAUDITID

Tabel 40. Auditite tähelepanekute analüüs rakenduskava rakendusüksuste lõikes.

(tabelis on kajastatud kõik rakendusüksuse rakendatavad rakenduskavad – MARK, IARK, EARK)

Rakendusüksused	Auditite arv	Auditeeritud kogukulud (euro)	Avastatud mitteabikõlblikud kulud (euro)	Avastatud mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi (euro)	Vea määr	Olulisi tähelepanekuid sisaldavate auditi aruannete arv	Oluliste tähelepanekute arv	Hangetega seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Struktuuri toe eesmärgipärase kasutamise seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Rügiabi reeglite rikkumisega seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud	Finantsmõju	%
Innove	8	32 519 618,48	247 891,65	745 528,03	0,76%	5	9	1	3149,56	1,27%	6	41585	16,78%	1	203156,9	81,95%	1	0	0,00%
EAS	23	43 640 680,70	351 351,94	29 264,88	0,81%	9	24	17	338260,9	96,27%	4	13 091,02	3,73%	0	0	0,00%	3	0	0,00%
Kredex	1	24 199 626,49	0	0	0,00%	1	1	0	0	0,00%	1	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
MNT	6	43 138 519,52	4 889,20	73 956,28	0,01%	3	5	0	0	0,00%	4	4 889,20	100,00%	0	0	0,00%	1	0	0,00%
RM	1	433 444,36	322,35	0	0,07%	1	3	2	182,35	56,57%	1	140	43,43%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
RIA	1	256 042,89	773,08	823,32	0,30%	1	1	1	773,08	100,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Archimedes	7	7 454 912,17	52 925,63	2 353,93	0,71%	3	13	9	52729,46	99,63%	3	196,18	0,37%	0	0	0,00%	1	0	0,00%
KIK	15	56 146 150,75	25 197,81	46 969,20	0,04%	4	4	1	0	0,00%	2	17 679,47	70,16%	0	0	0,00%	1	7 518,34	29,84%
TJA (+VTA)	2	11 539 230,68	12 034,29	301 063,31	0,10%	1	2	2	12034,29	100%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Kokku	64	219328226	695385,95	1199958,95	0,32%	28	62	33	407130	58,55%	21	77580,9	11,16%	1	203157	29,21%	7	7518,34	1,08%

Allikas: AA 11.04.2014

Tabel 41. Projektauditite valim: projektide jaotus ja auditite tulemused.

KOKKU: Inimressursi RK, Majanduskeskkonna RK, Elukeskkonna RK, Tehniline abi							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditite tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EUR)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	64	Märkustega, olulised tähelepanekud:	28	Olulisi tähelepanekuid:	62	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	695 385,95
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	8	Väheolulisi tähelepanekuid:	36	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi:	1 199 958,95
		Märkusteta:	28				
Kokku:	64	Kokku:	64	Kokku:	98	Kokku:	1 895 344,90
Majanduskeskkonna RK							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditite tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EUR)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	27	Märkustega, olulised tähelepanekud:	10	Olulisi tähelepanekuid:	22	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	82 848,96
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	2	Väheolulisi tähelepanekuid:	11	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi:	378 196,84
		Märkusteta:	15				
Kokku:	27	Kokku:	27	Kokku:	33	Kokku:	461 045,80

Tehniline abi							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EEK)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	1	Märkustega, olulised tähelepanekud:	1	Olulisi tähelepanekuid:	3	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	322,35
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	0	Väheolulisi tähelepanekuid:	0	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi:	0
		Märkusteta:	0				
Kokku:	1	Kokku:	1	Kokku:	3	Kokku:	322,35

Allikas: AA 11.04.2014

LISA 14. JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED

Tabel 42. JKS auditid.

Auditeeritud asutus	Auditi lõpp	Tulemus*	Olulised tähelepanekud	Maandustegevused
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	14.11.2013	II kategooria	RÜ ei ole tuvastanud kõiki tegevusi, kus ei olnud järgitud riigiabi ergutava mõju nõuet, ühes projektis ei ole käesolevaks ajaks koostatud tagasinõude otsust ning kahes projektis on tagasinõude otsuses vaja korrigeerida intresside arvestust.	Maandustegevused kestavad. EAS saatis ärakuulamiskirjad toetuse saajatele 21.03.2014.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	19.12.2013	II kategooria	Kulu- ja maksedokumentide valimipõhise kontrolli riskidel põhinev metoodika ei ole asjakohane	Maandustegevused kestavad. Täitmise tähtaega on 30.06.2014
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	19.12.2013	II kategooria	Valimipõhise kontrolli dokumenteerimine on puudulik ning ei ole tagatud piisav kontrolljälg	Maandustegevused kestavad. Täitmise tähtaega on 30.05.2014

Allikas: SFCS, 04.02.2014

LISA 15. RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED SUUNDADE LÕIKES

Tabel 43. Rakenduskava riskide hindamise tulemus.

Prioriteetne suund (vajadusel ka meede)	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Staatus (eelmise perioodi lahendatud riske ei kajastata)
Suunaülene risk	Risk seoses riigiabi määratlemise ning ergutava mõju kontrollimise, tuvastamise ja tõlgendamisega	Õigusliku arvamuse tellimine advokaadibüroolt või EASi juristide hinnang.	EAS	Jätkub jooksvalt	Maandamistegevused elluviidud ja jätkuvad jooksvalt.
Suunaülene risk	Toetuse saajate hangetega seotud riskid	Hankemenetluse läbiviimisele eelnev kontroll. Hankeeksperdi poolne dokumentide vastavuse hindamine RHSile, märkuste ja/või soovitude edastamine. Küsimuste tekkimisel pöördumine RM poole arvamuse saamiseks, vajadusel täiendava õigusarvamuse küsimine.	EAS	Teostatud, jätkub jooksvalt	Maandamistegevused elluviidud
Suunaülene risk	EASi kui toetuse saaja hangete läbiviimisega seotud riskid (aeganõudev, ressursi- ja kompetentsipuudus)	EASi töötajate teadlikkust hankimise alal on tõstetud, algatatud on hankefunktsiooni analüüsiprojekt funktsiooni tsentraliseerimise osas	EAS	Jätkub jooksvalt	Osaliselt elluviidud, osaliselt elluviimisel
Suunaülene risk	Projektide mittetähtaegse elluviimise risk, eesmärkide ja eelarve alataitmise risk, muudatusotsuste kvaliteedi risk	Tagasinõuete protsessi täiendamine, kulude põhjalikum kontroll, majasiseste otsuste ja muudatusotsuste koostamise põhimõtete ja õiguslike aluste koolitustel läbiviimine, projektide seiramine, vahendite ümbertõstmine (vajadusel) Täiendava tagasinõuete eksperdi ja juristi värbamine. Protsesside parendamine.	EAS	Teostatud, jätkub jooksvalt	Maandamistegevused elluviidud. Protsesside parendamine vastavalt vajadusele (jooksvalt)
Suunaülene risk	Mitteabikõlblike kulude risk	Kontrollisüsteemi tugevdamine, töötajate koolitamine, täiendavate järelkontrollide läbiviimine. Probleemi(-de) ilmnemisel tekkepõhjuste täiendav analüüs. Järelevalve ja riskijuhtimisüksuses alates 2014.a. jaanuarist töö probleemsete juhtumitega tegelev järelevalvespetsialist.	EAS	Teostatud, jätkub jooksvalt	Maandamistegevused elluviidud. Protsesside parendamine ja töötajate koolitamine vastavalt vajadusele (jooksvalt)

Prioriteetne suund (vajadusel ka meede)	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Staatuse (eelmise perioodi lahendatud riske ei kajastata)
Suunaülene risk	Muudatustaotluste menetlemisega seotud risk, eritingimustega rahastamisotsuste realiseerimisest tulenev risk	Projektide seire ning kvaliteetne muutmistaotluste menetlemine	EAS	Jätkub jooksvalt	Elluviimisel
Suunaülene risk	Tööjõukulude arvestuse ja keeruliste tehnoloogiliste lahenduste hindamise võimekuse risk	Projektide pidev seire, probleemsete projektide puhul järeletegevuste läbiviimine; töötajate teadlikkuse tõstmine	EAS	Jätkub jooksvalt	Elluviimisel
Suunaülene risk	Riigiabi tuvastamine konkreetse projekti puhul ja ka meetmete väljatöötamisel raske ning mitmetimõistetav.	koolitused, kogemuste vahetus. Riigiabi tuvastamise tagamine MKMIs: eesmärk on VVO poolt põhjalikumalt jälgida kõikide uue perioodi väljatöötatavate meetme tingimuste õigusakte riigiabi seisukohast.	MKM	2014 I kvartal	Elluviimisel
Suunaülene risk	Riigihangete seadus on mitmeti tõlgendatav lepingumuudatuste lubatavus ja väljakuulutamata läbirääkimistega hankemenetluse liigi valiku põhjendatus.	Väline risk (Riski maandamiseks pakub RÜ (EAS) TS alates 2011. aasta maikuust võimalust vaadata läbi TSi poolt koostatud hankedokumendid enne hankemenetlusega alustamist, samuti pakub EAS võimalust TSil saata hankemenetluse dokumentatsioon RÜsse hindamisele enne hankelepingu sõlmimist, mil on veel võimalik vajalikke parandusi sisse viia. Siis läbi antud tegevuste aitab RÜ vähendada toetuse saajate eksimusi hangete läbiviimisel. Auditi tähelepanekute sulgemisel on RA ja RÜ poolt välja pakutud lahendus et RÜ, RA ja AA saaksid koos vaadata läbi auditis esitatud tähelepanekud ja kooskõlastada võimalike tagasinõuete alused. Ühiste auditikoosolekute pidamine on aidanud leida erinevatele küsimustele vastuseid ja andnud kindluse, et leitud tähelepanekud on üheselt mõistetavad ning nende alusel tehtavad	Väline risk	Väline risk	Väline risk

Prioriteetne suund (vajadusel ka meede)	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Staatuse (eelmise perioodi lahendatud riske ei kajastata)
		tagasinõuded on põhjendatud. Ühiseid kolmepoolseid kohtumisi plaanime me ka edaspidi jätkata. Seeläbi on antud riskid maandatud).			
Suunaülene risk	Meetme vahendite kasutamine lõkkub perioodi lõppu, väljamaksetaotlused lükatakse aastatesse 2014-2015, osa vahendeid jääb kasutamata	Taotlejate ja toetuse saajate nõustamine, järelkontroll, RÜ (Archimedes) personali koolitamine, tööprotseduuride ja -korralduse uuendamine	Väline risk	Väline risk	Väline risk
Suunaülene risk	Toetuse kasutamise nõuete mittetäitmine (kulude abikõlblikkuse kriteeriumid on auditite märkuste taustal pidevas muutumises, hanked, dokumentatsioon, toetuse sihipärane kasutamine)	Taotlejate ja toetuse saajate nõustamine, järelkontroll, RÜ (Archimedes) personali koolitamine, tööprotseduuride ja -korralduse uuendamine	Väline risk	Väline risk	Väline risk

Allikas: Prioriteetsete suundade seirearuanded. 05.05.2014

LISA 16. FINANTSINSTRUMENTIDE RAKENDAMINE

No. of section in SFC2007	Required information/data	Required format information/data	
II. Description and identification of the entities which implement financial engineering instrument - level of the specific fund implemented without a holding fund (Article 67(2)(j)(i&ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.1	Financial engineering instrument (name and registered place of business)	text	Programme "Subordinated loan", Tallinn
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)?		
	(a) financial engineering instruments for enterprises	selection	A
	(b) urban development funds		
	(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing		
II.3	Type of financial product offered by the financial engineering instrument to the final recipients		
II.3.1	equity	selection	NO
II.3.2	Loan		YES
II.3.3	Guarantee		NO
II.3.4	other product (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)		NO
II.4	Financial engineering instrument manager (name and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Tallinn
II.7	Legal status of the financial engineering instrument		
	independent legal entities governed by agreements between the co-financing partners or shareholders	selection	NO
	separate block of finance within a financial institution		YES

II.6	Date of signature of funding agreement with managing authority	date (format: DD/MM/YYYY)	13.04.2011
III. Operational Programme contributions paid to the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
III.2	Operational Programme contributions paid to the specific fund		
III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds paid to the specific fund		
III.2.1.1*	ERDF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	17 344 224
III.2.1.2	ERDF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	17 344 224
III.2.1.3*	ESF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.1.4	ESF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2	Amounts of national co-financing paid to the specific fund		
III.2.2.1*	National public co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.2	National public co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.3*	National private co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.4	National private co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.3	Other ERDF or ESF Operational Programme(s) providing contributions to the specific fund	selection	NO
III.3*	Amounts of other assistance paid to the specific fund outside this Operational Programme (in EUR)	number (amount)	0

III.4	Management costs and fees paid to the specific fund (in the meaning of Article 78(6)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount in EUR)	0
IV. Operational Programme contributions paid by financial engineering instrument(s) to final recipients (Article 67(2)(j)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
IV.1	Operational Programme contributions paid to final recipients in loans		
IV.1.1	Name of loan produkt	text	Subordinated loan, technology loan and export loan
IV.1.2*	Number of final recipients supported		
IV.1.2.1*	out of which large enterprises	number	0
IV.1.2.2*	out of which SMEs	number	17
IV.1.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	2
IV.1.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.1.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.1.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.1.3*	Number of loan contracts signed with final recipients	number	17
IV.1.4*	Total value of loans committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	4 116 958
IV.1.4.1*	out of which Operational Programme contributions	number (amount in EUR)	4 116 958
IV.1.5	Amounts of Operational Programme contributions paid to final recipients in loans (in EUR)	number (amount in EUR)	3 623 245
IV.1.5.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	3 623 245
IV.1.6	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this loan produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	13.04.2011
IV.2	Operational Programme contributions paid to final recipients in guarantees		
IV.2.1	Name of guarantee product	text	N/A
IV.2.2*	Number of final recipients supported		
IV.2.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.2.2.2*	out of which SMEs	number	N/A

IV.2.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.2.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.2.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.2.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.2.3*	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts for loans paid to final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.5*	Number of loans paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed with final recipients	number	N/A
IV.2.6	Amount of loans actually paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed (in EUR)	number (amount)	N/A
IV.2.7	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this guarantee produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.3	Operational Programme contributions paid to final recipients in equity/venture capital		
IV.3.1	Name of equity/venture capital product	text	N/A
IV.3.2*	Number of final recipients supported		
IV.3.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.3.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.3.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.3.2.3*	out of which urban projects	number	N/A
IV.3.2.4*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.3.3*	Number of equity/venture capital investments made in line with agreements signed between a managing authority and a specific (equity/venture capital) fund	number	N/A
IV.3.4	Amounts of Operational Programme contributions paid to investments made in line with agreements (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.5	Date of signature of funding agreement between managing authority and specific fund for this equity/venture capital product	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A

IV.4	Operational Programme contributions paid to final recipients in other financial products		
IV.4.1	Name of other financial product	text	N/A
IV.4.2*	Number of final recipients supported		
IV.4.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.4.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.4.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.4.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.4.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.4.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.4.3	Amounts of Operational Programme contributions paid to the final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.3.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.4*	Number of other financial products provided to final recipients	number	N/A
IV.4.5	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this (other) financial product	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.5	Indicators		
IV.5.1*	Number of jobs created	number	79

No. of section in SFC2007	Required information/data	Required format information/data	
II. Description and identification of the entities which implement financial engineering instrument - level of the specific fund implemented without a holding fund (Article 67(2)(j)(i&ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.1	Financial engineering instrument (name and registered place of business)	text	Programme "Loan guarantees and capital loans", Tallinn
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)?		
	(a) financial engineering instruments for enterprises	selection	A
	(b) urban development funds		

	(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing		
II.3	Type of financial product offered by the financial engineering instrument to the final recipients		
II.3.1	equity	selection	NO
II.3.2	Loan		YES
II.3.3	Guarantee		YES
II.3.4	other product (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)		NO
II.4	Financial engineering instrument manager (name and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Tallinn
II.7	Legal status of the financial engineering instrument		
	independent legal entities governed by agreements between the co-financing partners or shareholders	selection	NO
	separate block of finance within a financial institution		YES
II.6	Date of signature of funding agreement with managing authority	date (format: DD/MM/YYYY)	31.01.2008
III. Operational Programme contributions paid to the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
III.2	Operational Programme contributions paid to the specific fund		
III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds paid to the specific fund		
III.2.1.1*	ERDF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	27 928 495
III.2.1.2	ERDF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	27 928 495
III.2.1.3*	ESF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0

III.2.1.4	ESF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2	Amounts of national co-financing paid to the specific fund		
III.2.2.1*	National public co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	152 671
III.2.2.2	National public co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	152 671
III.2.2.3*	National private co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.4	National private co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.3	Other ERDF or ESF Operational Programme(s) providing contributions to the specific fund	selection	NO
III.3*	Amounts of other assistance paid to the specific fund outside this Operational Programme (in EUR)	number (amount)	0
III.4	Management costs and fees paid to the specific fund (in the meaning of Article 78(6)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount in EUR)	0
IV. Operational Programme contributions paid by financial engineering instrument(s) to final recipients (Article 67(2)(j)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
IV.1	Operational Programme contributions paid to final recipients in loans		
IV.1.1	Name of loan produkt	text	Capital loan
IV.1.2*	Number of final recipients supported		
IV.1.2.1*	out of which large enterprises	number	0
IV.1.2.2*	out of which SMEs	number	16
IV.1.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	5
IV.1.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.1.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.1.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.1.3*	Number of loan contracts signed with final recipients	number	16
IV.1.4*	Total value of loans committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	6 668 344

IV.1.4.1*	out of which Operational Programme contributions	number (amount in EUR)	6 668 344
IV.1.5	Amounts of Operational Programme contributions paid to final recipients in loans (in EUR)	number (amount in EUR)	6 668 344
IV.1.5.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	6 668 344
IV.1.6	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this loan produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	31.01.2008
IV.2	Operational Programme contributions paid to final recipients in guarantees		
IV.2.1	Name of guarantee product	text	Business loan guarantee
IV.2.2*	Number of final recipients supported		
IV.2.2.1*	out of which large enterprises	number	1
IV.2.2.2*	out of which SMEs	number	254
IV.2.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	145
IV.2.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.2.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.2.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.2.3*	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	21 412 822
IV.2.4	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts for loans paid to final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	21 412 822
IV.2.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	21 260 151
IV.2.5*	Number of loans paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed with final recipients	number	255
IV.2.6	Amount of loans actually paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed (in EUR)	number (amount)	75 149 474
IV.2.7	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this guarantee produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	31.01.2008
IV.3	Operational Programme contributions paid to final recipients in equity/venture capital		
IV.3.1	Name of equity/venture capital product	text	N/A

IV.3.2*	Number of final recipients supported		
IV.3.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.3.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.3.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.3.2.3*	out of which urban projects	number	N/A
IV.3.2.4*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.3.3*	Number of equity/venture capital investments made in line with agreements signed between a managing authority and a specific (equity/venture capital) fund	number	N/A
IV.3.4	Amounts of Operational Programme contributions paid to investments made in line with agreements (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.5	Date of signature of funding agreement between managing authority and specific fund for this equity/venture capital product	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.4	Operational Programme contributions paid to final recipients in other financial products		
IV.4.1	Name of other financial product	text	N/A
IV.4.2*	Number of final recipients supported		
IV.4.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.4.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.4.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.4.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.4.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.4.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.4.3	Amounts of Operational Programme contributions paid to the final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.3.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.4*	Number of other financial products provided to final recipients	number	N/A
IV.4.5	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this (other) financial produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.5	Indicators		
IV.5.1*	Number of jobs created	number	922

No. of section in SFC2007	Required information/data	Required format information/data	
II. Description and identification of the entities which implement financial engineering instrument - level of the specific fund implemented without a holding fund (Article 67(2)(j)(i&ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.1	Financial engineering instrument (name and registered place of business)	text	Temporary support programme to improve loan capital availability for enterprises, Estonia
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)?		
	(a) financial engineering instruments for enterprises	selection	A
	(b) urban development funds		
	(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing		
II.3	Type of financial product offered by the financial engineering instrument to the final recipients		
II.3.1	equity	selection	NO
II.3.2	Loan		YES
II.3.3	Guarantee		NO
II.3.4	other product (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)		NO
II.4	Financial engineering instrument manager (name and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Estonia
II.7	separate block of finance within a financial institution	selection	separate block of finance

			within a financial institution
II.6	Date of signature of funding agreement with managing authority	date (format: DD/MM/YYYY)	2.04.2009
III. Operational Programme contributions paid to the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
III.2	Operational Programme contributions paid to the specific fund		
III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds paid to the specific fund		
III.2.1.1*	ERDF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	42862722
III.2.1.2	ERDF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	42862722
III.2.1.3*	ESF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.1.4	ESF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2	Amounts of national co-financing paid to the specific fund		
III.2.2.1*	National public co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	26203256
III.2.2.2	National public co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	26203256
III.2.2.3*	National private co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0

III.2.2.4	National private co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.3	Other ERDF or ESF Operational Programme(s) providing contributions to the specific fund	selection	-
III.3*	Amounts of other assistance paid to the specific fund outside this Operational Programme (in EUR)	number (amount)	0
III.4	Management costs and fees paid to the specific fund (in the meaning of Article 78(6)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount in EUR)	0
IV. Operational Programme contributions paid by financial engineering instrument(s) to final recipients (Article 67(2)(j)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
IV.1	Operational Programme contributions paid to final recipients in loans		

IV.1.1	Name of loan produkt	text	Success-based subordinated loan, Project based financing through banks and Credit line to banks
IV.1.2*	Number of final recipients supported		
IV.1.2.1*	out of which large enterprises	number	8
IV.1.2.2*	out of which SMEs	number	90
IV.1.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	8
IV.1.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.1.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.1.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.1.3*	Number of loan contracts signed with final recipients	number	157
IV.1.4*	Total value of loans committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	69065978

IV.1.4.1*	out of which Operational Programme contributions	number (amount in EUR)	42862722
IV.1.5	Amounts of Operational Programme contributions paid to final recipients in loans (in EUR)	number (amount in EUR)	69065978
IV.1.5.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	42862722
IV.1.6	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this loan produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	13.04.2011
IV.2	Operational Programme contributions paid to final recipients in guarantees		
IV.2.1	Name of guarantee product	text	N/A
IV.2.2*	Number of final recipients supported		
IV.2.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.2.2.2*	out of which SMEs	number	N/A

IV.2.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.2.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.2.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.2.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.2.3*	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts for loans paid to final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.5*	Number of loans paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed with final recipients	number	N/A
IV.2.6	Amount of loans actually paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed (in EUR)	number (amount)	N/A
IV.2.7	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this guarantee produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.3	Operational Programme contributions paid to final recipients in equity/venture capital		

IV.3.1	Name of equity/venture capital product	text	N/A
IV.3.2*	Number of final recipients supported		
IV.3.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.3.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.3.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.3.2.3*	out of which urban projects	number	N/A
IV.3.2.4*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.3.3*	Number of equity/venture capital investments made in line with agreements signed between a managing authority and a specific (equity/venture capital) fund	number	N/A
IV.3.4	Amounts of Operational Programme contributions paid to investments made in line with agreements (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A

IV.3.5	Date of signature of funding agreement between managing authority and specific fund for this equity/venture capital product	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.4	Operational Programme contributions paid to final recipients in other financial products		
IV.4.1	Name of other financial product	text	N/A
IV.4.2*	Number of final recipients supported		
IV.4.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.4.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.4.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.4.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.4.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.4.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A

IV.4.3	Amounts of Operational Programme contributions paid to the final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.3.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.4.4*	Number of other financial products provided to final recipients	number	N/A
IV.4.5	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this (other) financial produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.5	Indicators		
IV.5.1*	Number of jobs created	number	559

No. of section in SFC2007	Required information/data	Required format information/data	
II. Description and identification of the entities which implement financial engineering instrument - level of the specific fund implemented without a holding fund (Article 67(2)(j)(i&ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.1	Financial engineering instrument (name and registered place of business)	text	Programme "Export credit insurance",

			Estonia
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)?		
	(a) financial engineering instruments for enterprises	selection	A
	(b) urban development funds		
	(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing		
II.3	Type of financial product offered by the financial engineering instrument to the final recipients		
II.3.1	equity	selection	NO
II.3.2	Loan		NO
II.3.3	Guarantee		NO
II.3.4	other product (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)		YES
II.4	Financial engineering instrument manager (name and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Estonia
II.7	separate block of finance within a financial institution	selection	separate block of finance within a financial institution
II.6	Date of signature of funding agreement with managing authority	date (format: DD/MM/YYYY)	7.10.2009
III. Operational Programme contributions paid to the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
III.2	Operational Programme contributions paid to the specific fund		

III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds paid to the specific fund		
III.2.1.1*	ERDF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	12782330
III.2.1.2	ERDF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	12782330
III.2.1.3*	ESF amounts of assistance committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.1.4	ESF amounts of assistance paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2	Amounts of national co-financing paid to the specific fund		
III.2.2.1*	National public co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.2	National public co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.3*	National private co-financing committed in the funding agreement with managing authority (in EUR)	number (amount in EUR)	0
III.2.2.4	National private co-financing paid to the specific fund (in EUR)	number (amount in EUR)	0

III.2.3	Other ERDF or ESF Operational Programme(s) providing contributions to the specific fund	selection	-
III.3*	Amounts of other assistance paid to the specific fund outside this Operational Programme (in EUR)	number (amount)	0
III.4	Management costs and fees paid to the specific fund (in the meaning of Article 78(6)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount in EUR)	0
IV. Operational Programme contributions paid by financial engineering instrument(s) to final recipients (Article 67(2)(j)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
IV.1	Operational Programme contributions paid to final recipients in loans		
IV.1.1	Name of loan produkt	text	N/A
IV.1.2*	Number of final recipients supported		

IV.1.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.1.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.1.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.1.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.1.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.1.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.1.3*	Number of loan contracts signed with final recipients	number	N/A
IV.1.4*	Total value of loans committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.1.4.1*	out of which Operational Programme contributions	number (amount in EUR)	N/A

IV.1.5	Amounts of Operational Programme contributions paid to final recipients in loans (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.1.5.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.1.6	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this loan produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.2	Operational Programme contributions paid to final recipients in guarantees		
IV.2.1	Name of guarantee product	text	N/A
IV.2.2*	Number of final recipients supported		
IV.2.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.2.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.2.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A

IV.2.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.2.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.2.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.2.3*	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4	Amounts of Operational Programme contributions blocked for guarantee contracts for loans paid to final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.2.5*	Number of loans paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed with final recipients	number	N/A
IV.2.6	Amount of loans actually paid to final recipients in relation to guarantees contracts signed (in EUR)	number (amount)	N/A
IV.2.7	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this guarantee produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.3	Operational Programme contributions paid to final recipients in equity/venture capital		

IV.3.1	Name of equity/venture capital product	text	N/A
IV.3.2*	Number of final recipients supported		
IV.3.2.1*	out of which large enterprises	number	N/A
IV.3.2.2*	out of which SMEs	number	N/A
IV.3.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	N/A
IV.3.2.3*	out of which urban projects	number	N/A
IV.3.2.4*	out of which other recipients supported	number	N/A
IV.3.3*	Number of equity/venture capital investments made in line with agreements signed between a managing authority and a specific (equity/venture capital) fund	number	N/A
IV.3.4	Amounts of Operational Programme contributions paid to investments made in line with agreements (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A
IV.3.4.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	N/A

IV.3.5	Date of signature of funding agreement between managing authority and specific fund for this equity/venture capital product	date (format: DD/MM/YYYY)	N/A
IV.4	Operational Programme contributions paid to final recipients in other financial products		
IV.4.1	Name of other financial product	text	Export credit insurance
IV.4.2*	Number of final recipients supported		
IV.4.2.1*	out of which large enterprises	number	5
IV.4.2.2*	out of which SMEs	number	44
IV.4.2.2.1*	out of which micro-enterprises	number	13
IV.4.2.3*	out of which individuals	number	N/A
IV.4.2.4*	out of which urban projects	number	N/A
IV.4.2.5*	out of which other recipients supported	number	N/A

IV.4.3	Amounts of Operational Programme contributions paid to the final recipients (in EUR)	number (amount in EUR)	12782330
IV.4.3.1	out of which amounts of assistance from the Structural Funds (in EUR)	number (amount in EUR)	12782330
IV.4.4*	Number of other financial products provided to final recipients	number	57
IV.4.5	Date of signature of funding agreement between a managing authority and a specific fund for this (other) financial produkt	date (format: DD/MM/YYYY)	7.10.2009
IV.5	Indicators		
IV.5.1*	Number of jobs created	number	N/A